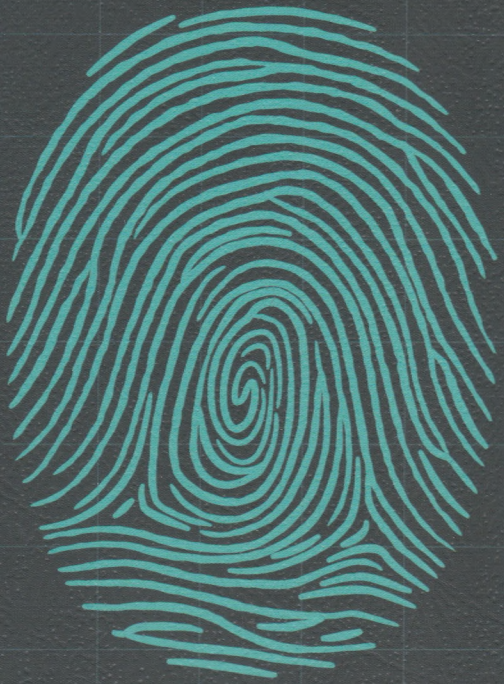
MİT'İN GİZLİ TARİHİ

Milli İstihbarat Teşkilatı

AHMET NURİ YÜCEL

kırmızı ada

MİT'İN GİZLİ TARİHİ

MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI

Ahmet Nuri Yücel

kırmızı ada

MİT'İN GİZLİ TARİHİ

Yazan: Ahmet Nuri Yücel **Kapak Tasarımı:** Kırmızı Ada Tasarım

Yayın Yönetmeni: Hakan Ançin

1.Baskı:2022

ISBN:978-605-7676-16-0

Yayıncı Sertifika No: 19135

Yayımlayan:

KIRMIZI ADA YAYINLARI

Adres: Eryaman Mah. 318.Sok 2/A

Eryaman/Etimesgut
Tel.: 0312 - 282 99 65
E-posta: kirmiziadayayinlari@gmail.com

Kitabın yayın hakları kırmızı adaYayınları'na aittir. Yayınevinden izin alınmadan tümüyle v kısmen çoğaltılamaz.
kırmızı ada Yayınları, Sandal Ltd.Şti.'nin tesci markasıdır.
Copyright©2022, kırmızı ada Publishing Hous

Baskı: Egiten matbaacılık
Sertifika No: 47083

MİT'İN GİZLİ TARİHİ

MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI

Ahmet Nuri Yücel

İSTİHBARAT TARİHİ

Dünyada ilk bilinen mesleklerden biri olarak bilinen istihbarat para ve fahişelik ile birlikte anılmaya başlamış ve birçok zaman da geçim kaynağı olmuştur. Birçok kutsal dinin kitaplarında kendisine yer bulan istihbarat uluslararası ilişkilerin belirlenmesi aşamasında önemli roller almıştır. İlk istihbarat örgütünün ya da haber alma teşkilatının kim tarafından kurulduğu bilinmemektedir.

Casusluğa ilişkin elimizdeki ilk yazılı kayıt, M.Ö 1370'te Hitit tabletlerinde görülmektedir. II. Ramses döneminde (M.Ö 1224-1290) Hititlerle Kardeş Meydan Savaş'ını yapan, sonra da ünlü barış antlaşmasını imzalayan Mısırlıların tarihlerinde de, Hititlerin, casusluk ve haber alma teşkilatlarının harika ve ani baskın taktiklerinde profesyonel oldukları yazılıdır. 5000 yıl önce kadar Mısır kralı III. Tutumosis[1], kuşatılan Yafa kentine casuslarını çaktırmadan yollamıştı. Tutmosis'in gizli casusları Yafa' ya ağzı kapalı bir şekilde olan un çuvallarına yerleştirilmiş-

[1] III. Thutmose18. Hanedan'ın altıncı firavunudur. II. Thutmosis'in Kraliçe Hatsepsut'tan olmayan oğludur. II. Thutmosis öldükten sonra Kraliçe Hatsepsut ülkeyi tek başına yönetti ve III. Thutmosis'i tahttan uzaklaştırdı. 20 yıldan fazla iktidarda kaldı. Ve ölümünden sonra III. Thutmosis tahta çıkabildi.
Her yıl Asya'ya yaplan 17 askeri sefer sırasında o dönemdeki en baştaki rakibi olan Mitanni kralını yenerek mısır egemenliğini yakın doğu üzerinde pekiştirdi. Nubye, Sudan'ın bir bölümü kendisine boyun eğdi. Girit, Kıbrıs, Mintanni, Asur, Babil ve Hatti (hitit) gibi ülkeler galip olan Mısır'a haraç ödediler. Bu seferlerin hikâyesi Amon-Re tapınağı duvarlarına hakkedilmiştir.
III. Thutmosis imparatorluğun rejimine yeni temeller ekledi. Afrika topraklarını koloni rejimine göre yönetti ancak Asya ülkelerine özerklik tanıyarak vergi almakla yetindi. Böylece Mısır III. Thutmosis döneminde büyük bir saygınlık kazandı. III. Thutmosis Mısır'ın ticaretini geliştirmek için Pharos (İskenderiye kentinin bulunduğu yer) adasına Mısır'ın ilk deniz limanını inşa ettirdi. Karnak'ın kutsal alanında amon adına anıtlar yaptırdı. Nubye'de de tapınaklar yaptırdı.

ti. Bir süre un çuvalları içerisinde saklandıktan sonra diğer ajanlar vasıtasıyla çıkan casuslar kent içerisinde ne var ne yok hepsini krala sunmuşlardı. Bu şekilde yapılan casusluğun, savaş stratejilerini ne ölçüde etkilediği bilinmiyor ama bilinen bir şey var ki o da 3. Tutumosis'in, daha sonra sistematik bir hale gelecek olan istihbarat mesleğinin temellerini daha o dönemde attığı günümüzde bilinmektedir.[2] İstihbarat ile ilgilenenler genelde casusluğun temelini Mısır kralı 3. Tutumosis'in casuslarına dayandırır.

Avrupa'da örgütlenen en eski gizli servis, İngiliz gizli servisidir. İngiltere gizli servisi diplomaside çok etkili olmuştur. Postalara sansür uygulaması ile ünlü bir gizli servistir.

Kraliçe 1. Elizabeth'in bakanı Sir Francis Walsingham, 1568 yılında ilk profesyonel haber alma servisini kurdu. Çevresine mektup açmayı, mühür yapmayı, yazı ve imzaları taklit etmeyi bilen uzmanları topladı. Thomas Phelippes adında biri, özellikle gizli şifreleri çözmekle görevliydi. Elizabeth'in rakibesi olan İskoçya Kraliçesi Mary'ye Badington komplosu esnasında mesajlardaki şifreyi çözen oydu.[3]

Kraliçe Elizabeth'ten sonra İngiltere'nin devlet yönetimi Oliver Cromwell'e, dolayısıyla istihbarat servisinin yönetimi de John Thurloe'ya geçmiştir. Thurloe, ülkenin dışındaki bilgileri elde ederken genelde İngiltere'nin diplomatik personelinden faydalanmıştır. İçeri ile ilgili bilgilerini ise İngiliz posta idaresini kendisine örgütleyerek postalara sansür uygulamıştır.

Fransa'da özellikle karar alıcılar casusları hep kullanmışlar ve faydalanmışlardır. Böylelikle uluslararası rakip gördükleri devletlere karşı etkili bir poli-

[2] Bahar, 2011: 27-29

[3] Dünya Casusluk Tarihi, I, 1974: 18

tika sürdürmüşlerdir.

Fransa kralları casuslardan yararlanmayı çok eski yıllardan beri kendilerine adeta adet edinmişlerdi. Kralların bakanları da onlardan geri kalmadı. Mazarin, ajanslarından birini Frejus piskoposu seçtirmek için papanın çevresinde entrikalara girişmekten bile çekinmedi. Naiplik devrinde papaz ve bilim adamı olan Lenglet Dufresnoy siyasal mahkumların gizli niyet ve işlerini öğrenmek için Bastille'e kapatıldı. İspanyol menfaat ve çıkarları adına çalışarak Naibi iktidardan uzaklaştırmak isteyen Cellemare'ın komplosu, cezaevinde duyduklarını saraya ileten Dufresnoy'un hafiyeliği ile meydana çıkarıldı.[4]

1624 yılında XIII. Louis'in başbakanı olan Kardinal Richelieu Fransa'yı Avrupa'nın en güçlü devletlerinden biri haline getirmiştir. Diğer adı Armand Jean du Plessis'di. Başbakan'ın istihbaratı teslim ettiği şahsiyet bir rahip olan

Joseph Trembley'di. Richelieu gösterişli kardinal kıyafetiyle ülkede dolaşırken, istihbarat şefi ise yalınayak üzerinde kıyafeti doğru dürüst olmadan dolaşıyordu. İstihbarat şefi o kadar etkili işler yaptı ki "gri kardinal" olarak anılmaya başlandı. Joseph Trembley çalıştırdığı ajanların birçoğunu İngilizlerden sağlamıştır. Protestan ve Katoliklerin birbirleriyle sürekli savaşmalarını sağlamak ve rakip devletlerde iç karışıklıklar çıkararak Fransa'nın XVII. yüzyılda Avrupa'nın tek süper gücü olmasına fırsat yaratmak için Çek Protestanlarını Avusturya'ya karsı isyan etmek için provoke etmiş, Çeşitli entrikalarla İsveç Kralı Protestan Gustavus Adolphus'u Habsburg hanedanlığına karsı kullanmıştır.[5] Joseph Trembley Fransa istihbaratında etkin rol oynamıştır.

[4] Dünya Casusluk Tarihi, I, 1974: 19

[5] Ercan, 2006: 45-47

Fransız istihbarat geleneğinin oluşmasında önemli bir role sahip olan bir diğer isim de Napolyon döneminin imparatorluk Polis Bakanı olan Fouche'dir. Fouche hem iç hem de dış istihbarata yönelmiştir. Ajanlarını Napolyon muhaliflerinin içine yerleştirerek ülke içindeki kamu istikrarını ve güvenliğini sağlamıştır.

Kral Frederich, rakiplerim yüz aşçının ardından giderken ben her zaman yüz casusun ardından giderim diyerek istihbarata ne kadar önem verdiğini bildirmektedir.

Kral Frederich'in kurmuş olduğu teşkilat zamanla unutulmuş ve değerini kaybetmiştir. Ancak Bismark'ın başa gelmesi ile birlikte kurmuş olduğu teşkilat yeniden canlanacaktır. Kral Frederich'in bir dönem danışmanlığını yapan Wilhelm Johann Karl Eduard Steiber Bismark'a istihbaratın öneminden bahsetmiş ve istihbarat ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Tam bir casus özelliği taşıyan Steiber, kendisiyle ilgili görülen adli davalarda davalarını kolay kazanabilmek için polisle ilişki kurmuş, polislerle ailecek görüşecek kadar muhabbetini ilerletmiş ve kısa bir zaman diliminde polis adına ajanlık yapan biri haline gelmiştir. Steiber birçok istihbarat tekniğini kullanarak kendisini krala kabul ettirmiş ve gizli servisin kapılarını açmayı başarmış ve polis komiserliğine atanmıştır.

Steiber gizli istihbarat servisin baş sorumlusu olduktan sonra, Prusya savaşa girmiştir. Prusya'yı savaştan galip çıkarmak için Bismark'ın yürüttüğü Avusturya ve Fransa seferlerinde düşman topraklarındaki bütün enerji kaynakların, yer altı ve yerüstü zenginliklerini, yol yapım çalışmalarını, sanat eserlerini, müstahkem mevkileri, stratejik konumda yer alan önemli yerleri, küçük-büyükbaş hayvanların ve

besin maddelerinin eksiksiz bütün listelerini tek tek çıkarmıştır. Netice olarak da Prusya savaştan galip olarak ayrılmıştır. Steiber Prusya'yı savaştan galip getirdiği için Bismark'ın özel danışmanlığı, Alman Askerî Polisi'nin müdürlüğü, Moravya valiliği, kralın korunması ve krallığın ailesinin korunması, krallıkta görev yapan yüksek mevkidekilerin korunması, genelkurmay arşiv dairesi müdürlüğü ve Merkezî İstihbarat

Bürosu müdürlüğü gibi birçok stratejik konumda yer alan devlet kademesinin önemli görevlerine getirilmiştir. Steiber, Almanya'nın casusluğa karşı tedbir almak ve düşmanlarını bildirmek için ilk karşı istihbarat servisini kurmuştur. Ayrıca Avrupa kamuoyunu yakından tanımak ve Avrupa halkını derinden etkilemek için Reuter ajansı ve diğer muhtelif medya organlarına nüfuz etmiştir.[6] Bu servisin etkisi halen günümüzde devam etmektedir. Özellikle Reuters haber ajansının Ortadoğu'daki etkisi göz önünde bulundurulduğunda Alman istihbaratının uluslararası boyutunun halen günümüzde devam ettiğini gösterir.

Rusya'da modern anlamda istihbarat Okhrana'nın kuruluşuna kadar dayanmaktadır. 1881'de Okhrana, Çarlık Rusya'sı İçişleri Bakanlığının ünlü 3. Kısım'ın yerini almıştır.

Geçmişte, Rusya'da korkunç Ivan çağında bir polis baskısı vardı. 1565 yılına doğru korkunç Ivan tarafından Boyarları ezmek ve Moskova Beyliğini köleleştirmek amacı ile Opriçnina örgütünü kurdu. Köleleştirme amacıyla kurulan bu örgüt hem bir polis örgütü hem de idari bir örgüt olmaya başlamıştır. Örgüt üyeleri kendilerini tanıtmak ve farklı mekanlarda birbirlerini tanımak amacıyla tanıtıcı işaret olarak

[6] Ercan, 2006: 48-50

siyah elbiseler giyinmiş, atla dolaşmış ve eyerlerine bağladıkları bir köpek başı ve çalı süpürgeler dolaşmışlardır. Bölgede bulunan büyük toprak sahiplerinin Çar'a muhalefet etmesini engellemek, pazar yerleri ve ulaşım güzergâhlarını ele geçirerek Çar'ın halk üzerindeki baskısını daha da artırmak için Opriçnina kendisine vazifeler çıkarmıştır. Opriçnina her türlü yolu deneyerek, akla mantığa gelmeyen işkenceler uygulayarak, sistematik olarak psikolojik harekette bulunarak ve doğal yer altı ve üstü zengin kaynaklarına doğrudan el koyarak amaçlarına ulaşma yolunda önemli adımlar atmıştır. Yıllar geçtikçe günden güne Opriçnina, bir polis devleti durumuna dönüşmeye başladı ve Rusya'ya geziye gelen bir devlet yetkilisine ya da her yabancının eşliğine birini verme işlemi başladı.[7] Bu işlem halen canlılığını korumaktadır ve bu örgütün devamı konumundaki servisler aynı geleneksel metotları uygulamaktadır.

1878 yılında siyasal polis içişleri bakanlığı güvenlik bölümüne, Ohrana'ya bağlandı. 1917 Rus devrimcileri Ohrana'yı ortadan kaldırıp yerine Çeka polis örgütünü kurdular. Sovyet kamu güvenliğinin gizli servis teşkilatları da Çeka'dan doğdu desek yeridir.

İstihbarat insanlığın ilk gününden günümüze kadar muhtelif pek çok alanda kullanılmıştır. İstihbarat tarihi süreç içerisinde birçok gelişmeden faydalanmıştır. Ortaçağ dönemi ile Rönesans dönemlerinde genel kanı elçiler ile casuslar arasında hiçbir fark yoktu.

Napolyon Savaşları, Amerikan İhtilali, Amerikan Sivil Savaşı ve Fransa-Prusya Savaşı gibi savaşlar espiyonaj faaliyetlerinin şekil veren savaşlar oldu.

Özellikle güvenlik istihbaratı, 1789 Fransız İh-

[7] Dünya Casusluk Tarihi, I, 1974: 31

tilali'nden sonra fikir akımlarının kitleler içinde ses bulmasına paralel olarak kendisini göstermeye başlamıştır. İstihbarat 20.yüzyılda birinci ve ikinci dünya savaşları öncesinde ilerleme kat etmiştir.

20.asrın sonlarına doğru küreselleşen dünya da istihbarat işbirliğine gitmeyi yeğlemiştir.

Uluslararası arenada istihbarat teşkilatlarının bütün planları Marconi'nin telsizi bulması ile değişmiştir. Birinci dünya savaşı başlamadan önce kripto bürolarını kuran dünyada yalnız iç tane devlet vardı. Bu devletler Avusturya-Macaristan, Fransa ve Rusya gibi o dönemin köklü devletleriydi.

İtalyan olan Marconi'nin İngiltere'ye gidip kendi ülkesinde ilgilenilmeyen haberleşme ve telsiz konusundaki sunumları İngiltere'nin teknolojisinin gelişmesine sebepte olmuştur. Telsiz 1900'lerden itibaren Güney Afrika'daki Boer Savaşları'nda kullanılmıştır. İngiltere'nin gemilere telsiz yerleştirmesi ve bundan sonra İngiltere'ye gelen bütün mektupların okunmasına vesile olmuş bu alışkanlık ta ki 1. Dünya savaşına kadar sürmüştür. Telsiz görüşmeleri 1.Dünya savaşında özel kestirme cihazları tarafından tespit edilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nda şifreler kırılmaya başlamıştır. Şifrelerin kırılması ile ilgili en önemli olay şüphesiz Amerika'nın savaşa girmesi ile ilgili sonuçlanacak olan "Zimmerman Telgrafı" olayıdır.[8] Britanya istihbaratı bunu deniz altında yakaladı ve şifrelerini çözdü.

Savaş hem denizde hem de karadan devam ettiğinden taraflar özellikle her iki alanda teknolojinin kazanımlarını kullanmaya başlamışlardır. Haberleşme ile ilgili gelişmeler kısa süre içerisinde deniz

[8] Ercan, 2006: 57-58-59

savaşlarında kendini göstermeye başlamıştır. İttifak devletleri haberleşme istihbaratında başarı üzerine başarı yakalıyordu. İttifak devletlerinin haberleşme istihbaratında bu kadar başarı yakalamalarının başlıca en büyük nedeni; Almanların istihbaratı etkili kullanmak suretiyle denizde kullandıkları üç ayrı kod kitabını ele geçirmeleridir (Ercan, 2006: 64). Söz konusu bu kodlar sayesinde Almanlar diğer devletlere karşı üstünlük sağlamıştır. Özellikle sinyallerin kodlanarak yeniden şifrelenmesine yarayan kod 'un ele geçirilmesi çok büyük fayda sağlamıştır.

Ayrıca Birinci Dünya Savaşı'nda propaganda yoğun olarak kullanıldığından ve yeni teknolojik imkanların yetersiz olmasından ötürü devletler özellikle; radyolar, hoparlörler[9] top-tüfek vb. araçlardan faydalanmışlardır.

Birinci dünya savaşında istihbaratla ile ilgili teknoloji yeni yeni kullanılmaya başladığından bu alana en çok önem veren ülkelerin başında İngiltere gelmektedir. Bu yüzden de 1.dünya savaşında en iyi teknolojiyi kullanarak almış olduğu istihbaratlar sebebiyle hep kilit rol almıştır.

1. Dünya savaşında yenilen ülkelerle ekonomik, siyasal ve askeri alanda çok ağır şartlar içeren sözleşmeler imzalandı. Bu durum doğal olarak Almanları tepkisine yol açtı.

Mesala 1919'da imzalanan Versailles Barış Antlaşması'na birçok devlet tarafından daha ilk andan itibaren çok etkili bir şekilde tepkiler yağmaya başlamıştır. Bunun en önemli sebebi antlaşmanın kurmuş olduğu statüdür. 1. Dünya savaşında İtalya galip gelmesine rağmen istediği sonuçları elde edememişti. 1930'lu yıllardan itibaren Avrupa güç sisteminde dengeler değişmeye başlamıştı. Yeni yeni gelişmeler

[9] Şimşek, 2005: 129

meydana gelmiş, Almanya'da Hitler, İtalya'da Mussolini gibi dönemin kudretli şahıslarının iktidara gelmesi, Sovyetler Birliği'nin güç dengesinde önemli bir konuma gelmesi ve gücüne güç katması, statükocu devletlerle statükonun değişmesini isteyen ve dünya paylaşımında söz sahibi olmak isteyen devletlerarasında siyasi, ekonomik, sosyal ve askerî alanda itişmeler kalkışmalar başlamıştır. Uzak Doğu'da imparatorluk kurmaya çalışan Japonya ise, Avrupa Devletlerini Asya'dan çıkarmak istemiştir. Japonya da dünyadan gerekli hissesine düşen payını almayı düşünmüştür.[10] Tüm bu sebepler II. Dünya savaşının çıkmasını ateşlemiştir.

İkinci dünya savaşı devletlerin istihbarat örgütlerinde profesyonelce teşkilatlanmalarını sağlayan bir savaş olmuştur. Kontrespiyonaj faaliyetleri ülkelerin vatandaşları tarafından kitlelerce uygulanmaya başlamıştır.

Pearl Harbor Saldırısı Holywood filmlerine dahi konu olan dünyaca ünlü ve istihbaratta çığır açan Japonya'nın Amerika'nın Hawaii'deki Pearl Harbor limanına Aralık 1941 günü yaptığı saldırıdır.

2. Dünya savaşında tarafsız olan Amerika bu saldırı neticesinde savaşa girmiştir. Amerika Japonya'nın özellikle Almanya ve İtalya ile ittifak etmesi neticesinde kendisine bir panik havası oluşturdu. Amerika'da yaşayan Japonlara sıkıntılar vermeye başladı, petrol gibi önemli bir enerji maddesinin Japonya'ya gitmesini yasakladı. Kısaca ABD Japonya'ya ekonomik ambargo uyguladı. Söz konusu bu uygulamalar neticesinde Japonya Amerika'ya savaş açmıştır. Saldırının can alıcı planlarını Japonya Birleşik Donanması'nın

Komutanı Amiral Yamamoto İsoroku tarafın-

[10] Uçarol, 1995: 595

dan gerçekleştirilmiş ve Aralık 1941 günü Amerika'nın Hawaii'deki Pearl Harbor limanına fiili saldırıyı gerçekleştirmiştir. Pearl Harbor Saldırısı Amerika tarihinin en acı hatıralarından biri haline gelmiştir. Bu saldırı üzerine Amerika istihbarat teknolojik açıdan çok önemli yatırımlar yapmıştır. Saldırıda 12 Amerikan gemisi ve 188 savaş uçağının imha edildiği, 2400'e yakın Amerikan askerinin öldüğü şeklinde söylentiler birçok kaynak tarafından söylenmektedir. Bu saldırı Japonya için mükemmel bir istihbarat başarısı gibi gözüküp değerlendirilse de baskın sonucunda elde edilen başarının ABD tarafından daha sonraki savaşlarda dengelendiği bilinmektedir.

Her devletin gizli istihbarat örgütü gibi bütün başarılarına rağmen Japon istihbaratının da başarısızlığı, eksik, gelişemediği, sınırlılıkları, hataları ve yanlışları olagelmiştir. Örneğin; Pearl Harbor saldırısının sonuçlarını kendilerine derhal bildirecek bir sistem geliştirilmemiştir, Japon istihbaratının özellikle elektronik istihbaratın sahasında olan sinyal tespiti konusunda zayıf kalması neticesinde; en kötü hataları Pearl Harbor'un en önemli hedefleri olan tersane ve Pasifik filosu için kullanılan yakıt deposunun Japon gizli istihbarat teşkilatınca tespit edilememiş olmasıdır.[11]

Özetle; bu saldırı ile Japon devleti hava gücünün deniz gücünden daha etkili olduğunu tüm dünyaya ispatlamış oldular.

[11] Volkman, 2004: 314

PEYGAMBER DEVRİNDE İSTİHBARAT

Mekkeli Müşrikler, Hz. Muhammed'in gizli davetle başlayan Nübüvvetinin ilk üç yılında, dünyevi işlerine ve ibadetlerine karışmıyorlardı. Rasulullah yine de davetini ve çoğu zaman ibadetlerini gizlice yapardı. Bu arada Müşrikler Hz. Peygamber'i devamlı takip eder, onu gözetim altında tutarlardı. Kaynakların bildirdiğine göre, bir gün Sa'd b. Ebi Vakkas, gizlice namaz kılmak için Rasulullah'ın yanına geldiğinde, müşriklerden bir grub onu takip etmiş; Sa'd, Hz. Peygamber'in bulunduğu yere gelince, bulundukları yeri Kureyş'e haber vermişlerdi.[12] Şu halde karşı istihbarat, Nübüvvetin ilk zamanlarından itibaren başlamıştı diyebiliriz.

Nübüvvetin dördüncü yılında: "Sana Emrolunanı açıkça söyle ve ortak koşanlar (Müşrikler) dan yüz çevir."[13] Ayeti nazil olunca Rasulullah açıktan davete başlamış, "(Önce) en yakın hısımlarını uyar"[14] ayeti uyarınca da önce akrabalarına İslam'ı tebliğ etmiştir. İbn Hişam'a göre; Rasulullah kavmini açıkça İslam dinine çağırmaya ve Allah'ın emirlerini onlara bildirmeye başladığı zaman kavmi kendine kötü gözle bakmamış ve kendisiyle tartışmamışlardır.

Ancak, Rasulullah tanrılarını işe karıştırıp, bu tanrıları kötüleyince, kavmi işinin büyük bir olay olduğunu anlamış, ona karşı gelmeye muhalefete ve düşman olmaya karar vermişlerdir.

---

[12] İbn Hişam, I. 253 (Bu olayda Müslümanlarla o grub arasında çarpışma olmuş Sa'd b. Ebi Vakkas müşriklerden birinin basına bir deve çene kemiğini vurarak İslam dini yüzünden ilk kanı akıtmıştır). Muhammed Rıza, s. 77;Sehhar, Abdülhamit Cüde, Peygamberimiz Efendimiz trc. Mustafa Varlı, Ahmet Gül, İstanbul 1980, s. 76 - 77.

[13] Hicr, 15/94.

[14] Şuara, 26/214.

MİT

Bu karar sonrasında Müşrikler, Rasulullah ve Müslümanlara karşı mücadelelerini dört safhada gerçekleştirmişlerdir. Bunlar;

1- Alay ve hakaret safhası.

2- İşkence safhası.

3- Münasebetleri kesme safhası.

4- Şiddet politikası ve Rasulullah'a suikast girişimleri

Hz. Muhammed Mekke'de aleni olarak başladığı İslam'a davet programını, Arabistan dışından hac vazifelerini yapmak için gelen putperest Araplara da uygulamıştır. Zira Mekke, Dini bir merkez olup, her yıl Zilhicce'nin ilk on gününde buraya hac için gelinirdi. Ayrıca Rasulullah haram aylardan olan Zilkade ve Zilhicce, aylarında kurulan ve bu panayırlara gelen kabilelere İslam'ı Tebliğ etmiştir. İşte, Rasulullah'ın çalışmalarından biri de Medine'den Hac vazifesi için Mekke'ye gelen, sonradan Ensar olarak isimlendirilen Yesriblerle yapmış olduğu Akabe Biatleri'dir.

Gizlice, planlı ve tedbirli olarak yapılan II. Akabe Biatinden müşriklerin haberdar olmaları, onları ciddi tedbirler almaya sevk etti. Müşrik Liderler, Hicretle Hz. Peygamber'in Medine'de güçlenerek günün birinde Mekke'ye hücum edebileceğinden ve Hicaret yolları için bir tehlike teşkil edeceğinden korkuyorlardı. Bu sebeple Mekke Müşriklerinde, Müteşekkil bir üst kurul Hz. Peygamber'e ve şu an Yesrib'e hicret eden ashabına Mekke şehir devleti meclis binası karşı nasıl bir tavır takınacaklarını belirlemek için Daru'n-nedve'de toplandılar.

İçlerinde Mahzumlu Ebu Cehil, Abduşşems'li Ebu Süfyan, Utbe b. Rebia vs. gibi Müşrik liderlerden oluşan Daru'n-nedve üyeleri, Rasulullah ve davası

aleyhinde Fikirler ortaya atmaya başladılar. Bazıları onun zincire vurup hapsedilmesini, bazıları sürgüne gönderilmesini teklif ettilerse de, bu teklif İslam Tarihi klasik kaynaklarda belirtildiği üzere necidli bir şeyh (kılığına girmiş şeytan) tarafından reddedildi. İşte bu sırada Ebu Cehil Ebu'l Hakem: "İçimizden her aşiretin güçlü, kuvvetli, gözü pek, şerefli bir delikanlı alalım. Sonra onların her birine birer kılınç verelim. Onlar kılıçlarıyla Muhammed'i tek vuruşla bir anda vursun. Bunu tüm kabileler yaparsa, kan tüm kabilelere dağılmış olur ve böylece Abdülmuttaliboğulları bütün aşiretlerle savaşmayacaktır" teklifinde bulundu. Bu suikast planı genel kabul gördü. Ancak Mekkeli Müşrik liderler, suikast planını yapmakla durumun Hz. Peygamber'e haber verilebileceğini akıllarına getiremediler. O bir Peygamberdi. Bu plan Rasulullah'a haber verilebilirdi.

Kureyş'in yapmış olduğu bu Suikast planının haberi, çok geçmeden Allah tarafından Cebrail vasıtasıyla Hz. Peygamber'e bildirilmiştir". Gelen Ayette bunu belgeler. "Bir zamanlar, o kafirler seni bağlayıp, hapsetmesi, ya öldürmeleri ya da Mekke'den çıkarmaları için sana tuzak kurarlarken, Allah'ta onun karşılığını yapıyordu. Allah, tuzak kuranlara karşılık verenlerin en hayırlısıdır". Bu ayeti Kerime ile Yüce Allah Habibini koruyacağını vadediyordu.

Burada Cebrail'i istihbarat meleği olarakta görüyoruz. Asıl görevi Vahiy getirmek olan Cebrail, bazen çeşitli şekillere girerek, İslam'ı Rasulullah'a öğretmiş, sarıklı bir şekilde melekler ordusuyla savaşlara katılmış bazen de, Hicrette olduğu gibi, suikast haberlerini Rasulullah'a bildirmiştir.

Rasulullah'ın Mekke'den Medine'ye hicretinden sonra yaptığı ilk icraatlardan birisi, Medine devletinin Askeri Teşkilatını kurmak olmuştur. Bu

Askeri Birlikle Hz. Muhammed, iç ve dış düşmanlara karşı emniyeti sağlamış, düşmanları hakkında gerekli istihbaratı da elde etmiştir.

Hz. Muhammed Medine'de düşmanlara karşı daima uyanık olmak zorundaydı. Çünkü Hz. Muhammed'e İslam'a düşman olanların gücü ve sayısı kabarıktı. Bu maksatla Hz. Peygamber, zaman zaman iç ve dış Emniyeti sağlamak, haber toplamak (istihbarat), kervanları takip etmek... vs. gibi görevleri ifa edecek Seriyyeler (timler) oluşturmuştur.

Hadis ve Siyer Alimlerin umumi görüşlerine göre; asker sayısı ne olursa olsun, hangi maksatla hareket edildiği, savaşın vuku bulup bulmadığına bakılmaksızın, Hz. Peygamber'in bizzat katıldığı seferlere gazve, bir sahabenin kumandası altında gönderdiği Askeri Birliğe de Seriyye denmiştir.

Rasulullah 'ın, on yıllık Medine hayatı boyunca düşmanlara karşı oluşturduğu Gazve ve Seriyyelerin Sayıları konusunda, farklı görüşler vardır. Vakıdi'ye göre gazvelerin sayısı 27'dir. Bu sayıya Hayber gazvesinden dönerken Vadi'l Kur'a da meydana gelen çarpışma da dahildir. Bu seferi savaş kabul etmeyenlere göre 26 gazve gerçekleşmiştir. Kimilerine göre de, 29 gazve yapılmıştır. Buradaki ihtilaf Fedek, Hayber ve Vadi'l Kur'a gazvelerinin ayrı ayrı veya tek olarak sayılmasından ileri gelir. Bu gazvelerin, sadece 9'unda çarpışma olmuştur. Bunlar; Bedir, Uhud, Müreysi, Hendek, kureyza, Hayber, Mekke'nin Fethi, Huneyn ve Taif gazveleridir.

Hz. Muhammed'in seriyyeleri gayelerine göre azalıp çoğalabiliyordu. Bunlardan en azı beş, en çok 300 - 400 kişilik olmakla beraber, onun kaç seriyye oluşturduğu ihtilaflıdır. Vakıdiye göre 48'dir. Rasulullah'ın tüm gazve ve seriyyelerinde sadece 150 kişi öldürülmüştür. Bize göre bu kadar gazve ve Seriyye-

lerde sadece 150 kişi öldürülerek başarılı olunmuşsa bunun Arka planında, Rasulullah'ın güçlü istihbaratı yatmaktadır. Çünkü, Hz. Muhammed Medine'ye hicret etmekle Mekkeli müşriklerin tuzaklarının ve komplolarının bitmediğinin farkında olduğundan dolayı Gazve ve Seriyyeler düzenleyerek sürekli onları kontrol etmiş, onlar hakkında gerekli istihbaratı hiç elden bırakmamıştır.

Hz. Muhammed'in Bedir gazvesine kadar gönderdiği seriyyeler ve onun kumandanları, hep muhacirlerden oluşmaktaydı. Çünkü, Hz. Muhammed Ensarla yaptığı antlaşmada sadece Medine dahilinde beraber hareket edeceklerdi. Hz. Peygamber çeşitli maksatlarla seriyyeler oluşturmuşsa da, bunların hazırlanışı ve uğurlanışı esnasında yapılan tavsiyelerde ortak noktalar vardı.

Hz. Peygamber Seriyye kumandanlarını kendisi seçerdi. Seriyye'yi genelde gönüllü olanlardan oluştururdu. Rasulullah Seriyye kumandanı ve askerlerine bazen huzuruna çağırarak, bazen de ellerine bir mektup vererek ileride açmak şartıyla tavsiyelerde bulunurdu. Böylece onlara, seferde takip edecekleri yolu (metodu) gösterirdi. İlk seriyyelerden olan Hz. Hamza, Ebu Ubeyde b. Haris ve Sa'd b. ebi Vakkas Seriyyelerinde Hz. Peygamber'in tavsiyelerinde bir gizlilik yoktu. Sadece Rasulullah tarafından Abdullah b. cahş seriyyesine metni gizli olan bir mektup verilmiştir.

Hz. Muhammed Seriyye'ye göndereceği kumandanla bizzat ilgilenirdi. Bir defasında Abdurrahman b. Avf'ı yanına çağırarak ona: "Hazırlan, seni seriyye ile göndereceğim" dedikten sonra, başındaki sarığı çıkarıp, ona siyah bir sarık sararak ucundan bir miktarını iki omuzu arasına sarkıttı ve onu seriyye başı olarak gönderdi. Rasulullah Seriyye Kumandan-

larına Erken çıkmayı, yolda düşmanlardan sakınmalarını ve gizlenmelerini de öğütlerdi. Rasulullah, kendisi seriyyeyi Medine'den uğurlarken erken gönderirdi. Bu yüzden Seriyyeler hep geceleyin yola çıkarlardı.

Hz. Peygamber Mekkelilere gönderdiği ilk Seriyyelerden Hz. Hamza, Ubeyde b. Haris ve Sa'd b. Ebi Vakkas'a onlarla harp etmemelerini ancak gövde gösterişi yapmalarını emretti. Özellikle Haram aylarda, savaşmak için değil sadece istihbarat elde etmek için görevlendirdiği Seriyye ise Abdullah b. Cahş Seriyyesidir.

İSLAM DÜNYASINDA İSTİHBARAT

Dört Halife devrinde (632-661) de istihbarat çalışmalarına gereken önemin verildiği kaydedilmiştir. Hilafeti, iç ve dış savaşlarla geçen Hz. Ebubekir (571-634), Ridde Olayları süresince her tarafa casuslar göndermiş, Şam ve Filistin ordularının kumandanlarına da diğer cephelerdeki İslam ordularının durumunu rapor edecek ve düşman hakkında bilgi toplayacak casuslar görevlendirmelerini ve kendileriyle ilgili sırları gizlemelerini emretmiştir. Hz. Ömer de (591-644) istihbarat faaliyetlerine büyük önem vermiş, Ebû Ubeyde (ö.639) ve Sa'd b.Ebu Vakkas (ö.675) gibi ordu kumandanlarına Hz. Ebûbekir'inkine benzer tavsiyelerde bulunmuştur. Ebû Ubeyde'nin bölge zimmîlerinden Bizans ordusu içinde faaliyet gösterecek casuslar seçtiği, Hâlid b.Velîd'in de (592-642) çeşitli bölgelerde casusluk ve karşı casusluk faaliyetlerinde bulunan adamları olduğu bilinmektedir. İstihbarat faaliyetleri Hz.Osman (580-656) döneminde de devam etmiştir. Kıbrıs fâtihi Muâviye b.Ebu Süfyân'ın (602-680) ada halkıyla yaptığı zimmet antlaşmasına gerektiğinde düşmanın durumunu rapor etmeleri şartını da koyduğu bilinmektedir. Daha sonraları ise ortaya çıkan tefrika dolayısıyla İslam dünyasındaki istihbarat faaliyetleri daha çok Hz. Ali (599-661) ile Muâviye arasında gelişmiştir. Bununla birlikte Hz. Ali genel istihbarat faaliyetlerini de ihmal etmemiştir. Meselâ Mısır valiliğine tayin ettiği Eşter'e her tarafa güvenilir casuslar göndermesini emretmiştir.

İslam dünyasında istihbarat faaliyetlerinin daha düzenli bir yapıya kavuşması ise Emeviler devrine (661-750) tesadüf etmektedir. Bir kısım İslam müessesesinin olduğu gibi, Berîd teşkilatının kurucusu da Emevi halifesi Muâviye olmuştur. Berîd kelimesi,

daha İslamiyet'in ilk asrından başlayarak, bütün ortaçağ İslam devletlerinde "posta hayvanı, süvari postacısı, devlet postası, posta menzili" anlamlarında kullanılmıştı. Dîvânü'l-Berîd'e mensup memurlar aynı zamanda istihbarat faaliyetlerini de yürütmüşlerdi. Bunlar bilgi toplayarak merkeze ulaştırırken yine aynı dönemde oluşturulan Dîvânü'r-resâil mensupları da elde edilen gizli belgeleri değerlendirmek ve istihbaratla ilgili yazışmaları yürütmekle vazifelendirilmişti. Ayrıca toplumun her kesiminden casusların görevlendirildiği bu dönemde sınırlarda giriş çıkışlar da kontrol altına alınmıştı.

İslam dünyasındaki istihbarî faaliyetlerin teşkilatlı bir şekilde yürütülmesine yönelik çabalar Abbasiler devrinde de (750-1258) devam etmiştir. Daha el-Mansur (714¬775) zamanından başlayarak, posta ve istihbarat işlerine çok büyük önem verilmişti. Rivayete göre, el-Mansur, devletin düzenli idaresi için adliye, maliye ve zabıta işlerini başarıyla yürütecek üç doğru ve kuvvetli memura ihtiyaç duyulduğunu, ancak bunların her hareketini hükümdara doğru olarak bildirecek bir "sahib al-barid'in" hepsinden daha kıymetli olduğunu söylemişti. Bu devirde ayrıca, Dîvânü'l-berîd'den başka, savaş sırasında faaliyet gösterecek özel bir haber alma teşkilatının (el-burudü'l-harbiyye) kurulduğu görülmektedir. Büveyhîler zamanında (932-1055) ise ilk defa Muizzüddevle (945-967) tarafından "sâi ve gammâz" adı verilen casuslar görevlendirilmiş, Fâtımîler döneminde (909-1171) bu tür faaliyetler Dîvânü'l-inşâ çerçevesinde yürütülmüştür. Memluklar devrinde (1250-1517) ise ilk defa I.Baybars (1223-1277) tarafından özellikle Moğollar ve Franklar'a karşı faaliyet gösterecek yeni bir istihbarat servisi kurulmuştur. Memluk kaynaklarında bu gizli servis elemanları "kasıd" adıyla zikredilmektedir. Kimlikleri pek çok Memluk devlet

ricâlinden dahi gizlenen, adları divanlara kaydedilmeyen bu servis elemanları doğrudan doğruya müstakil bir amire bağlı olup raporlarını ona sunuyor ve maaşlarını gizli bir ödenekten alıyorlardı.

İslam tarihinde casusluğun belli bir devlet örgütü olarak düzenli ve sürekli çalışmaya başladığı dönem ise 16.yüzyılın ilk yirmi yılıdır. 15.yüzyılın sonlarına doğru başlayan ve 16.yüzyılın başlarında yoğun bir nitelik kazanan bu casusluk örgütünün kurucusu İran'da Safevî hanedanıdır. Bu örgütün amacı, Sünnî bir inanca bağlı olan Osmanlı yönetimini yıkmak, Şiîliği İslam dünyasında egemen kılmak, böylece bütün İslam ülkelerini ele geçirmekti.

TÜRKLERDE İSTİHBARAT

Bir devlet için istihbarat ve istihbarat teşkilatları son derece önemlidir. Türk istihbaratçılığının gelişimini ortaya koymadan önce istihbarat nedir sorusunun cevabını vermek lazımdır. Lügat manası "bir kimse, bir şey hakkında toplanan bilgi, haber veya haberler, duyulan şeyler, haber alma" şeklindedir. Ancak istilahi manası veya bugün teknik olarak kullanılan anlamı farklıdır. Buna göre "istihbarat haberlerin işlenmesi sonucu üretilen bir ürün veya bilgidir. Bir başka ifade ile istihbarat, planlama, araştırma, deliller toplama, çeşitli akli ve tecrübi, ilmi metotlar ile onları değerlendirip bir sonuç elde edip kullanma faaliyetlerini içine alır." veya "İstihbarat yabancı bir ülkenin bir veya birden fazla yönüne ait sağlanabilmiş bilgilerin bir araya toplanması, kıymetlendirilmesi, birleştirilmesi tahlil ve yorumunun sonucu elde edilen hasıladır." Bazen "haber alma" istihbarat kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Ancak bu ifade istihbarat kavramını yukarıdaki tarifler de dikkate alındığında, açıklamaktan çok uzaktır. Haber istihbaratın sadece bir malzemesidir. Zira istihbarat merkezine ulaştırılan haberler kaynağın güvenilirliği ve muhteva yönünden kıymetlendirilirler. İstihbarat faaliyetini besleyen haberlerin büyük bir kısmı günümüzde açık kaynaklardan elde edilir. Zaman, zaman istihbarat ile casusluk da birbirinin yerine kullanılmaktadır. Casusluk istihbarat faaliyetlerinde ihtiyaç duyulacak bazı özel malumatı elde etmek üzere gizli ve korunan kaynaklara ulaşmak için başvurulan yoldur. Bu faaliyet sonucu elde edilecek haberler istihbarat faaliyetini besleyen malzemenin çok az bir kısmını teşkil eder. Yani casusluk istihbarat faaliyetinin geniş kapsamı içinde küçük bir yer tutar.

Geleceği görebilmek, muhtemel sorunlar hakkında önceden bilgi sahibi olmak, olayların perde arkasına uzanabilmek, ancak sağlıklı istihbarat üretimi ile mümkün olabilir. Tarih boyunca istihbaratın lüzumu üzerinde birçok devlet adamı ve asker kişiler durmuşlardır. Nitekim günümüzden 2500 sene evvel yaşayan Çinli bilge Sun-Tzu *"..istihbarat savaşın en önemli unsurudur. Çünkü ordunun kazanması, sağlam bilgiler almasına bağlıdır... Bu yüzden ordunun iyi işleyen beyinlerinden casusluk amacıyla yararlanmak ve onlar aracılığı ile önemli sonuçlar elde etmek, ancak akıllı bir devlet adamının, ileri görüşlü bir generalin başarabileceği şeydir."* der. 19. yüzyıl Fransız devlet adamı ve büyük asker Napolyon'da yüzyıllar sonra Sun-Tzu'yu teyit eder mahiyette istihbarat ve istihbaratçının önemini "bir casus yerinde ve zamanında, cephedeki binlerce askere denktir" "İnanın bana, savaşların sonuçları incelendiğinde topçunun, süvarinin, piyadenin kahramanlıkları, casusların şu göze görünmez, lanetli ordusu yanında hiç kalır!" sözleriyle gayet veciz bir şekilde açıklamıştır. Daha sonraki kuşaktan olan meşhur istihbaratçı Gehlen ise, Adenaur'a vermiş olduğu bir muhtırada istihbarat servisinin önemini "bağımsız bir ulusun siyasal davranışlarının dayandığı materyallerin en önemli kaynaklarından biri istihbarat servisidir" şeklinde açıklamaktadır.

Tarihin en eski devirlerinde, en küçük insan topluluklarında bile istihbarat işi vardır. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak basitten karmaşığa doğru istihbarat elde etmede ve bu işi yapan teşkilatlarda da büyük gelişmeler olmuştur. Son yüzyıllarda savaşın anlamı çok genişlemiştir. Dolayısıyla istihbaratın manası da genişlemiş, yani istihbarat toplanması gereken alanlar da çoğalmıştır. Devletlerin siyasi, askeri, ekonomik, teknolojik, stratejik, iç ve dış güvenliğe yönelik istihbarata ihtiyaçları vardır. Bu işi yapacak

ve ülkenin istifadesine sunacak istihbarat teşkilatına sahip olmak da kaçınılmaz bir zarurettir. Kuvvetli bir istihbarat teşkilatı bir ülkenin, bir milletin gözü, kulağı, doğru ve lüzumlu bilgi dağarcığıdır. XIX. Yüzyıla gelinceye kadar konu daha çok askeri casusluk şeklinde anlaşılmış ve uygulanmıştır. Casusluk anlamında istihbaratçılığın tarihi eski olmasına rağmen bugünkü manada teşkilatlanması oldukça yenidir.

Binlerce yıllık Türk tarihinde kurulduğunu bildiğimiz büyük-küçük birçok devlet veya imparatorluğun bağımsızlıklarını koruyabilmek için ismi ne olursa olsun sonuçta istihbaratla uğraşan basit veya gelişmiş teşkilatlara sahip oldukları muhakkaktır. Bütün milletlerde olduğu gibi Türklerde de istihbarat ve istihbaratçılarla ilgili kavramlara rastlamaktayız. Türkler devletlerinin temel düzenini yıkmaya, devleti ortadan kaldırmaya, milleti esir etmeye çalışan casuslara "çaşıt-çaşut" derlerdi. İhbar işine ise "çaşutlama" derlerdi. Göktürk yazıtları ile yazılmış Türkçe yazılarda haberci, için "sabçı" denmiştir. Türkler devletlerarasında gidip gelen kağan elçilerine şimdiki gibi "elçi" derlerdi. Oğuzlar, aileler arasındaki elçi ve habercilere "yazıkçı-salıkçı" derlerdi. Aynı zamanda bu katip demekti. Yine adi haberci ve casuslara ise "körüg, tıl(dil), tıgrak" da derlerdi. Türklerde "çabar, çapar" sözleri de kurye ve elçi demekti. Diğer taraftan eski Türklerin "kılağuz" "yirçi" dedikleri kılavuzlar, devlet ve ordu içinde çok önemli rol oynuyorlardı. Bu kişiler, çok gezmiş ve çok görmüş kimselerdi. Ayrıca fevkalade askerlik bilgisi ile, idari tecrübeye de sahip idiler. Askeri kılavuzlara "yi(e)zek" denirdi.

Casusluk yapmadıkları sürece elçilere dokunulmazdı. Şüpheli hareketleri görülen yabancı temsilciler hapse atılır veya ülkenin uzak bir yerinde belirli bir zaman için, ikamete memur edilirdi. Bu durum elçilerin casusluk faaliyetlerinde de bulunduklarının

bir göstergesidir. Çinlilerin Hun ve Göktürk İmparatorlukları içinde ve Bizans'ın Batı Hun imparatorluğunda yoğun casusluk faaliyetleri görülmüştür. Bunlarla çok uğraşılmış, mesela İmparator Rua, Hun topraklarında tacir, seyyah, oyuncu kisvesi altında, halkı isyana kışkırtan Bizanslıların memlekete girmesini yasaklamış ve bunu yaptığı antlaşmada bir madde olarak belirtmişti. Çinliler Türk devletlerini çökertmek için bilhassa Türk hükümdar ailesi üyelerinin ve idarecilerin aralarını açarak birbirlerine düşürmeğe büyük ehemmiyet vermişlerdir. Yazılı antlaşmalara bile riayet etmeyen Bizans'ın ikiyüzlülüğü Türk Şad'ı tarafından elçilerinin yüzlerine vurulmuştu. Sasaniler de hile ile Türk elçilerini öldürüyorlardı. Ruslar da aynı şeyi yapıyorlardı. Çinliler antlaşmalara rağmen Hunları aldatmaya çalışmışlardır. Hunlarda elçilere karşı sıkı tedbirler alındığını ve hakanın yanına girerken, iyice arandığını biliyoruz. Bu durum, Hunların Çin'in casusluk faaliyetlerine karşı tedbirli olduklarını göstermektedir.

Eski Türkler dikkatli ol anlamına gelen bir deyimle her an için, "sak" yani uyanık ve dikkatli olmak zorunda idiler. Bugün de Anadolu'da "seh dur" tabiri vardır. Baskın ancak karşı baskınla durdurulabilirdi. İşte bu sebeplerden dolayı boylar ve hatta küçük aileler uyurken bile "kargu" yani gözcüler ile "yelme" denen öncüler çıkarmak zorunda idiler. Türkler ülkelerini emniyette tutmak ve ani baskınları önlemek üzere, etrafa gözcüler dikerler ve uygun yerlere, erken haber almayı sağlayan, içinde daimi nöbetçilerin bulunduğu Kargu-karguy- (ateş kuleleri) inşa ederlerdi.

Casusluğun ilk örnekleri sayılabilecek "çaşıt"lar genellikle din adamları idi. Bunlar ya Çin din adamları, ya da Hindistan da doğup büyüyen ve doğuya doğru yayılan Buda dinine mensup din adamları idi.

Bunların görevi Türk topluluklarına kendi inançlarını benimsetmek, özellikle yöneticileri elde ederek toplumda sarsıntılar yaratmak, sonra onu, için için eritip yutmaktı. Çinli rahipler, Türkler arasına girer, seyyah gibi davranır, bir yandan dinlerini yaymaya çalışırken, diğer yandan da Türk toplumunun genel yaşayışı, gelenekleri, insanların birbirleri ile ilişkileri ve güvenlik konularında bilgi toplarlardı. Daha sonra bunları "Seyahatname" biçiminde düzenleyerek hükümdarlarına sunarlardı. Bu şekilde Çinlilerin Hunlar arasına soktukları bilinen ilk seyyah ve casus Chang-Chien'dir. Chang-Chien M.Ö. 138 yılında Hunlar arasında geziye çıkmış ve 13 yıl dolaştıktan sonra topladığı bilgileri Çin hükümdarına rapor halinde sunmuştur.

Daha sonraları Türklerin Hindistan, İran ve Hıristiyan dünyası ile komşu olmaları üzerine yeni, yeni casuslarla uğraşmak durumunda kaldıklarını görüyoruz. Batı Hunları Avrupa içlerine kadar ilerleyince, Bizans ile Roma'dan elçi ve din adamı gibi özel görevlerle Atilla'ya casuslar gönderilmiştir. Atilla'nın Roma üzerine yürüyüşü sırasında birden bire savaşa ara vermesini, kesin sonuç alınmadan savaşı bırakmasını, Papa'nın gönderdiği casuslar aracılığı ile başardığını, Atilla'yı savaştan vazgeçirdiğini eski kaynaklar ifade etmektedirler. Yine Atilla'nın çadırında kalan, onun özel hayatını anlatan ve Hunlarla ilgili doğru bilgiler veren Bizans tarihçisi Priskos'ta bu casuslardan birisi olsa gerektir.

Türk tarihinde sürekli casusluk faaliyetlerine maruz kalan ve sonrada ortadan kaldırılan devletlerden biri de Göktürklerdir. Ötüken'de 552-745 yılları arasında yaşayan bu devlet Çinlilerle komşudur. Göktürklerin gelişmesi ve çevresindeki toprakları ele geçirmeye başlaması Çinlileri ürkütmüştür. Çin hükümdarı iyi bir casus olan bakanlarından Cang-Sun-

Çing aracılığı ile Göktürk ülkesine casuslar sokmuş ve Kağan ile yakınları arasına fitne sokarak aralarında kavga çıkartmıştır. Bu kavga sonucu devlet 582 yılında ikiye ayrılmıştır.

Casusların yıkıcı faaliyetlerine Göktürkler gibi Uygurlarda maruz kalıyordu. Uygurlar içine giren bu casuslar dinî ve siyasi yönden toplumu sarsarak parçalamaya çalışıyordu. Yalnız bu casuslar daha önceden olduğu gibi sadece Çinli değildi. Aralarına Moğol, Kırgız, İranlı ve Müslümanlar da katılmıştı. Hint ve İslam dünyasından gelenler misyoner-dinî amaçlı; Kırgızlar ise tamamen siyasi amaçları için faaliyette bulunuyorlardı. Uygurlardan başka batıya göç etmiş Türk kavimlerinden Avar, Bulgar ve Macarlar da daha çok Hıristiyan casusların propagandalarına maruz kalmışlardır. Papa'nın emrindeki bu casuslara bilahare Bizans casusları da katılmıştır. Bizans casusları seyyah ve elçi kisvesinde görevlerini yapmaktaydılar.

Yabancıların Türklere karşı yürüttükleri casusluk faaliyetleri ile ilgili daha birçok misal bulunmaktadır. Ancak bu misalleri çoğaltarak daha fazla uzatmaya gerek yoktur. Dikkat edilirse verilen misallerde daha çok yıkıcı-bölücü istihbarat faaliyetlerine Türklerin maruz kaldığını görüyoruz. Kaynaklarda geçen Çaşıt ve Çaşıtlama ve daha bazı casusluk ve istihbarata ait kavramlardan, Türklerin de bu konularda bilgi sahibi olduğunu çıkarıyoruz. Ancak eski Türklerin kendilerine karşı yapılan casusluk faaliyetlerine nasıl bir karşılık verdiklerine dair pek bilgi bulunamamıştır. Ortaçağda Karahanlı ve Gaznelilerle birlikte Türklerde istihbarat ve istihbarat teşkilatları ile ilgili bilgilerimiz daha da netleşmeye başlamaktadır. Özellikle Ortaçağın büyük bir bölümüne damgasını vuran Büyük Selçuklu Devleti'nde ise istihbarat teşkilatı ve istihbaratçılık ile ilgili kaynaklarda bir çok

bilgi bulunmaktadır.

Selçuklularda daha önceki Türk-İslam devletlerinde olduğu gibi istihbarat teşkilatına sahiptir. O dönemin devlet adamları da milli menfaatlerin ve ülke çıkarlarının korunabilmesi için istihbarat teşkilatına sahip olmanın zaruretine inanmaktadırlar. Büyük Selçuklu Devletinin en önemli devlet adamlarından Nizamülmülk[15] bunların başında gelmektedir. Devlet yönetimi ve siyaset bilimine dair önemli eseri "Siyasetname" de Nizamü'l-Mülk devletin, istihbarat için adamlar göndermesinin gerekli olduğunu yazmaktadır. Ona göre hükümdarın uzak, yakın ülkenin her tarafına gönderilecek elemanlar aracılığı ile halkın ve ordunun durumunu sormak, öğrenmek ve genel bir bilgi sahibi olmak mecburiyeti vardır. Ülkenin ve halkın durumunu bilmek ve ona göre tedbirler almak durumunda-mecburiyetinde-olan devlet başkanının bu işleri yapabilmesi için mutlaka haberci (sahib-i haber)ye ihtiyacı vardır. Taşra yönetiminin sultana karşı tutumları ve isyanlarına karşı istihbaratçı görevlendirilmesi zaruridir. Nizamülmülk bu düşüncesini pekiştirmek için de ".. cahiliyette ve İslam'da padişahların bütün şehirlerde hayır veya şer olup-bitenden haberdar olan sahib-i beridi olmuştur" diyerek tarihi, düşüncelerine şahit göstermiştir. Hatta bu hadiseye o kadar önem vermektedir ki iyi bir hükümdar olmanın

[15] Nizâmülmülk, vezir olduğu 1064'ten, şehit edildiği 1092 senesine kadar aralıksız yirmi dokuz sene Büyük Selçuklu Devletine, tam bir dirâyet ve adâletle hizmet etmiştir. Vazifeli olduğu için katılamadığı Malazgirt Meydan Muhârebesi hâriç, bütün Selçuklu fetihlerinde bulunmuştur. Sultan Alparslan'ın vefâtıyla veliaht Melikşah'ın tahta geçmesini sağlayıp, nizam ve âsâyişin korunmasında muvaffak olmuştur. Sultan Melikşah'a muhâlefet eden veya başkaldıran Selçuklu prenslerinin itâat altına alınmasında büyük hizmetleri geçmiştir. Sultan Melikşah, devletin idâresinde ona çok büyük ve geniş yetkiler vermiştir. Nizâmülmülk'ün akıllı, tedbirli ve adâletli idâresi sâyesinde de, Melikşâh'ın saltanatı, aynı zamanda Büyük Selçuklu Devletinin de en parlak ve en şanlı devri olmuştur.

olmazsa olmaz şartı gibi değerlendirmektedir. Zira, sahib-i haber ve münhi tayin etmek, (padişahın) adalet, uyanıklık ve basiretindendir. Selçuklu döneminde (XI-XIII. Yüzyıllarda) Nizamülmülk'ün dışında da devlet idaresine dair eserler yazan en dindar, hatta tasavvuf akidelerine bağlı müelliflerin bile memlekette olup biten her şeyi hükümdara bildirmekle mükellef bir istihbarat teşkilatının lüzumunda müttefik olduklarını görüyoruz.

Selçuklu merkez teşkilatında yürütme organı olan "Büyük Divan" en önemli devlet organıdır. Vezir-i azamın başkanlığında devlet işleri bu organ tarafından hükümdar adına yürütülürdü. Bu divan, bugünkü bakanlıklara tekabül eden divanlardan meydana gelirdi. Her divanın başında "Sahib-i Divan" adını taşıyan bir bakan vardır. Bütün bu divan üyeleri bir araya geldikleri zaman "Büyük Divan"ı oluşturmaktadırlar. Selçuklular idare teşkilatını büyük ölçüde Samani ve Gaznelilerden almıştır. Ancak daha önceki devletlerde merkez teşkilatında önemli bir yere sahip olan bazı divanların Selçuklularda büyük divana dahil olmadığı görülmektedir. Bunlar arasında en önemlilerinden biri de posta divanı olup, nazır veya reisine "Sahib-i Berid" denilmektedir. Büyük divan üyesi olmamakla beraber bu divana çok önem verildiğini görüyoruz. Zira "Sahib-i Berid"in tayini bizzat hükümdar tarafından yapılmaktadır. Yine bu makama tayin edilen kişilerin ekonomik ihtiyaçlarının azami ölçüde karşılandığı ve kafi derecede maaş verildiği bilinmektedir. Ancak Selçuklu sultanları arasında sadece Sultan Alparslan'ın devletin "posta ve istihbarat" işlerine bakan "Divan-ı Berid"e çok önem vermemesi, özellikle istihbarat kısmını büsbütün kaldırması o dönem devlet adamlarınca tenkit edilir. Bununla birlikte Selçuklu devlet teşkilatının da bazı birimlerinin dışında daha önceki geleneği de-

vam ettirdiği görülmektedir.

Samaniler devrine ait olduğu tahmin edilen bir eserde (Zafername) istihbarat teşkilatı başkanı

"Sahib-i Berid"in vasıfları şöyle sıralanmaktadır:

a) Davaları dinleyip, hükmetmekle mükellef olduğu için bütün Şeri meselelere vakıf, zahid, müttaki, alim ve salih olması

b) Her işi yeterince araştırması

c) Doğru sözlü olması

d) İyi huylu olması

e) Herkesin iyiliğini isteyen bir yapıda olması

f) Olayları arz ederken etraflı düşünmesi, yani ani karar vermemesi gereklidir.

Sultan Alparslan zamanında Nizamülmülk'ün bütün ısrar ve telkinlerine rağmen İstihbarat teşkilatına önem verilmediği, hatta kaldırıldığı görülmektedir. Tarihi kaynakların müşterek ifadelerine göre casusluk ve casuslardan nefret eden Sultan Alparslan bu divanın istihbarat kısmını kaldırmıştır. Bir kaynakta bu konuda şunlar yazılıdır: "..Alparslan Muhammed bin Davut tahta çıktı, Nizamülmülk haberciler nasb etmek hususunu , Alparslan'a arz etti, Alparslan şöyle cevap verdi: habercinin bize lüzumu yoktur, dünyanın her kıtasında (şehrinde) dostlarımızda, düşmanlarımızda bulunur. Haberci bize bir haber getirdiği zaman kendinin bir garezi varsa, dostu düşman, düşmanı dost suretinde gösterebilir." İstihbarat teşkilatı hakkındaki kanaatini bu şekilde ifade eden sultan teşkilatı kaldırmıştır. Aslında Sultan günümüzde de üzerinde durulan çok önemli bir meseleye parmak basmıştır. İstihbaratın sınırı, yani İstihbarat hukukunu işaret etmiştir. O günün

şartlarında bugünkü manada bir istihbarat hukuku kavramı ve belirlenmiş uluslararası normlara dair belgeler elimizde bulunmamaktadır. Ancak Sultan Alparslan'ın vezirine söylediği sözlerden nereye kadar, nasıl, ne şekilde istihbarat yapılacak ve bilgiler ne amaçla, niçin, ne şekilde kullanılacaktır meselesine önem verdiğini anlamaktayız. İstihbarat elemanlarının yetkilerini istismar edeceği noktasından meseleye yaklaşmaktadır. Aslında bu endişesinde haksız da değildir. Selçuklu öncesi devletlerde de örneğine çok rastlanan bu istismar konusunda titizlenmesinde bir devlet başkanı olarak haklıdır. Ancak ortaya koyduğu çözüm şeklini doğru kabul etmek mümkün değildir. Yetkili bir devlet başkanı olarak istihbaratçıların görevlerini kötüye kullanmalarını önleyecek tedbirler alabilecek durumdadır. Daha çok konuya ahlaki açıdan yaklaşmakta ve tecrübeli vezir Nizamülmülk'ün tekliflerini reddetmektedir. Halbuki istihbarat teşkilatı, teşkilat içi kontrolü yapmakta ve elemanları başka istihbaratçılarla takibe almaktadır. Dolayısıyla Sultanın endişeleri teşkilat tarafından da dikkate alınmaktadır. Selçuklu Devleti'nde istihbarat teşkilatının en zayıf olduğu dönem hemen, hemen Sultan Alparslan zamanıdır denilebilir. Büyük bir devlet adamı olduğunda şüphe olamayan Sultanın, istihbarat teşkilatı konusunda gösterdiği bu zafiyet kısa zamanda çeşitli olumsuzluklarla kendini gösterecektir. Mesela Batıniler Selçuklu İmparatorluğu içinde gizli faaliyetlerde bulunurlarken birden bire kuvvetli bir şekilde ortaya çıkacaklardır. Daha sonra Nizamülmülk'ü faaliyetlerine engel olduğu için de öldüreceklerdir. Teşkilatın kaldırılmasının aslında bir hata olduğu kısa süre sonra görülecektir. O devrin tarihçileri bu durumun ortaya çıkmasını Berid (istihbarat) teşkilatının kaldırılmasına bağlamaktadırlar.

Günümüzde o dönem ile ilgili çalışan araştır-

macılar arasında Sultan Alparslan'dan sonra teşkilatın yeniden canlandırılıp canlandırılmadığı konusunda görüş ayrılıkları vardır. İbrahim Kafesoğlu, Sultan Alparslan tarafından kaldırılan "Berid teşkilatının Nizamülmülk'ün bütün ısrarlarına rağmen Melikşah devrinde yeniden kurulduğuna dair de kati deliller yoktur" diye yazmaktadır. Ancak Fuad Köprülü bu kanaatte değildir. Köprülü ".. bu kadar kuvvetli ve geniş bir imparatorluk idaresinde, merkezi idare ile vilayetler ve büyük sultan arasında süratle muhabereyi temin edecek resmi posta teşkilatının ve her türlü istihbarat vasıtalarının bulunmamasına asla ihtimal verilemez" demekte ve Melikşah, Sultan Sancar zamanından bazı örneklerle düşüncesini pekiştirmektedir. Mehmet Altay Köymen'de Kafesoğlu'nun aksi kanaattedir. Köymen "mamafih, Melikşah zamanında istihbarat ve devlet posta teşkilatının tekrar faaliyete geçtiği anlaşılıyor" diyerek bazı örneklerde vermektedir. O da Köprülü gibi düşünmektedir. Gerçekten de her ne kadar Sultan Alparslan casusluk ve casuslardan hoşlanmadığı için teşkilatı kaldırmışsa da, bu durum daha sonraki dönemlerde hiçbir suretle resmi posta teşkilatının ve menzil tertibatının bozulduğunu göstermez.

Eskiden beri kervancılar vasıtasıyla elde edilen haberlerin Selçuklular zamanında bizzat devlet eli ile yürütüldüğü görülmektedir. Divan-ı Berid'in vilayetlerde "Sahib-i Haber" denilen memurları vardı. Memleketin her tarafından haber getirmek üzere "Peyk"-ler yani piyade "Sai"ler istihdam edilirdi. Peyklerin Nakip ismi verilen tımar sahibi amirleri vardı.

Raporlar derviş veya satıcı kılığındaki Sailerle gönderilirdi. Gizliliğe son derece riayet edilirdi. İstihbarat elemanının yakalanması halinde raporların düşman eline geçmesini önlemek için bir takım usullere başvurulmaktadır. Bilgiler bazen bir mum içine

veya bir asa arasına yerleştirilmek suretiyle gizlenmektedir. Haberler değişik usullerle gerekli yerlere ulaştırılırdı. Bu iş için at, güvercin, bilhassa Suriye ve Irak taraflarında deve gibi hayvanlar kullanılırdı.

İstihbarat teşkilatında görevli kişilere "Münhi" de denilirdi. İstihbaratın en önemli unsurlarından olan güvenilir haberleşmenin düzenli ve hızlı yapılabilmesi için yollar üzerinde karakollar ve daimi kontrolü gerektiren yerlerde kontroller için ribatlar kurulurdu. Nizamülmülk'e göre büyük yolların mühim noktalarında ribatlar yapmak hükümdarların başlıca vazifelerindendir. Stratejik mevkilerde kurulan ve haberleşmede önemli rol oynayacak olan bu ribatlar aynı zamanda askeri amaçlı olarak ta kullanılmaktadır. Ordunun herhangi bir seferde yiyecek sıkıntısı çekmemesi ve ihtiyaçlarından dolayı halka eziyet etmemesi için menziller çevresindeki arazinin devletleştirilmesi uygun görülmektedir. Böylece elde edilen mahsul ribatlarda ve çevresindeki köylerdeki ambarlarda saklanmalıdır. Düşmanın durumu ile alakalı bilgi toplamada başka unsurlardan da yararlanılmaktadır. Ateş kuleleri ve davul çalmak bunlar arasındadır. Düşman hücumu karşısında ateş kuleleri ile uzaklara haber verildiği gibi, civardaki ahaliye de davullarla tehlike işareti veriliyordu. Bundan sonra herkes ribatlarda toplanıyor, müdafaa için hazırlıklar yapılıyordu.

İşlek yollar üzerinde kurulan bu merkezlere elli fersah mesafedeki yerlerden haber toplamak üzere belli ücret mukabili peykler tayin edilirdi. Böylece günlük olarak ülkenin her tarafından haber sağlanmış olurdu. Teşkilat gizli ve açık istihbarat ile bilhassa meşgul olmaktadır.

Nizamülmülk devlet için istihbaratın yapılmasını ve bu amaçla eleman görevlendirilmesini iste-

mektedir. Ona göre "bu iş çok nazik ve çok üstün bir iştir. İstihbarat haklarında şüphe bulunmayan kimselerin eline, diline ve kalemine bırakılmalıdır. Zira memleketin salaha kavuşması ve fesada uğraması onlara bağlıdır." İstihbarat işlerini yapacak elemanların gelişi güzel seçilmeyip, birtakım ahlaki faziletlere sahip olmaları gerektiği o devrin eserlerinde belirtilmektedir. Ancak teşkilat elemanlarının suiistimallerine karşı tedbirler alınmasını da tavsiye etmektedirler. Bunun önüne geçmek için istihbarat elemanlarının da başka elemanlar aracılığı ile kontrollerinin gerekliliği şarttır. Bütün bu tedbirlere rağmen bazı istihbarat elemanlarının kendi maddi menfaatlerini temin etmekten başka bir şey düşünmedikleri anlaşılmaktadır. Başka yollardan gönderilen hususi mektuplarla herhangi bir olayın çarpıtılması, saklanması mümkün olmadığı halde bu tip memurların zaman, zaman merkezi yalan haberlerle oyalamaya çalıştıkları görülmektedir.

İstihbarat elemanlarının görevlerini yaparken şüphe çekmemek için hangi iş, sanat, meslek erbabı olarak hareket ederek gizliliği sağlayacakları da belirtilmektedir. İstihbaratçılar tüccar, seyyah, sufi, derviş, satıcı, eczacı, elçi vs. kılığında ülkenin çeşitli yerlerine giderek olan biteni hükümdara bildireceklerdir.

İstihbarat teşkilatı ve elemanlarının oldukça geniş görevleri vardır. İç istihbarat görevi, kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla bu teşkilata yüklenmiş durumdadır. Ülkenin her tarafındaki kumandanların, valilerin, kadılar ve maliye memurlarının hal ve hareketlerini takip etmektedirler. Yine bu görevlilerin hükümdara karşı besledikleri niyetlerini tetkik ederek en kısa zamanda merkeze bildirmektedirler. Resmi teftiş vazifelerinden başka sultanın hususi casusluğu görevini de ifa etmektedirler. Melikşah ve Nizamü'l-mülk'ün hususi casuslar kullandıkları bilinmektedir.

Mesela Sultan Melikşah'a oğlu Davud'un ölümü esnasında içki ve eğlence tertipleyen İbn Behmenyar'ı, Sahib-i Berid bildirmiştir. Yine Sultan Sancar'ın Edib Sabir'i casusluk amacı ile Harezm'e yolladığı ve onun gönderdiği bir resim sayesinde aleyhinde hazırlanan bir suikasttan kurtulduğu bilinmektedir.

Sultanın istihbarat teşkilatı mensuplarını resmi görevleri dışında hususi maksatları için kullandığını yukarıda belirtmiştik. Ayrıca özel istihbarat için başkalarını da görevlendirdiğini görüyoruz. Özellikle saray çevresindeki devlet adamlarını, bilhassa vezirin hal ve harekatını kontrol için bir takım insanları kullandığı bilinmektedir. Bunlar arasında saray hizmetkârlarının, gözdelerin ve şarkıcıların istihbarat toplamak gayesiyle görevlendirildiklerinde hiç şüphe yoktur.

İdari, mali büyük yolsuzluklar yapanlarla, kötü niyet besleyen askeri ve idari amirler, istihbarat memurlarının durumlarını merkeze bildirmelerini önlemek istemektedirler. Çeşitli usullerle istihbaratçıları kandırmaya çalışmaktadırlar. Bir kısım valilerin istihbarat elemanlarının raporlarını kontrol etmek istedikleri, hatta raporları kendi istekleri doğrultusunda yazdırmak istedikleri görülmektedir. İstihbarat teşkilatı bu tarz olaylarla karşılaşıldığında ne yapacağını gayet iyi tespit etmiştir. Mahalli idarecilerle arayı açmamak için onların istekleri doğrultusunda raporlarını göndermektedirler. Ancak hemen aynı hadise ile ilgili asıl gizli raporlarını yine emirlerindeki gizli adamları aracılığı ile merkeze gönderirlerdi. Onun için böyle durumlarda merkezi idare veya hükümdar ile memur arasında evvelce kararlaştırılmış özel bir işaret yoksa gelen rapora itimat edilmezdi. Hatta gelen rapor istihbarat elemanının el yazısı ile yazılmış ve mührü ile mühürlenmiş olsa bile buna güvenilmezdi. Seyyar satıcı veya serseri bir derviş kı-

lığında merkeze ulaşan asıl elemanın getirdiği rapora göre hareket edilirdi. Bağımsızlık sevdasına düşen ve isyan etmek isteyen valiler, derhal istihbarat elemanının vazifesine son verir ve merkezle olan resmi irtibatı kesme yoluna giderdi. Ortaçağ Türk-İslam devletlerinde görülen bu uygulamaların ve görülen noksanlıkların aynı devlet teşkilatını hemen, hemen devam ettiren Büyük Selçuklularda da görüldüğünü söyleyebiliriz.

Nizamülmülk dış istihbarat ile askeri ve stratejik istihbarat görevini elçilere yüklemektedir. O hükümdarların birbirlerine elçi göndermelerinden maksadın, sadece haber ulaştırmak veya mektup göndermekten ibaret olmadığını belirtmektedir. Elçiler görünen resmi görevlerinin dışında birçok gizli vazifeleri yerine getirmekle mükelleftirler. Onlar ülke için önemli olan stratejik ve askeri istihbarat yapmak durumundadırlar. Bunun için yolların, boğazların, suların, otlakların durumunun nasıl olduğunu tespit edeceklerdir. Yani ordunun herhangi bir sefer esnasında yollar ve boğazlardan kolaylıkla geçip geçemeyeceği; o günün şartlarında ordu için stratejik bir madde olan otun nerelerde bulunup, bulunmadığı gibi hususlarda istihbarat yapacaklardır. Yine asker sayısının tespiti, alet ve teçhizatın miktar ve mükemmelliğini de istihbar edeceklerdir. Hedef ülkenin yönetimi ve yöneticileri ile memurları hakkında bilgi toplayacaklardır. Günümüzde de istihbaratçıların çok önem verdikleri biyografik istihbarat yapılarak, kim oldukları, karakterleri, şahsiyetleri hakkında sağlam bilgiler elde edeceklerdir. Ortaçağda ülke yönetiminde ve komşular arası ilişkilerde hemen, hemen tek ve mutlak belirleyici olan hükümdarın her bakımdan tahlili yapılacaktır. Kişilik tahlili bunların başında gelmektedir. Hükümdarın sofrasının, meclisinin, sarayının, oturuş ve kalkışının nasıl olduğu

dikkatle gözlenecektir. Huy ve tabiatı, bahşiş verişi, çalışması, çehresi ve işi hakkında bilgi toplanacaktır. Halkı ve ülkesi ile ilişkileri incelenecektir. Bu meyanda, zalim mi, adil mi; ülkesi mamur mu, harap mı; ordusu kendisinden hoşnut mu, değil mi, halk zengin mi, fakir mi araştırılacaktır. Yine hasis mi, cömert mi, devlet işlerinde uyanık mı, gafil mi, dindar mı, doğru(dürüst)mu, yoksa aksi mi, sevdiği sevmediği şeyler nelerdir öğrenilecektir. Hükümdarın ve yanındaki devlet adamlarının tahlili de önem arz etmektedir. Bu bakımdan elçiler, hükümdarın kabiliyetli bir veziri, iş bilir, tecrübeli komutanları; zarif ve liyakatli nedimleri var mı, yok mu tetkik edeceklerdir. Hükümdarın kişiliğinin önemli bir göstergesi sayılan himmet ve şefkati, ciddiyeti, açık, saçık boş sözlere, gulamlara veya kadınlara rağbet edip, etmediği de elçilerin öğrenmeye çalıştıkları hususlardır. Nizamülmülk elçilerin tespit ettiği bu bilgilerin ne maksatla kullanılacağını da açıklamaktadır. Hedef ülke ve hükümdarı hakkında elde edilen bu bilgiler, o hükümdarın ele geçirilmesi veya ona karşı alınacak tavırlarda belirleyici rol oynayacaktır. Yani şahsiyeti, açık ve noksan tarafları, ülkesinin ve yöneticilerinin durumu bilindiği için ona karşı gerekli tedbirleri almakta güçlük çekilmeyecektir. Bu yüzden Selçuklu döneminde elçilere karşı çok dikkatli davranılmakta ve açık verilmemeye azami gayret gösterilmektedir. Semerkand hükümdarı elçisi, satranç oynadıktan sonra kazandığı bir yüzüğü sağ elinin parmaklarına taktığı için Nizamülmülk'ün rafizi olduğu kanaatine varmıştır. Bu kanaatini de hükümdarı Şemsu'l–mülk'e Selçukluların bir zafiyeti olarak anlatmıştır. Nizamülmülk hem Semerkandlıların Selçuklular hakkındaki düşüncelerini öğrenmek; hem de Sultan Alparslan'ın karşı tarafa gönderdiği elçisini takip etmek için özel olarak gönderdiği elçisi (ajanı) Danişmend Eşter'den

bu bilgileri alınca çok korkmuştur. Zira elçinin anlattıklarını Sultan Alparslan duyarsa kendisini öldürteceğinden endişe etmiştir. Bu haberin sultan tarafından duyulmaması için çok paralar harcamıştır. Bu amaçla 30.000 dinar kadar bir parayı ihsan olarak, hilat ve hatta maaş olarak karşı tarafa vermiştir. Bu olayda dikkati çeken bir başka husus vezirin, sultanın elçisini dolayısıyla sultanı kontrol altında tutmak istemesidir. Vezirin Sultana getirilecek bilgilerin tamamından haberdar olmak ve sultan karşısında karşı taraf hakkında eksik bilgi sahibi olarak zor duruma düşmemek istediği açıktır.

İSTİHBARAT GELİŞİMİ ÜZERİNE

Dünya üzerinde ve Türkiye'de hukuk devletinden sapmalar incelendiğinde, hemen hemen aynı yapılarla karşılaşılmaktadır. İşte bu çalışmanın amacı bu yapıların yani gizli servislerin hukuk dışılığa icazet vermesinin sebeplerini bulmak, hukuk dışılığın gizli servislerin adeta kaderi olmasının arkasında yatan nedenleri ortaya koymaktır. Yani her istihbarat örgütü bir hukuk dışılığa meyilli midir? Eğer öyleyse bunu doğuran etmenler nelerdir? Gibi sorulara cevap aranmaktadır. Derin devlet denen olgunun istihbarata tanınan geniş imkânlar ve denetim mekanizması işlememesinden kaynaklandığı tezi üzerinde durulmuştur.

Gizli servislerin tarihsel süreç içerisinde Osmanlı'nın son döneminden günümüze kadar ne tür değişikliklere uğrayarak geldiği ve hukuk devletinden sapmalara yer verilmiştir.

Hafiye teşkilatı, Teşkilat-ı Mahsusa, MAH, ÖHD, JİTEM ve MİT gibi Türk istihbarat geleneğinin temsilcileri konumundaki teşkilatlar tek tek irdelenmiş, Türk istihbarat teşkilatlarının artıları, eksileri ile dünyanın diğer önemli istihbarat örgütleri ile benzer ve zıt yönlerine değinilmiştir. İstihbarat örgütlerinde tehdit'in algılanma şekli önemli bir konum arz eder. Tehlikenin dışarıdan içeri doğru algılanması ya da içeriden dışarıya doğru algılanması istihbarat örgütlerinin eylem planlarının oluşmasında son derece etkilidir. Çalışmamızın içeriğinde Abdülhamit ile hayat bulan hafiye teşkilatından günümüze gelinceye kadar, istihbarat örgütlerinin hemen hepsinin tehdit algılama şekli içeriden dışarıya doğru.

Tehlikenin kaynaklarının kendi toplumunun

içerisinden çıktığına dair görüş tehdit'i hep içeride aramaya itmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan beri Türkiye'nin dört büyük hasmı vardır: Komünizm, Kürtçülük, Türkçülük ve İrtica Türkiye kuruluşundan bugüne bu dört hedefle mücadele etmiştir. Esasen istihbarat teşkilatının yapılanması da buna göredir. Oysa böyle bir yapılanma yerine devletleri hedef alan, devletlerin faaliyetlerini izleyen bir yapı oluşturulması gerekirdi.[16] Bu algılayış toplumsal sıkıntıları beraberinde getirmiştir.

Toplumla devlet arasına görünmez duvarlar örülmesine sebep olmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi toplum dört ideoloji arasında sıkıştırılmış, adeta yaftalanmıştır.

Bunun yanında istihbarat örgütleri Osmanlıdan günümüze karar mekanizması üzerinde müthiş derece de söz hakkına sahipti. Tıpkı Osmanlı devletinde ittihat ve terakkinin toplumu yönlendirme de idari mekanizmaya müdahale geleneği gibi Türkiye de istihbarat örgütleri toplumsal hayatta ciddi yere sahip olmuşlardır.

Osmanlı devletinde ittihat terakkinin etkinliğine dair şöyle bir örnek verilebilir. Hüseyin Hilmi Paşa döneminde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin İstanbul merkezi üyeleri çil yavrusu gibi dağılıp, saklanınca, hükümet ne yapacağını iyice şaşırmıştır. Hükümet, İttihat ve Terakki üyelerinin saklanması üzerine, hiç bir şey düşünememiş ve yapamamıştır çünkü o zamana kadar emir ve yasaklar ancak o kaynaktan yani İttihat ve Terakki merkezinden çıkardı. Hüseyin Hilmi Paşa doğrudan doğruya inisiyatif sahibi bir başbakan değildi.[17]

[16] Kaynak, 2006, 17

[17] Rıfat, 1996, 58

OSMANLIDA İSTİHBARAT

Osmanlı coğrafyasında birçoğu Nizamülmülk'ün Siyasetnamesi'nin etkisinde kalınarak kaleme alınan ve bir çeşit yönetim bilimi ilkelerini oluşturan nasihatnâme ve siyasetnâme türü eserlerde gerek içerde gerekse dışarıda istihbarat faaliyetlerinde bulunmanın idareciler için ne denli önemli, aksinin ise aynı derecede riskli bir eylem olduğuna matuf ifadelere rastlamak sıklıkla karşılaşılabilecek bir durumdur. II. Osman'a (1618-1622) sunulduğu belirtilen "Kitâb-i Müstetâb" (Güzel-Hoş Kitap) adlı anonim eserde bozulan kul ve tımar sistemleri ile Osmanlı toplum düzeninin esasını teşkil eden ilkelerin iyileştirilmesi için başvurulması gereken tedbirler arasında istihbarat çalışmalarına da yer verilmiştir. 16.yüzyılın meşhur Osmanlı tarihçilerinden Gelibolulu Mustafa Ali (1541-1600), Osmanlı dünyasında büyük itibar sahibi ve her tarafa becerikli casuslar göndermekte meşhur olan Sasanî hükümdarı Ardeşir (226-241) örneğinden yola çıkarak, 16.yüzyılın sonlarında devlet idaresinde casuslardan istifade etmenin önemini izah etmeye çalışmıştı.[18] Devlet işlerinin işleyişindeki aksaklıkların ortadan kaldırılmasını sağlama amaçlı nasihatlerde bulunmak için 1639-1640 yıllarında yazılarak Sadrazam Kemankeş Kara Mustafa Paşa'ya sunulduğu tahmin olunan anonim bir layihada da istihbaratın önemi iki Padişah arasında geçen bir mücadele üzerinden ortaya konulmak istenmiştir. Buna göre, "âkil olan Padişah rakibinin emrindeki askerlerin özellik veya durumlarını araştırmak için bir casus görevlendirmişti."

Hezarfen Hüseyin Efendi (1600-1676), 1675 yılında kaleme aldığı tahmin olunan eserinin "Ahvâl-i

[18] Timur, "Osmanlı Gizli Polis Örgütü Nasıl Kuruldu?", s.414; Özcan, "Casus", s.167.

Tecessüs ve Câsusân" başlıklı kısmında, sınır bölgelerinin güvenilir casuslarla sürekli kontrol altında tutularak, herhangi bir saldırı olmadan evvel gerekli tedbirleri almanın mümkün olacağına dikkat çekmişti. Defterdar Sarı Mehmed Paşa (ö.1717) da eserlerinde, devlet ve ordu idarecilerine istihbarat çalışmalarının lüzumuna ilişkin önemli tavsiyelerde bulunmuştur. Ona göre, düşmanın durumunu bilmek büyük öneme sahiptir. Düşmanın ne vaziyette bulunduğuna ilişkin bir araştırma veya istihbarat faaliyetinde bulunmayan nice devletler berbat olmuşlardır. Bunun içindir ki her bir sınır bölgesinden düşman tarafına gönderilecek casuslarla vaziyetten haberdar olunmalıdır. Ordu komutanlarının casus kullanma hususunda son derece ileri görüşlü ve ihtiyatlı olmaları gerektiğine inanan Defterdar Sarı Mehmed Paşa ayrıca casuslardan ne şekilde istifade edileceğini de izah etmiştir. Buna göre, iki casusu buluşturup birbirlerinin edindikleri haberleri öğrenmemelerine dikkat etmek gerekir. Casusların getirdikleri haberleri de bizzat ve yalnızca ordu komutanlarının öğrenmesi lazımdır. Getirdikleri haberin sevindirici veya üzüntü verici olmasına bakılmaksızın casuslara aynı ihsanda bulunulmalıdır. Çünkü iyi haber getirene çok iltifat olursa sürekli hediye ve bağış alabilmek sevdasına kapılıp doğru haberi gizleyecektir. Çekinmeden doğru ve gerçek istihbaratı söylemesi için, korkutucu haberlerle dönen casus ise kesinlikle incitilmemelidir. Yoksa o da hakaret ve eziyete uğramamak için doğru haberi gizleyecektir.

Son olarak, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışının görgü tanıklarından birisi olan ve 1828-1829 Osmanlı Rus Savaşı'nda Serasker Salih Paşa'nın maiyetinde orduda diplomatik misyonu ağır basan bir sivil uzman olarak görevlendirilen Şirvânlı Fatih Efendi de Gülzâr-ı Fütûhât adlı eserinde bir devletin; kom-

şu, rakip veya düşmanlarının daima yenilenmekte olan zaaf ve kuvvetinin tahkikine son derece büyük bir gayret göstermesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Ona göre, büyük paralar sarf ederek etraflarındaki ahvalden haberdar olmaya çalışan devletlerin, düşmanlarından daima bir adım önde oldukları ufak bir mülahaza ile idrak edilebilecek bir husustur. Osmanlı yöneticilerinin de ülke içerisindeki durumdan ve dışarıdaki gelişmelerden haberdar olabilmek için istihbarat faaliyetlerinde bulunmaları şarttır. Rusya ve diğer devletler Osmanlıların vaziyetini tahkik ve tecessüs etmekten bir dakika olsun geri durmadıkları gibi, bu iş için sürekli tefekkür halindedirler. Veba gibi hastalıklardan korunmak bahanesiyle, hudut ve beldelerine Müslümanlardan bir kimsenin girmesine izin vermeyerek ülke içerisindeki gelişmelerin dışarıya sızdırılmasını da engellemektedirler.[19]

Osmanlı Sultanları, şehzadeliklerinden itibaren bu tür eserleri okumakta ve büyük hükümdarların başarılı olmalarının altında yatan amillerden birisinin, etraf ve vaziyete hâkim bir pozisyonda bulunmalarını sağlayacak istihbarı bilgiye sahip olmaktan geçtiğini bilmekteydiler. Dolayısıyla böyle bir vasıtayı keşfettikleri halde, az ya da çok, ondan istifade etmemek gibi bir yanlış içerisinde bulundukları düşünülemez.

Kuruluş yıllarından itibaren Osmanlı istihbaratını besleyen bilgi kanalların başında casuslar gelmektedir. Casuslardan sonra Osmanlıların düşman hakkında bilgi edinmek için sıklıkla istifade ettikleri bir diğer kanal da esirler olmuştur. Osmanlılarda, istihbarat edinmek amacıyla girişilen esir yakalama eylemine de "dil almak" denilmiştir. Tanınmış Macar tarihçisi Sandor Takats, Macaristan, Avusturya ve Almanya arşivlerinde bulunan orijinal vesikalara

[19] Gülzâr-ı Fütûhât, s.66-67.

dayanarak kaleme aldığı eserinde, Osmanlılar zamanında Macaristan'da casusluk edenlerle dil tutanların pek kalabalık bir cemaat teşkil ettiklerini kaydetmiştir. Hatta Baranya Vilayeti örneğinden yola çıkarak bütün bir köy halkının Osmanlılar için casusluk hizmetinde bulunduğunu, vaktinde haber iletmezlerse şiddetle cezalandırıldıklarını, bu sayede Macar askerinin beklenmedik bir eyleme kalkışamaz duruma geldiklerini saptamıştır.

Tüccar ve yolculardan başka savaşlardan evvel keşif kolları mahiyetinde gezdirilen karakol (karavul) ve kılavuzlarla, düşman birliklerinin yaklaştığını haber vermek için ordugâhta bulundurulan köpeklerin de Osmanlılarda birer istihbarat elemanı olarak önemli işlevler gördükleri kaydedilmiştir. II. Murad'ın düşman üzerine yürürken ordugâhın herhangi bir gece baskınına maruz kalmaması için son derece dikkatli davrandığı, ordunun konaklaması sırasında geceleri dört bir yana karakollar çıkardığına dair kayıtlar vardır. Ayrıca ilk devirlerdeki deniz savaşları sırasında Osmanlılar istihbarat edinmek için karakol kayıklarından da istifade etmişlerdir. Peçevi (1572-1650), Preveze deniz savaşından (1538) önce Osmanlıların karakol olarak gezmekte olan kayık ve kadırgalarının sürekli olarak düşman hareketlerini gözetlediklerini kaydetmiştir. Sonraki devirlerde ise hafifliklerine paralel olarak daha hızlı hareket edebilen filika ve firkate tipi gemilerin Osmanlı deniz istihbaratında kullanıldıkları görülmektedir. Bunlar bilhassa geceleri düşman hareketlerini aralıksız takip ederek, gelişmelerden Osmanlı donanma idaresini haberdar ederlerdi. Osmanlı deniz istihbaratı, özellikle korsanlık faaliyetlerine karşı sıklıkla harekete geçirilmiştir. Ayrıca Türklerin meşgul oldukları değişik hizmet dallarının tümü içinde, bir Avrupa diline ve Avrupa'daki koşullara az çok vâkıf olması en

muhtemel olan denizcilerin merkezî idare için önemli istihbarî aktarımlarda bulunmuş olmaları kuvvetle muhtemeldir.

Bahsolunan bilgi veya haber kaynakları genellikle askerî sahada hizmet vermişlerdir. Ayrıca Rumeli'deki fetihler çağında Raguza (Dubrovnik) ve Erdel krallarından, 18.yüzyılın başlarından itibaren de Eflak ve Boğdan beyleri ile Kırım hanlarından askerî istihbaratın yanında ve daha fazla olarak Avrupa devletleri arasındaki gelişmelerden haberdar olmak, yani diplomatik istihbarat edinmek amacıyla istifade olunmuştur. Bunlardan özellikle Raguza'nın, II.Mahmud'dan önceki Osmanlı istihbaratı için büyük bir önemi vardır. Hatta S.Dedijer'e göre, Raguza, Doğu ve Batı arasında bir istihbarat köprüsü niteliği kazanarak, bağımsızlığını kaybettiği 19.yüzyıl başlarına kadar dünya istihbaratında çok önemli bir yere sahip olmuştur. 16.yüzyılda Raguza'nın Osmanlılarla münasebetlerini inceleyen M.Z. Köse'nin tespitlerine göre, Avrupa'da olup bitenlerin Osmanlılara aktarılması iki taraf arasındaki ilişkilerin önemli bir boyutunu oluşturuyordu. İmparatorluk idaresi ile Dubrovnik, Avrupa'daki gelişmeler hakkında sürekli haberleşmekteydi. Özellikle savaş zamanlarında Raguza, Avrupa devletlerinin donanmaları hakkında İstanbul'a bilgi ulaştırıyor, merkezî hükümet de kendilerinden Venedik taraflarına casuslar göndererek, yeni bilgiler temin etmelerini istiyordu. Bu hizmetlerinin ödülünü de alıyorlardı. Osmanlı topraklarında serbestçe ticaret yapmalarının dışında, ticareti yasaklanmış mallardan dahi almalarına izin veriliyordu. Ancak Raguza, imparatorluğa ne kadar bağlı olsa da Osmanlıların dışarıdaki dünyaya karşı besledikleri şüphelerden hariç tutulamazdı. Çünkü Raguzalılar, sadece Osmanlılar adına casusluk yapmıyor, İstanbul'a gönderdikleri haberler kadar, Avrupalı devlet-

lere de Osmanlılar hakkında bilgi veriyorlardı.

Bağlı prenslik veya hanlıklardan başka Divan tercümanları, geçici elçi ve maslahatgüzarlar ile nihayet 18.asrın sonlarından itibaren faaliyete geçirilen daimî elçiler de Osmanlı istihbaratına diplomatik sahada hizmet vermişlerdir. Bir sonraki bölümde söz konusu kanallardan ne şekilde istifade edildiği veyahut edilemediği ayrıntılı surette ele alınacak ve tartışılacak olmakla birlikte, II.Mahmud döneminde mevcudiyetlerini muhafaza edemeyen bazı istihbarat kanalları ile ilgili bir takım ihtilaflı noktaları hâlihazırda irdelemek yerinde olacaktır. Bazı kaynaklarda Göktürkler'in Şamanları ve diğer din adamlarını bir istihbarat elemanı olarak kullanmaları geleneğinin diğer bütün Türk devletlerinde olduğu gibi Osmanlılarda da devam ettiği iddia edilir. İddiaların dayanağı ise dervişler ve tekkeler olmuştur. Buna göre, Osmanlıların büyüme devrinde kolonizatör Türk dervişleri, Anadolu ve Balkanlarda Türk istihbarat ve psikolojik savaş ağının temelini oluşturdukları gibi, tekke ve zaviyeleri de istihbarat teşkilatının en güçlü ve organizeli olduğu sosyal kurumlar olmuşlardır. Ancak merkezî idarenin temsilcileri ile dervişler arasında yerleşim ve yayılmaya yönelik bir bilgi alışverişinin gerçekleşmiş olabileceği kuvvetle muhtemel olsa da, bugün için II.Abdülhamid'in hatıraları dışında, resmî veyahut özel Osmanlı kronik ve evraklarında dervişlerin istihbarat faaliyetleri içerisinde yer aldıklarına dair herhangi bir ibareye tesadüf olunamadığını ifade etmek gerekiyor.

Martolos ve voynukların da Osmanlı istihbaratı içerisindeki konumlarına ilişkin bazı ihtilaflı saptamalar söz konusudur. Martolos ve voynuklar, Osmanlıların, Rumeli coğrafyasında askerî işler dâhil olmak üzere, birçok konuda faydalandığı Hristiy anlardan oluşan askerî birliklerdendiler. Voynuklar,

fetihten önce Balkanlarda yaşayan topluluklar içinde bulunan küçük asilzadeler idi. Voynukların bir kısmı başlangıçta Osmanlı ordusunun savaşçı sınıfı arasında bulunuyor, hatta akıncılarla birlikte akınlara katılıyorlardı. Casusluk, derbent ve kale muhafızlığı gibi önemli görevleri de yerine getiriyorlardı.[20] Martoloslar ise, 15.yüzyıldan 19.yüzyıla kadar Balkanlarda ordu hizmetleri ve iç güvenlik işlerinde geniş ölçüde istihdam edildiler. Belirli noktaların ve sınırların güvenliğini sağlamak, düşman bölgelerine akınlar yaparak savunma sistemlerini bozmak, keşif ve haber alma faaliyetlerinde bulunmak ve gerektiğinde Osmanlı ordusuyla birlikte seferlere katılmak gibi hizmetlerde istihdam olundular. Martolos birlikleri, Venedik, Macaristan ve Avusturya'ya yapılan seferlerden başka Karaman, Uzun Hasan ve Eflak'a karşı açılan seferlere de iştirak etmişlerdi. Yaptıkları hizmetler karşılığında bazı gelirleri olan martoloslar, başta cizye olmak üzere birtakım vergilerden de muaftılar. Martoloslar, her ne kadar Gayrimüslimlerden teşekkül olunmuşsa da sonraki devirlerde Müslümanlar da teşkilat içerisinde istihdam olunmuştur. Nitekim 1664-1665 yıllarında Uyvar Kalesi'nde Müslüman ve Hristiyan martolosların birlikte görev yaptıkları tespit edilmiştir. N.Svoronos da, martolosların 14.yüzyıldan itibaren Anadolu'da, daha sonra da Balkan yarımadasında görüldüklerini, bu birliklere Türk komutanlar atandığını belirtmiştir. Nitekim 18.yüzyıl başlarında Topal Osman Paşa'nın (ö.1733) Martalosbaşı olduğu bilinmektedir. B.Jelavich ise Yunan anakarasının büyük kısmının dağlık ve ulaşılamaz yapı-

[20] Yavuz Ercan'ın tespitlerine göre Voynuk teşkilatı 1376-1377 yıllarında, Rumeli'de fethedilen bölgelerdeki Gayrimüslim halktan oluşturulmuştur ve görevleri karşılığında vergilerden bağışlandıkları 1545 tarihli Kanun-ı Öşür ve Haraç ve Sair Rûsum ve Bâc-ı Reaya-ı Livâ-ı Pojega Kanunnamesinde açıkça belirtilmiştir. Bkz. Yavuz Ercan, Osmanlı İmparatorluğunda Bulgarlar ve Voynuklar, Ankara 1989, s.4, 11, 75 ve 96.

da olması nedeniyle, bölgeyi kontrol altına almak ve haydutların hakkından gelebilmek isteyen Osmanlı hükümetinin böyle uzak bölgeleri martolosluklar veya kaptanlıklar şeklinde örgütlediğini saptamıştır. Ona göre, etkinliklerine büyük hayranlık duyulmakta olan martoloslar düzensizliklerin çıktığı zamanlarda gerçekten koruyuculuk yapmaktaydı.

Oluşum, vazife ve faaliyetleri kısaca bu çizgide gelişen voynuk ve martoloslar, Klasik Dönem'de Osmanlı istihbaratının en önemli bilgi kanallarından birisi olarak kabul edilirler. Hatta onların, özellikle de martolosların sadece istihbarat toplamak amacıyla oluşturulan bir teşkilatın elemanları oldukları iddia edilir. Buna göre, teşkilata daha ziyade Yahudiler ve özel olarak yetiştirilen Hristiyanlar alınırdı. Avrupa'da, özellikle İtalya ve Avusturya'da görev yaparlardı. Hatta İtalya'da görevlendirilen martoloslaın, kendi dinlerine aleyhtar olan Hristiyanlara karşı daha özverili çalışmaları için yalnızca Yahudilerden seçilmesine özen gösterilirdi. Bu tarz martoloslar özel eğitimden geçirilir, Avrupa dillerini öğrenir ve genellikle tercümanlık yaparlardı. Martoloslar dikkat çekmemek için bulundukları ülkenin geleneklerine uygun olarak yaşar ve mutlaka, Tuna nehri üzerinde kayıkçılık yapmak gibi dikkat çekmeyecek bir işle meşgul olurlardı.[21] R.Anhegger, martolosları 15.asrın ikinci yarısında meydana gelmiş askerî bir teşkilat olarak kabul etmenin lüzumuna dikkat çekerken, onların sadece birer istihbarat elemanı olarak yukarıdaki gibi bir eğitim sürecinden ve görevlendirme serüveninden geçtiğine kanaat getiren bazı yerli araştırmacılarca teşkilatın kuruluş tarihi için 15.yüzyıl gibi oldukça genel bir tarih verilmiş, ayrıca kaldırılışları-

[21] Ercan, Osmanlı İmparatorluğunda Bulgarlar ve Voynuklar, s.75, 96.

na kadar [22] Osmanlı istihbaratı içerisindeki etkinliklerini sürdürdükleri iddia edilmiştir. Ancak 19.asrın başlarından itibaren ne voynuk ne de martoloslara Osmanlı istihbaratı içerisinde tesadüf edildiğini, sadece güvenlikle ilgili eski vazifelerini yürüttüklerini belirtmek gerekiyor.

Yerli araştırmacıları, doğrulanmaları bir hayli vesikanın ortaya çıkmasını bekleyen böylesi kesin hüküm ve sonuçlara ulaştıran gelişme ise Aşıkpaşazâde tarihinde II.Murad'a (1404-1451) hizmet eden Doğan adlı casusun aynı zamanda bir martolos olarak kaydedilmesinden kaynaklanıyor olmalıdır. Bu kayıttan esinlendikleri muhakkak olan bazı Osmanlı müellifleri de martolos teşkilatının bir mensubu olup olmadıklarına bakmaksızın istihbarat faaliyetlerinde çalıştırılan kimselerden çoğunlukla martolos olarak bahsetmişlerdir. Teşkilatın 15.asrın ikinci yarısında kurulmuş olmasına rağmen Osmanlı kroniklerinde Orhan Bey zamanında (1324-1362) yürütülen istihbarat çalışmalarında martolosların kullanıldığına ilişkin kayıtlara rastlanması, müelliflerin casus yerine martolos kelimesini kullanmış olduklarının en açık yansımasıdır:

"...Şehzade Süleyman (Orhan Bey'in oğlu, ö.1357), Konurhisar tekfuru Kalakonya'nın kaleden çıkışını gözetlemek üzere birkaç martolosu önden gönderdi, kendisi de casusların ardından yürüdü..." [23]

[22] Martolos teşkilatı, çok ileri giden taşkınlıkları sebebiyle III. Ahmed (1703-1730) tarafından lağvedilmiş, fakat sınırlı da olsa 19.yüzyıla kadar varlığını muhafaza etmiştir. Voynuk teşkilatı ise Sultan II.Süleyman (1687-1691) saltanatının son senesinde ilga edildikten sonra 1693'te yeniden ihdas olunarak faaliyetlerini 1878 senesine kadar sürdürmüştür. Bkz. Ercan, Osmanlı İmparatorluğunda Bulgarlar ve Voynuklar, s.92-95;
İlter, "Osmanlılarda İstihbarat (xIV.-XX.Yüzyıllar)", s.235

[23] Aşıkpaşaoğlu Tarihi, s.54; Hoca Sadettin Efendi, Tacü 't-Tevârih, I, Sad. İsmet Parmaksızoğlu, Kültür Bak.Yay., Ankara 1979,

İşte bu tutum, martalosluğun salt bir istihbarat örgütü şeklinde teşkil olunduğuna dair mevzubahis genellemeleri beraberinde getirmiştir. Oysa böyle bir genellemede bulunmanın, casuslukla görevlendirilen bir Yeniçeriye tesadüf ettikten sonra Yeniçeri

Ocağı'nın bir istihbarat örgütü olarak kurulduğuna kanaat getirmekten pek bir farkı yoktur. Öte yandan martolosların eğitimleri ve Avrupa'daki faaliyetlerine ilişkin söz konusu iddiaları değil desteklemek, gündeme getirmek için dahi hâlihazırda resmî veya özel herhangi bir kayda ulaşılamadığını da ifade etmek gerekiyor. H. Eroğlu da voynuk ve martolos teşkilatlarının sadece bir istihbarat kuruluşu şeklinde değerlendirilmelerini tarihî bir yanılgı olarak değerlendirir. Onun da dikkat çektiği üzere, Rumeli'ye geçildiği sırada Türk nüfusunun yetersizliğinden dolayı kendisine gereken askerî gücün temini için Osmanlı merkezî idaresi Gayrimüslimlerden martolos ve voynuk teşkilatlarını oluşturmuştur. Ayrıca, o coğrafyayı çok iyi tanımalarından ve Gayrimüslim olmaların yanında birden fazla yabancı dil bilmeleri diğer Gayrimüslim topluluklar arasında rahatça hareket edebilmelerini sağladığından sınır bölgelerindeki istihbarat toplama çalışmalarında kendilerinden istifade edilmiştir.[24] Dolayısıyla Osmanlı kroniklerinde voynuk ve martoloslar kanalıyla yürütülmüş oldukları belirtilen istihbarat çalışmalarını, bahsolunan yanlış anlama ve aktarımları da göz önünde bulundurarak değerlendirmek gerekiyor.

---

s.91; Mehmed Neşri, Kitâb-ı Cihan-Nümâ, Neşrî Tarihi, I, Yay. Faik Reşit Unat- Mehmed A.Köymen, TTK Yay., Ankara 1987, s.183.

[24] Eroğlu, "Klasik Dönemde Osmanlı Devletinin İstihbarat Stratejileri", s.18.

Fatih Dönemi

II.Mehmed devri fütuhatıyla II.Bayezid saltanatının ilk yıllarını kapsayan Kıvâmî'nin Fetihnâmesi'nde de Osmanlı istihbaratının etkinliğine ilişkin mühim kayıtlar vardır. O devri bizzat idrak etmesi, seferlerin bazılarına katılıp bazılarını da yakinen takip etmiş olması Kıvâmî'nin kayıtlarını önemli kılmıştır. Buna göre II.Mehmed, Eflak (1462) ve Boğdan (1476/77) seferleri sırasında önce düşman kuvvetlerinin yerlerini ve vaziyetlerini saptamak, sonra hezimete uğratıp kaçmaya mecbur bıraktığı voyvodaları bulmak için her tarafa casuslar göndermişti. Bu sefer sırasında Eflak beyi Kazıklı voyvodanın Osmanlı ordusuna gerçekleştirmeyi planladığı gece baskını casuslar vasıtasıyla önceden öğrenilmiş olduğundan II. Mehmed tarafından başarısızlığa uğratılmıştı. Uzun Hasan ile süren mücadeleler sırasında (1460-1461) yine casuslardan istifade edilmişti. Macar kralı İzvornik Kalesi'ni muhasara ettiğinde (1466), kuşatma altındakilere Mahmud Paşa'nın yardımlarına yetişmek üzere olduğu mesajını ileterek dirençlerinin artmasını sağlayan gelişme casusların kale içerisine sızmayı başarmaları olmuştu. 1475 senesinde Kefe Kalesi'nin kolaylıkla ele geçirilmesi, fetih için en uygun anı haber veren casuslar sayesindeydi. Turhanbeyoğlu Ömer Bey'in Sultan'ın ihsanına nail olması, casuslar kanalıyla yürüttüğü istihbarat çalışmaları neticesinde sağladığı bilgilerle Mora tarafındaki fetih hareketlerine (1477-1478) katkı sağlamasındandı.

Görüldüğü üzere II.Mehmed devri fetih hareketleri istihbarat çalışmalarıyla birlikte yürütülmüştür. Ancak imparatorluk devrinin ihtişamı istihbarat çalışmaları için coşku dolu değerlendirmeleri beraberinde getirmiştir. Mesela E.Şimşek, bu devirde doğu ve batıdan gelen binlerce istihbarat raporunun Divan'da toplanıp analiz edildiğini, II.Mahmud'un

da dedesi II.Mehmed'in Divan Analizi yöntemini başarıyla uyguladığını iddia ediyor. Daha önemlisi, Osmanlılarda kurumsal istihbaratçılığı II.Mehmed devrine kadar indiriyor. Osmanlı tarihinin her döneminde istihbarat raporlarının yönetim merkezinde değerlendirildiğine dair örneklerle karşılaşmak mümkünken, yöntem ve kurumsallaşmaya ilişkin iddiaların henüz tarihî kaynakların onayından geçmediğini belirtmek gerekiyor.

II.Bayezid'in (1481-1512) tahta çıkmasından sonraki süreç, Osmanlı istihbarat faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı dönemlerden birisi olarak kabul edilir. Ancak, söz konusu yoğunluk iktidar mücadeleleri ekseninde gelişmiştir ve varlığını da II.Mehmed'in ölümünden (1481) sonra Osmanlı tahtına oturan ağabeyine karşı sonuçsuz kalacak bir saltanat mücadelesine girişen Cem Sultan'a borçludur. Şehzade Cem'in İtalya'da Papa'nın eline düşmesiyle başlayan ve uzun yıllar Roma-Osmanlı-Venedik hattında süren istihbarat çalışmalarına ilişkin raporların Saray arşivinde mevcut olması, yerli ve yabancı araştırmacılarda Osmanlı istihbaratına yönelik görece bir ilgi uyandırmıştır. Bu ilgi sayesinde II.Bayezid'in Cem'e karşı yürüttüğü istihbarat çalışmaları hakkında bir hayli bilgi sahibi olmak mümkündür. Tespitlere göre, Batılı casusların yıllarca, Cem'in bir gün İstanbul'a dönerek Osmanlı tahtını kendisinden devralacağı söylentilerini yaymaları ve Hristiyan dünyasının yöneticileri için Avrupa'da geçirdiği 12 yıl boyunca kendisini Osmanlı devletine karşı kullanmayı amaçlayan bir dizi plan ve entrikanın odağı olması, II.Bayezid'i sürekli tedirgin etmiştir. Bu nedenle Avrupa'ya gittiği andan itibaren Cem'i, doğal olarak da rakibini gözaltında tutmayı gerekli gören II.Bayezid önce Şehzade'yi bulmak, sonra da ya geri götürmek ya da ortadan kaldırmak için gerek diplomasi gerekse ca-

susluk faaliyetleri yoluyla teşebbüslerde bulunmuştur. Bu doğrultuda Kapıcıbaşı Mustafa Bey'i Roma'ya göndermiştir. Barak isimli bir deniz kaptanını da önce İtalya'ya, sonra Fransa'ya göndermiştir. Meseleyle ilgili vesikalardan hareketle kaleme aldığı yazısında İ.H.Konyalı da II.Bayezid'in yürüttüğü istihbarat çalışmalarına ilişkin önemli saptama ve iddialarda bulunmuştur. Buna göre Sultan her milletten güvenilir elemanlarının bulunduğu kuvvetli casusluk teşkilatı sayesinde taç ve tahtını ne Cem'e ne de düşman devletlere kaptırmıştır. Haberleşme vasıtalarının gelişmemişliğine, yabancı dil problemine ve sınırlardaki şiddetli denetime rağmen daima Şehzade'nin izinde yürüyen Osmanlı casusları Bayezid'i her gelişmeden haberdar etmişlerdir. II.Bayezid devri istihbarat çalışmaları, elbette, sadece iktidarını korumak isteyen bir Sultan'a hizmet etmekle sınırlı kalmamıştır. Sınır boylarında görevli paşaların düşman veya komşular hakkında istihbarat toplama faaliyetlerinin sürdüğünü, Hadîdî'nin kayıtlarından ve arşiv vesikaları üzerinden takip etmek mümkündür. Ayrıca İ.Şahin ve F.Emecen tarafından yayınlanan 1501 tarihli Ahkâm defterinde, özellikle doğu sınırındaki vilayetlerin yöneticilerinden İran'daki gelişmeleri yakinen takip etmelerini, göndereceksleri yarar ve mutemet kimseler aracılığıyla duruma tamamen vâkıf olabilecek bilgileri İstanbul'a ulaştırmalarını isteyen birçok hüküm mevcuttur. Ancak ilginçtir ki, bu saltanat devresinin ilk yıllarında taht mücadeleleri etrafında yoğunlaşan Osmanlı istihbaratı, devrin sonlarına doğru yine aynı amaca hizmet etmiştir. Amasya sancakbeyi Şehzade Ahmed'in veliaht tayin edilmesine karşı çıkarak Rumeli'ne geçen Trabzon sancakbeyi Şehzade Selim'in iktidar hırsından doğan eylemlerini kontrol etme mecburiyeti, II.Bayezid'i casuslardan yararlanmak durumunda bırakmıştır. H.Eroğlu'nun arşiv vesika-

larına dayalı çalışması sayesinde, Şehzade Selim'in Trabzon'dan ayrılmasından itibaren attığı her adımın Saray tarafından ne şekilde takip edildiğini, kullanılan casusların isimlerine varana kadar öğrenmek mümkündür.

2. Mahmut

II.Mahmud devrine ait vesikalarda niteliklerinin çoğu zaman belirtilmiş olması bir Osmanlı casusunun sahip olduğu özelliklere ilişkin bilinenlerin artmasına katkı sağlamıştır. Buna göre kullanılan casuslar genellikle "lisana aşina, sözüne güvenilir, tecrübeli, dirayetli, ince görüş ve sezişe sahip, anlayışı bol, yararlı, işbilir, kâr gözetir, dünya ahvalinden haberdar, düşmanı tanır, kulağı delik ve dostluk ilişkileri gelişmiş" kimseler olarak nitelendirilmişlerdir. Bunlardan sonuncusu, yani bir casusun dostluk ilişkileri kurmakta beceri sahibi olması, görev bölgelerinde kendilerine en sıhhatli bilgileri verecek şahıslarla yakınlık sağlamaları için gerekliydi. Casusluğuna dair herhangi bir his uyandırmadan bilgisine başvurulacak şahıslarla temasa geçilebilmesi ise özel bir becerinin yanında yabancı dil bilgisine sahip olmayı da gerekli kılıyordu. Bu beceriye sahip II.Mahmud devri Osmanlı casusları arasında hemen Molla Nezir'i zikretmek gerekiyor. Kendisi 1822 senesinde Revan tarafına casuslukla gönderilmiş, yedi sekiz gün süren görev süresince de İranlıların durumuna dair oldukça gizli bilgilere sahip olan düşman ordusuna mensup yüksek rütbelilerle kurduğu ahbaplık sayesinde önemli bir istihbarı çalışma yürütmeyi başarmıştı. Muhtemelen sahip olduğu unvan da Nezir'e casusluğuna dair bir şüphe uyandırmadan istihbarat çalışmaları yürütme imkânı sağlamıştı. Belki de aynı amaç doğrultusunda kendisinin öyle bir unvanla gönderilmesi uygun bulunmuştu. Kısacası arzu edilen güvenilir ve sürekli istihbaratı sağlayabilmek için

Osmanlı casusların mevzubahis niteliklere sahip olmaları kaçınılmazdı. Ancak II.Mahmud devri de dâhil, bu özellikleri taşıyan casuslara sahip olabilmek adına imparatorluk idaresince özel bir eğitim yürütüldüğüne veya çaba sarf edildiğine ilişkin hâlihazırda herhangi bir belge veya bilgi mevcut değildir. Bu nedenle nitelikli casuslardan yararlanıldığına dair vesikalarda yer alan ibareler biraz merkezî idarenin zorlamasıyla biraz da sınır beylerinin süslemesiyle vücuda getirilmiş olabilir. Tercih edilme sebepleri çoğu zaman belirtilmeksizin casusların bazen ahali bazen de ordu mensupları arasından seçilmiş olması da söz konusu kanıyı desteklemektedir. Mesela, Babadağ ayanı düşmanın durumunu gizlice araştırması için Hotin ahalisinden Camcızâde Seyyid Ahmed'i casuslukla Rusya sınırına gönderiyordu (1817). Muş Mutasarrıfı Emin Paşa ise casus olarak seçtiği Muşlu Hasan'ı Ruslar hakkında bilgi toplamakla görevlendiriyordu (1833). Mısırlılar hakkında istihbarat toplamak için 1838 senesinde Halep tarafına gönderilen ordu mensubu iki casustan birisi mülazım, diğeri ise çavuştu. Görüldüğü üzere sadece neden bu iş için tercih edildikleri belirtilmemişti.

Osmanlı casuslarının etnik ve dinî mensubiyetlerine bakınca hemen her unsuru kapsayacak kadar bir çeşitlilikle karşılaşmak, geniş sınırlar ve türlü milletlere sahip siyasî bir mekanizma olmanın tabi bir neticesi olarak kabul edilmelidir. Zaten Hz. Muhammed zamanından itibaren İslam devletlerinin gerektiğinde Gayrimüslimleri casus olarak kullandıkları bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda ise casusluk faaliyetlerinin "önceleri sadece Rum, Ermeni ve Yahudi gibi Gayrimüslimlerle devşirme ve dönmelere münhasır bir hizmetken, I.Abdülhamid ve III. Selim zamanlarından itibaren Türklerden de casus yetiştirildiğinden" bahsedilmektedir. Ancak Türk-

lerin imparatorluk bünyesinde casus olarak hizmete başlama tarihlerinin daha uzak bir geçmişe sahip olduğu, Osmanlı istihbaratının tarihçesine bakılarak rahatlıkla söylenebilir. Ülkenin doğu hudutlarında ve özellikle içerde yürütülen istihbarat çalışmaları da hatırlanınca Türkleri casusluk hizmetinde istihdam etme eğiliminin yönetici zümre için eski bir alışkanlık olduğu daha belirgin surette ortaya çıkacaktır. Bundan doğudaki istihbarat faaliyetleri sırasında Gayrimüslimlerden istifade edilmediği anlamı çıkarılmamalıdır. Nitekim 1838 senesinde Lefter adındaki bir zimmî casuslukla Mısır tarafına gönderiliyor, aynı yıl Halep tarafında bulunan Keğork adlı Ermeni bir tüccar da Mehmed Ali'nin durumuna dair şifreli bir istihbarat raporunu İstanbul'a ulaştırıyordu.

Türkler de imparatorluğun batı sınırlarında cereyan eden harpler sırasında ağırlıklı olarak gözleme dayanan istihbarat çalışmalarında kullanılmışlardır. Öte taraftan aynı sahada, Avrupa coğrafyasına ve dillerine aşinalıkları münasebetiyle daha ziyade Yahudilerin ağırlıkta olduğu Gayrimüslimlerin yanında, Müstemen veya Harbîlerin casus olarak istihdam edilmiş olmaları da doğal karşılanmalıdır. Konu diplomatik istihbarat toplama olunca da çalışma sahası, daimî veya geçici elçilerin mevcut olmadığı zamanlarda tamamıyla Türk olmayan unsurlara kalmaktadır. Kullanılan casuslar hangi etnik veya dinî kimliğe sahip olursa olsunlar, Osmanlı istihbaratının teşkilatsızlıkla ilintili en büyük eksikliklerinden olan her zaman yetişmiş elemanlara sahip olamayışı imparatorluk yöneticileri için daima bilgi toplama çalışmalarında sıkıntılarla karşılaşılmasına neden olmuştur. Avusturya'dan istihbarat sağlayacak zamana aşina, bilgi toplama becerisi ve güvenilirliği olan casus arayışını bir türlü sonlandıramayan Belgrat Paşa'sının sitemi, aslında Osmanlı istihbaratının söz konusu ek-

sikliğinin en kısa ve en açık şekilde bir dışavurumu olmuştur:

"...Müslümanlardan lisan bilir casus tedarik etmek zordur. Dil bilgisi olan Müslümanlar bulunsa da onlar kanalıyla her gelişmeye vâkıf olmak mümkün olmuyor. Söylediklerine itimat etmenin uygunsuzluğu tecrübelerle sabit olduğundan Yahudi ve Hristiyanların casusluk hizmetinde istihdam edilmelerinden de özellikle kaçınmak durumunda kalınıyor." [25]

Casuslara, özellikle de Müslüman olmayanlarına duyulan güvensizlik halini istihbarat özelinde aşmak için Osmanlı yöneticilerince bir strateji geliştirilmişe benziyor. Hedef bölgede birbirinden haberi olmayan birçok casusun görevlendirilmesi şeklinde beliren strateji ile getirecekleri havadislere duyulan güvensizliği en aza indirgeme amacı güdülmüş olmalıdır. Bunun en çarpıcı misallerinden birisi 1825 senesinde Boğdan'ın Müslüman idarecileri tarafından uygulanmıştır. Karantina sebebiyle Rusya tarafına casus göndermenin zorlaştığı bir sırada iki Gayrimüslim ile bir Müslüman casus Prut boyuna, mensubiyetleri belirtilmeyen iki şahıssa Besarabya tarafına birbirlerinden haberleri olmaksızın gönderilmişlerdi. İdareciler, böyle yaparak getirecekleri haberlerin birbiriyle uyumluluğu oranında doğruluklarını ölçme imkânının hâsıl olacağına vurgu yapmışlardı.

Casusluk hizmetinde istihdam edilenler için hükümet merkezince saptanan standart bir ücretin olmayışı da Osmanlı istihbaratının teşkilattan uzak görüntüsünün doğal bir yansıması olarak kabul edilmelidir. Yaptıkları işin önemi veya arz ettiği tehlikenin derecesi, görev aldıkları bölgenin stratejik boyutu ve görevlendirildikleri birimin malî vaziyeti casusların aldıkları ücret miktarını belirleyen kıs-

[25] BOA, Hatt-ı Hümâyun, 1416/57870; 7 Muharrem 1194/14 Ocak 1780.

taslar olmalıdır. Düşman memleketlerin içine kadar sızan, eşkıya takibinde, sınır boylarında, gizli örgütlerin araştırılmasında kullanılan casusların daha iyi bir ücret aldıkları da muhakkaktır. Casuslara ödenen ücretlerle ilgili olarak ulaşılan rakamsal verilerden bazıları anlatılmak istenilenleri ortaya koyacaktır: Saraydan yapılan harcamalara ait 1811 tarihli bir masraf defterinde Karakulak Ağa eliyle bir casusa 15 kuruş ödendiği kayıtlıdır. Aynı defterde hizmet karşılığı bir tatara 100 kuruş ödendiğinin kaydedilmiş olması casus ücretlerinin azlığına işaret etmektedir. Ancak daha sonraki kayıtlarda casuslara daha yüksek ücretler ödendiğine tesadüf olunması, 15 kuruş alan casusun daha önemsiz bir istihbarat faaliyetinde kullanıldığı intibaını uyandırmaktadır. Mesela 1825 senesine ait bir kayıtta Tolçı ve Sünne Boğazı muhafızı Yunus Ağa'nın görevlendirdiği casusa 500 kuruş harcırah vermiş olduğu kayıtlıdır. 1832 senesinde Konya'dan Adana'ya gönderilen bir casusa da ordu hazinesinden aynı ücret (500 kuruş) ödenmiştir.

Sınır boylarında vazifeli idarecilerden hizmetlerinde "mahiyelü casuslar" bulundurmaları isteyen 1826 tarihli ve gizli bir emrin mevcudiyeti, istihbarat faaliyetlerinin teşkilatlanması veya kesintiye uğramaması amacına yönelik atılan önemli bir adım olmasının yanında Osmanlı istihbaratının malî boyutuna ilişkin bilinenlerin artmasına da katkı sağlamaktadır. Mesela emrin muhataplarından birisi olan İsakçı muhafızı Eyüp Paşa'nın o güne kadar aylık 150'şer kuruşla iki casus çalıştırdığı, dolayısıyla Osmanlı istihbaratının sınırlarda daimî surette çalışan bir personele sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Merkezden alınan söz konusu emirden sonra ise Eyüp Paşa casuslarının sayısını dörde çıkarmıştır. Personel sayısındaki artış vesilesiyle geliştirilen sistemse merkezî idarenin amacına ulaştığını göstermesi açısından önemlidir.

Buna göre, Rusya tarafına gönderilen casuslardan ikisi bilgi toplamak için düşman topraklarında aralıksız gezinecek, diğer ikisi ise elde edilen bilgileri Eyüp Paşa'ya getirecekti. Bu sayede istihbarat çalışmalarının kesintisiz surette sürdürülmesi sağlanıyordu. Ancak sınır idarecilerinin birçoğu böyle istihdam ve sistemler yaratacak malî altyapıya sahip değildi. Nitekim imparatorluğun gidişatına bir çeki düzen vermek için düşünülen tedbirleri uygulama sahasına aktarma aşamasında karşılaşılan parasal zorluklar, haliyle istihbarat çalışmaları için de geçerliydi. Bu nedenle öz kaynaklarıyla istihbaratın organizasyon ve sürdürülebilirliğini sağlayamayan yerel temsilciler sıklıkla merkezî hazinenin yardımına başvuruyordu. Silistre valisi Ahmed Paşa, "Ulufeli CasusKullanımı"na ilişkin emre cevap mahiyetinde kaleme aldığı yazısıyla sanki söz konusu sıkıntıyı özetliyordu:

"istihbarat çalışmalarında casuslar kullanmak ve sağlanan istihbaratı İstanbul'a aktarmak için tatarlar çıkarmak bol akçe gerektiren bir iştir. Her ne kadar "akçenin erimesine bakmadan" bilgi toplama faaliyetleri sürdürülüyorsa da merkezî idarenin istihbarat çalışmalarında süreklilik sağlama istemini hayata geçirebilmek ancak imparatorluk hazinesinin yardımıyla mümkün olabilecek bir gelişmedir.

II.Mahmud devrinde Ruslara karşı yürütülen istihbarat faaliyetlerinin bir simgesi haline geldiği çalışma içerisinde görülecek olan Tolçı ve Sünne Boğazı Yunus Ağa'nın merkezi idarenin istemine tepkimesi ise Osmanlı resmî evrakında her zaman karşılaşılması mümkün olmayan türdendir:

"Padişahıma bunun aksini söylemek boş bir söz olmaktan öteye geçemeyecektir, böyle bir aylıkla bu havalilerde casus çalıştırmak baş edilmesi mümkün olmayan bir sıkıntıdır. Allah kullarını dünyada

akçesiz, ahirette imansız bırakmasın." [26]

İmparatorluk idaresi ise tüm malî imkânsızlıklara rağmen yerel temsilcilerine istihbarat çalışmalarını sürekli kılmalarına yardımcı olacak desteği sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca yerel temsilcilere "casuslara yeter derecede bir ücret ödenmesi gerektiğine" ilişkin emirlerin gönderilmiş olması veya casuslar ile düşmanın durumunu öğrenmek için ele geçirilen dillerden sağlanan bilgileri getiren ulaklar için Osmanlı menzillerinde her zaman ücretsiz beygirlerin hazır bulundurulması[27] imparatorluk yöneticilerinin casusluk çalışmalarına verdiği öneme işaret eden önemli gelişmeler olarak kabul edilmelidir.

[26] BOA, Hatt-ı Hümâyun, 1060/43580-H; 15 Ramazan 1241/23 Nisan 1826.

[27] Yusuf Halaçoğlu, Osmanlılarda Ulaşım ve Haberleşme (Menziller), PTT Genel Müdürlüğü Yay., Ankara 2002, s.45.

OSMANLIDA ŞİFRELEME

Osmanlı istihbarat çalışmalarında, elde edilen ve muhataplarından başka kimsenin öğrenmemesine dikkat edilen bilgilerin sağlıklı ve gizli bir şekilde ilgili birimlere veya imparatorluk merkezine aktarılmasında uygulanan stratejilerden birisi, yazıları şifrelemek olmuştur. Bu şekilde hazırlanan istihbarat raporlarında sadece rakamlara yer verilmiştir. Her bir rakam veya sayı bir harf veya kelimeye denk gelmektedir. Rakamlar ve harfler arasındaki bağlantı ise daha evvel hazırlanan bir cetvelle tanzim edilmiştir. Bu bağlantı ve cetveli, sadece istihbaratın kaynağı ile muhatapları bilmektedir. Bu sayede, gönderilen raporlar istenmeyen şahıs veya devletlerin eline geçse dahi hangi bilgileri içerdiğini anlamak mümkün olmadığından istihbarat çalışmalarının sekteye uğratılmasının önüne geçilmiş oluyordu.

Özellikle Osmanlıların yurtdışında faaliyet gösteren diplomatları ile bazen de Eflak-Boğdan voyvodaları sağladıkları istihbaratı imparatorluk merkezine böyle bir şifreleme usulüyle ulaştırmışlardı. Bu, aynı zamanda diplomatların, bulundukları ülke idaresinin Osmanlı imparatorluk merkezince öğrenilmesine katiyen izin vermeyecekleri kadar önem arz eden bilgiler gönderdiklerini veya en azından kendilerince böyle bir algılamanın söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır.

Şifreli surette İstanbul'a gönderilen raporlar Bâbıâli'de açılıyor, yazıya çevrildikten sonra Sultan veya Sadrazam'a takdim ediliyordu. 1802 Amiens Antlaşması'nı müzakere için Paris'te bulunan Galib Efendi'nin hükümet merkezine gönderdiği şifreli mektuplar böyle bir uygulamaya tabi tutulmuştu. Ayrıca 1805-1807 yılları arasında, Osmanlı İmpara-

torluğu adına bir barış antlaşması imzalamak üzere uzunca bir süre Berlin'de kalan Osmanlı maslahatgüzarı Yakovaki Efendi de çevresinde gelişen bütün hadiseleri İstanbul'a böyle özel bir yazı üzerinden aktarmıştı. 1806 senesinde Peşte'de bulunan Osmanlı maslahatgüzarı Dibalto ise Avrupa'daki gelişmelere dair tanzim ettiği istihbarat raporlarını şifreleyerek Divan tercümanına göndermişti.[28] Bunlardan başka, II.Mahmud devrinde veya öncesinde diplomat ve voyvodaların istihbarat raporlarını şifreli bir yazı üzerinden Babıâli'ye gönderdiklerine önceki kısımlarda çeşitli vesilelerle temas olunduğundan burada tekrar edilmelerine lüzum duyulmamıştır.

Son olarak Keğork adındaki Ermeni tüccara, aynı zamanda bir Osmanlı casusuna ait 1839 tarihli bir istihbarat raporunun mevcudiyeti sayesinde, Osmanlılarda şifrelemeye dair oldukça ilginç ve önemli bir hususiyetin saptandığını da belirtmek gerekiyor. Osmanlı casusların Mısırlıların uyguladıkları katı karantinadan ötürü bölgeye sızamadıkları ve gönderilen mektuplara da sürekli el konulduğu bir sırada, muhtemelen Babıâli bürokratlarıyla daha evvel varılan anlaşmaya uygun olarak, Keğork kendisine yarattığı hayali ortaklar ile sermaye, tüccar ve ticarî mallar gibi tüccarca tabirler üzerinden yaptığı bir şifrelemeyle, Mehmed Ali Paşa ve Mısır kuvvetleri hakkında topladığı istihbaratı İstanbul'a ulaştırma gayesine vasıl olmuştu. Bu yöntemi dikkat çekici kılansa; Osmanlı elçi ve maslahatgüzarlarının Avrupa'daki önemli askerî ve diplomatik meselelere ilişkin edindikleri istihbaratı şifreli rakamlarla devlet merkezine göndermek şeklinde geliştirilen sistemden farklı olarak, Keğork'un mesleğiyle, yani tüccarlıkla ilgili olarak seçtiği kavramlara farklı anlamlar yüklemesi, bu sayede anlatım şeklini değil, anlatılmak istenileni

[28] BOA, Hatt-ı Hümâyun, 174/7510; 29 Zilhicce 1220/20 Mart 1806.

şifrelemiş olmasıdır. Ne anlatmak istediği ilk bakışta tam manasıyla idrak edilemeyen Keğork'un mektubu esasında Osmanlı istihbaratının II.Mahmud devrini de kapsayacak şekilde süren gelişim safhalarının en son evrelerinden birisi olarak kabul edilebilir. Modern ulaşım ve haberleşme teknolojilerinin henüz boy göstermediği bir coğrafyada, bugünün birçok istihbarat servis ve elemanlarına parmak ısırtacak hususiyetlere sahip bu sistemden daha güvenlikli ve mahirane bir istihbarat stratejisi de herhalde düşünülemezdi. Böylece Keğork ile Babıâli arasında başarılı ve şimdilik ikinci örneği bulunmayan bir istihbarat çalışması gerçekleştirilmişti.

YILDIZ İSTİHBARAT TEŞKİLATI (1880-1908)

Yıldız İstihbarat Teşkilatı 1880 yılında dönemin Osmanlı padişahı II. Abdülhamid Han tarafından kurulmuş, Türk tarihinin ilk organize istihbarat teşkilatıdır.

O dönemde gelişen iç ve dış olaylar, Abdülhamid'i, doğrudan kendisine bağlı bir istihbarat teşkilatı kurmaya sevk etmişti. Bu olaylara örnek kendi veziri dahi başkalarının adına ve devlete karşı çalışır olmuştu. Bunun sonucu olarak Yıldız İstihbarat Teşkilatı kuruldu. Teşkilat, emsallerinden farklı olarak devlete değil tek bir kişiye, Abdülhamid Han'a hizmet veriyordu. Teşkilat daha sonra kendi arasında ikiye ayrıldı Abdülhamid lehine çalışanlar ve aleyhine çalışanlar olmak üzere. Teşkilat, ülke içerisinde özellikle Ermeni komitacılara karşı istihbarat faaliyetlerinde bulunmaktaydı. Bununla beraber yurt dışında da oldukça iyi organize olmuştu. Paris, Roma, Londra gibi çeşitli merkezlerde, başta Jöntürkler olmak üzere, saray aleyhtarı kişi ve kurumları yakından takip etmekteydi. Çok kısa sürede geniş bir coğrafyaya yayılan hafiyeleri sayesinde saraya, ayda 3000'den fazla jurnal gelmekteydi. Teşkilat, 1908 yılında Abdülhamid Han'ın tahttan indirilişine kadar faaliyetlerine devam etmiştir. Abdülhamit tahtan indirilince Enver paşa ve tayfası tarafından yıldız istihbarat teşkilatı kapatılmıştır.

Döneminde, teşkilatın icraatları için jurnalcilik ya da ispiyonculuk tanımlarını kullanarak karşı çıkanlara cevaben Abdülhamid Han, hatıratında bu kurumun kuruluşuyla ilgili şöyle demektedir:

Yabancı devletler kendi emellerine hizmet ede-

cek kimseleri vezir ve sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet emniyet içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir İstihbarat Teşkilâtı kurmaya, bu düşünce ile karar verdim. İşte düşmanlarımın Jurnalcilik dedikleri teşkilât budur

Teşkilat kaldırıldıktan sonra yüzbinlerce istihbarat bilgisi saraydan alınarak yakılmıştır.

31 Temmuz 1908 Cuma günü, hafiyelik lağvedilmiş ve hafiye tahsisatının kesilmesi hakkında bütün vilayetlere telgrafla emir verilmiştir.

İttihat ve Terakki partisinin başındakilerin affolunmaz bir gafletle lağvettikleri bu hafiye teşkilatı, Sultan ikinci Abdulhamid Han in kurduğu meşhur YILDIZ ISTIHBARAT TESKILATI dir.

Nedir bu, Yıldız istihbarat Teşkilatı? Niçin kurulmuş, nasıl çalışmış ve neden tasfiye edilmiştir?

Nizameddin Nazif Tepedelenlioglu'na göre; İmparatorluğumuz içinde ve dünyanın her tarafında olup bitenleri dakikasında öğrenip incelemeden, kıymetlendirmeden koskoca bir devleti idare etmenin mümkün olamayacağını anlamış olan ilk Osmanlı hükümdarı, Sultan İkinci Abdülhamid olmuştur.

Sathi görüşlü, ütopist 1908 hürriyetçilerinin saf dillilikle ve cehaletle yadırgadıkları, yabancıların ise, maksatlı olarak aleyhinde pek kötü propagandalar yaptıkları Yıldız İstihbarat Teşkilatı, otuz yıl memleketin içinde ve dünyanın her tarafında bütün başka istihbarat, casusluk, sabotaj teşkilatları ile mücadele etmiş ve daima muvaffak olmuştur.

Abdülhamid Han, Yıldız teşkilatını o derece mükemmel bir halde kurmuştu ki, Sedaretin, Dahiliyenin, Hariciyenin, Ordu ve Donanmanın ayrı ayrı istihbarat şebekeleri yoktu.

Bütün bu kanallar vasıtası ile de, bu kanallar içinde de gören göz, duyan kulak yalnız ve yalnız " Yıldız" idi.

Abdülaziz in elinde böyle teşkilat olsaydı Hüseyin Avni'nin Mithat in haddi mi olurdu onu devirmek? Talihsiz Abdülaziz!

Hassa ordusu kumandanlığı gibi pek önemli bir emniyet makamını hafiften almış, oraya gözü acık bir atılgan kumandan oturtacağına süs olarak büyük oğlu Yusuf İzzedddin'i kondurmuştu!

Abdülhamid böyle hata isleyecek adam değildi. Sivil idareye de askeri idareye de şifreleri yalnız Yıldız veriyor, hiç bir haber alma servisi başı bos kalmıyor, en emniyetli hafiyelerin ardında da başka bir servisin hafiyeleri dolaşıyordu.

Geniş imkanlarla çalışan Yıldız ne toplarsa bunları, hem diplomat, hem politikacı, hem idare ve devlet adamı hem de doğuştan bir istihbarat şefi olan Abdülhamid bizzat kıymetlendiriyordu.

Mesela her hangi bir ordu komutanının en basit bir sıkıntısı zamanında bütün sebepleriyle öğrenilince, giderilmesi için ne lazımsa hemen yapılıyordu. Tabii o komutan normal vazifesine daha iyi sarılıyor bir çocukluk etmeğe kalkışmıyordu.

Paris te Mısır da, İsviçre de ve İngiltere de Abdülhamid aleyhinde neşriyat yapmış olanların çoğu Fransız Surete General inin yahut İngiliz Intelligence Service'nin Fransızlar ve İngilizler tarafından yadırganmadığını elbette görmüşlerdi.

Bir hafiye demek olan dedektifi o memleketlere lüzumlu buluyorlardı da, acaba neden bir Dedektif demek olan Hafiyeyi Türkiyeliler yeriyorlardı.

Çünkü yıldızın hafiyeleri çalıştıkça Abdülha-

mid i deviremeyeceklerini biliyorlardı. Ve bilir bilmez ajanlık ettikleri Intellligence Service gibi, yârdim gördükleri Fransız Surete si gibi, Ermeni komitacılarını kullanan Rus Ohrana si gibi imparatorluğu parçalayabilmek için kan ter içinde çalışan bütün Türk düşmanı teşkilatları gibi Yıldız teşkilatını Türk münevverlerine yıktırmak istiyorlardı.

Abdülhamid Han ise, Hatıratında: Bir münzevi hayati geçirmekte olduğumdan dolayı, beni ülkemde cereyan eden ahvalden tamimiyle haberdar olmamakla itham ediyorlar.

Halbuki istihbarat teşkilatın o şekilde tanzim edilmiştir ki, hiç bir şeyin gözümden kaçmasına imkan yoktur. Düşmanlarının beni bazen müsavirlerimden birinin ve bazen de bir diğerinin tesiri altında kalıyor gibi göstermeleri tamimiyle yalandır. Hatta Izzed Bey in iddia edildiği gibi, bir tesir ve nüfusu yoktur. Fakat fevkalade bir zekaya malik olan bu adamı çok taktir ettiğim de muhakkaktır.

Ben, bütün müsavirlerimi dinler ve hepsinin mütalaalarını soğukkanlılıkla muvazene ve muhakeme ettikten sonra yavaş yavaş kendi fikrim olan neticeye dayanır, kendi kararımı verir ve ondan sonra da kemali sebat ile tatbikine geçerim diyor. bu satırların sahibi büyük padişah, Necip Fazıl Bey in Büyük Mazlumlar da yazdığı gibi: Abdülhamid, Galata balozlarını ve kozmopolit salonlarına kadar düşürülen devlet sırrını, ilk defa olarak kıymetlendirmenin ve bugün bütün Batılı devletlerce benimsenmiş gizli istihbarat şebekesini kurmuş olmanın, ancak takdire layık tedbir zekâsıdır.

Kurulan teşkilat o derece geniş tutulmuş ve öylesine muntazam çalışmıştır ki, bu hususu inceleyen Atsız, Abdülhamid Han Gök Sultan başlıklı makalesinde demiştir ki: Görülmemiş bir istihbarat şebekesi

kurdu. Yabancı elçilerden bile casusları vardı.

19. yüzyılın sonlarına doğru devlet istihbaratı geliştirilmiş, hafiye ağı devletin merkezini güçlendirmede en önemli araç hâline getirilir. Enver Ziya Karal ve bazı tarihçilere göre II. Abdülhamit devrinde sadece İstanbul'da bulunan Yıldız Hafiye Örgütünün ajan sayısı 4000 civarındadır. Yıldız Teşkilatı ile birlikte devlet merkezinde "iç düşman" artık kurumsallaşmış ve yönetim biçimi ne olursa olsun sürekli ve kesintisiz varlığını sürdürmüştür.

Yıldız Hafiye Teşkilatı, Alman İmparatoru "Hacı" Wilhelm'in İstanbul'u ziyareti sırasında padişaha bir Alman polis şefini tavsiye etmesi üzerine şekillenir. Wilhelm'in teklifini kabul eden II. Abdülhamit, istihbarat örgütünü bu Alman polis şefine kurdurur ve uzun yıllar başkanlığını da ona emanet eder. Hatta ilerleyen zamanlarda teşkilatın büyümesi ve daha da aktif hâle getirilmesi için Alman makamlarından yeni uzman ajanlar istenir. Almanya; Weiss, Schirmen ve Tresckou isimli üç istihbarat polisini İstanbul'a, sultanın emrine gönderir. Bu üç casus, o gün için çok büyük bir rakam olan yıllık 12.000 mark karşılığında hizmetlerini padişaha sunacaklardı.

Profesyonel Alman istihbaratçılarının yanı sıra Sultan II. Abdülhamit, tekke ve tarikatlardan da olabildiğince faydalanmıştır. İstanbul veya Anadolu'nun en ücra köyündeki en ufak kıpırdama, tarikat ve tekke mensupları vasıtası ile doğrudan sultana bildirilirdi. Sultan, tarikatları kendisine bağlamak için yaklaşık 8 dergâhın da bendegânı (müridi) olmuştur.

Yıldız hafiyelerinin jurnalleri İstanbul'da âdeta terör estirir. Bir umacı gibi toplumun her kesiminde ve her mekânda dolaşmaktadır. Hüseyin Cahit Yalçın, o günlerde yaşadıkları psikolojiyi şöyle anlatıyor:

"Orta yerde sanki kimliği bilinmez bir umacı hepimizi yutmaya hazır bir ifrit vardı."

En basit memurdan sadrazama kadar herkes jurnalci olabiliyor. Jurnalcilik öyle bir hâl alıyor ki Beşiktaş Muhafızı Vasıf Paşa bile, "Bizim gözetleme memurlarımıza iş kalmadı. Sadrazam, bu görevi kusursuz yerine getiriyor; durmadan saraya jurnal verip duruyor." demekten kendini alamaz. Jurnallerden dolayı İstanbul hapishaneleri tamamen dolmuştur. Öyle ki, II. Meşrutiyet'ten sonra tutuklular arasında yapılan soruşturmada, birçoğunun neden tutuklandığını bilmedikleri müşahede edilir.

19. yüzyılda yaşanan iç ve dış olaylar, Abdülhamit'i Yıldız İstihbarat Teşkilatını kurmaya itmiştir aslında. Padişah, hatıratında, "Yabancı devletler kendi emellerine hizmet edecek kimseleri vezir ve sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet emniyet içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir istihbarat teşkilatı kurmaya, bu düşünce ile karar verdim. İşte düşmanlarımın jurnalcilik dedikleri teşkilat budur." ifadeleri ile bu teşkilata neden ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir.

II. Abdülhamit'in teşkilat kadrosundan beklediği diğer bir husus, kendi tahtına yönelik komploları ortaya çıkarmaktı. Onun bu yolda yürüttüğü operasyonlar, sadece imparatorluğun içinde yapılmamış, Avrupa'da kendisine karşı gruplaşan Jön Türklerin bulunduğu Paris, Londra, Brüksel, Cenevre ve Kahire gibi şehirleri de kapsamıştır.

Alman uzmanlar tarafından kurulan polis örgütü, hafiyelik (muhbirlik) benzeri bir yapılanmayı genel güvenlik prensibi hâline getirir. 1896 yılında yayımlanan polis nizamnamesinin verdiği yetkilere göre hafiye ve polis mahkeme izni olmadan neredeyse insanın yatak odasına kadar müdahale edebilir bir

konuma getirilir:

"Polis, derunu hanelerin ahvaline (evlerin içlerine, en gizli yerlerine) ve mahallata gelip giden eşahsa (mahallelere gelip giden kişiler) dair mahalle bekçileri ile muhtarlardan vesair herhangi bir kimseden devamlı bir şekilde malumat (bilgi) isteyecektir. (...) Polisten mütemadiyen, han ev ve dükkânların gizli ve açık şekilde tasarrut edeceklerdir."

Yasada da açık bir dille belirtildiği gibi polis istediği zaman Müslüman veya gayrimüslim ahalinin yatak odasına bile girip istediği kadar gözetleyebilir. Ev ve iş mahremiyetinin hiçbir önemi yoktur bu kanun karşısında. Bu nizamnamede ayrıca mahkeme izni olmadan gözaltı, arama ve tutuklama yetkisi de polise devredilir.

Şehir ve kasabalardan düzenli olarak haber alan sultanı en çok rahatsız eden kırsal kesimden haber alamamasıdır. Kırsal kesimde neler olup bittiğine dair gelen bilgiler ya çok az ya da çok güvenilir değildir. Padişah, bu sorunu da giderir. Derhâl güçlü bir jandarma teşkilatı kurar ve başına da İngiliz Baker Paşa'yı getirir. Böylece endişe duyduğu kırsal kesimden de artık düzenli olarak haber alabilmektedir.

Yıldız Jurnal Teşkilatının basit muhbirlik işleri ile uğraştığı iddiaları kesinlikle tarihi saptırmadan başka bir şey değildir. Evet, basit muhbirlikler, kıskançlık ve hasetten kaynaklanan jurnaller vardır. Ama unutulmamalıdır ki III. Selim zamanında kurulan "çekirdek devlet", Yıldız Jurnal Teşkilatının merkezindedir. Adına "Şura-i Devlet" denen bu yapılanma, bugünkü MGK gibi hiçbir sorumluluğu olmayan ama devletin rotasını belirleyen bir örgüttü. Ve bu örgüt, zaman içerisinde "Encümen-i Daniş" ismini alsa da icra ettiği fonksiyon aynıdır ve sürekli olarak devletin politikasını belirleyen kadife eldiven içinde-

ki demir yumruk olmuştur.

Ancak II. Abdülhamit'in bütün ipleri eline almasından (saltanatının ilk 12 yılı) sonra eski gücünü yitirmiştir ama İttihat ve Terakki iktidarında eski gücüne kavuşmuştur. Özetle, III. Selim'den itibaren devletin başındaki organ hâline gelen bu kurum, Yıldız Jurnal Teşkilatı döneminde de sürekli olarak padişahın danışma kurulu olarak varlığını sürdürmüştür. Hem Abdülhamit'in dış gelişmelere göre iç politik düzenlemelere gitmesi hem de bu kurumdan dolayı Yıldız Jurnal Teşkilatının jurnalleri de bu kalitededir. Paris Büyükelçimiz Salih Münir Paşa'nın gönderdiği jurnallerden sadece bir tanesi bile bu seviyeye örnek olarak gösterilebilir.

ABDÜLHAMİT VE YILDIZ

1896 yılında İstanbul'a konuşma yeteneği olan ve karşısındaki insanları etki altında alabilen biri geldi. Çeşitli imtiyazların dağıtıldığı dönemlerden biriydi. Uluslararası para babalarından Kont Kapnist, Samsun-Sivas demiryolunun imtiyazı peşindeydi. Abdülhamit'le Ruslar arasında henüz bir anlaşmanın imzalanmamasından dolayı acele eden kont, İstanbul'a çok güvendiği bir adamını göndermişti.

Kont Kapnist, verilecek kararda etkili olabileceğine inandığı Bernar Maimon'u neden seçmişti?

Maimon, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Arapça ve İbranice bilen kültürlü bir kişiydi. Gezmediği, dolaşmadığı, tanımadığı kimse yoktu.

Abdülhamit konuyu en ince ayrıntılarına kadar düşünmüş ve "evet" dememişti. Ancak, Maimon'un ve Kont Kapnist'in başardığı çok şey olmuştu. Sözleşmeye konulan maddeye göre, Samsun-Sivas demiryolunu Osmanlı hükümeti yapmazsa öneride bulunacak ülkelerin firmaları arasında Ruslara "üstünlük" muamelesi yapılacaktı.

Maimon'u bundan sonra, İngiliz Retnicer firmasının temsilcisi olarak görüyoruz. İngiliz şirketi adına Osmanlı hükümetine başvuran Maimon, bu defa Yumurtalık veya İskenderun-Bağdat demiryolunun imtiyazını istemektedir.

Konu ile ilgili olarak çok iyi bir ön çalışma yapan Bernar Maimon, 2 metre boyunda 60 cm eninde olan ve kıymetli taşlarla süslenmiş çok değerli bir harita hazırlamıştı.

10.000 İngiliz lirasına mal olan haritayı Abdülhamit'e sundu.

Mamimon iki defa görüştüğü sultana eski Arap emirleri için yazılmış kasideleri gösterdi. Ve kendisi yazmış gibi okudu. Bu arada, yabancı devlet adamlarının Osmanlılarla ilgili düşüncelerini saraya aktarmak ve bilgi vermek, ekonomik gizli çalışmaları bildirmek işini üstlendi.

Bundan sonra Maimon'un Yıldız Sarayı'nın devamlı konuklarından biri olduğunu görüyoruz. Bir taşla iki kuş vuran, bir yandan hükümeti ve güvenlik örgütünü yalan haberlerle yanıltan Maimon, öbür yandan, saraydan aldığı bilgi ve belgeleri yabancı ülkelere aktarıyordu. İki taraftan da para kazanan bir casustu Maimon.

Dışişleri bakanlıklarından siyasi evrak belge ve bilgiler çalmak konusunda işinin ehli olan casus, bu arada 1910 yılında, Fransa'da tutuklanmıştı. Casusun Fransa serüveni İstanbul'u da çok ilgilendirip düşündürdü. Olaya yer veren gazeteler, Osmanlı nezaretlerinden çok sayıda belge ve bilginin kaybolduğunu imalı bir şekilde yazıyorlardı.

Aslen bir Filistin Yahudisi olan Maimon, daha sonra dinini değiştirmiş ve protestan etkisi altında kalarak Hristiyan olmuştu. Asıl adı Memun olan casus daha sonra adını Bernar Maimon olarak kullanmaya başlamıştı.

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ İSTİHBARATI

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren basit ve sistemli olmayan istihbarat faaliyetlerinde bulunmuştur. Sonraki safhalarında ise, kendi topraklarını korumak ve düşman faaliyetlerini bertaraf etmek amacıyla, elemanları genellikle Yahudiler ve Hıristiyanlar arasından seçilen ve özenle yetiştirilen "Martaloz" adında bir yapılanmaya gittiği görülmektedir.

Martaloz teşkilatının istihdam edildiği yerler, genellikle Avusturya ve İtalya'dadır. Bu bölgelere yerleştirilen casuslar, birçok Avrupa dilini çok iyi bilmektedirler. Haber alma ve bilgi toplama faaliyetinde kullanılan yabancıların istihdam edilmesinde bu casusların millî ve dinî özellikleri göz önünde bulundurulmaktadır. Martalozlar halkın içinde dikkat çekmemek için kayıkçılık, pazarcılık gibi işlerle uğraşmışlardır.

Osmanlı Devleti, düşmanının kuvvetlerini tamamen öğrenmedikçe ve ölçmedikçe savaş ilan etmemiştir. Yavuz Sultan Selim Çaldıran Savaşı'nı, İran hakkında istihbarat değerlendirmeleri yaptıktan sonra kazanmıştır. Yavuz Sultan Selim, istihbarata dayalı ilk maliyet muhasebesini bu savaşta yapmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde, Divan toplantılarında, Doğu'dan ve Batı'dan gelen binlerce haberin analiz edildiği görülmektedir.

1900'lere doğru dışa açılan ve Avrupa'da elçi ve temsilci bulunduran Osmanlı Devleti görevlilerinin yarıdan fazlası Hıristiyan'dır. Örneğin 1866 yılında 12 ülkede bulundurulan sürekli temsilcinin, yedisi Hıristiyan ve Rum kökenli, kâtiplerin tümü ise Rum'dur.

Osmanlı Devleti, Avrupa'da gelişen gizli servis

ağının ve bunun savaşlar ile ticaretteki etkisinin farkında dahi olmadan yaşamış, bütün bunların dışında kalmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak ülkesi casusların açık pazarı haline dönüşmüştür.

Osmanlı Devleti, istihbarat servisine en güçlü olduğu XVI'ncı yy.'da bile gerek duymamıştır. Ekonomisini de hep başka ülkelerin mal hareketlerine ve yönlendirmelerine açık tuttuğu için ekonomik casuslukla da hiç ilgisi olmamıştır. Yükseliş döneminde, yabancı ülkelerle ilgili bilgileri, genellikle Hıristiyan ve Yahudi cemaatler arasından çıkan kimselerden sağlamıştır. Batılı ülkeler de özellikle ticari ilişkilerinde ya da taht kavgalarında, düşmanları ile ilgili bilgiler aktarmışlardır. Ancak bunlar casusluk teşkilatları aracılığıyla olmamıştır.

Duraklama ve gerileme devirlerinde padişahlara, ortaya çıkan bozuklukların sebeplerini ve çözümünü göstermek üzere sunulan risale ve layihalar vardır. Bunlar, dikkatle okunduğunda istihbarata artık gereken önemin verilmeyişine de temas eden birer istihbarat analiz raporundan başka bir şey olmadıkları görülecektir. Türkler, Orta Asya'da Çin, daha sonra Araplar ve son olarak da kendilerini derinden etkileyen Bizans ve İran kültürleriyle etkileşime girmişlerdir. Bu etkileşimler sürecinde, casusluğun önemini kavrayan aydın ve yöneticileri zaman zaman görülmüştür. Ancak bunlar hiçbir devrede istihbarat faaliyetlerini kurumsallaştıramamışlardır.

Osmanlı Devleti, Batılı mutlak monarşiler gibi homojen bir ulusa ve gelişen bir pazara dayanan merkeziyetçi bir devlet olmaması nedeniyle, XIX'ncu yy. ortalarına kadar gizli bir istihbarat örgütüne sahip olamamış ve klasik muhbirliklerle yetinmiştir.

Osmanlı Devleti Ordusu'nun ıslahı maksadıyla, Alman, İngiliz, Fransız ve İtalyanlardan zaman

zaman yardım alınmıştır. Bu ülkelerden eğitim ve ıslah çalışmalarının düzenlenmesi için gelen subayların, en stratejik bölümlerde emir komuta durumunda bulunması, o ülkeler için bilgi toplama açısından ne derece başarılıysa, Osmanlı Devleti açısından da o derece yıkıcı olmuştur. Askeri uzman kisvesi altında gelenlere, sır kapılarını açmanın bedeli, Birinci Dünya Savaşı'nda çok ağır faturalarla ödenmiştir. Söz konusu uzmanlar, Osmanlı Devleti Ordusu'nun gücü, mukavemeti ve savaş kabiliyetini raporlar halinde kendi ülkelerine bildirmişlerdir ve görülmüştür ki, İngiltere Çanakkale'de ve diğer cephelerde nereye gideceğini pekiyi bilmektedir. Çünkü gerekli bilgi ve stratejik planlar önceden, yani Osmanlı Devleti Ordusu'na hizmet verilirken temin edilmiştir. Yabancı ülkelerden gelen askeri danışmanlarının görünürdeki amaçları, Osmanlı Devleti

Ordusu'nun savaş yeteneğini artırmak olmakla birlikte, asıl amaçları, aldıkları görevi kendi ülkelerinin ulusal çıkarları yönünde kullanmaktır. Yüzyıllar boyunca Osmanlı Devleti Ordusu'nu düşman olarak görmüş Avrupa ülkelerinin, O'nu güçlendirmeye çalışması anlamsızdır.

Yabancı devletler için, "istihbarata ihtiyaç duyulan bölgeye göre adam yetiştirmek yerine, o bölgeden adam bulmak" daha makbul bir yöntem olmuştur. Osmanlı Devleti topraklarındaki faaliyetleri için, bu düşüncenin ne kadar isabetli olduğu, "Türk olmayan unsurların, Türk düşmanlığı ve para kazanma hırsları, Türklerin mühtedilere (İslam dinine giren) karşı gelenek halini alan güven ve itibarları, kapitülasyonlar dolayısıyla gelişemeyen sanayi ve ticaret âleminde yabancı şirketler ve ajanların hakimiyeti dolayısıyla ülkede yabancı nüfusunun çokluğu" ‹2, sebeplerine bakıldığında görülebilecektir. Bu yüzden, Osmanlı Devleti'nin şartlarını iyi bilen insanlarla

iş görülmesi tercih edilmiştir. İstihbarat çalışmalarına danışmanlık yapması maksadıyla getirtilen Alman uzman Von Der Goltz'un, "Türkiye'deki azınlıklar, Türklere düşman oldukları için Birinci Dünya Savaşı sırasında İtilaf devletleri kendi tabanlarından casus kullanmaya lüzum görmediler. Zira Türkiye'deki Ermeni, Rum ve Yahudilerden gönüllü casus bulmak kolaydı." ifadesi, bu tespiti doğrular mahiyettedir.

Dünyada meydana gelen gelişme ve değişmelerden Osmanlı Devleti'nin etkilenmemesi elbette mümkün değildir. Çünkü Osmanlı Devleti coğrafyası, özellikle XX'nci yy. başlarında, her zaman büyük devletlerin ve dolayısıyla onların istihbarat teşkilatlarının ilgi alanı içerisinde olmuştur. Sömürgeci emperyalist devletlerin Ortadoğu için yaptıkları diplomatik kavganın merkezi olan Osmanlı Devleti, hem kendi coğrafyası, hem de geniş bir alana yayılan İslam dünyasında, hilafeti elinde bulundurması ile dikkatlerin tam odak noktasında yer almaktadır.

Osmanlı Devleti idaresi, zaman içinde gövdesindeki kurt misali, Devlet yönetimindeki casusların farkına varır. Ancak artık güç onların elindedir. Sistem onlar için üretmekte ve yok etmektedir.

Osmanlı Devleti'nin zayıfladığı son dönemlerinde, 2. Abdülhamit'in 33 yıl iktidarda kalabilmesinin sebeplerinden birisi de iyi bir istihbarat teşkilatı oluşturmuş olmasıdır. Osmanlı Devleti'nde istihbarat eksikliğini, ciddi anlamda ilk değerlendiren kişinin Sultan II. Abdülhamit olduğunu söylemek mümkündür. Kurulmasındaki gaye kendi saltanatını korumak olsa bile, ortaya çıkardığı istihbarat teşkilatı döneminde çok iyi çalışmıştır.

2. Abdülhamit devrinde yaşanan iç ve dış olaylar, Abdülhamit'i Yıldız İstihbarat Teşkilatı'nı kurmaya sevk etmiştir. O, hatıratında, "Yabancı devlet-

ler kendi emellerine hizmet edecek kimseleri vezir ve sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet emniyet içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir İstihbarat Teşkilatı kurmaya, bu düşünce ile karar verdim. İşte düşmanlarımın jurnalcilik dedikleri teşkilat budur. Bu jurnallerin hakiki olanlarının yanında iftira mahiyetinde olanlarının da bulunduğunu elbette biliyorum100. Ama ben hiçbir jurnale, titiz bir tahkikten geçirmeden inanmadım ve onun icabına el sürmedim" ifadeleri ile bu teşkilata neden ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir.

2. Abdülhamit zamanında, Yıldız Sarayı'nda teşkilatlanan bu servis, onun saltanatı süresince devamlı bir gelişme göstermiştir. Padişah muhalifleri bu teşkilatı basit bir "Hafiye Teşkilatı" gibi göstermek istemişlerdir. Ama bu teşkilat sadece içte değil dışta da etkili olmuş ve bu teşkilat aracılığı ile dünyadaki gelişmelerden haberdar olunmuştur. Hatta bu teşkilat, yabancı gizli servis örgüt elemanlarını dahi kullanabilmeyi başarmıştır.

2. Abdülhamit'in teşkilat kadrosundan beklediği diğer bir husus, kendi tahtına yönelik komploları ortaya çıkarmaktır. Onun bu yolda yürüttüğü operasyonlar, sadece Devletin içinde yapılmamış, Avrupa'da kendisine karşı gruplaşan Jön Türklerin bulunduğu Paris, Londra, Brüksel, Cenevre ve Kahire gibi şehirleri de kapsamıştır. Osmanlı Devleti'nde önceleri kötü bir Fransız kopyası olan istihbarat çalışmaları, daha sonra Almanlaştırılmaya çalışılmıştır. Bunun için de Alman uzmanlar getirilmiştir.

İttihat ve Terakki Yönetimi, 29 Temmuz 1908 tarihli kararname ile Yıldız İstihbarat Teşkilatı'nın faaliyetlerine son vermiştir.

Türk tarihinde, çağdaş anlamdaki istihbarat çalışmalarına en fazla önem veren yönetim, İttihat

ve Terakki olmuştur. Amaç, dağılan, kum gibi parmakların arasından akıp giden Osmanlı Devleti'ne ve toprağına sahip çıkabilmektir. Bu konudaki ilk harcı, İttihat ve Terakki'nin üç Paşasından; Enver, Cemal, Talat Paşalardan, Enver Paşa atmıştır.

Tüm bu koşullar batılı anlamda bir istihbarat teşkilatına gereksinim duyulmasına neden olmuştur. Ülkenin bölünme ve parçalanmasının önüne geçebilmenin, ancak millî birliğin ve bütünlüğün korunmasıyla, bazı yüce değerlerin ön plana çıkarılmasıyla mümkün olabileceği düşünülmüştür. İşte bu nedenlerle batılı anlamda ilk defa "Teşkilat-ı Mahsusa" adlı bir teşkilat ortaya çıkmıştır. Teşkilat-ı Mahsusa, 1919'dan sonra başlayan Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugüne uzanan yolda, adlar değiştirerek günümüz istihbarat geleneğinin temelini atmıştır. İlk defa 1909'larda şekillenmiştir. Çekirdek anlamdaki Teşkilat-ı Mahsusa, 1911'de Bingazi'de, Enver Paşa komutasındaki bağımsız birliklerle İtalyanlara karşı başarı göstermiştir.

İlk ciddi istihbarat örgütü olarak kabul edilen ve İttihat Terakki Partisi iktidarı ele geçirdikten sonra 17 Kasım 1913 tarihinde Enver Paşa tarafından resmen kurulan teşkilat, sadece askeri istihbarat değil, devletin takip ettiği temel siyasette açığa vurulmayan hizmetleri de yüklenmiştir.

Teşkilat-ı Mahsusa'nın isim babası Veteriner Miralay Rasim Bey'dir. Örgüt sadrazama bağlıdır. Bu bağlantı idari bir görünüşten öteye gitmemektedir. Teşkilat, çalışmalarında bütünüyle bağımsızdır. Teşkilat başkanı, yürütülen işler hakkında sadece Sadrazam ve Harbiye Nazırı'na bilgi verirdi. Teşkilatı'n ilk başkanının Kurmay Binbaşı Süleyman Askeri Bey, ikinci başkanının Ali Bey Başhampa ve son başkanının da Hüsamettin Ertürk olduğu bilinmektedir.

Teşkilatın gayesi, bir taraftan bütün İslamları bir bayrak altında toplamak, bu suretle Panislamizm'i gerçekleştirmek, diğer taraftan da Türk ırkını siyasi bir birlik içinde bulundurarak, Pantürkizm'i hakikat sahasına sokmaktır. Enver Paşa'nın bir yandan Emiri Efendi'nin İttihat ve Terakki programındaki Panislamizm'inden, diğer taraftan da Ziya Gökalp'in Pantürkizm'inden ilham aldığı muhakkaktır.[29]

Teşkilat-ı Mahsusa'nın kuruluş amacını, İttihatçılar arasındaki siyasi çekişmenin sonucu olarak izah edenlerde vardır. Onlara göre, teşkilat İttihat ve Terakki'nin asker ve sivil kanadı arasındaki çekişmenin bir ürünüdür.

Enver ve Talat Paşaların gizli rekabeti bu teşkilatı doğurmuştur. Enver Paşa'ya göre, kendi taraftarları İttihat ve Terakki'den uzaklaşacak ve yeni teşkilata girecekler, böylece İttihat ve Terakki zayıflayacak ve Enver Paşa kendine bağlı yeni teşkilatla daha rahat ve serbest hareket edecektir. Yani teşkilatı istediği gibi kullanacaktır. Talat Paşa'ya göre ise, parti ittihatçı nüfuzlu askerlerden temizlenecek ve sivil düşünce hâkim olacaktır. Gelecek için düşündüğü politikaları izleme şansı olacaktır. Dolayısıyla birbirine ters iki amaç olmasına rağmen hedef tektir, o da, Teşkilat-ı Mahsusa'nın kurulmasıdır.

Arap bağımsızlığını körükleyen hareketler, Osmanlı Devleti topraklarında alabildiğine çoğalan konsolosluklar, dostluk kuruluşları, edebi ve kültürel cemiyetler, yabancı hastaneler, yardım ocakları ve öğrenim kurumları, Teşkilat-ı Mahsusa tarafından sıkı bir gözetim altına alınmıştır.

Teşkilat-ı Mahsusa bireysel çıkışların sonucun-

[29] ŞİMŞEK, a.g.e., s.78. ; Philip H. STODDARD, Teşkilat-ı Mahsusa, Çev:Tansel Demirel, Arma Yay., İstanbul 2003, Üçüncü bas. s.56.

da doğmuş bir tepki örgütüdür. Tepki Osmanlı Devleti'nin parçalanmasına karşıdır. Beslenilen kaynak, askeri kıtalardır. Sığınılan yuva, İttihat ve Terakki çatısıdır. İttihat ve Terakki Partisi ve Teşkilat-ı Mahsusa zaman zaman birbiri ile karıştırılmıştır. Bu iki yapılanma tamamen birbirinden farklıdır. Biri parti olarak baskıcı rejime karşı örgütlenen siyasi bir oluşumken, diğeri casusluk ve karşı casusluk amacıyla oluşturulmuş bir askeri yapılanmadır.

Teşkilat-ı Mahsusa'nın bir idari hiyerarşisi, bir genel merkezi, gizli bir bütçesi, yöneticileri, yardımcı yöneticileri, bölge sorumluları bulunmaktadır. Kısacası, açık ve gizli bir idari mekanizması, gizli hücreleri ve bir yetiştirme, eğitme ve finansman sistemi bulunan Teşkilat, birçok yönden, Osmanlı Devleti bürokrasisinin eski unsurlarına göre daha titiz biçimde örgütlenmiş bir kurumsal yapıdadır. Bir yönden, Enver Paşa'ya bağlı kişisel bir istihbarat sistemi, diğer yönden ise Batı tarzı bir "askeri özel kuvvet" gibi görünmesine rağmen, aslında ikisi de değildir. Teşkilat-ı Mahsusa, Osmanlı Devlet sistemini ayakta tutmaya içtenlikle çalışan yürekli vatanseverlerin bir girişimi olarak görülebilir.

Teşkilat-ı Mahsusa'nın yönetici kadrosu iyi eğitilmiş asker ve sivillerden oluşmaktadır. Teşkilat içinde bulunanların büyük bir kısmı Ordu içinden seçilmiştir. Ancak diplomatlar[30], gazeteciler, doktorlar ve bazı bakanlıkların yönetim kadroları da teşkilatın içinde yer almıştır.[31]

Eğitilmiş ve tecrübeli ajan kadrolarının, kurulacak hücrelerin temelini oluşturmak üzere, İngiliz ve Fransız sömürgelerine ve Osmanlı Devleti'nin düşman işgaline uğrayabilecek bölgelerine yerleşti-

[30] KELEŞYILMAZ, a.g.e., s.78.

[31] DEMİREL, a.g.e., s.145.

rilmesiyle, "düşmanı sömürgelerinde meşgul tutma" stratejik fikrinin, Almanlardan çıktığı anlaşılmaktadır. Söz konusu stratejinin empozesi vasıtasıyla, Almanlar, teşkilatı kendi çıkarlarına alet etmeye ve küçük çaplı operasyonlarda kullanmaya çalışmışlardır. Teşkilat ajanları tarafından kabul görmeyen bu durumu, Eşref Kuşçubaşı "Koordinasyon, mali kaynak ve ideoloji meseleleri bizi ilgilendirmiyordu. Biz hareket adamıydık, filozof veya idareci değil." sözleriyle açıklamaktadır.[32]

Teşkilat-ı Mahsusa, modern dünyanın getirdiği sorunları çözmek açısından pek başarılı olamamıştır. Fakat kendi içinde belirlediği amaçlar doğrultusunda sınırlı başarılara imza atmıştır. Temel konularda çözüme ulaşamamasının nedeni, idealist üyelerinin fikir birliği içinde olmamasından kaynaklanmaktadır. Teşkilat-ı Mahsusa'nın istediği sonuçları elde edememesinin diğer bir nedeni de hemen hemen bütün üyelerinin idealizmi bir türlü aşamayıp akılcılığa yönelmemesidir. Eşref Kuşçubaşı'nın; "İçimizde kimsenin kaybedecek bir şeyi yoktu. Davamızın haklı olduğuna ve çalışmalarımızın mühim olduğuna inanmıştık. Sonunda kazanamayacak oluşumuzu göz ardı etmeye meyyaldik. Hiç değilse, harbin sonunda etrafımızdaki dünya çökmeden, ufak tefek birkaç zafer daha kazanabilirdik..." sözleri, teşkilatın bazı gerçekçi hedeflerinin yanında, gerçeklerden uzak, romantik hedefleri ve faaliyetlerinin de olduğunu göstermektedir. Her ne kadar gerçeklerden uzak olsa da, teşkilatın çoğunluğu tarafından büyük bir inançla bu hedeflere sarılması hayranlık vericidir.[33]

Enver Paşa, yurt dışına çıkması öncesinde Hüsamettin Ertürk'e "Teşkilatın bundan böyle 'Umum Âlem-i İslam İhtilal Teşkilatı' ismiyle faaliyetine de-

[32] ŞİMŞEK, a.g.e., s.83. ; ÖZKAN, MİT'in., s.62.

[33] ÇELİKTEPE, a.g.e., 162-163.

vam edeceğini, anılan teşkilatın Heyet-i Merkeziyesi'nin Berlin'de toplanacağını, kendisinin de (Hüsamettin Ertürk) Türkiye'de bu teşkilatın İstanbul Şubesi Reisi olacağını" ifade etmiştir. Enver Paşa'nın Hüsamettin Ertürk'e adını verdiği yeni örgütün yurt içinde herhangi bir çalışması olduğuna dair herhangi bir tespit bulunmamaktadır. Bahriye Nazırı Müşir İzzet Paşa'nın isteği doğrultusunda, Teşkilat-ı Mahsusa, Hüsamettin Ertürk tarafından tasfiye edilmiştir.[34]

[34] İLTER, a.g.e., s.10-11.

M. M. (MİM MİM) GRUBU

M.M. Grubu'nun çıkış noktası, Müdafaa-i Millîye Teşkilatı'na dayanmaktadır. 1920 yılının ilk aylarında kurulan Müdafaa-i Millîye Teşkilatı'nın kuruluş gayesi resmi olarak, "Her türlü ihtimal ve tehlike karşısında İstanbul'un herhangi bir ihtilal vaziyetinde, hal ve mevkie hâkim olmak, İstanbul'daki Müslüman kuvvetlerini millî gayeye doğru sevk ve idare etmek, Anadolu'daki mücadeleye manen ve maddeten yardımcı olmak..." şeklinde açıklanmıştır. Teşkilatlanma açısından, Karakol Cemiyeti teşkilat yapısının yansımalarını görmek mümkündür. Müdafaa-i Millîye Teşkilatı, Teşkilat-ı Mahsusa benzeri bir örgüttür. Gerçi tüm örgütlerin kuruluşunda, Teşkilat-ı Mahsusa'ya benzerlik bulunmaktadır. Bu örgütün kuruluşu Ankara tarafından desteklenmiştir.

Teşkilatın içinde, yukarıda izah edilen gayenin dışına çıkarak, istihbarat ve sevkiyat hususlarında da faaliyette bulunmak isteyen bazı şahıslar mevcuttur. Bu şahısların çalışmaları sonucu, değişik sahalarda vazife yapmak amacıyla tamamen hususi surette kurulmuş olan bir grup daha ortaya çıkmıştır. Bu grup mensupları, Müdafaa-i Millîye Teşkilatı'nın yalnız baş harflerini alarak, "M.M." ismini kullanmışlardır. Böylece, bir teşkilat görünümünde olan fakat gerçekte biri istihbarat, fesat cemiyetlerinin saptanması, Anadolu'ya silah ve cephane sevkiyatı hususlarında faaliyet gösteren M.M. Grubu, diğeri ise gizli propaganda, Müslüman olmayanların tecavüz ve taarruzlarını önleme görevlerini yerine getiren Müsellah Müdafaa-i Millîye Teşkilatı olarak iki ayrı grup ortaya çıkmıştır.

İstanbul'un işgal edilmesini müteakip, burada daha fazla hizmet veremeyeceğini anlayan Fevzi

(Çakmak) Paşa, Anadolu'ya geçmeden önce Hüsamettin (Ertürk) Bey'e, "Bir müddet sonra, kendisini (Hüsamettin) de Ankara'ya beklediğini, Erkan-ı Harbiye'de gizli bir teşkilat kurulacağını, bunun bilhassa istihbarat işi olduğunu, Teşkilat-ı Mahsusa'daki tecrübesinden yararlanmak istediğini" ifade etmiştir. İstanbul'da İngilizlerin kontrolleri sıkılaştırması ve Fevzi (Çakmak) Paşa'nın ayrılmadan önce söyledikleri neticesinde, Hüsamettin (Ertürk) Bey 27 Ocak 1921'de İtalyan şirketine ait Llyod vapuru ile Samsun'a geçmiştir.

Uzun tartışmaların sonunda, bir türlü istenilen noktaya çıkartılamayan ve açığı giderek daha fazla duyulan istihbarat çalışmalarında yeni bir yapılanma için Mustafa Kemal Paşa'nın oluruyla Fevzi (Çakmak) Paşa, Teşkilat-ı Mahsusa'nın son başkanı sıfatını taşıyan Hüsamettin (Ertürk) Bey'e ulaşır. Ertürk, Samsun'da bulunduğu sırada 30 Mart 1921'de, Fevzi (Çakmak) Paşa'dan gelen yazılı emir üzerine, Hüsamettin (Ertürk) Bey Ankara'ya gelir. Burada kendisine oluşturulmak istenen gizli teşkilat hakkında bilgi verilir ve bunu kurması istenir. Fevzi (Çakmak) Paşa'nın "Teşkil buyuracağınız grubun pek dikkatli davranması ve varlığının çevreden saklı tutulması, başarınızı kolaylaştıracak noktalardır." şeklindeki emir ve direktifleri ile ortaya çıkan yeni durum doğrultusunda, Hüsamettin (Ertürk) Bey, o sıralarda hususi bir mahiyet arz eden M.M. Grubu'nun, bu göreve uygun olduğunu düşünmüştür.

Hüsamettin (Ertürk) Bey, hemen faaliyete geçmiş ve o tarihlerde Samsun'da bulunduğunu öğrendiği, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey ile temasa geçerek, Fevzi (Çakmak) Paşa'nın emirlerini iletmiştir310. Mehmet Bey'in "Demir" takma adını kullanması ve taraflar arasında bu adın şifre olarak kullanılması kararlaştırılmıştır.

Ankara'nın talepleri doğrultusunda, Samsun'da yeniden şekillenen M.M. Grubu'nun ilk heyet-i merkeziyesi, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey, Yüzbaşı Emin Ali Bey, Topçu Mülazım-ı evvel Muhlis Bey, Kuvay-ı İnzibatiye Fırkası Kumandanı Kaymakam Kemal (Koçer) Bey ve Topkapılı İhsan Beylerden teşkil edilmiş ve heyet başkanlığına Süvari Miralayı Esat Bey getirilmiştir.

Grup amirliği konusu Hüsamettin Bey, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey ve Topçu Kaymakamı Kemal (Koçer) Bey arasında çekişme konusu olmuştur. Her üçü de kendisinin grup amiri olduğunu hatıralarında yazmışlardır.

Topkapılı Cambaz Mehmet Bey, İstanbul'a geldikten sonra, Ankara'nın direktifleri doğrultusunda çalışmaya başlamıştır. Ancak kendisine verilen görevlendirmenin gizli tutulması talimatının bulunması nedeniyle durumun diğer gruplar tarafından bilinmemesi, tepkilere sebebiyet vermiştir.

M.M. Grubu ile EHUR arasında, haberleşmede kullanılacak şifrelere ilişkin birçok yazışma gerçekleştirilmiştir. EHUR gönderdiği yazılarda, harflere karşılık gelen rakamları ifade eden şifreler ile nasıl açılacaklarının tarifleri yer almaktadır. Bu yazılarda, "Şifrelerin üç alternatifli olarak hazırlandığı, birinin ele geçmesi durumunda diğerinin devreye gireceği, kullanılan şifrenin tanıtıcı rakamının, telgraf başlangıcında belirtilmesi gerektiği" ifade edilmektedir.

M.M. Grubu, bir taraftan Müdafaa-i Millîye teşkilatı ve azalarından faydalanmaya çalışmış, bir taraftan da gazeteci, muharrir (yazar), politikacı, profesör, öğretmen gibi kimselerden propaganda yapmaya elverişli gördüklerini kullanma gayreti içerisinde olmuştur.

M.M Grubu, İstanbul'daki elemanları kanalıyla bir haber alma ağı kurarak, askeri ve sivil haber almayı sağlayabilmek için değişik yöntemler izlemiştir. Yalnız haber almayı sağlamakla kalmamış, diğer karşı faaliyetleri de açığa çıkarmıştır. Grup elemanları Genelkurmay'ın istediği her türlü bilgiyi, ilgili örgüt ve kişilerle ilişki kurarak elde etmiştir. Anadolu ve Trakya'da bulunan Yunan kuvvetleri hakkında İstanbul'dan sağlanan bilgiler, millî güçlere zamanında iletilerek zaferin kazanılmasında etkili olmuştur. Gerek para ile satın alınan elemanlarla, gerekse millî duygular kullanılarak birçok gizli bilgi elde edilmiştir. Öğrenildiğinde, İstanbul'dan Ankara'ya geçecek İngiliz casuslarının eşkâlleri ve isimleri bildirilerek, Ankara'nın bu konuda tedbir alması sağlanmıştır. Hilafet yanlısı zararlı cemiyetlerle ajanlar vasıtasıyla ilişki kurularak, bu derneklerin çalışmaları hakkında birçok bilgi elde edilmiştir. Azınlıkların İstanbul'daki hareketleri yakından izlenmiştir.

İstanbul'daki Fransız ve İtalyan işgal güçleri ile İngilizler arasında gerginlikler yaşanması durumunu, iyi değerlendiren Grup, Fransız ve İtalyanların İstanbul'da bulunan ajanlarından aldığı yardımlarla İtilaf Devletleri'nin kontrolü altında bulunan depolardan aldıkları silah ve mühimmatı aralıksız olarak Anadolu'ya göndermiştir.

Karakol ile kıyaslandığında Grubun, bilgi toplama konusunda daha sistematik bir çalışma yaptığı, ajanlarının haber toplamada başarılı oldukları, bazen dilenci, bazen işçi, kimi zaman da bilim adamı ve matbaacı olarak ortaya çıkarak, işgal güçlerine ait önemli bilgiler ve gizli evrakları ele geçirmeyi başardıkları görülmektedir.[35] Bunlar arasında, İstanbul İşgal Kuvvetleri Komutanı görevinde bulunan General

[35] ILIADIS, a.g.e., s.96. ; Ancak, M.M. Grubu'ndan da emirlerin dışarıya sızdığı olmuştur. TİTE Arş., K. 43, G.63, B.1.

Harrington'un, İngiltere Harbiye Nezareti'ne hitaben yazılan raporun prova baskısının ele geçirilmesi de sayılabilir.[36]

M.M. ve Felah Grupları, özellikle çalışmaları açısından farklılıklar göstermektedirler. Anadolu'ya silah, cephane, malzeme kaçırma, subayları seçerek gönderme, haber alma, propaganda görevlerini iki Grup da yerine getirmiş olmasına karşın, Felah'ın çalışmaları, subay seçimi, gönderilmesi ve malzeme sevkiyatı, M.M.'in çalışmaları ise haber alma üzerinde yoğunlaşmıştır. Grupların hangi alanlarda, nasıl çalıştığı ve görevliler üzerinde ne derecede etkin oldukları Ankara tarafından bilindiğinden, çeşitli önemli görevlerin organizasyonu ve hangi görevin hangi Grup tarafından yapılacağı, Gruplara bildirilmiştir. Ankara'nın, Grupların eşgüdümlü çalışmasını istemesinin sebebi, iki grubun bazen aynı satılık silahların peşine düşmesidir. Zaman zaman birlikte çalışan iki Grubun, arasında tam bir işbirliği hiçbir zaman söz konusu olamamıştır.[37]

3 Mayıs 1921'de TBMM tarafından resmen onaylanan Grubun faaliyetlerine, 5 Ekim 1923'de son verilmiştir.[38]

---

[36] İstanbul ve yakın çevresinde, İşgal Devletleri hesabına casusluk yapanlar hakkında ayrıntılı raporlar hazırlandığı görülmektedir. TİTE Arş., K. 64, G.134, B.1/2. ; K. 60, G.36, B.3. ; K. 60, G.31, B.2. ; K. 60, G.30,

[37] HİMMETOĞLU, a.g.m., s.168. ; İLTER, a.g.e., s.15. ; KIZILER, a.g.e., s.16.

[38] ÇUKUROVA, a.g.t., s.187.

TEŞKİLAT I MAHSUSA

Osmanlı İmparatorluğu, çeşitli ırk ve milletleri barındırmış, üç kıtaya üç asır boyunca hükmetmiş, duraklama ve gerileme devrinde, yabancı ajanların ülkesinde karışıklık çıkarması devleti idare eden kişilerin yetersizlikleri, ülkeden toprak kayıplarına sebep olmuş, düşmanın faaliyetlerine engel olmak, onları çökertmek maksadıyla bir gizli teşkilata ihtiyaç ortaya çıkmıştır.

Teşkilatı Mahsusa'yı I. Dünya Savaşı'ndan önce Harbiye Nazırı, daha sonra Başkumandan Vekili Enver Paşa kurmuştur.

Teşkilatı Mahsusa zaman zaman Umuru Şarkiye, Fedai Zabıtan, Batı Trakya Geçici Hükümeti şeklinde de adlandırılmıştır.

Teşkilatı Mahsusa'yı İngilizlerin meşhur Entellijens servisine benzeterek Osmanlı Devleti'nin hasım olan veya hasım olması muhtemel muhtelif devletlerde karşı propaganda yapmak, askeri sırları ele geçirmek, bu ülkelerde bulunan Türkleri ayaklandırmak, bütün Müslümanları bir bayrak altında toplamak, Türk ırkını siyasi bir birlik içinde bulundurmak amacıyla teşkilat kurulmasına gerek olduğunu düşünen ve bunu uygulamaya koyan Enver Paşa olmuştur. Osmanlı ordusunda başarılı olan subayları bu teşkilatta görevlendirmiştir. Bu teşkilatın başına önce Süleyman Askeri Bey'i getirmiş, ondan sonra Ali Bey Başhampa ve daha sonra da Hüsamettin Ertürk Teşkilatı Mahsusa'nın başkanlığını yapmışlardır.

Teşkilatı Mahsusa'yı kuran Enver Paşa, bir yandan Emiri Efendi'nin İttihat ve Terakki Fırkası'nın programındaki Panislamizm'inden, diğer yandan Ziya Gökalp'in Pantürkizm'inden ilham aldığı mu-

hakkaktır.

Osmanlı Devleti, Batılı mutlak monarşiler gibi homojen bir ulusa ve gelişen bir pazara dayanan merkeziyetçi bir devlet olmadığından, 19. yüzyıl ortalarına kadar gizli bir haber alma örgütüne sahip olamamış, klasik olarak saray tarafından yapılan muhbirliklerle yetinmişlerdir.

Osmanlı Devleti'nde İttihat ve Terakki Fırkası ile Enver Paşa, 1909'dan 1918'e kadar olan yönetim süresinde modern anlamda ilk Türk gizli servisini kurmuşlardır. Türk tarihinde, çağdaş anlamdaki istihbarat çalışmalarına en fazla önemi veren yönetim İttihat ve Terakki olmuştur. Amaç, dağılan Osmanlı toprağına ve devletine sahip çıkabilmektir.

İşte bu örgütlerden biri, bugünkü Türk İstihbarat Örgütü MİT'in de köklerinin bulunduğu Teşkilatı Mahsusa'dır. Bu örgüt ulusal bir kimlik taşır ve ülkenin dinamik unsurlarının birleşmesiyle ortaya çıkar. Teşkilatı Mahsusa'nın doğuş günleri, bir ulusun ağır bunalımlı dönemlerinde ortaya çıkan ve düşmana karşı direniş örgütlerinin yapılanmalarını anımsatır.

Önceleri Enver Paşa'nın, sonra İttihat ve Terakki'nin daha sonra da son Osmanlı yönetiminin devlet istihbarat servisi olarak çalışan Teşkilatı Mahsusa, 1919'da başlayan Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bugüne uzanan yolda, adlar değiştirerek günümüz Türk İstihbarat geleneğinin temelini atmıştır.

Teşkilatı Mahsusa ilk olarak 1909'larda şekillenmiştir. Çekirdek anlamdaki Teşkilatı Mahsusa, 1911'de Bingazi'de Enver Paşa komutasında bağımsız birliklerle, İtalyanlara karşı başarı göstermiştir.

I. Balkan Savaşı yenilgisinin ardından Çatalca Savaşı'nda da başarısını tekrarlamıştır. Bu savaşta

Balkanlar'da baş gösteren iç hesaplaşmalar, İstanbul kapılarına dayanan Bulgarların, Çatalca savunma ve saldırı savaşları sonucu sökülüp atılmasını sağlamıştır. Bu savaşta Teşkilatı Mahsusa'da aktif bir şekilde rol oynamış, 15 Mayıs 1913'de Kuşçubaşı Eşref (Sencer) ile Binbaşı Süleyman Askeri komutasında başlatılan direniş ve saldırı faaliyeti, 15 gün gibi kısa bir sürede ekibin istihbarattaki başarısı sayesinde sonuçlandırılmıştır. 0 tarihlerde Teşkilatı Mahsusa'nın başında Enver Paşa'nın dostu olan ve çete savaşlarının uzmanı sayılan Süleyman Askeri bulunmuştur.

Teşkilatı Mahsusa'nın, ilk şekillenmesinin ve bir gizli servis hâline gelmesi hazırlıkları, 1909'dan önceki yılları da kapsamaktadır. 1903-1907 yıllarında da birtakım gizli örgütlenmeler oluşmuş, o dönemde Eşref Kuşçubaşı ile bir kaç sürgün ve kaçak şekilde Arabistan'da II. Abdülhamit'e karşı ihtilalci bir komite kurmuşlardır (Arap İhtilal Cemiyeti).

Teşkilatı Mahsusa, daha ziyade ordu içindeki bir hareket olarak gelişmiş olup bu da organizasyonu hızlandırıcı bir etki yaratmıştır. Teşkilatı Mahsusa, Çatalca Savaşı'ndaki başarısından sonra sadece toprak kurtarmakla kalmamış, Alınan topraklar üzerinde bir de geçici hükümet oluşturulmuş, böylece 31 Ağustos 1913 tarihinde, Balkanlar'da ilk Türk Cumhuriyeti kurulmuştur.

Gümülcine'de Süleyman Askeri, "Batı Trakya Muhtar Türk Cumhuriyeti"nin ve Batı Trakya Muvaffak İslam Hükümeti adı altında bir hükümet kurulduğunu ilan etmiş, Cumhuriyet ve hükümeti, Yunanlılar ile Bulgarlar, tanımak zorunda kalmışlar ve hükümet hemen para ve pul bastırmıştır.

Cumhurbaşkanlığına Gümülcine Belediye Başkanı Hafız Salih Efendi getirilmiş, Teşkilatı Mahsusa'nın iki numaralı adamı Süleyman Askeri de Genel-

kurmay Başkanı olmuş, yine Teşkilatı Mahsusa'dan Kuşçubaşı Eşref Sencer, Milli Kuvvetler Komutanlığına getirilmiştir.

Batı Trakya Türk Cumhuriyeti, kadrolarında yer alan diğer etkin kişiler Hafız GALİP, Hacı Saffet Bey, Hüseyin Paşa, Mehmet Paşa, Hacı İsa Efendi, Şükrü Bey, Hilmi Paşa'dır.

Batı Trakya Türk Cumhuriyeti, 25 Ekim 1913'e kadar yaşamıştır.

Teşkilatı Mahsusa'nın adını, İttihatçı subaylardan Veteriner Albay Rasim Bey'in koyduğu, ileri sürülmektedir. 1913'de fiili eylemleriyle ortaya çıkan Teşkilatı Mahsusa, 5 Ağustos 1914 tarihinde padişah V. Mehmet Reşat tarafından onaylanmak suretiyle devletin gizli servisi olarak kabul edilmiştir. Örgüt şeklen sadrazama bağlı olarak çalışacak, elde ettiği bilgileri örgüt başkanı sadece Sadrazam ve Harbiye Nazırı'na iletecektir.

Teşkilatı Mahsusa, bireysel çıkışların sonucunda doğmuş bir tepki örgütüdür. Tepki, Osmanlı'nın parçalanmasına karşı olup beslenilen kaynak askeri yuvalar olup, çatısını da İttihat ve Terakki teşkil etmiştir. Kendisi de gizli bir örgüt olarak ortaya çıkan İttihat ve Terakki ile Teşkilatı Mahsusa zaman zaman birbirine karıştırılmıştır. Bu iki yapılanma tamamen farklı olup biri siyasi parti olarak baskıcı rejime karşı örgütlenmişken, diğeri casusluk ve karşı casusluk amacıyla oluşturulmuş bir askeri yapılanmadır.

Teşkilatı Mahsusa'nın başında ilk bulunan kişi Enver Paşa'nın ardından ikinci adam olarak anılan Süleyman Askeri Bey'dir. Teşkilatı Mahsusa, çete savaşı, casusluk, karşı casusluk, propaganda faaliyetlerinde bulunan, kaynağını ve köklerini ordu içinden ve dinamik genç kitlelerden alan bir gizli servistir.

Teşkilatı Mahsusa'nın amacı; imparatorluk içindeki ihanet şebekelerini ortadan kaldırmak, gelişen milliyetçilik hareketlerini bastırmak, kontrol altında tutmak, dışarıdaki belirli hedeflere karşı sabotajlarda bulunmak, Osmanlı topraklarında bulunan bütün gizli servislere karşı mücadele etmektir. Teşkilatın ideolojisi Pantürkizm'dir. Ancak İslam Birliği temeldir.

Teşkilatı Mahsusa'nın organizasyonu altında, üyeleri arasında bir süre görev alan önemli bir ad da Mustafa Kemal'dir. Mustafa Kemal Ekim 1905'te Şam'da gizli olarak Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurmuştur. Daha sonra bu cemiyetler birleşerek İttihat ve Terakki çatışında toplanmıştır. Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki'ye 29 Ekim 1907'de üye olmuştur. Bu üyeliğin ardından İttihat ve Terakki kendisini, 1908'de Avusturya Macaristan hükümetinin Bosna Hersek sınırına yaptığı yığınak ile ilgili bilgi toplamak için gizlice ve askeri amaçlı olarak Bosna'ya göndermiştir. Dönüşte gayri resmi gizli raporunu vermiştir. Daha sonra diğer gönüllü subaylarla birlikte Mustafa Kemal'de Trablusgarp cephesinde, Teşkilatı Mahsusa mensupları ile birlikte hareket etmiştir. Trablusgarp'ta İtalyanlara karşı yapılan mücadelede Mustafa Kemal'in yanında teşkilatın lider kadrosundan Eşref Sencer (Kuşçubaşı)'da bulunmuştur. Mustafa Kemal, 15 Ekim 1911'de Tanin gazetesi muharriri Mustafa Şerif sahte kimliğiyle ve Rus bandıralı bir gemiyle Trablusgarp'a gitmek üzere Mısır'a hareket etmiştir. 30 Aralık 1911'de Derne şehrinde İtalyanlara karşı direniş hareketinin komuta kademesinde yer almıştır.

Teşkilatı Mahsusa, Mondros Mütarekesi'nin ardından 1918'de, Padişah VI. Mehmet tarafından lağvedilmiştir. Enver Paşa, Hüsamettin Ertürk'e, Teşkilatı Mahsusa'nın bundan sonra "Umum Âlemi İslam İhtilal Cemiyeti" adıyla Avrupa ve Anadolu'da

faaliyet sürdüreceğini belirtmiştir. 22 Kasım 1881'de İstanbul'da doğan Enver Paşa bu örgüt çatısı altında 1922'de Türkistan'da Sovyet Kızılordusu'na karşı savaşırken, birçok arkadaşıyla birlikte ölmüştür.

Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı (ATASE)'nın kayıtlarına göre; Teşkilatı Mahsusa'nın 17 Kasım 1913 tarihinde kurulduğu, Teşkilat'ın ilk başkanlığına Enver Paşa tarafından Kurmay Binbaşı (sonra yarbay) Süleyman Askeri Bey'in getirildiği, ikinci başkanının Ali Bey Bayrampaşa ve son başkanının Hüsamettin Ertürk olduğu belirtilmişti. Bu teşkilat ayrıca "Umuru Şarkiye Dairesi" olarak da anılmakta üyelerine de "Fedai Zabitan" olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca Gümülci ne'de kısa süreli faaliyet yürüten Batı Trakya Geçici Hükümeti adı da kullanılmıştır. Teşkilat direkt olarak Osmanlı Harbiye Nizareti (Bakanlığına)'ne bağlı, üyelerinin ifadesine göre irtibat ve muhaberede özel bir şifre olarak kullanılıyordu.

Teşkilatı Mahsusa, Arabistan, Mısır, Yemen gibi Orta Doğu ülkeleri ile Yakın Doğu'da gerilla tipi çalışma sistemiyle "Fedai Zabıtan" adıyla müfrezeler ve taburlar kurmuştur. Orta Doğu'daki faaliyetleri arasında, propaganda yapmak üzere Bingazi'ye gönderilen milletvekili Yusuf Şetvan Bey ile Şeyh Esseyid Şerif Ahmet EsSunusi'nin Alman denizaltısı ile İstanbul'a kaçırılması ve İngiliz ajanı Thomas Edward Lawrence'ni Arabistan, Hicaz, Suriye ve Irak'taki Arap şeyhlerini kandırma eylemlerine karşı girişilen hareketler sayılabilir.

Kafkasya bölgesi, Teşkilatı Mahsusa'nın Orta Asya'ya giriş yolu olduğundan merkezi Trabzon'da bulunan Fedai Zabıtan birlikleri, Kafkasya içlerine denizden saldırı ajanları sevk etmek suretiyle, Rusya'nın askeri birlik ve güçleri öğrenilmiş, Rusya ile savaşacak Osmanlı ordusuna yardımcı olacak etkin

ve geniş bir teşkilat kurulmuştur. Teşkilatı Mahsusa Kafkasya'da bilhassa Ahıska Türkleri, Abhazlar ve Çeçenlerden ajan olarak istifade etmiştir.

Teşkilatı Mahsusa Orta Asya'ya yönelik faaliyetlerinde, Rauf (Orbay) Bey ile Ömer Naci Bey'in gerçekleştirdiği İran seferidir. Rauf Bey İran üzerinden Afganistan ve Hindistan'a kadar giderek burada İngilizlere karşı koyma görevini üstlenmiştir. Ancak bu grubun harekatı Almanlar tarafından engellenmiş, Rauf Bey'e geri dön emri verilmiştir. Rauf Bey geri dönerken Irak'ta bıraktığı müfreze Afganistan'a girmiş, bazı elemanları ise Hindistan'a giderek buralarda istihbarı nitelikte çalışmalar yapmışlardır. Kuşçubaşı Eşref ve arkadaşları İngiltere'ye karşı şiddetli bir propaganda başlatmak, eğer mümkün olursa bu kampanyayı yürütmek için Hindistan'a gittiler. Bu sırada I.

Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine Kuşçubaşı Eşref hemen İstanbul'a dönmüş ve hemen sonrasında da Teşkilatı Mahsusa'nın Arabistan Bölge Sorumluluğu'na getirilmişti. Ömer Naci Bey kumandasındaki gönüllü birlikler ise 12 Ocak 1915 tarihinde Tebriz'e girmişler ve Ahraz'a ulaşarak petrol boru hatlarını tahrip etmişlerdir.

Ekim 1914'te Teşkilatı Mahsusa ve Alman ajanlarının ortak çalışmaları sonucu Halep'teki Müslümanlara müthiş bir propaganda yapılmıştır. İngiliz elçisi Dışişleri Bakanlığı'na bu hususu şöyle duyurmuştur:

"Halep'teki Müslümanlar, Kayzer'in Müslüman olduğuna Almanların Rusya'ya karşı İslam için savaştığına inanmış görünüyorlar. Türk ve Alman istihbaratı V.Vilhelm'den İslam'ın dostu Hacı V.Vilhelm diye bahsediyor."

Bu yanıltma operasyonunun Halep ve çevresinde ne denli etkili olduğunu göstermektedir.

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti, Almanya safında yer alarak, 10 ayrı cephede savaşmıştır. Bu cepheler:

* Kafkas (Doğu) Cephesi; Türklerle Rusyaların çarpıştığı cephe olup Karadeniz'den İran ve Azerbaycan'ın içlerine kadar uzanır.

◎ Irak Cephesi; Irak'ı işgal etmek için, Basra Körfezi'ne asker çıkaran İngilizlerle savaşmak maksadıyla kurulan cephedir. Bu cephede Teşkilatı Mahsusa'nın başkanı Süleyman Askeri, Basra valisi ve kumandanı olarak İngilizlerle savaşmıştır.

◎ Sina Filistin Suriye Cephesi; Türkler iki kere Süveyş Kanalı'nı ele geçirmek için yaptığı başarısız taarruza karşı İngiliz ordusunun Filistin'i ele geçirmek amacıyla karşı taarruza geçmelerine mâni olmak için açılan cephe.

◎ Yemen ve Hicaz Cephesi; İngilizler ve onların kışkırttığı asilerin Arap yarımadasına işgal etmesine karşılık açılan cephedir.

◎ İran Cephesi; İran'da oluşturulan, gerilla tipi çatışmaların görüldüğü cephedir.

◎ Libya Cephesi; Trablusgarp ve Bingazi'de İtalyan işgaline karşı açılan ve Teşkilatı Mahsusa'nın çabalarıyla bölge halkının teşkilatlandırılmasıyla kurulan cephedir.

◎ Avrupa Cepheleri (Galiçya, Makedonya, Romanya]; Müttefiklere yardım amacıyla bu üç cephede yapılan savaşlarda Türkler birer kolordu ile katılmışlardır.

◎ Çanakkale Cephesi; İngiliz ve Fransız donanmalarının Çanakkale Boğazı'nı aşmak için 18 Mart

1915'te denizden yaptıkları saldırının başarısızlığı sonucu, Gelibolu Yarımadası'nda Seddülbahir ve Arıburnu bölgelerine asker çıkarmalarıyla kurulan cephedir.

Bu cepheler içinde Çanakkale savaşlarının Türk ulusal savaş tarihi içinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu savaşta Türk ordusunun bünyesinden çıkan Teşkilatı Mahsusa'nın istihbarattaki başarısı, zafere ulaştıran önemli unsurlardan birisidir.

I. Dünya Savaşı'nda Irak ve Havalisi Genel Komutanlığı'na 20.12.1914 tarihinde Teşkilatı Mahsusa Başkanı Süleyman Askeri getirilmiştir. Teşkilatı Mahsusa mensuplarından Yzb. Beylerbeyli Hayri, Filibeli Halim Cavit, mitralyöz bölüğü yüzbaşısı Lütfi, piyade mülazım evveli (asteğmen) Şehreminli Sadık, süvari yüzbaşısı Harputlu Avni, doktor Eğinli Hasan Rıza, doktor mirlivası Sezai Paşazade Nihat Sezai, sıhhiye memuru küçük Aslan Bey ile Adapazarı, Kandıra, Gönen havalisindeki Çerkez ve zabitlerden teşkil edilen bir kadro ve Rumeli'den seçilmiş erlerden müteşekkil bir askeri kuvvetle Irak'a hareket etmiştir. Alaya Irak'ta bazı kabileler de dahil olmuştur. Bu kabile reisleri İngilizlere karşı yapılacak harekette Osmanlı ordusu saflarında mücadele edeceklerine dair söz vermişlerdir. Savaşın ilk günlerinde bu kabileler Osmanlı alayına yardım etmişler, İngiliz casusu Lavvrens, bu kabile reislerine sandıklarla altın dağıtarak bunların Osmanlı ordusuna karşı ihanetlerini temine muvaffak olmuştur. İngilizlerle Rota çatışmaları sırasında Süleyman Askeri yaralanmıştır. Yaralı olmasına rağmen sedye içinde savaşlara iştirak etmiştir. 1114 Nisan 1915 günleri arasında devam eden Şuayyibe Meydan Savaşı sırasında yeniden yaralanır. Osmanlı alayının yenilmesini hazmedemeyen Süleyman Askeri 14 Nisan 1915 günü kendi tabancasıyla intihar etmiştir. Irak ve Basra cephelerinde 1916-1917

yıllarında Teşkilatı Mahsusa mensuplarından Kâzım Karabekir Paşa ve Galatalı Şevket Bey, İngiliz ordusuyla çarpışır.

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'na girdiği zaman Trablus ve Bingazi'de İtalyanlarla 1912'de yapılan Uşi Antlaşması'na rağmen, İtalyan işgaline karşı, Osmanlı Genelkurmay'ı bu bölgede "Şimali Afrika Grup Komutanlığı" kurmuş, yerli birlikleri bu komutanlığın emrine vermiştir. Bu birliğin ilk komutanlığını Enver Paşa'nın kardeşi Teşkilatı Mahsusa mensubu Ferik Nuri Paşa yapmıştır.

Savaş sonrasında Nuri Paşa'nın İstanbul'a gitmesi sebebiyle yerine Süleyman el Baruni atanmış, savaşın son senelerinde ise Şehzade Fuat Efendi, birliğin komutanı olarak görev almıştır. Bu birliğin top, tüfek, mermi, elbise gibi lojistik ihtiyaçlarını Harbiye Nezareti'nin emriyle Teşkilatı Mahsusa üzerine almış, bu bölgeye sevkiyat ve asker celbi Alman denizaltılarıyla karşılanmıştır. Teşkilatı Mahsusa mensupları Dalmaçya sahillerindeki Pola, Cattaro ve Fiyume, Anadolu'da Kuşadası, Milas iskelesi Küllük limanından, Bodrum ve Fethiye'den Alman denizaltılarıyla Afrika sahillerine malzeme, teçhizat, mermi ve asker taşıyarak Şimali Afrika grubunun ihtiyaçlarını temin etmiştir. Teşkilatı Mahsusa mensupları ve son başkanı Hüsamettin Ertürk Alman denizaltılarıyla, Akdeniz, Kuzey Denizi ve Atlantik'te İngiliz, Fransız ve İtalyanlarla yapılan deniz savaşlarına katılmıştır. Bu deniz savaşlarında 75'e yakın nakliye ve harp gemisi Alman denizaltıları tarafından batırılmıştır. Alman Bahriye Nezareti ve Avusturya acar İstan İmparatorluğu Hüsamettin Ertürk'ü iki harp nişanıyla onurlandırmıştır.

Dünya Savaşı'nın üçüncü senesinde Teşkilatı Mahsusa, Alman deniz üssü Heligoland Adası'nda

bulunan silah, top ve malzemeyi denizaltılara yükleyerek Şimal Denizi, Gaskonya Körfezi ve Cebelitarık Boğazı'nı geçmek suretiyle ordu birliklerinin ihtiyacı Fas sahiline çıkartılmıştır.

60 gün süren bu yolculukta 25 nakliye ve savaş gemisi batırılmış, Fas sahilini takiben 20 günlük yolculuktan sonra şimdi Afrika Grup Komutanı Şehzade Osman Fuat Efendi'nin karargâhına varılmış, silah, malzeme ile zabıtanın ihtiyacı olan para komutana teslim edilmiştir.

İstanbul'a Alman denizaltısıyla dönen Hüsamettin Ertürk gözlem ve faaliyetlerini içeren raporunu Enver Paşa'ya vermiş, raporun içeriğini anlatırken Enver Paşa'nın yanında Harbiye Nezareti Müsteşarı ve Levazımatı Umumiye Reisi Topal İsmail Paşa ile Harbiye Dairesi Reisi Miralay Esat Bey bulunuyordu. Enver Paşa Esat Bey'e;

"Almanya ve Avusturya'dan seferberlik kadrosuna göre silah ve cephane, teçhizat, sıhhiye malzemesi isteyiniz ve bütün bunları askeri ambarlara yerleştiriniz. Harbin sonunda ya galip düşmanlarımızla yeniden veya bizi tahakküm altına almak isteyecek Almanlarla harp edeceğiz. Hüsamettin Bey bizi ikaz etti, kendisine teşekkür ederim. Fakat daima hazır bulunalım" demiştir.

MİT GÖRÜŞMELERİ[39]

1993'ten beri dönem dönem yürütülen, son olarak İmralı'da Öcalan'la müzakere aşamasına gelen devlet- PKK temaslarının ses kaydı internete düştü. Kayıtta geçen yıl emekli olan MİT Müsteşar Yardımcısı Afet Güneş, MİT Müsteşar yardımcısı sıfatıyla bugünün MİT Müsteşarı Hakan Fidan, "Koordinatör Ülke Temsilcisi" olarak bahsedilen en az üç farklı İngilizce konuşan arabulucunun moderatörlüğünde, PKK yöneticileri Sabri Ok ve Mustafa Karasu ile görüşüyor. Görüşmede PKK'dan Zübeyr Aydar ve Adem Uzun'un da hazır bulunduğu anlaşılıyor. Görüşmenin tarihi ve yeri ile ilgili kayıtta bir bilgi yok. Fakat görüşmede Habur Olayı (Ekim 2009), Reşadiye Baskını'ndan (Aralık 2009) bahsediliyor, Nevruz'daki bir girişim geçmiş zaman kipiyle anılıyor. Hakan Fidan'ın MİT Müsteşar Yardımcısı olarak ilk kez katıldığını söylediği görüşmenin, Fidan'ın bu göreve atandığı 17 Nisan 2010'dan sonraki bir tarihte gerçekleştiği söylenilebilir.

Fidan'ın konuşmaya başlarken kendini tanıtması ve "ekibe yeni dahil olduğunu" söylemesi, MİT Müsteşar Yardımcı Güneş'in birkaç kez görüşmelerin "uzun süredir devam ettiği" yolundaki sözleri ve beşincisinin hazırlıklarından bahsedilen Oslo Görüşmeleri hakkındaki ifadelerden bunun uzun süredir devam eden bir görüşme trafiği içinde bir toplantı olduğu anlaşılıyor.

Muhtemelen bu görüşmeler 2007 yılında MİT Müsteşarı Emre Taner'in girişimiyle başlayan, daha önce Filistin-İsrail barışı için çalışmış İsviçreli bir vakfın koordinasyonunda ilk toplantısı Oslo'da yapılan temasların bir parçası. Görüşmenin yeri hakkında vi-

[39] Taraf habercilik A.ş

deoda bir bilgi yok. Konuşmalardan Beşinci Oslo görüşmesine bir hazırlık toplantısı olduğu düşünülen görüşmenin adresi Erbil ya da Almanya'da bir şehir de olabilir. Nisan 2010'dan sonra Hantepe, Sarıyayla gibi bir dizi karakol baskınıyla ateşkesin bozulduğu düşünüldüğünde bu uzun soluklu, Habur'u doğuran görüşmelerin başarısızlıkla sonuçlandığı da söylenebilir. Bu çatışmalı dönemin ardından Öcalan'la doğrudan temas kurulmuş ve Ağustos 2010'da yeniden ateşkes ilan edilmişti.

Ses kaydının ortaya çıkışı da haberlik. Ses kaydı ilk olarak Dicle Haber Ajansı'nın (DİHA) sitesinde "Görüşmelerin İçyüzü Erdoğan'ı Yakacak" başlığıyla duyuruldu. Daha sonra bir açıklama yapan ajans, kaydın "sitelerine yapılan sanal saldırı sonucu şifrelerin kırılması suretiyle eklendiğini" duyurarak haberi geri çekti. Kaydı önce yayımlayan PKK'ya yakın Fırat Haber Ajansı da bu açıklama üzerine haberi geri çekti. Vimeo adlı video paylaşım sitesine Oneminute adlı bir kullanıcı tarafından eklenen ses kaydının başlığı "Erdoğan'ın iç yüzü Erdoğan'ı yakacak." Videonun altında ise "KCK Heyeti ile devlet heyeti arasında yapılan görüşmelere ait kayıtlar, Kürt halkına ve gerilla güçlerine karşı vahşi bir savaşa girişen Erdoğan ve AKP hükümetinin Türkiye toplumuna söylediği yalanları ve ikiyüzlü karakterini ortaya çıkardı" yazılı. PKK bayraklarının fonda kullanıldığı videonun PKK tarafından sızdırılıp sızdırılmadığı ise belirsiz. Çünkü ses kaydında görüşmede MİT'in görüşmeyi ses kaydına aldığı gibi yorumlanacak sözler de var. Taraf'a konuşan MİT yetkilileri konuyla ilgili soruşturma açıldığını ve gerekli görülürse bir açıklama yapılacağını açıkladı. (YILDIRAY OĞUR/ANALİZ)

Arabulucu: Bu toplantıda geçmişteki olayları tekrarlamaktan ziyade gelecekte neler yapılabileceği üzerinde odaklanmak daha iyi olacaktır. İki tarafa da

bir öneride bulunduk mini bir paket tarzında. Nevruz'a doğru iki tarafta da güvenin tekrar tesis edilmesi için bir öneriydi bu. Şunu vurgulamak istiyorum. Bu sadece bizim fikrimizdi. Ne Türk tarafından ne de Kürt tarafından olumlu yönde herhangi bir teklif aldık. İki tarafın değil bizim sorumluluğumuz altında girişilen bir inisiyatifti. Abdullah Öcalan tarafından üretilen kendi fikirleri parlamentoda yasa çıkarılacakları zaman dikkate alınacaktır. Biz iki şeyden bahsediyoruz bir kamuoyuna yapılan açıklamalar bir de perde arkasındaki gidişat. Bunu kendilerine söyledik hem MİT hem de devlet için oldukça riskli hali hazırda PKK ile müzakereye oturmuş olmaları bugün kamuoyuna yansırsa CHP ve MHP ne der acaba. Devlet temsilcisi olarak MİT'in elamanlarının burada hem de dağ kadrosu ile Oslo'da müzakereye oturmuş oldukları duyulsa ne olurdu. CHP ve MHP ne derdi? Yine aynı şekilde PKK ile Öcalan arasındaki mesajları getirip götürdükleri yayınlansa ne kadar kötü olurdu bu. Yani presedürel birçok zorluklar aşılmış. Yani bu süreç devletle PKK arasında müzakereyle sonuçlanmayacaksa eğer bu kadar zorluğa ne gerek var?

Afet Güneş: Öncelikle tekrar bizi bir araya getirmede katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz. Bu çalışmaya başlarken çok uzun soluklu bir çalışma olacağının bilincinde başladık her iki taraf olarak. Yine her zaman aynı şeyi söyledik zaman zaman kesintiler olabilir kimi zaman inişler ve çıkışlar yaşanacaktır dedik. Önemli olan amaçta değişiklik olmamasıydı. Çünkü bizi bir araya getiren her iki tarafta da çözüm iradesi bulunmasıydı. Böyle giriştik bu işe tüm gücümüzle karşılıklı asgari müşterekleri yakalamaya çalıştık bugüne kadar. Her seferinde biz kendi konumumuzu da izah etmiştik ve biz bir kanat devletle olan tüm iletişimin sağlanmasında hakeza diğer kanatta İmralı ile daha sonra üstlendiğimiz misyon

çerçevesinde bir kanal olduğumuzu söylemiştik.

Muhataplarımızın tabi zaman zaman beklentilerini de alıyoruz. Bizi daha farklı bir profilde görmek istediklerini söylüyorlar. Birçok konuda zaten açık konuştuk yine açık söyleyeceğim kimi zaman bu bizi rencide etti yani neden bu güvensizlik diye. Ancak zamanı geldiğinde siyasi iradeye daha yakın kişilerin bu platformda yer alabileceğini zaten belirtmiştik. Her vesileyle bugüne kadarki temaslarımızda ne vaat ettikse kendi ölçülerimiz dahilinde gerçekleştirdik. Bu gelişmede nihayetinde benzer bir şekilde oldu. Sayın Fidan bizimle birlikte bu toplantıya katıldı. Kendileri Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı onun da ötesinde Başbakan'a en yakın kişilerden biri.

Hakan Fidan: Ben öncelikle merhaba diyorum tanıştığımıza memnun oldum. Bu ekibin yeni üyesiyim. Afet Hanımın da dediği gibi yaklaşık bir ay önce İmralı da Sayın Öcalan'la bir araya geldik. Zaten ismimi söylemiştim. İsmim Hakan Fidan. Müsteşar yardımcısıyım ama sayın başbakanımızın özel temsilcisiyim. Şuan özellikle Türkiye'nin Ortadoğu'da taraf olduğu krizlerde arabuluculuk görevlerinde ekip varsa ekibin içinde şahıs varsa şahıs olarak görev aldım. Hâlâ belli çalışmalar devam ediyor. Bu konuda arkadaşlarımızın uzun zamandır sizinle beraber devam ettirdikleri çalışmalar gerçekten her türlü takdirin ötesindedir. Ama bir noktadan sonra verilen raporlar çerçevesinde olayın teknik görünen bir çalışmadan öte daha siyasi içerikli daha farklı bir boyuta taşınması ihtiyacı hasıl olunca sayın başbakanımız bu konuda beni görevlendirdi. Takdir edersiniz ki oldukça hassas bir durum siyasi riski kabul edilemeyecek derecede yüksek bir durum. Kendisi bu konuda bir kaç cümle bile etmedi sadece bir iki defa bir şey söyledi. Ama etrafta bazı bakanlar defalarca gidip benim ismim ve benim pozisyonumda burada bulun-

mamın hükümet için çok ciddi bir risk alanı sıkıntı alanı olduğunu söyledi. Özellikle muhalefetin bulunduğu şartları biliyorsunuz. Zaten onların resmetmeye çalıştığı bir gerçeklik var buna hizmet edeceklerini kamuoyuna açıklamalarına rağmen.

Sayın Başbakan bu noktada ciddi olduğunu samimi olduğunu siyasi risk de yüklenmeye hazır olduğunu birkaç defa söyledi. Bu çerçevede biz arkadaşlarımızla beraber çalışmaya başladık. Orada Sayın Öcalan'la iki saatten fazla bir görüşmemiz oldu odasında. Üç kişiyiz bayağı uzun ve verimli bir görüşme oldu. Kendisinin sağlık durumu oldukça iyi. Zihni fevkaladeden iyi çalışıyor. Artikülsyonları oldukça sağlıklı. Konuları karşılıklı tartıştık. Tabi verdiği cevapları sürekli siyasi tahlilden geçirerek olaylara yaklaştığı için bizde siyasetin ve şu anda hizmet etmekte olduğumuz siyasetçinin ne düşünmekte olduğunu elimizden geldiğince aktarmaya çalıştık. Ben burada en büyük görevin de açıkçası bu olduğuna inanıyorum. Yani şu anda iktidarda bulunan seçilmiş siyasetçinin psikolojisi nedir perspektifi nedir olaylara nasıl yaklaşıyor ben bunu aktarmaya çalışacağım. Sizden aldığım perspektifi de tabi oraya yansıtacağım ama bu arada belli konularda da belli mutabakatlara varma belli konularda tartışma görevini de cevap verme görevini de elimizden geldiği kadar üstleneceğiz. Ama tekrar ediyorum ki ben burada ne dersem diyeyim belki çok fazla reklamlara gidebilir diye düşünüyorum ama hükümetin çok ciddi niyeti var. Bu iyi niyeti Türkiye'deki reel şartların izin verdiği ölçüde hayata geçirmeye realize etmeye çalışıyor. Bu noktada sayın başbakan beni görevlendirdi. Ben tekrar burada olmaktan dolayı memnuniyetimi ifade ediyorum. Ve teşekkür ediyorum.

Sabri Ok: Sağolun teşekkürler. Daha iyi öğrenmek daha iyi anlamak için bir kaç soru sormak isti-

yoruz. Siz gittiniz Önderlik'le görüştünüz. Kendisi de buna değer veriyor heyecanlı umutlu olduğunu olmak istediğini söylüyor. Ve tartışmanızın tabi ki siz biliyorsunuz bize iletilen mektup çok kısadır çok temel bazı ilkeler ve çerçeveden ibaret. Tartışmanızın ve görüşmenizin özetini bizimle paylaşmaya değer gördüğünüz hususları varsa dinlemek isteriz.

Hakan Fidan: Tabii. Şöyle ifade edeyim benim o zaman notlarım vardı şimdi yanımda değil. Ama ana başlıkları aklımda. Benim açıkçası yıllardır okuduğum Kürt sorununun nereden kaynaklandığı ne boyutlara geldiği siyasallaşma süreci örgütleşme süreci sürekli takip ettiğim konular. Yani sayın Öcalan'la ilgili açık kaynaklara çıkan ve bizdeki olan bütün bilgiler malumunuz. Ama tabi orada bire bir belli konuları tartışmak farklı oluyor. Hapishanede geçen on senenin ve okumanın verdiği çok ciddi bir transforme edici gücü var. Zihinsel manada çözümleme manasında onu görüyorsunuz. Ve tabi yıllar boyu belli olayları yaşamış belli noktalara gelmiş belli dersleri çıkarmış. Şimdi bulunduğu yerden çok daha sağlıklı çok daha objektif çok daha nesnel var olan sıcak şartlardan etkilenmeyen çözümlemelere ulaşıyor. Bunu sürekli satır aralarında felsefi olarak görmek beni memnun etti. En azından orada geçen süre gerçekten verimli bir süre olmuş. Bu noktada şunu da yakından takip etmeye çalıştık belli düşünce dönüşümleri zihinsel atlamaların hangi noktadan nereye geldiğini görmek de şahsen benim düşünce olarak bulunduğum yer açısından önemliydi. Çünkü görüyorsunuz ki yüzde doksan doksan beş gelen bütün konularda birleşen bir genel çizgiye gelindi. Ama orada olumlu bir hava var. Kendi dünyasında böyle bir psikoloji içerisinde. Fakat ona şunu söyledik biz Türkiye'deki siyasi rejimi ve şartları dikkate aldığımız zaman şu an hiç kimsenin özellikle sayın başbakanın çıkıp böyle

bir şeyi ifade etme şansı yok. Ama şunu herkes bilir burada olumlu bir şey varsa sizin katkınız olmadan olumlu hale gelmeyeceğini biz hepimiz biliyoruz. Bu bilinen bir gerçek bunun üzerinde konuştuk. Sonuç olarak bütün Türkiye'nin yönetiminden sorumlu bir devlet adamı siyasetçi kimliğiyle beraber oda geliyor bu psikolojinin algılanmasında ve bu değeri kullanmakta fayda var diye düşünüyorum. Ben kendisine tüm çıplaklığıyla anlattım. İmralı'daki çözüm iradesini olaya iyi niyetle yaklaşımı Sayın Öcalan'ın yıllar içerisindeki oluşturduğu düşünsel evrimi ulaştığı sonuçları ulaştığı sonuçların bölgeye yönelik vizyonunun ülkeye yönelik vizyonunun yüzde doksan doksan beş oranında kendi çizdiği vizyonla nasıl örtüştüğünü de anlattım. Bu benim kendi gözlemim entelektüel analitik yaptığım şey. Çünkü ben herkesin söylediğini doğru varsaymak zorundayım. Niyet okumasına gidemem. Bu şartlardan dolayı bunu söyledi bu şartlardan dolayı bunu söyledi diyemem. Ama bütün çıplaklığıyla anlattım. Tabi yazık olan ne oluyor şimdi bu irade ve düşünsel hava varken modalitede ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Bunun bir özel benzerini biz Amerika'yla İran arasındaki nükleer kriz var biliyorsunuz. İşte burada İran tabi bize güveniyor. Amerika'da bir ölçüde güveniyor. Her iki taraf da biz nükleer değişime hazırız diyor. Fakat modalitede hiç kimse harekete geçemiyor. İran'la en yüksek düzeyde konuşuyoruz "biz hazırız" diyor. Amerikalılarla en yüksek düzeyde konuşuyoruz biz hazırız diyor. Hadi gelin değişin dediğimiz zaman o diyor ki işte o toprak da olsun bu toprak da olsun modaliteyi bir şeye getiremiyoruz.

Mustafa Karasu: Sabri arkadaş izah etti bende o çerçevede bazı şeyler söylemek istiyorum. Biz belki birinci Oslo görüşmesinde olmadı ama ikinci Oslo görüşmesinden sonra hep şunu söyledik. Artık esas

konulara girmemiz gerekiyor. Güven artırıcı önlemler yapılıyor işte biz ateşkes ve tek taraflı eylemsizlik kararı alıyoruz. Türkiye'de bazı şeyler yapılacak Kürt sorununda adım atılacak deniyor bunlar hep söyleniyor. Sonunda dördüncü Oslo'da daha somut bir karara gidilerek önderlik yol haritası verecekti ve bunun üzerinde neler yapılacağı konusunda müzakere edilecekti. Bu konu dördüncü Oslo'da var. Şimdi biz buraya gerçekten beşinci Oslo'ya müzakere için geldik.

Afet Güneş: Tamam ben de diyorum ki önderliğin yol haritası elimde. Maddeleri de belli. Haydi buyurun müzakere edelim.

Mustafa Karasu: Ben şuna inanıyorum devlet istesin şu anda bizi uçağınıza alıp götürebilirsiniz isteseniz.

Afet Güneş: Kesinlikle. Ben diyorum gelin götüreyim

Mustafa Karasu: İsterseniz götürürsünüz.

Afet Güneş: Götürürüm tabi.

Afet Güneş: Şuan götürürüm yani bir sakınca yok.

Mustafa Karasu: Demek ki o zaman önderlikle görüşme sorunu da yok.

Sabri Ok: Benim hakkımda iddianame hazırlandığı söyleniyor. Bir tarafta kapatılırken bir tarafta açılıyor.

Afet Güneş: Hep söyleniyor yani. Bir dosyanın tamamlanması adına yapılan operasyonlar.

Mustafa Karasu: Sabri arkadaş hakkında dava açılmış. Niye açılıyor biri kapatılırken. Şimdi Sabri arkadaşı gönderebilir miyiz.

Sabri Ok: Karasu'yu göndereceğiz.

Afet Güneş: Karasu yeter bize.

Mustafa Karasu: Bence DTP' nin de bizim de Önder Apo'yu muhatap göstermemizden rahatsız olmayın. Önder Apo'nun muhataplığının meşrulaşması Türkiye'nin çıkarınadır. Türkiye toplumunun önder Apo'yu muhatap olarak benimsemesi Türkiye'nin çıkarınadır. Şu söyleniyor otuz yıldır savaştık Apo'yu nasıl muhatap olarak kabul edelim. Bence aşiret devleti değildir Türk devleti. Çıkarı söz konusu olduğunda Türkiye'nin bunları, unutması demiyorum karşılıklı birbirimizi affetmesini bilmeliyiz. Bu savaşın başlatıcısı önderi odur. Bunu siz de kabul ediyorsunuz diyorsunuz ki en makul Önderlik'tir onunla anlaşabiliyoruz o doğru yaklaşıyor.

Afet Güneş: Çünkü değiştim diyor. Görüşmelerde taleplerimizin meşruluğunu kabul etmediniz mi? Devlet de şuan karşı taraftaki talepleri bu halkın talepleri nedir onları masanın bir kenarına koyuyor. Ben bunların içerisinden hangilerini yapabilirim ne kadar zamanda yapabilirim hangi koşullarda yapabilirim oda bunu tartışıyor kendi kendine zaten.

Sabri Ok: Tamam aşalım bunları beraber götürelim.

Afet Güneş: Zaten diyorum ki sizden gelen yani bu tabandan gelen partiden gelen örgütten gelen talepleri önüne koydu onun üstünden bakıyor.

Mustafa Karasu: Bize şunu söylediniz dediniz ki devlet de genelkurmayda aynı görüşte hükümet de biz buraya üçüncü Oslo'da bütün devlet makamlarının düşüncesi olarak geldik. Yani devlet bu konuda bir konsensüse girdi dediniz önceden yoktu ama şimdi bu oldu dediniz.

Afet Güneş: Ordunun şuan yaptığı planlı bir operasyonu yoktur

Sabri Ok: Asker pozitif etki ve tepki göstermiş biliyoruz ve şunu da genelde biliyoruz siz de bilirsiniz bölgedeki askeri komutanlar genelde yani içinde farklı düşünenler olabilir ama genelde aslında hepsi daha çok çözüm ve barış isteyenlerdir.

Afet Güneş: Diyorum ki yürümekte olan bir süreç var. Bu süreç önemli bir süreç. Bizim bugüne kadar yürüttüğümüz karşılıklı çalışmalarla gelinmiş olan bir süreçtir. Kendi kendine falan olmadı bu birlikte yürüttüğümüz çalışmaların sonucudur. Gerek devletin hazırlanmasında gerek toplumun hazırlanmasında gerek örgütün hazırlanmasında şu masada yürüttüğümüz çalışmaların çok büyük katkısı olmuştur. Beğenseniz de beğenmeseniz de yeterli bulsanız da bulmasanız da bir yıl içerisinde yürüttüğümüz çalışmalar bugün bu meseleyi Türk kamuoyunda ve Türk parlamentosunda tartışılabilir bir hale getirmiştir. Bunu bu kadar küçümsemek gibi kimsenin bir lüksü yoktur kimse küçümseyemez bu bir. İkincisi bugün itibariyle geldiğimiz noktada önümüzde işte hazırlığını yapmakta olan bir hükümet ortaya neyi koyacağını neyi yapıp neyi yapamayacağını işte hukukçulara vermiş Adalet Bakanlığı ayrı bir çalışma yürütüyor daha sonuç raporu çıkmamış bilmem ne bakanına bir görev vermiş çalış bakalım raporunu çıkart demiş daha sonucu çıkmamış.

Sabri Ok: Şimdi bunlar oluyor. Devlet de arayıp hangi ilde hangi dağda birileri var ben de imha ederim demesin çünkü biz çözüm sürecindeyiz.

Afet Güneş: Peki ne kadar süre bekletmeyi düşünüyorsunuz dağlarda.

Sabri Ok: Biz istiyoruz ki en kısa sürede bu sorun çözülsün böyle altı yılda yedi yılda değil.

Afet Güneş: Yani bu neresinden bakarsak baka-

lım çünkü çözümün parametreleri içinde işte basit bir takım taleplerden Anayasa değişikliğinden Öcalan'ın serbest bırakılmasına kadar çok geniş bir skala var. Talepleri şöyle bir göz önüne getirdiğimiz zaman çok geniş bir skala var. Bunların üç ayda beş ayda sekiz ayda bir senede tamamlanabilmesi söz konusu değil.

Sabri Ok: Bugün için size kısa bir şey hazırlasak nasıl olabilir.

Afet Güneş: Yani götürmeye çalışırız ama dediğim gibi altı buçuğa kadar yetiştirebilirseniz. Ama ne olur on beş sayfa yazmayın gözünüzü seveyim niçin söylüyorum.

Sabri Ok: Yok biz kısa yazacağız.

Afet Güneş: Hakikaten kısa yazmayı hiç bilmiyorsunuz

Sabri Ok: Doğru (Gülüşmeler)

Afet Güneş: Nasıl bir şey oluyor biliyor musunuz. Bakın çok samimi söylüyorum sıkıntıyı içeri giriyoruz konuşmuyoruz biz sana bilmem ne getirdik falan demiyoruz al şunu içinden oku diyoruz. Çünkü bu kadar da deklare etmek istemiyoruz. Açıkçası adam bir başlıyor zaten o da böyle sindire sindire okuma derdine oturuyor bir buçuk saat okuyor. Biz de mutfak kadar bir yerin içerisinde boş boş oturuyoruz. O okuyor biz oturuyoruz. Artık bir buçuk saatin sonunda zaten üstünde çok da tartışma yapmak istemiyoruz. Şimdi sen çevir arkasını diyoruz ne diyeceksen de diyoruz. Onunda yazması maşallah bir yarım saat kırk beş dakika sürüyor. Ona da yalvarıyoruz ne olur kısa yaz diye. Devlet size çok büyük bir fırsat yaratmış durumda. Sizin karşılıklı olarak birbirinizle iletişim sağlamanızı dolaylı dahi olsa fikirlerinizi birbirinize yansıtmanızı yazışmanızı çizişmenizi onlar üzerinden karşılıklı görüş teatilerinde bulunmanızı

sağlıyor

Sabri Ok: Önemli buluyor şüphesiz ama her şey değil

Afet Güneş: Habur bizim iki buçuk senedir neredeyse yürüyen tüm ilişkilerimizin Ankara'dan başlayarak söylüyorum özelde kırılma noktasını oluşturdu. Gelenler yeteri kadar eğitim almamışlardı ve ne amaçla geldiklerinin bile farkında değillerdi. Adeta bir siyasi gösteriye dönüştürüldü. Burada sizin de çok iyi bildiğiniz gibi hukuk ihlal edildi. Her şey yok edildi. Amaç size verilen bir takım sözlerin tutulmasıydı. Tabi burada belki başta konuştuğumuzdan farklı olan gelişme şuydu. Şimdi gruplar geldiğinde kıyafet filanda bir şey katmak istemiyorum yalnız kitlenin içerisinde çok provokasyona açık kişiler vardı. Yani şu beklenti vardı bunlar gelecekler tutuklanacaklar kapıdan tutuklandıktan sonrada bir takım hareketler geliştirilecek. Bunun alt yapısı hazırlandı orada. Biz bunları gözlemledik şimdi üç kişi tutuklanacak ve sürekli bu şayia yayılıyordu aralarında. İşte içlerinden galiba üçü tutuklanıyormuş şimdi dördü. Ondan sonra böyle bir kitleselleşme bir tepki geliştirmek için tepki koymak için öylesine bir organizasyon vardı ki.

Sabri Ok: Ama şunu biliniz ki bizimde hani yüzde yüzlük yok ama ilişkilerimizden biliyoruz ki bunlar tutuklanmayacak.

Afet Güneş: Biz biliyoruz ama.

Sabri Ok: Biz de biliyoruz ama müsaade edin biz bunu bilmeyene nasıl bildirelim. Söylesek olmayacak. Bizim de bu sıkıntımız var.

Hakan Fidan: Şimdi Başbakan bu meselede hiçbir meselede yapmadığı kadar şey yapıyor. Çıktı grup toplantılarında mecliste diğer bütün halk ko-

nuşmalarında ben neye mal olursa olsun açılım sürecinin arkasındayım ben siyasi riski bu noktada göze alıyorum siyasi kariyerim pahasına da olsa. Burada partiye sürekli mesaj var kardeşim bu noktada benim üzerime gelmeyin tabanla etkileşiminiz sizde nasıl bir netice üretiyorsa üretsin. Çünkü sürekli negatif şeyler gelmeye başladı. Yani buradan dolayı efendim oy kaybediyoruz batıda görüştüğümüz geniş kitleler bizden şey yapıyor. Tabi muhalefetin özellikle Habur'dan sonra ortaya koyduğu ajitasyonun etkisi şu anda giderek büyüyor. İçişleri bakanı hakkında gensoru verildi biliyorsunuz. O bu işe aylarını yıllarını verdi. Afet hanımla beraber ciddi bir moral bozukluğu yarattı. Çünkü oraya herkes bir milat olarak bakıyordu. Ondan sonra bu sorunda hükümetin daha cesur adımlar atmasına ilişkin meşru bir hak zemini de hazırlanacaktı psikoloji de hazırlanacaktı. Neden yani burada örgüt de iyi niyet gösterisinde bulunuyor. Artık insanların kafasında bir tabu oluşmuş örgüt silahtan vazgeçmez yani karikatürize edilmiş bir şey var. Sürekli kanla beslenen kanla hareket eden bir terörist vardır gibi bir imaj oluşturulmuş. Örgütün burada silah bırakması sembolik manada da olsa bütün tabuları yıkan halk psikolojisini karar alıcı lehine harekete geçirmede biraz zemin hazırlayıcı bir faktördü. Şimdi başbakan burada sürekli buna rağmen mesaj veriyor. Ben bunu anlattım sayın Öcalan'a dedim ki başbakan bunu sürekli anlatıyor. Ama dedim biz bir şey gördük oda şu bu hükümetin yaptığı çok reformlar var yani Kürt kimliğini tanımadan verdiği sosyal haklara kadar bundan beş altı sene önce masaya oturulduğunda bunların hiçbiri verilmeden belli şartlar izin verseydi belki şu anda örgüt çoktan normal siyasi hayata dönmüş Türkiye'de normal bir hayat yaşıyor ve siyasi zeminde meşru mücadelesini veriyor olacaktı. Fakat Türkiye deki şartlar buna izin

vermedi.

Hakan Fidan: Hem sizden hem Sayın Öcalan'dan yani bizim perspektifimiz bu sürecin kesintisiz devam ettirilmesi. İşte bir defa görüştük beş ay sonra yok bunu sistematik bir şekilde. Çünkü yoğun iletişimle biz bir takım krizlerin önüne geçebileceğimize açıkçası inanıyoruz. Çünkü öbür türlü genel prensiplerden şey yapıyoruz çünkü önümüze bundan sonra çok daha şeyler çıkacak modaliteleri aşmak için teknik sorunlar çıkacak onlar üzerinde enerji harcamamız gerekecek. Belki olasılıkları ortaya masaya yatırıp avantajı nedir dezavantajı nedir uygulanabilirlik konularını uzun uzun tartışmamız gerekecek. Ama bütün bu süreç içerisinde dediğim gibi siyasi iktidarı bu noktada attığı adımlardan dolayı sıkıntıya düşürücü bir unsurun olmaması lazım. Yani sizde zaten bu konuda oldukça hassassınız özellikle eylemsizlik konusunda. Diğer konularda bu gözaltına almalar şunlar bunlar ben bunları gittiğim zaman içişleri bakanı ile uzun uzun konuşacağım. Onun bana gelmeden anlattığı konularda var zaten. Yani ben onu burada bir savunma mekanizması psikolojisiyle hareket etmek için falan söylemiyorum. Zaten yeterince tatsız oluyor bazen konular. İçişleri Bakanı da sosyal psikologdur. Bu noktada iyi çözümlemeleri var. Anlıyor. Ama aynı zamanda siyasetin gereklerini de iyi bilen ona göre bazen farklı demeçler verebilen bir insan. Ama biz şundan emin olmak istiyoruz yani geliştirilen bir özgürlük alanı açıldı. Bu açılan özgürlük alanı içerisinde örgütün alt birimleri eski alışkanlıklarından hareketle daha fazla mevzi kazanalım daha fazla örgütlenelim mantığı içerisinde. Bir noktaya kadar hani tolare edebiliyorsunuz çünkü dediğim gibi alandaki valiler emniyet müdürleri bu noktada gerçekten çok değerli insanlar. Yani şu anda sizi bilmiyorum spesifik olarak isim vererek şikayet

edebileceğiniz şu adam düşmandır bu adam şeydir. Geçenlerde bir olay oldu başbakanlıkta. Bir komisyon var bu televizyonlara ruhsat veren. Şey hani sizden de görüş falan filan soruyor ya. Sonra bize geliyor benim başkanlığımda bir komisyon toplanıyor herkese ulusal güvenlik belgesi veriliyor. Türkiye'deki yerel televizyon ve radyo kurmak isterse müracaatını yapıyor başbakanlığa. Başbakanlık RTÜK'e RTÜK'de başbakanlığa gönderiyor yönetmelikte böyle bir şey var. Başbakanlıkta ilgili kurumlardan verileri topluyor görüş oluşturuyor. İşte benim başkanlığımda bir komisyon toplanıyor atıyor imzayı gönderiyor. Şimdi bir il güneydoğuda oradan bir şey geldi dört tane isim var. Dört ismin dördüne de örgüt mensubudur sempatizanıdır diye görüş var. Haklarında valiyi aradık dedik ki eskiden benle beraber çalışıyordu. Dedim hayırdır ya dedim ben sana bir şey soracağım şimdi nedir böyle böyle bir talep var. Dedi efendim zaten olmayan yok ki dedi verin gitsin dedi. Şimdi tamam dedik öyle verdik gitti. Bunu şeyi anlatmak için bir enstantane söylüyorum. Yani insanların oradaki meseleye bakışını ama burada demokratik iktidarların yönetemediği tek bir alan var. Yani bunların hepsi yönetilir. Adamın adı işte bilinen örgüt sempatizanıdır destekçisidir şudur budur bir noktaya kadar bunların hepsi yönetilir tolere edilebiliyor... Şimdi bizim yaşadığımız bir sıkıntıyı anlatayım size. Her sene on bin tane öğretmen alınır adamı alıyorsun güneydoğuda öğretmen açığı var. Adam ertesi sene gitmek istiyor dört sene beş sene duruyor batıya gitmek istiyor. Niye benim orada yaşam şartlarım iyi değil. İktidar beş sene önce dedi ki biz dedi yerel yönetimler yasasını geçiriyoruz belli şeylerin mahalli teşkilatlarını kaldırıyoruz. Milli eğitim şunlar bunlar bakanlıklarını kaldırıyoruz valiliklere ve belediyelere veriyoruz. İlk önce valiliklere uzun vadede belediyelere gidecek.

Aslolan şudur yani şimdi Hakkari'de yol yapılacak Ankara'dan devlet planlama teşkilatından görüşülüp şeye çıkıyor işte Çemişgezek'te ne olacak şurada ne olacak. Bu adamı şimdi öğretmen alacaksınız oradaki valiliğe kontenjan verilecekti. Valilik bu öğretmeni alacak adam oraya gidecek kardeşim bilinçli olarak geliyor ben burada öğretmenlik yapacağım. Daha sonra adamın tayin derdiyle başka yerde başka pozisyon açılır oraya gitmek ister o ayrı. Biz bunu yapamadık yani cumhurbaşkanı iki defa geri çevirdi. Aldı anayasa mahkemesine götürdü o zaman kaldı gitti. Şimdi bu son derece verimliliğe dayalı bir şeydi. Hani bunun siyasi ideolojiyle falan filanda alakası yok bunun aklın yoludur bu.

Sabri Ok: Evet.

Hakan Fidan: Yani daha fazla işi aşağıdakilere devredersen merkez de daha anlamlı işlerle uğraşır.

Sabri Ok: Daha stratejik düşünsün.

Hakan Fidan: Daha anlamlı işlerle daha büyük bir şeylerle ve Türkiye'nin gideceği yerde odur.

Hakan Fidan: Yani ben size burada siyasi iktidarın psikolojisini fikrini ve parametrelerini elimden geldiğince şeffaf bir şekilde bir taraftan yansıtmaya çalışıyorum.

Sabri Ok: Sağolun.

Hakan Fidan: Ben modalite önerisi olarak şunu dedim şimdi bir defa eylemsizliği çok samimi olarak bunu çok samimi olarak söylüyorum başbakanında fikri budur bir zaman kazanma parametresi olarak ortaya koymuyoruz. Biz eylemsizliği varolan konuşmaların bir sağlayıcısı olarak görüyoruz yani varolandan daha sistematik daha yoğun bir müzakere ve görüşme sürecinin devam ettirilmesinden tarafız. Açıkçası burada zaman kazanalım şöyle olsun böyle

olsun işte seçimlere giderken de şu olsun. Seçimler bir faktör olarak var şimdi eğer iktidarlar tüccarlar gibi kar zarar hesabı yaparlarsa burada dolar yerine oy sayısını koyarlar ortaya hangi hareketten ne kadar fazla oy gelir ona bakarlar bunun hesabını yaparlar.

Afet Güneş: Ama o işte silahla çözülmeyecek. Silahın evet kabul ediyorum belli bir işlevi vardı ve bugüne kadar bir şey getirmiştir.

Hakan Fidan: Yani siyasetin kuralı bu. Dışarıda da konuştuk üst menfaat buradadır. Hep beraber insanlar buraya gitsin diye bir algılama yok. Siyasetinde böyle erdemleri olduğu gibi bu kadarda bir aşağılık tarafı var maalesef. Yani belki iktidar partisi yarın muhalefete düşse aynı türden pozisyon içerisine girebilir. Ama hazır biz bu fırsat yakalanmışken burada şeyi gözetmek durumundayız diye düşünüyorum bu perspektifle. Çünkü hangi hareketi yaparsınız yapın hangi amaçla yaptığınız önemli. Ucuz bir amaç içinde yapabilirsiniz yüce bir amaç içinde yapabilirsiniz. Bunun için perspektif tartışmalarını perspektif geliştirme müzakerelerini ben çok önemli buluyorum şahsen. Çünkü bir şeyi beraber olgunlaştırıyorsunuz o perspektifin sınırları çiziliyor. Bu noktada sınırını çizdiğimiz amacına yönelik bir eylemsizliğin ve devamlılığının ben her türlü meşruiyeti ve ilerlemeyi sağlayacağı noktasında muazzam önemli olduğuna inanıyorum. Bu noktada zaten örgütün imkan ve kabiliyetleri yerinde duruyor. Buna paralel bizim de konuşma ve görüşme zemini içerisine girmemiz gerekiyor. Modalite olarak benim söyleyeceklerim bunlar.

Afet Güneş: Yani orada en ulvi olan şeylerden birini kaçırıyoruz yemek saati geçti.

Hakan Fidan: Öyle mi.

Sabri Ok: Ben böyle çok kısa bir şey söyleyeyim.

Adem Uzun: Yemekte de konuşuruz sonra tekrar geliriz.

Sabri Ok: Veya isterseniz bir ara verelim.

Hakan Fidan: Yemekten sonra.

Hakan Fidan: Burada sorun doğal şartları oluşmamış konuları anti demokratik yöntemlerle hayata geçirmek. Ben demokratik mücadele içerisine girip de dünyada sonucuna ulaşamamış hiçbir hareket görmedim. Bakın dünya siyasi tarihine devrimler tarihine Gandi'den tutunda Polonya'daki işçi hareketine efendime söyleyeyim Güney Amerika'daki hareketlere varana kadar bakın demokratik siyasi mücadele verip de meşru kabul edilebilir evrensel hedeflerine ulaşamamış hiç bir hareket görmedim. Buna Amerika'da, Fransa'da her yer dahil ama burada meşru yol kullananlar. Şu an Ortadoğu da böyle yani. Bakın İsrail'in imajı yerle bir olmaya başlıyor meşru çizgide duran Filistin hareketi daha da güç kazanıyor. Ama gayrimeşru araç kullanan İngilizce'de ırrelevant diyorlar artık var olan sosyal doku ve siyasal şartlara uygun hareket etmeden eylem gösterdiğiniz zaman bir şey olmuyor.

Sabri Ok: Bizde kendi anadilimizde eğitim istiyoruz yani talepler anlamında. O açıdan diyoruz ki biz bazı adımları atarken AKP'nin de ne yapacağını bilmek isteriz. Tamam biz bu adımları atacağız ama mesela yüzde yedi baraj düşürülür mü. Diyebilirsiniz ki yüzde on barajı sizi niye ilgilendirir biz Türkiye'nin demokratikleşmesi konusunda kendimizi sorumlu görüyoruz ve bu Kürtleri de ilgilendiriyor. Örneğin biz diyebiliriz ki bu kadar tutuklu var biz adım atalım doğru ama adım atarken insanlar belediye başkanı il başkanı da dahil herkes içerde

Hakan Fidan: Habur sonrası iklim değişti bunu

yönetemedik yani açıkça söyleyelim.

Sabri Ok: Düzeltelim biz size yardımcı olalım.

Hakan Fidan: Düzeltelim bunu düzeltelim işte zaten Sabri bey bu söylediklerinizde çok haklısınız. Benim bizzat burada oluşum size sistematik bir müzakereyi ve biraraya gelişi teklif edişim sonra sayın Öcalan'ın sizle iletişim kurmasına bizim kısıtlı şartlarda da olsa izin vermemiz sizden mesaj götürmemiz sonra çeşitli iletişim kanalları bulmaya çalışmamız bu hafta İçişleri Bakanı da parti yetkilileri ile görüşecek bütün bunların hepsi kamuoyunda bizleri zor duruma düşürmeyecek bir modelite icat edip problemi karşılıklı çözme yönünde atılan adımlardır. Türkiye'de yaşamanın tadı olmaz sıkıntı olmadan ama artık şu getirilmiş aşamadan itibaren ben meşru bir hareketin bir engelle karşılaşacağını düşünmüyorum. Onun için bence önderliği bu konuda ben bu çizgide görüyorum sayın Öcalan'ı. Ama buradaki arkadaşlarında o konuda bir çözümlemeye gitmeleri lazım diye düşünüyorum. Yoksa bunu ben ak partinin veya devletin eli rahatlasın şu olsun bu olsun diye söylemiyorum.

Sabri Ok: Yok ben çok yere katılıyorum doğru ama sizinde şu ayrımı görmeniz lazım. Zamanında bu ülkede komünizm dendi öne çıkarıldı zamanla irtica dendi öne çıkarıldı ama her zaman söz konusu olan Kürt olunca önü tıkandı. Mesela çok açık söylüyorum yüzde on barajı Kürt meselesi içindir hepsi de uzlaştı

Hakan Fidan: Kesinlikle kesinlikle.

Sabri Ok: Seçim döneminde tüm partiler anlaştılar dtpnin aleyhinde karar çıkarttılar.

Hakan Fidan: Kesinlikle uzlaşırlar.

Sabri Ok: İşte bu.

Hakan Fidan: İşte ben de onu anlatmaya çalışıyorum Sabri bey.

Hakan Fidan: Burada şey sıkıntısı var. Hani maziden alıp getirdiğiniz sürekli mücadele ederek değiştirdiğiniz bedelini ödediğiniz bir çizgi var. Ama mazi orda duruyor oradan etkilenenler orda duruyor. Bunu bir anlatma problemi var.

Sabri Ok: Doğru.

Hakan Fidan: Bunu insanlar bilmiyor ben şimdi gideceğim diyeceğim Allah'tan başbakan yakın çevre falan öyle değil yani. Benim anlattığıma inanan insanlar yoksa göndermezler. Ama benimle sadece nötr ilişkisi olan bir adama ben bunları söyleyeyim hatta iyi ilişkisi olanlara söyleyeyim diyecekler ki yani sen her zamanki gibi şey oluyorsun yani bu insanların ben böyle düşündüğüne yani ben sizi teybe alayım götüreyim dinleteyim adama isminizin kim olduğunu söylemeyeyim diyecekler biz bu arkadaşla aynı fikirdeyiz.

Sabri Ok: Maalesef doğru.

Hakan Fidan: Ama ben diyeceğim ki bu konuşan Sabri Ok'tur diyecek ki yalan söylüyor.

Afet Güneş: Takiyye yapıyor.

Zübeyir Aydar: Seni kandırmaya çalışıyor.

Hakan Fidan: Hah

Afet Güneş: Öcalan zaten beni tabulaştırmayın dedikçe kitle bunu tabu haline getirmeye çalışıyor.

Hakan Fidan: Yok olmazsa olmaz şimdi dedim ya bizim toplum bir tane yetenekli adam buldu mu kendisi çünkü tembel çalışmak istemiyor ki o yetenekli adamın sırtına yüklen git.

Sabri Ok: Hepsi onun sırtına. Devlet de yüklü-

yor bizde yüklüyoruz.

Hakan Fidan: Tabii yok yani bizim kendi siyasi liderlerimize devlet adamlarımıza bakışımızda böyle kendi ellerimizle yaparız kutsal ederiz ondan sonra kendi elimizle de yeriz hapsede atarız idam da ederiz tarih kitaplarında kötüleriz de yani hiç sorun değil bizim şimdi kendi şeyimizde var.

Afet Güneş: Orada yerleşik bir kadro değil geçmişi olan bir yer değil Reşadiye o kadar gelme geçme noktası bir yerki ne zaman organize oldular da hemen böyle birdenbire aşka gelip eylem yapacak gücü buldular.

Sabri Ok: Bizim güçler her tarafta var onu söyleyelim. Türkiye'nin her tarafında var Karadeniz'de de var Toroslar'da da var.

Afet Güneş: Biliyoruz metropolleri de doldurdunuz bu arada patlayıcılarla doldurdunuz.

Sabri Ok: Yok canım.

Afet Güneş: Hepsini biliyoruz.

Sabri Ok: Onlar bir tarafa biz bu süreci ilerletelim önemli olan o.

Afet Güneş: İşte onları göre göre zor gidiyor bunları da görmesek iyi olur.

Hakan Fidan: Taktik konularda anlaşılabilir yani aramızda bir kriz yönetimi yapılır. Kriz hattı kurulur denir ki bizde bilemeyebiliriz aşağıdaki bürokrat emniyet müdürü falanı zanneder işte örgütsel faaliyette bulunuyor dersiniz ki hakan bey yani şurada şöyle bir şey yapılıyor yazıktır günahtır bunun bir şeyi yok veya tam tersine atılan bu adım halk nazarında şey yapacaktır infial doğuracak dikkat edersiniz. Bizim yaklaşımımızda şu ana kadar kendi bürokrasimiz şu bu vesaire ne der den ziyade çözüme

yönelik iradenin hedefleri önemli. Şimdi burada biz aynı yaklaşımı sizden de görürsek yani taktik hataları zaman zaman görmemezlikten gelir stratejik olarak bu yoğunlaşmaya gidersek.

Arabulucu: Belki daha az zaman içerisinde olabilir ama bizim Ankara'ya gitmemiz lazım. Dağa gitmemiz lazım. Oslo altıyı hazırlamamız lazım. Bunların hepsi ayrı birer iş ve aynı zamanda sizinde kendinizi hazırlayıp koordine edebilmeniz içinde gerekli olan zamandır.

Arabulucu: Güzel evet her iki tarafı da tebrik etmek istiyorum sürecin bu yönünde trafik ışıkları yeşile dönmüş gibi görünüyor ve her iki tarafında bu eylemsizlik sürecine devam edilmesi gerektiğini düşünmesi bizleri mutlu etti çünkü olumlu bir siyasi müzakere yapmak için bir alan bir zemin teşkil edecek. Afet Güneş: Artık kendilerini Ankara'da görmek isteriz çünkü en azından mektubu getirecek.

Arabaulucu: Teşekkür ederim bizi mutlu ettiniz. Dağa da gitmemiz gerekecek teşekkürler.

MİT VE TERÖR OLAYLARI

İşte Aydınlık haber:

Aydınlık dergisi 18 Kasım 2007 tarihli, 1061. sayısındaki kapak haberi: PKK'yı MİT Kurdu. Habertürk gazetesi 11 Kasım 2010 tarihli sayısında "ilk kez"(!) PKK'nin lideri Abdullan Öcalan'ın kayınpederinin MİT'çi olduğunu duyurdu. Benzer bir "özel haberi" Sabah yapmıştı. Sabah gazetesi, Eşref Bitlis'in son mektubunu yayımlayarak "özel haber" yapmıştı. Fakat Aydınlık o mektubu 1993 yılında yayımlamıştı. Sabah ve Habertürk'e Aydınlık'ı okumadan habercilik yapmamalarını tavsiye ediyoruz.

Uğur Mumcu, kitabı tamamlayamadı. Ağabeyi Ceyhan Mumcu, Uğur Mumcu'nun PKK'nın ilişkilerini ve para kaynaklarını saptadığını, bu yüzden öldürüldüğünü anlattı... Gazeteci Avni Özgürel de, Abdullah Öcalan'la ilgili sırrı, 35 yıl sonra açıkladı... Apo'nun MİT'le bağlantısını ilk ortaya koyan ise, Aydınlık gazetesi. 27 Haziran 1979 tarihli sayısında "Apocular"ı gündeme getirdi. MİT bağlantısı ortaya çıkınca, Apo, eski karısını suçladı.

Aydınlık'a ulaşan çok önemli bir bilgi, PKK'nın kuruluşuyla ilgili soruyu hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde yanıtlıyor. Söz konusu bilgi, 3 Haziran 2000 tarihinden hemen önce yapılan bir görüşmenin bant çözümü.

Görüşme Abdullah Öcalan'ın avukatlarından D. E. ile Genelkurmay'a bağlı Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevli bir üsteğmen arasında geçiyor. Üsteğmen görüşmenin bir yerinde Avukat D. E.'ye MİT'le PKK arasındaki bazı ilişkilerden söz ediyor ve şu çarpıcı sözleri söylüyor: "Başından beri girdiği ilişkileri biliyoruz. Örgütü kursun diye Öcalan'a 10

milyon lira verildi"!

"Yıl 1972. Günlerden 31 Mart Cuma. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yapılan boykotta gözaltına alınanlar arasında Urfalı bir öğrenci vardı. Adı Abdullah, soyadı Öcalan'dı. Türkiye İhtilalci Komünist Partisi'nin "Şafak Bildirisi"ni SBF'de dağıtmak suçuyla 7 Nisan günü gözaltına alınmış ve 27 Nisan günü tutuklanmıştı.

"Askeri Savcı, 22 öğrenci hakkında dava açtı. En ağır ceza, Abdullah Öcalan ve Metin N.Yalçın'a istenmişti.

"Öcalan poliste ve savcılıkta olaylara karışmadığını söylemişti. Ancak görgü tanıkları Öcalan'ı suçlamışlardı. İddianamede Öcalan'a Şafak Bildirisi'ni dağıtmak suçundan Ceza Yasası'nın 142, 153, 159, 311 ve 312. maddelerinin uygulanmasını isteyen Askeri Savcı Baki Tuğ, duruşma sırasında görüş değiştirdi. Savcı Tuğ, Öcalan'ın "Şafak bildirisi dağıtmak suçundan aklanmasını, boykota katılmak suçundan cezalandırılmasını" istedi... Abdullah Öcalan sadece boykota katılma suçundan üç ay hapis cezası aldı."

Yukarıdaki satırlar, Uğur Mumcu'nun, "Kürt Dosyası" başlıklı kitabının ilk bölümünden bir özet. Uğur Mumcu, kitabı tamamlayamadı. Ağabeyi Ceyhan Mumcu, Uğur Mumcu'nun PKK'nın ilişkilerini ve para kaynaklarını saptadığını, bu yüzden öldürüldüğünü anlattı.

Kitap da, ölümünden sonra, ailesinin bulabildiği notlar biçiminde yayımlandı. Ceyhan Mumcu, bu kitabın yarım bir kitap olduğunu vurguladı. Zira, Uğur Mumcu, "birçok bilgiyi kafasında taşıyan bir insandı".

"Abdullah Öcalan başından beri kullanılan bir kişidir" diyor Ceyhan Mumcu ve o günleri şöyle an-

latıyor: Böyle bir kitabın yayımlanacağı ve bu kitapta PKK'nın nasıl korunduğunun anlatıldığı öğrenilmişti.

Uğur, Tekin yayıneviyle görüşüyor, kitabı tamamlamak için 1 hafta zaman istiyor. "Kanıtları topladım" diyor. Öldürüldüğü gün de bir hasta ziyaretine gidiyor, dönüp kitabını yazmaya devam edecek...

Ölmeden önce, Yaşar Kaya'ya, "Kimlerle işbirliği yaptığınızı açıklayacağım" diyor. Yine TRT'de birlikte programa çıkacağı Erdal İnönü ve Ahmet Türk'e bir dosya getireceğini söylüyor. Program Salı günü yapılacaktı, Pazar günü Uğur öldürüldü. Bu dosyayı verecek ve Ahmet Türk'ü "PKK istihbarat güçlerinin güdümünde" diye uyaracaktı, "Barış marış sağlayamazsın bunlarla" diye. Mit Müsteşarı Emre Taner "Kullandık" Demişti Hizbullah'ı büyüten de MİT 2006 yılında Kasım'ın son haftası, Avrupa Karma Parlamento toplantısına katılacak milletvekillerine MİT karargâhında brifing verilmişti. MİT Müsteşarı Emre Taner, brifingte, Hizbullah terör örgütünün bir dönem devlet tarafından kullanıldığını söyledi. Taner ayrıca, "Hizbullah uzun süredir sessizliğe bürünmüştü. Yeniden harekete geçirme faaliyetleri var. Takip ediyoruz. Yakında yeniden seslerini yükseltmek isteyebilirler" diyordu.

MİT Müsteşarı, "Büyük Kürdistan"ın kurulması için bazı ABD ve israil kaynaklarının Türkiye'yi hizaya getirme çabalarının yoğunlaştığını söylüyor, bu hedef için önümüzdeki yedi yılın çok önemli olduğunu savunuyordu.

Abdullah Öcalan'ın MİT bağlantısını ortaya koyan bilgiler "Şafak Bildirisi" olayıyla sınırlı değil.

Gazeteci Avni Özgürel de Abdullah Öcalan'ın MİT'le bağlantısını saptayıp yazılarında ve söyleşile-

rinde bu konuya dikkat çekmişti.

Özgürel, 1965'te üniversite öğrencisiyken önce Türk Ocakları'nda çalıştığını, sonra ordan ayrılıp ikinci Kuvayı Milliye diye bir dernek kurduklarını anlatıyor. Devletin de kendilerine destek olduğunu belirten Özgürel, "Komünizme karşı" kullanacakları materyellerin MİT tarafından kendilerine ulaştırıldığını anlatıyor: Bu yayınları veren kuruluşlardan biri de Refik Korkut'un Fikir Ajansı'ydı. Ankara'da izmir Caddesi'nde bir binanın bodrum katındaki Ajansa sık sık gittiklerini anlatan Özgürel, "Bizim yaşlarda bir genç vardı" diyor, "Ajansa gittiğimde onu hep orada görüyordum. 1966, 1967 yıllarında ajansta gördüğüm o genç, hayal meyal hafızamda kalmış. Yıllar içinde Abdullah Öcalan'ın resimlerini medyada gördüm ama insanlar yaşla birlikte değişiyor tabii. Ancak 1993'te Öcalan'la yüz yüze geldiğimizde bende birtakım çağrışımlar oldu.

Avni Özgürel, 1993'te Bekaa'ya Panorama'nın genel yayın yönetmeni olarak Abdullah Öcalan'la görüşmeye gidiyor. Özgürel Öcalan'a soruyor: "Ankara'da İzmir Caddesi'nde Fikir Ajansı diye bir yer vardı. Yanlış hatırlıyor olabilirim ama birden bir şey çağrıştırdı. Bende seni orada gördüm gibi bir his uyandı" diyor. Öcalan, "Doğru hatırlıyorsun" diyor. "Ama ben bunları bir müddet sonra açıklayacağım".

27 Mayıs'ta, dönemin Başbakanlık Müsteşarı Salih Korur'un kasasından çıkarılan Örtülü Ödenek hesabının kayıtlarında, Fikir Ajansı Sahibi Refik Korkud'a 1959 yılının Ağustos ayında 28 bin lira ödendiği saptanıyor...

Abdullah Öcalan'ın Fikir Ajansı'da "ofis boy" olarak çalıştığı yıllar, Ankara Tapu-Kadastro Lisesi'nde okuduğu dönem. 1969 yılının 30 Temmuz'unda diplomasını alıyor ve bir ay içinde Diyarbakır

Tapulama müdürlüğüne atanıyor, iki yılını doldurmadan, 1970 Ekiminde torpille İstanbul'a tayin oluyor. Bakırköy Tapulama Müdürlüğü'nde çalışırken İstanbul Hukuk Fakültesine giriyor. Bir yıl sonra da Ankara SBF'ye yatay geçiş yapıyor... 71 Kasım'ında Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'ndeki görevinden istifa ediyor... 21 yaş sınırına rağmen, 22 yaşında kendisine burs bağlanıyor...

Uğur Mumcu'nun "Kürt Dosyası" kitabında ayrıntısıyla anlatılan, "askerliğin ertelenmesi" hikâyesi de ilginç Öcalan'ın.

"Şafak Bildirisi" nedeniyle cezaevindeyken SBF dekanlığının gönderdiği yazılarla askerliği erteleniyor. Halfeti Askerlik Şubesi, bir yıl sonra yeniden soruyor Öcalan'ın askerlik durumunu.

Dekanlık'tan 30 Ocak 1973 günü "1. sınıfta bütünlemeye kaldı" yanıtı veriliyor. 10 Ağustos 1973 günü SBF Dekanlığı'ndan Askerlik Şubesi'ne gönderilen yazıda ise Öcalan'ın 2. sınıftan 3.sınıfa geçtiği bildiriliyor... Abdullah Öcalan'ın askerliği böyle böyle 1978'e kadar erteleniyor. Öcalan'ın okuldaki kaydı da 1984'e kadar silinmiyor.

Abdülmelik Fırat: MİT Öcalan'ı kullandı

Şeyh Said'in torunu olan eski milletvekili Abdülmelik Fırat'ın hatıraları, gazeteci Ferzende Kaya tarafından "Mezopotamya Sürgünü" adıyla kitaplaştırıldı. Anka Yayınları tarafından yayımlanan kitapta, Abdullah Öcalan'ın MİT'le bağlantısına dair iddialar da yer alıyor. Fırat, bu konuda şunları yazıyor:

Fırat'ın tek kaygısı vardı; saf, dürüst, deneyimsiz ve heyecanlı olan bu gençler kullanılacak ve harcanacaktı. Ankara'daki evlerine gelip giden tanıdık gençlerin yanında bir gün Abdullah Öcalan isimli bir öğrenci de vardı.

Tapu ve Kadastro Okulu öğrencisiydi Öcalan; Abdülmelik Fırat'ın amcazadesi Behram Bilgin ile aynı sınıftaydılar. Bilgin ve Öcalan beraber gitmişlerdi Fırat'ın evine. Gençlerin çoğu Kürt sorununun çözülemeyeceğini savunuyor, silahlı bir mücadeleden söz ediyorlardı. Abdülmelik Fırat'ın kaygısı gittikçe artıyordu: "Bütün karşı çıkışlarımıza ve nasihatlerimize rağmen durmuyorlardı. MİT zaten kullanacağı gençler arıyordu. Çok büyük bir kaos yaratmışlardı. Öğrenci çatışmaları vardı. Gençler arasındaki bu heyecan hayra değildi.

En sonunda korktuğumuz oldu; Kürt örgütleri çatışmaya başladı. Apocular ile diğer gruplar çatıştı; daha sonra ismi PKK olan Öcalan taraftarları saldırdı. O safhada gençlere, "Bu yaptığınız yanlıştır; kandırılıyorsunuz; sizi kullanmak istiyorlar; kendi kendinizi yemeyin" gibi yaptığımız karşı çıkışlar işe yaramadı."

12 Eylül Darbesine beraber bütün örgütler de sahneden silinmişlerdi. Ama darbeden bir şekilde etkilenmeyen, hatta dar-beden dolayı dağılan diğer Örgütlerin sempatizan kitlelerini de arkasına alarak, güçlü bir şekilde çıkan bir Örgüt vardı sadece: PKK. Çünkü Örgüt yöneticileri 1979 yılı Mayıs ayında Türkiye'den çıkma kararı alarak, Suriye ve Lübnan'a geçmişlerdi.

(Bu konuda çok sayıda spekülasyon yapılıyor. Özellikle PKK dışındaki Kürt çevreleri tarafından dile getirilen iddialara göre, Öcalan darbeyi önceden haber aldı. Buradan yola çıkılarak, Öcalan'ın işin başından beri devletle irtibatlı olduğu tezi savunuluyor.)

Gazeteci İsmet G. Imset'in, TDN Yayınları tarafından yayınlanan, PKK-Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı kitabında konu detaylı bir şekilde açılıyor.

Öcalan ve Cemil Bayık, bu konudaki iddiaların "uydurma" olduğunu savunuyor. Darbe öncesi Türkiye sınırlan dışına çıkmalarını ise, "Geleceği iyi okuma" olarak açıklıyor Öcalan.

Abdülmelik Fırat da, Öcalan'ın ilişkilerinin olduğunu savunanlardan. Fırat şunları söylüyor: "Öcalan'ın Kesire isimli karısının babası istihbaratçıydı.

Dersim Harekâtı'nda epeyce ihbar yapmış. Pilot Necati isimli istihbaratçıyla ilişkisini de kendisi söylemişti. Bütün bunlar gösteriyor ki istihbarat bu hareketi kullanmak istiyordu. Bunu daha sonra Abdullah Öcalan'ın kendisi de anlattı. MİT bizi kullanmak istedi, biz de onla-rı, dedi. Derin devleti çok iyi bilen bir gazeteci olan Avni Özgürel, bir iki sefer benimle röportaj yaptı. Bir gün bana şu anekdotunu aktardi: 'Öcalan'ın Bekaa'da yaptığı ve dünyanın birçok yerinden gazetecilerin katıldığı basın toplantısına ben de gittim. Karşımdaki adamı başka bir yerden tanıyordum; ama çıkaramadım. O da anladı; yanıma gelerek dedi ki: Ben açıklama yapmayıncaya kadar, sen yapma. O zaman anladım ki, ben onu MİT'ten hatırlıyorum. Biz öğrenciyken, oraya yardım almaya gidiyorduk, o da oradaydı.' Ondan sonra Öcalan, istihbarat ajanı çıkan eşi Kesire'den, Pilot Necati'den söz etmeye başladı."

"Kürt Dosyası"nın 30. Sayfasında şu satırlar yer alıyor: Abdullah Öcalan, 1973 yılında bir bahar günü birkaç arkadaşıyla birlikte Ankara'da Çubuk Barajı'na gidiyor ve parti kurup gerilla yöntemleriyle ayaklanma hazırlamak gerektiğini anlatıyor ve PKK'nın temelini atıyordu.

Öcalan, bazı toplantıları Dikmen'de Kamer Özkan'ın evinde yaptı. Kamer Özkan, sonradan bu çevreden koptu. Türkiye'den ayrılarak Almanya'ya yerleşti. PKK'lılar Özkan'ın "MİT ajanı" olduğunu ileri

sürdüler.

Abdullah Öcalan'ın 24 Mayıs 1978 yılında evlendiği karısı Kesire Yıldırım'ın MİT'le bağlantılı olduğu biliniyor. Bu durumu sonradan Abdullah Öcalan da dile getiriyor. Uğur Mumcu, Kesire Yıldırım'ın babası Ali Yıldırım'ın yaşam öyküsünü ve şeceresini çıkardığı kitabında, Yıldırım'ın Korgeneral Abdullah Alpdoğan'la Dersim ayaklanması sırasında ve sonrasında sık sık görüştüğünü anlatıyor.

Eski Rızgari grubunun lideri İbrahim Güçlü, 1980'de Bekaa'ye gittiğinde edindiği izlenimi Aydınlık'a şöyle anlattı: "Orada karar süreçlerinde Öcalan'dan çok hanımı Kesire ağırlıktaydı. Kararların alınması, çoğu zaman kararların değişmesi Kesire'nin etkisiyle oluyordu." Abdullah ve Kesire Öcalan, evlendikten üç ay sonra Diyarbakır'a yerleşirler. Onları Ankara'dan Diyarbakır'a götüren "Pilot Necati" ordudan ayrılmış ve Diyarbakır'da kum ticareti yapmaktadır. Diyarbakır'da Abdullah Öcalan'ın iki yakın dostu daha vardır. Biri Enver Polat adlı Huruçlu adlı bir eski astsubay. Diğeri, yedeksubaylığını Eskişehir'de yaptıktan sonra Diyarbakır'a yerleşen Ferhat Tomutay.

MİT, şimdi de Pentagon'un Kürt senaryolarında rol MİT Müsteşarı Emre Taner, 20 Ekim 2005 tarihinde Kuzey Irak'ın Selahattin kentinde KDP lideri Mesut Barzani ile gizlice buluştu. Müsteşar Taner'in gizli ziyareti Mesut Barzani'nin ABD ve Avrupa'ya gerçekleştirdiği gezi öncesine denk geldi. Büyük bir gizlilik içinde Kuzey Irak'ın Selahattin kentine giden Emre Taner başkanlığındaki MİT heyeti, burada, Barzani ile bir araya geldi.

Müsteşar Emre Taner başkanlığındaki üç kişilik heyetin, Kuzey Irak'tan ayrılırken son sözleri, "Amerikan Başkanı George Bush'a da görüşmemizin içeri-

ğini iletin" oldu.

Bu görüşmeden dört gün sonra Barzani, Amerika'ya gitti. Bush kendisini 'Sayın Başkan' hitabıyla karşıladı. Barzani'nin ABD'de "Kürdistan Bölgesel Hükümeti Başkanı" olarak karşılanacağını AKP Hükümeti biliyordu.

Müsteşar, Barzani'nin dört maddede toplanan isteklerini kaydetti.

1. Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Irak'taki kukla devleti tanıyacak.

2. Çifte vatandaşlık: Özellikle sınırdaki Türkiye ve Irak Kürtleri arasındaki yakın akrabalık ve geliş-gidiş sıklığı da dikkate alınarak, her iki ülke vatandaşına da çifte vatandaşlık imkânı sağlanacak.

3. iki taraf eğitim, sağlık ve ekonomi alanlarında sıkı işbirliği yapacak.

4.Bütün bunlara karşılık Barzani yönetimi PKK'yı yok etmek üzere harekete geçecek.

Emre Taner, Şenkal Atasagun'un yardımcısı olduğu dönemde de Abdullah Öcalan'la görüşmüştü. Görüşmeyi 6 Aralık 2005 günkü Hürriyet'teki köşesinden duyuran Ertuğrul Özkök, MİT'in talebini şöyle dile getirdi: "Apo'yla TSK değil biz muhatap olalım."

MIT Müsteşarı Emre Taner, 5 Ocak 2007 günü bir çakış daha yaptı. Teşkilat'ın 80. kuruluş yıldönümü nedeniyle açıklama yapan Taner, "Türkiye'nin uluslar arası sistemin bir parçası olarak, başroldeki devletlerle birlikte davranması gerektiğini, aksi taktirde ulus devletin yıkılacağını" savundu.

Ardından MIT eski Müsteşarı Sönmez Koksal, 9 Ocak günü NTV'de Can Dündar'ın programına çıkıp Irak'la ilgili olarak şöyle konuştu: "Artık kırmızı

çizgi falan yok. Ortada bir gerçek var. Bu gerçeğe nasıl yaklaşılacak, şimdi onun hesabının iyi yapılması lazım." 1992- 1998 yılları arasında MİT Müsteşarlığı yapan Koksal, Türkiye'nin ilk "sivil" müsteşarı. Turgut Özal'ın Başbakanlığı döneminde başlattığı "MİT'i sivilleştirme" operasyonu, MİT'in, Pentagon'un Kürt senaryolarında rol almasıyla atbaşı yürütüldü.

Sönmez Köksal'ın başlıca hedefi, "Teşkilat'ı askerlerin etkisinden kurtarmak "tı. Üst düzey yöneticiler seviyesinde teşkilatta önemli değişiklikler yaptı.

Koksal döneminde Ankara Bölge Başkanı olan Şenkal Atasagun, tayin ve terfilerde en etkili kişi haline geldi, Köksal'ın yanında "gölge müsteşar" kimliği kazandı. Mesut Yılmaz döneminde MIT Müsteşarı olan Atasagun, 27 Kasım 2000 günü, dört büyük gazetenin Ankara temsilcilerine önemli açıklamalar yaptı. Kürtçe TV'yi savunan Atasagun, "Apo'yu getiren de biziz, aşılmaması için büyük mücadeleyi veren de biziz" diyordu, "Apo'yu nasıl kullandıysak, Kürtçe'yi de kullanırız."

3 Ocak 2007 tarihli Hürriyet'te "PKK'nın gizemli ismi Pilot Necati'nin mezarı Ankara'da bulundu" başlıklı bir haber yayımlandı.

Öcalan'a İmralı'daki yargılamaları sırasında da sorulan Pilot Necati, PKK'nın kuruluş döneminde içerdeki istihbaratçı olarak biliniyordu. Öcalan'ın duruşmada "1982 yılında kullandığı zirai ilaçlama uçağının düştüğünü ve öldüğünü duydum" dediği Ağrılı Pilot Necati Kaya'nın gerçekten o tarihte, esrarengiz bir uçak kazası sonucu öldüğü anlaşıldı.

Hürriyet'teki haberde şu satırlara yer verildi: PKK içinde kuruluş aşamasında Apo ve Kesire Yıldırım'dan sonra en güçlü isim olarak dile getirilen daha sonra sır olan Pilot Necati'nin sadece Ağrılı olduğu

MİT

biliniyordu.

Bir dönem güvenlik kuvvetlerince öldürülen THKP-C lideri Mahir Çayan'ın yakın arkadaşı olarak anılan Yüzbaşı İlyas Aydın'ın da aslında Pilot Necati olduğu iddia edilmişti.

Mezarlıkta bulunan 6 Necati Kaya'dan biri olan Pilot Necati'nin 1956 doğumlu Ferzende oğlu olduğu ve 9 Eylül 1982 tarihinde öldüğü anlaşılıyor. Bir dönem devletin, terör örgütü içindeki en kilit ismi olduğu iddia edilen Ağrılı Pilot Necati Kaya'nın mezarının ise oğlu İlker Kaya tarafından yaptırıldığı mezar taşında not olarak bulunuyor.

1973 baharında Ankara'da Çubuk Barajı'nda PKK'nın temeli atıldı demiştik. O tarihten sonra Doğu ve Güneydoğu illerine adam yollayarak "örgütlenme" faaliyetlerine başlıyor. PKK'nın ortaya çıkışıyla birlikte söz konusu illerde halk üzerinde "Apo terörü" esmeye başlıyor. 27 Haziran 1979 tarihli Aydınlık gazetesi, "Belgelerle ve Olaylarla Doğudaki 15 Grup" başlıklı yazı dizisinde "Apocular" ı gündeme getiriyor. Abdullah Öcalan'ın MİT bağlantısı, işte o dizide ilk kez aydınlanıyor.

Aydınlık, Abdullah Öcalan'ın şeceresini gözler önüne seriyor:

1974'ten sonra kurulan Ankara Yüksek Öğrenim Derneği'nin (AYÖD) yönetim kurulunda yer alan Abdullah Öcalan, dernek içindeki doğulu gençleri kendi çevresine toplamaya çalıştı. Bu yüzden AYÖD'den atıldı.

İlk çıkışlarında Apocular grubu kimse tarafından ciddiye alınmıyordu. Gerçekten de bu üç beş kişinin savunduğu görüşler ipe sapa gelmez şeylerdi.

Apo, AYÖD'den ayrıldıktan sonra Doğu Anadolu illerini dolaştı ve burada tek tek bazı kişileri

saflarına kazandı. Kendilerine "Ulusal Kurtuluş Ordusu" da diyen Apocular, onlarca cinayet işleyerek, soygunlar yaparak, kahve kurşunlayarak, kendilerinden ayrılanları idam ederek Doğu'daki kargaşalığı körüklediler. 1977'ye kadar önemli bir faaliyette bulunmadılar. Ancak bu tarihten sonra bir saldırı çetesi olarak ortaya çıktılar. Art arda soygun ve cinayetlere başladılar. Öteki gruplarla sürekli silahlı çatışmalar çıkardılar, bazı ağalara ve aşiretlere fedailik yapmaya başladılar.

Apocuların faaliyetlerindeki bu değişiklik, grubun bu dönemde MİT ve Kontrgerilla içindeki bazı unsurlarla ilişkiler kurmasına bağlanıyor. Doğuda kargaşalık çıkarmak isteyen güçlerin Apo'dan daha uygun bir alet bulamayacakları belirtiliyor. Apocular dan ayrılanlar da, bu grup içinde MIT ve kontrgerillayla ilişkisi olan kişilerin bulunduğunu ve grubu bunların yönettiğini belirtiyorlar.

Apo'nun 1977'de evlendiği Karakoçanlı Kesire adlı kızın babasının MIT mensubu ya da muhbir olduğu söyleniyor.

Apocuların elinde çok miktarda silah var. Bu silahların çoğu kalaşinkof ve tomson. Apocular saldırılarını 5-6 kişilik vurucu timler aracılığıyla yürütüyorlar. Bu timler belirli bir yerde durmuyor, kasaba kasaba geziyor. Apocuların faaliyetleri daha çok Urfa, Gaziantep, Elazığ, Tunceli ve Maraş yörelerinde toplanıyor.

Aydınlık'ın-28 Haziran 1979 tarihli sayısında "Apocular" dizisinin ikinci bölümü yayımlandı. "Apo'nun önde gelen iki adamı neden yakalanamadı?" başlıklı bu bölümde, Apocuların iki senedir Elazığ ve Tunceli'de neredeyse serbestçe saldırılar düzenledikleri, cinayetler işledikleri, soygun yaptıkları belirtiliyor. Yazının spotunda şu satırlar yer alıyor:

Sıkıyönetim ilanından sonra Elazığ'da 22 Apocu yakalandı.

12 cinayet ortaya çıktı. Ancak bu olaylarda başı çeken asıl elebaşılar ortada yoktu... Abdullah Öcalan, örgüt içinde kendisine ters düşeni öldürtme geleneğini daha o yıllarda başlatmış. Aydınlık'taki dizide örneklerle ve ayrıntılarıyla anlatılıyor.

Örgütün Malatya sorumlusu Celal Aydın 5-6 kişiden fazla bir kuvvet toplayamayınca örgütten ayrılır. Bu sırada, devrimci olduğunu zannederek bu gruba katılanlar, yaygın bir şekilde örgütten kopmaktadırlar. Apo, kopmaları önlemek için, ayrılanlar hakkında idam kararları alıp uygulamaya başlar. İlk idam kararı Antep'te uygulanır. Apo'ya muhalefet eden Bozan Aslan ve Ali Yaylacık pusuya düşürülüp öldürülür.

İkinci idam kararı Celal Aydın hakkındadır. Apo, Celal Dönmez, Ali Gündüz ve Aytekin Tuğluk adlı kişileri bu işle görevlendirir. Aytekin Tuğluk, Malatya'ya gönderilerek "toplantı var" bahanesiyle önce Elazığ'a, oradan da Karakoçan'a getirilir... Celal Aydın'ın yalvarmaları sonucu değiştirmez! Daha sonra sıkıyönetim ilan edildiğinde diğer Apocular yakalanırken, Celal Aydın'ı öldürtenlerden Elazığ sorumlusu Metin Gürgöze ortadan kaybolur... "Apocular" dizisinin dördüncüsünde, Hilvan anlatılır.

Apocuların ağalar ve aşiretler arasındaki sürtüşmeleri kışkırtarak, bölgeyi nasıl kana buladığı gözler önüne serilir. Halkın parasını, silahını vb. gasp etmenin ötesinde bir yılda 8 cinayeti vardır Apocuların...

Dizinin "Apocular" bölümü 8 gün sürdü. 4 Temmuz 1979 tarihli Aydınlık'taki başlık şöyleydi: Apocuların MHP'yi kurtarma operasyonu: K. Ma-

raş olayından sonra üç günde 2 kişiyi öldürdüler... MHP'nin saldırıya uğramış pozlara girmesine zemin hazırladılar...

PKK'nın terör eylemlerine karşı kararlı tutum sergileyen Türkiye işçi Köylü Partisi (TİKP) ve Aydınlık gazetesi, hedef haline geldi. 1979-1980 yıllarında, Perinçek'in il yöneticileri de dahil 5 arkadaşı, "Apocular"ın saldırıları sonucu şehit oldular. O sırada daha PKK terörüne asker ve polis şehit vermemiştik.

Gaziantep II Başkanı Zeki Ön öldürülünce, 4 Temmuz 1979 tarihinde bir basın toplantısı düzenleyen Genel Başkanı Doğu Perinçek, "Apocuların partiye karşı 30 Haziran'dan itibaren cinayetler işleyeceklerini önceden ilan ettiklerini" belirtti.

Perinçek, partisinin, terörün üzerine kararlı bir biçimde yürüdüğü için hedef seçildiğini söyledi. Apocular (PKK), tertiplerini ve cinayetlerini, terörü destekleyen güçleri açığa çıkardığı için Aydınlık gazetesini de hedef alıyorlardı.

Doğu Bölgesinde Perinçek'in yönetici arkadaşları tehdit ediliyor, Aydınlık satışları engellenmeye çalışılıyordu. Diyarbakır'da, Suruç'ta, Bingöl'de Aydınlık sorumluları ve okurları saldırılara uğramış, haklarında ölüm kararları açıklanmıştı. Dağıtım kamyonları terör Örgütü mensuplarınca durduruluyor, gazetelere el konuluyordu...

Zeki Ön öldürülmeden iki gün önce, partinin Ankara Tuzluçayır Lokali ile Denizli II Merkezi bombalanarak ağır hasar verilmişti.

"Teröre Kucak Açan İktidarlar, Terörü Yenemezler" Doğu Perinçek, haydut sürüsünün, sırtını devlete dayayan bazı güçler tarafından korunduğuna dikkat çekiyordu. Apocular, bu sayede yüzlerce

cinayet işleyip, ellerini kollarını sallayarak dolaşabiliyorlardı.

Anarşiye ve terör örgütlerine kucak açan iktidarlar, terörü yenemezlerdi! Perinçek, "Eşkıyaya yataklık eden iktidarlar dönemi artık sona ermelidir" diyor, teröre karşı "milli birlik hükümeti" öneriyordu. Perinçek, "Apocular devletin ırkçı ve şoven kesiminin içinde yuvalanmıştır. Bu çete, MİT tarafından kullanılmaktadır. MİT, Doğuda en şoven ırkçı kılığına girebilmektedir" diyordu.

Perinçek, son olarak da, partisinin teröre karşı mücadeleyi kararlı bir biçimde sürdüreceğini vurguladı ve şöyle konuştu: "Partimizi Türkiye halkının birliği için mücadeleden hiçbir güç vazgeçiremeyecektir!" Gerçekten de, Aydınlık gazetesi, Apocuların üzerine gitmeye devam etti. Aydınlık, cinayetleri işleyenler, devlet içindeki ve yurtdışı destekleri vb. üzerine çok önemli yayınlar yaptı. Bu arada, Aydınlık'ı engelleme çabaları ayyuka çıktığı halde, siyasi iktidarın, tüm başvurulara rağmen önlem almaması dikkat çekiciydi...

Siyasi iktidar acizdi. Apocu terör artarak devam etti.

TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek, Adil Turan'ın ardından yaptığı basın toplantısında şöyle konuşuyordu: "Bu örgütleri besleyen zemin, toprak ağalığı ve aşiret reisliğidir, yani Ortaçağ kalıntılarıdır. Artık müzeye kalkması gereken toprak ağalığını savunan bütün güçler, Doğu bölgemizdeki bu anarşi ve zorbalıktan sorumludurlar. Köklü toprak reformu yapılarak toprak ağalığına son verilmesi, Apocular gibi çetelerin sosyal temelini ortadan kaldıracaktır. Köklü çözüm buradadır." Cinayetler devam etti.

TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek, 26 Aralık

1979 tarihinde AP, CHP ve MSP'yi teröre karşı güç birliğine çağırdı. Perinçek, terörün milli bir sorun olduğunu, milli seferberlikle alt edilebileceğini söylüyordu.

Abdullah Öcalan'ın 12 Eylül darbesinden önceden haberdar olarak Suriye'ye kaçması da, bağlantılarını ortaya koyması açısından dikkat çekici. Öcalan, 1980'den itibaren Suriye'nin istihbarat örgütü Muhaberat'ın kontrolü altına girdi. Suriye Muhaberatı Öcalan'a Bekaa'da yer gösterdi...

Eski Rızgari grubunun lideri İbrahim Güçlü, 1980'de 200 kişiyle geçtiği Suriye'de Abdullah Öcalan'ın Muhaberat'a teslim oluşuna tanıklık eder. Güçlü, "Ortadoğu'da ilişkiler karşılıklı çıkar temelinde gelişiyordu" dedi Aydınlık'a. "Tarafların kişilikleri, kimlikleri önemli. Bazıları istenmeden verir. Bazıları prensiplidir. Öcalan, pragmatik kişiliğe sahip." MİT'in kurduğu örgüt, 1980'den sonra Suriye Muhaberatının kontrolüne girdi. 1990-1998 yılları Suriye'de muhaberat, Kuzey Irak'ta ABD kontrolü biçiminde çift başlı kontrol dönemi. Başyazarımız Doğu Perinçek, PKK'nın 4 dönemini ayrıntılarıyla yazdı...

Adil Turan, Zeki Ön, Hasan Erkılıç, Mehmet Ongan Ve İnan Özdemir Pkk'ya ilk şehitleri Perinçek'in partisi verdi Yıl 1979, 3 Temmuz akşamı Perinçek'in yol arkadaşı, partisinin Gaziantep îl Başkanı Zeki Ön, "Apocu" denen teröristler tarafından, silahlı saldırı sonucu öldürüldü.

Akşam saat 20.30 sıralarında evine giderken saldırıya uğrayarak ağır yaralanan Ön, hastaneye kaldırıldı ama kurtarılamadı. Saldırgan, iki el ateş ettikten sonra, motosikletli başka bir şahıs tarafından kaçırılmıştı. Urfa'nın Suruç ilçesinde doğan Ön, öğretmenlik yaptığı Gaziantep'te tanınan ve sevilen bir devrimciydi.

1946 Urfa'nın Suruç ilçesinde doğan Ön, öğretmenlik yaptığı Gaziantep'te, halkın gönlünde yer tutmuş, onların "Zeki Hoca" sı olmuştu. Gaziantep Eğitim Enstitüsü için yönetici gerektiğinde, şehrin ileri gelenleri ona koşmuştu. Ön, TİKP îl Başkan olmadan önce, Gaziantep Eğitim Enstitüsü Müdür Yardımcılığı görevinde bulunuyordu.

33 yaşında katledilen Zeki Ön, bir süre Gaziantep TÖB-DER Başkanlığı da yaptı. Zeki Ön'den iki ay sonra, 8 Eylül günü, Tunceli II yöneticisi Adil Turan katledildi. Adil Turan ile arkadaşları îmam ve Vahide Canpolat, îl merkezi'nden çıktıktan sonra, saat 18.30 sıralarında silahlı saldırıya uğradılar. Turan, hastaneye kaldırılırken, yolda öldü. İmam Canpolat ağır yaralandı. 1979-1980 yıllarında, Perinçek'in il yöneticileri de dahil 5 arkadaşı, Apocuların cinayetleriyle şehit oldular.

Tunceli Nazimiye ilçe başkanı Hasan Erkılıç, 19 Aralık 1979 günü, arkadaşlarıyla birlikte Tellik köyüne giderken, yolları otomatik silahlı 8 kişi tarafından kesildi. Hasan Erkılıç, Apocu oldukları belirlenen teröristlerce rehin alınırken, diğerleri serbest bırakıldı. Arkadaşlarının girişimleri sonuç vermedi, ertesi gün Erkılıç'ın cesedi bulundu...

1946 doğumlu Erkılıç, 1963'te, Arslan Tuğla Fabrikasında hak mücadelesine önderlik ettiği için işten atılmıştı. İki parmağını da burada, iş kazası sonucu kaybetmişti. 1969'da Demirdöküm, 1970'te Sungurlar işçilerinin sendikal mücadelelerinde, Gislaved direnişinde, 15-16 Haziran büyük işçi yürüyüşlerinde ön saflardaydı... 12 Mart'ta yargılandı ve hapis yattı...

1975'lerdeki Berec, Gamak, Pancar Motor, Gislaved, Sungurlar grev ve direniş eylemlerinde de, Erkılıç, işçi arkadaşlarının yanındaydı... Haliç Halk Birliği'nin kurulmasına önderlik etti ve başkanı oldu.

1975 Aralık ayında, bu derneğin bir bildirisinden dolayı, 142'den ceza aldı ve yeniden hapse girdi... Arkadaşları, Hasan Erkılıç öldürüldükten sonra evine gittiler. Bütün komşuları sokağa dökülmüşlerdi. Yüzlerce insan Erkılıç'ın ardından ağlıyordu...

Apocular, 12 Mayıs 1980 tarihinde, TİKP Kahramanmaraş yöneticisi Mehmet Ongan'ı öldürdüler.

Ongan, Pazarcık yöneticisi Hasan Ortaç'ın Pulyanlı köyündeki evinde, Ortaç'ın eşi, annesi ve bir arkadaşıyla birlikte oturuyorlardı. 21.30 sıralarında kapıyı tekmeleyerek giren, maskeli üç Apocu katilin silahlı saldırısına uğradılar. 6 yerinden yaralanan Ongan, olay yerinde öldü.

Ongan'ı öteden beri ölümle tehdit eden Apocular, daha önce de köye gelip Ongan'ın nerede bulunduğunu soruşturmuşlar, köylülerin tepkileri üzerine kaçmışlardı.

Ve devrimci öğretmen İnan Özdemir, 18 Temmuz 1980 günü Apocular tarafından Kahramanmaraş'ın Narlı nahiyesinde katledildi. Pazarcık'ın Dehliz köylülerinin toprak mücadelesinde yanlarında yer alan Özdemir, bu yüzden toprak ağası Papazların hedefi haline gelmişti. Papazların bölgedeki fedailiğini üstlenen Apocular, Özdemir'i katlettiler... İnan Özdemir, Akveren köyünde toprağa verildi.[40]

[40] www.aydinlik.com.tr

İSTİHBARAT

İstihbarat yani anlık yahut geniş zamana ait bilgi anlamına gelen kökten gelir.İstihbar etmek, haber almak anlamına gelir. İstihbarat sözcüğü haline geldiğinde ise, kavramsallaşmış hale gelir ve haber alma anlamını belirtir. Sözcük anlamı olarak geniş anlamda bakıldığında, kişinin gideceği okulu, yahut babanın müstakbel damadını araştırması da istihbarattır.

Kelime manası itibariyle Arapça istihbar çoğulu olarak; haberler veya yeni öğrenilen bilgiler, haber alma demektir. Teknik olarak olarak istihbarat, muhtelif imkân ve vasıtaları kullanarak herhangi bir konuda enformatik materyal temini ve temin edilen bilgilerin ham halinden kurtarılarak işlenmesi, kıymetlendirilmesi ve yorumlanarak bunlardan bir netice çıkarmasıyla ilgili faaliyetdir. Ve insanların fıtri bir melekesi olan tecessüs (merak, öğrenme arzusu) ile doğmuştur.

İstihbarat, kelime anlamı olarak haber alma anlamına gelse de, kavramın ifade ettiği anlam, biraz daha geniştir ve haber alma kavramı istihbarat kavramının kapsadığı sürecin sadece bir adımıdır. İstihbarat kavramı, ülke güvenliğinin sağlanması için karar mekanizmalarına gerekli bilginin toplanması, analiz ve tasnif edilmesi, raporlandırılması ve ilgili karar vericilere iletilmesi sürecidir. Bu anlamda, İngilizcedeki niteliğince kelimesi, istihbarat kavramını daha iyi kapsamaktadır.

Batı dillerinin bilhassa İngilizce'nin hakim olduğu Ülkelerde kelime "intelligence" kelimesiyle karşılanmaktadır. Bu kelime zeka anlamını taşımaktadır. Bu da Batı'da bu meşgalenin hangi seviyede yapıldığını göstermektedir CIA--Central İntelligence

Agency(Merkezi Haber alma Teşkilatı) MI--Military intelligence Agency (Askeri Haber alma Teşkilatı) DIA--Defence intelligence Agency (Savunma İstihbarat Servisi) gibi.

Casusluk ise Arapça bir kelime olan "tecessüs"yani merak etme,kendi dışındaki işlere duyulan öğrenme arzusu, gizli şeylere merak menşeinden gelmektedir. Casusluk faaliyeti ve esponaj kelimeleri aynı istikamete matuf olmak üzere yabancı lisanlardan ithal edilerek casusluk manasında kullanılmaktadır. Kelime Fransızca kökenlidir. Bizde halk arasında çok kullanılan ispiyon kelimesi de Fransızca aslındaki gibi "espionnage" kelimesinden gelmektedir. Hepsi istihbarat faaliyetini göstermektedir. Kontrespiyonaj kavramı ise istihbarata karşı koyma ve karşı istihbarat manasını taşımaktadır.

Casusluk dünyanın en eski mesleklerinden biridir.

Anılan faaliyet, toplulukların hayatlarını idame ettirdikleri her mecrada daima icra edilmiştir. İstihbarat faaliyeti, gerek güvenlik ve gerekse ticari, ekonomik, siyasi vb. alanlarda popülaritesini yitirmeden, hatta cazibesi çağın teknolojik imkânlarıyla artırarak vazgeçilmez bir alan olma özelliğini sürdürmektedir. İstihbarat faaliyeti kurumsal olarak insanlık tarihinde devletleşme olgusunun gelişimi ile birlikte mevcudiyetini gösteren, hassas ve devlet güvenliği için elzem bir faaliyettir.

İstihbarat haber alma dinleme meşgalesi,

Aynı zamanda kovulmuş İblis ve şeytanların, Allah'ın meleklere evrenin yönetimiyle ilgili olarak gönderdiği vahyi ve Meleklerin konuşmalarını merakla, dinlemek ve gökler'den haber almak için, yedi kat semalardan birincisi olan birinci gök kapılarında

gizlice kulak vermesiyle de çok önem taşımaktadır.

Bu konuda, yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de değişik ayetlerde şöyle buyurmuştur.

"Biz göğe dokunduk, onu kuvvetli bekçiler ve alevlerle dolu bulduk, doğrusu biz göğün bazı yerlerinde dinlemek için otururduk" (Cin, 8-9)

"Biz göğe çıkmak istedik: Bir de ne görelim: orası sert ve kuvvetli bekçiler, şihablar, alevler, (roket gibi mermiler)le dolu! "Önceleri biz göğün bazı yerlerinde oturup dinleme merkezleri edinirdik. Ama şimdi kim dinlemeye kalkışırsa, derhal kendini gözetleyip izleyen bir alevle karşılaşıyor"(Cin, 72/8-9).

Tefsirlerde anlatıldığına göre cinler öteden beri göklerde dolaşır, oradaki melek vb. varlıkların konuşmalarını dinlerler, aldıkları bilgilere kendilerinden de yorumlar katarak onlarla irtibat kuran kâhinlere anlatırlardı.

9. âyette geçen ifadeler buna işaret eder. Ancak Hz. Peygamber gönderildikten ve Kur'an indirilmeye başlandıktan sonra cinlerin gökleri dinlemesine İzin verilmediği anlaşılmaktadır. Nitekim 8. âyette verilen bilgiye göre cinler, gökleri araştırıp yokladıklarını, ancak göklerin güçlü bekçiler tarafından korunmuş ve alev toplarıyla donatılmış olduğunu gördüklerini ifade etmişlerdir.

9. ayetin son cümlesine göre de cinler, gök ehline kulak misafiri olup gizlice onlardan bilgi kapmaya çalışanlara gözetleme yerlerinden alev topları atılarak gökleri dinlemelerinin engellendiğini söylemişlerdir.

Sûrenin nüzul sebebini anlatan İbn Abbas da önceden cinlerin, Allah'ın meleklere evrenin yönetimiyle ilgili olarak gönderdiği vahyi dinlediklerini, ancak Hz. Peygamber'in gönderilmesiyle birlikte onların gökleri dinlemelerinin yasaklandığını, bunun

nedenini araştırırlarken Nahle denilen yerde Hz. Peygamber'le karşılaştıklarını ve böylece göklerden haber almalarını engelleyen şeyin ne olduğunu anladıklarını haber vermektedir. (bk. Buhârî, Tefsir, 72)

Kur'an'da, şeytanların taşlanmasıyla ilgili kullanılan kelime "ŞİHAB"dır. (bk. Hicr, 18; Saffat, 10; Cin, 8-9) Bu kelime lügat manası itibariyle, parlak ışık, alev, parlak yıldız, akan yıldız, parlak taş parçası/gök cismi/meteor taşları anlamına gelir(bk. el-Veciz, "Ş-H-B" maddesi).

"Gerçekten Biz, gökte burçlar yarattık ve onları seyredenler için yıldızlarla süsledik. Hem onu kovulmuş her şeytandan koruduk. Ancak kulak hırsızlığı edenler olursa, onu da parlak bir ışık kovalar." (Hicr,15/16-18)

"And olsun ki, biz (dünyaya) en yakın göğü kandillerle donattık. Bunları şeytanlara atış taneleri yaptık ve onlara alevli ateş azabını hazırladık"(Mülk Suresi 5.ayet)

"Ne var ki içlerinden birisi bir söz kırıntısı kapmayı başarırsa, derhal yakıcı ve delici bir ışın onu kovalar." (Saffat, 37/10)

- "Şihab" kelimesini mealde ateş sütunu olarak tercüme eden Elmalılı Hamdi Yazır, bu konuda "alev, ateş sütunu, meteor taşları"nı söz konusu etmekle beraber, temkinli ifadeler kullanmakla dikkat çekmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'i göklere, getirdiği âyet ve mucizeleri de alev toplarına benzeterek bu âyetleri tevil etmekte, Kurân-ı Kerîm karşısında insan ve cin şeytanlarının ödlerinin koptuğunu, dillerinin tutulduğunu ve artık eskisi gibi gayptan dem vuramayacaklarını anladıklarını söylemektedir. (bk. Hak Dini, Hicr, 16- 18, Cin 8-9 ayetlerin tefsiri)

Osmanlı Padişahları önemli bir karar alacakları

zaman, dış ülkelerin vezirlerini çağırıp onlarında fikirlerini alırlarmış.

Sonrada onların söylediklerinin tam tersini uygularlarmış...

Heyttt be ecdadımız işi biliyormuş düşman ülkeler senin iyiliğini isteyen bir fikir verir mi hiç.

Sultan II. Abdülhamit de istihbaratın gerekliliğini öncelikle anlayan yöneticilerden biri olarak,

Yıldız İstihbarat Teşkilâtı'nı kurmuş ve şöyle demiştir:

"Yabancı devletler, kendi emellerine hizmet edecek kimseleri Vezir ve Sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet güven içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir istihbarat teşkilâtı kurmaya bu düşünce ile karar verdim, İşte, düşmanlarımın Jurnalcilik dediği teşkilât budur. Bu jurnallerin hakikî olanlarının yanında iftira mahiyetinde olanlarının da bulunduğunu elbette biliyorum. Ama ben hiçbir jurnale, titiz bir tahkikten geçirmeden inanmadım ve onun icabına el sürmedim."

20. asırda I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında istihbarat dünyasında hızlı gelişmeler yaşanmıştır.

Fakat gerçek anlamda devlet yönetimini zaafa uğratmaya yönelik yıkıcı faaliyetleri zamanında haber alıp, tedbir geliştirmeye yönelik güvenlik istihbaratı, 1789 Fransız İhtilâli'nden sonra fikir akımlarının kitleler içinde ses bulmasına paralel olarak kendisini göstermeye başlamıştır. Yasadışı sosyalist gruplar 19. yüzyılda Fransız gizli polisini bu grupların içine sızmaya mecbur bırakmıştır. Aynı duruma I. Dünya Savaşı öncesi Almanya'da da rastlanılmıştır. 1917 Rus ihtilâlinden önce Çarlık Gizli Polis Örgütü'nün Bolşeviklerin faaliyetlerini izlemeye yönelik birçok iç

güvenlik istihbarat faaliyetinin olduğu da bir başka gerçektir.

II. Cihan Harbi sonrası Soğuk Savaş dönemi istihbaratta önemli bir aşamadır.

Özellikle Varşova Paktı üyesi Demirperde ülkeleriyle NATO üyesi devletlerarasında yoğun istihbarat trafiği ve operasyonlar yaşanmıştır. Son asırda askerî istihbaratın yanında sivil istihbarat birimlerinin de organize edilmek suretiyle devreye girdiğini görmekteyiz.

Bu itibarla modern istihbarat çağının başladığını söylemek doğru olacaktır.

Artık yeni istihbarat anlayışında verileri teknoloji ışığında kıymetlendirmek ve istihbarat servisleri arasında işbirliği ile eşgüdüm söz konusu olmaktadır.

Yeni teknoloji ve imkânlar da bu modernleşmeyi hızlandırmıştır.

Çağımızda devletlerin istihbaratta plüralist(çoğulcu) bir yaklaşım tarzıyla pek çok istihbarat organına sahip oldugu görülmektedir. Bilhassa geride bıraktığımız 20. asrın sonlarına doğru dünyanın muhtelif bölgelerinde kendini gösteren uluslararası terörizm hareketleri, dünyadaki istihbarat servislerinin çoğunun artan bir işbirliği, koordinasyon ve bilgi paylaşımına gitmelerini gerektirmiştir.

İstihbarat, Türkiye'de pek hoşlanılmayan ve olumsuz yönde mimlenmiş bir konudur.

Resmî dedikodular ve toplum içi erdemsiz bir ispiyonculuk şeklinde algılanır. Bu tür bir algılama kendiliğinden oluşmamıştır ve bir ölçüde Türkiye'ye karşı gerçekleştirilen bir istihbarat faaliyeti olan psikolojik operasyonların neticesidir. Istihbarat faaliyeti

muhtelif yön ve şekillerde tekamül edip kendini çaga uydurarak ve hatta çagın önünde gidip zamanı yönlendirerek günümüze ulaşmıştır.

İstihbarat Teknikleri

Profesyonel istihbaratçılıkta ilk elde edilen haber ve duyum ham bir bilgi olarak addedilir ve belirli aşamalardan geçerek işlenmiş ve istihbarat değeri olan son bilgi haline getirilir. Çünkü çağımızda halen psikolojik operasyonlar ve özellikle çarpıtılmış, uydurma bilgiler vasıtasıyla kamuoyunun dezenforme edilmesi gibi olgulara sık sık rastlanmaktadır.

Bu sebeple temin edilen ham bilgiler titiz bir tasnif ve süzgeçten geçirilerek hakikî bir kıymetlendirme işlemine tabi tutulmalıdır.

Çalışmaların neticeleri amaca uygun formlarda raporlar olarak kâgıda dökülerek bu bilgileri kaynak alarak operasyon ve icraî faaliyet yürütebilecek devlet birimlerine iletilir. Yapılan icraî operasyonla istihbaratın sonucu alınır ve gereği yapılabilirse başarılı bir istihbarat operasyonu icra edilmiş olmaktadır. Bu bir istihbarat çarkıdır ve hemen her istihbarat teşkilâtı bu evrelerle çalışmaktadır.

Esas istihbarat sanatkârlığının başladığı istihbaratın üretimi safhası çok önem taşır.

Bu aşamada temin edilen materyaller kıymetlendirme, sentezleme, tahlil ve yorumlama gibi işlemlere tabi tutulmak durumundadır. Örneğin bilgi kaynağı hangi seviyede güvenilirlik ve isabet telkin eder? İhtimaller dengesinde yeri neresidir? Bilgi piyasaya hangi amaçla sürülmüştür? Hangi zamanlarda? Evvelce bu konuda temin edilen verilerle uyumluluğu ne derecededir? Evet, bu hususlar ve bu hususların takdiri geniş vizyonlu ve feraset sahibi istihbaratçıları gerektirmektedir. Son aşamada istihba-

rat değeri taşıyan bilgiler, istihbarı raporlar halinde bu bilgileri aktif olarak kullanacak makamlara iletilir. İstihbaratın alanı her yer olabilmektedir. Klasik istihbarat dönemindeki yakın tehditler ve komşu ülkelerde istihbarat anlayışı yerine şimdi dünyanın her köşesi; kara, deniz, hava, taşıma vasıtaları istihbarat faaliyetine mekan olmaktadır. Müsahhas olarak bu mekanlar bir devlet başkanı veya cumhurbaşkanının köşkü, başbakanlık konutu, müzakere salonları, bazen de Romanya Devlet başkanı Todor Çavuşesku'da olduğu gibi insan dişlerinin arası bile olabilmektedir.

İstihbarat faaliyetinin baş aktörü insan olmakla birlikte çağımızda teknik ve mekanik aktörler de insan unsuru yanında sahneye çıkmışlardır.

Bu cümleden olarak istihbarat uyduları, otomatik görüntü alan ve kaydeden sensorlar, elektronik ses kayıt cihazları, süper kameralar, pilotsuz uçaklar vb. sayılabilir.

Bununla birlikte istihbaratta insan unsuruyla yapılan takip ve tarassut (dikkatle gözlemlemek) faaliyetinin de ayrı bir önemi vardır.

Bu faaliyet fevkalade bir dikkat, feraset, basiret ve geniş bir vizyon gerektirir. Tarassut faaliyetinde, hedef kat'î surette bu faaliyeti hissetmemelidir. Ajan, ferasetli bakışlarıyla insan jest ve mimiklerini, haletini ve davranışlarını yorumlayıp netice çıkarabilecek vizyon ve kapasiteye sahip bulunmalıdır.

Bu istikamette değerlendirilmesi gereken önemli bir husus olarak; insanların çehresi ve çehrede belli noktalar da fevkalade önemli ruh hallerine ve birtakım hakikatlere işaret etmektedir. Buna yüz okuma sanatı da denilebilir.

İstihbarat bünyesel olarak taktik ve stratejik istihbarat diye ikiye ayrılır.

Taktik istihbarat; güncel konularla ilgili ve güncel olaylar üzerine yapılan çalışmalardır.

Stratejik istihbarat ise; büyük ve önemli olaylarda, uzun vadeli planlamalarla ortaya konan çalışmalardır.

Kullanılan araçlar ve kaynaklar, takip edilen usuller, istihbaratın gaye edindiği alanlar bakımından istihbarat faaliyeti tür açısından fevkalade zengin bir yelpazeye dağılmış durumdadır.

"Küreselleşen dünyaya uyum sağlamak isteyen ulusal ve uluslararası seviyedeki kurumların pek çoğu kabuk değiştirmektedir. Hiç şüphesiz değişen bu kurumların başında da istihbarat örgütleri geliyor. Değişen tanımlar ve kavramlara paralel olarak, istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetleri artık klasik 007 James Bond kalıplarından oldukça uzaklardadır. Örneğin, dünya üzerindeki her türlü kitle iletişimini kontrol eden 'Echelon Ağı', uzaydan her türlü görüntüyü temin eden uydu sistemleri, klasik ajanların tüm fonksiyonlarını fazlasıyla üstlenmiş durumdadır. Sanayi casusluğu hâlâ önemini korurken, istihbarat terminolojisinde yeni mefhumlar, konseptler ön plana çıkmakta: 'Sosyal–Ekonomik–Siyasal–Dinsel–Kültürel İstihbarat' kavramları gibi. İstihbarat ve Karşı İstihbarat Servisleri, artık gelişmiş ülkelerde eskiden olduğu gibi tam bir gizlilik içinde işlerini yürüten kurumlar değildir. Şimdilerde Dışişleri, içişleri, Ekonomi–Maliye, Adalet Bakanlıkları, Kızılhaç, özel servis veren pilot üniversiteler, enstitüler, vakıflar, özel misyonu olan kardinaller, piskoposlar, hahamlar ve tüm misyoner örgütleri, yurtdışında yatırım yapan şirketler, yurtdışında temsilciliği olan medya kuruluşları ve haber ajansları ile de gerektikçe iç içe çalışılıyor. Operasyon konusu ülkelerde istihbarat servislerinin rolü; koordinasyon, finansman, lojistik destek

ve yönlendirme ile sınırlıdır. Artık hedef ülkelerde özellikle istihbarat–ajitasyon faaliyetlerinde deşifre olma riskine girilmemekte; bu iş genellikle doğrudan ya da dolaylı olarak servisle ilişkili yerli işbirlikçilere, taşeronlara sipariş edilmektedir... İşte literatürde bu yerli işbirlikçilere–taşeronlara 'etki ajanları', 'yönlendirici ajanlar' ya da kapsamlı bir deyişle 'nüfuz ajanları' denilmektedir."

İstihbarata bir bilgi mücadelesi olarak bakılması söz konusu olduğu için gelişen enformatik bilgi Savaşındaki çeşitliliği, aşağıdaki şekilde de kategorize edebiliriz;

Komuta ve Kontrol Savaşı: düşmanın stratejik noktalarını vurmak

İstihbarat Savaşı: Gözlem alanını mümkün olduğunca geniş tutmak ve her türlü bilgiyi işlemek

Elektronik Savaş: Elektronik sistemlere etki etmek

Psikolojik Savaş: Tarafların, tarafsızların ve düşmanın düşünce tarzını kontrol etmek

Hacker Savaşı: Bilgisayar sistemlerine sızmak

Ekonomik Bilgi Savaşı: Ekonomik üstünlük için bilgiyi kontrol etmek, engellemek ·

– Siber Savaş: Istikbale dair senaryolar, bilim–kurgu.

Haber kaynaklarına göre istihbarat tasnifinde gizli ve açık istihbarat faaliyeti söz konusudur. Gizli istihbarat faaliyeti hedef kişi ve kurumların bilgileri haricinde yapılmakta ve burada gizli bir eylem ve yönlendirme olgusu muteber olmaktadır. Örneğin bir insanın istihbarat servisine angaje edilmesi yoluyla bilgi temin edilmesi fevkalade önemlidir.

İngiliz iç istihbarat ve kontrespiyonaj servisi MI5'in eski şefi ABD'de 11 Eylül ve 11 Eylül olaylarındaki istihbarat eksikliği konusunda yaptığı yorumda; "En güvenilir istihbarat kaynağı insan; örgüte uzun süre önce sızdırılmış, örgütte uzun süre kalacak ve de operasyonel bilgiye ulaşacak konuma gelecek ajanlardır. Fakat bu kaynaklar angajesi en zor olanlardır" demektedir.

Açık kaynak istihbaratı; kamuoyuna açık, yazılı, görsel ve işitsel araçlar ile yayınlanan bilginin belirli bir hedefe göre kıymetlendirmeye tabi tutulmasıdır.

İstihbarat bilgisinin %90'ı açık kaynaklardan toplanır ifadesi, istihbarat alanında tasvip gören bir yaklaşımdır. Açık kaynak istihbaratı özellikle geçen 10 yıllık zaman süresince fevkalade yoğunlaşmış, fakat bu durum haber ve bilgi karmaşasına sebep olmuştur. İstihbarat servisleri çok kanaldan akan bilgi trafiğine ulaşamaz, bunları kıymetlendirme ve analize tabi tutamaz hale gelmişlerdir. Özellikle ABD istihbarat servisleri çok kanaldan farklı yapıda ve dilde gelen istihbaratı değerlendiremez duruma düşmüş, hangi bilginin güvenilir, hangi bilgininse asılsız olduğu istikametinde bir sınıflandırma fonksiyonundan mahrum kalmışlardır. Açık kaynaklar önümüzdeki dönemlerde de istihbaratın en önemli kaynaklarından birini oluşturmaya devam edecektir. Fakat önemli olan; ham bilgiyi etkili bir şekilde kıymetlendirerek, farklı metotlarla bilgiyi teyit etmektir.

Siyasî İstihbarat

Tarihî gelişimleri ve menşeleri itibariyle askerî istihbarat ve siyasî istihbarat çok eskilere dayanmaktadır. Siyasî bölüm, istihbaratın en geniş kapsamlı sahasıdır. Askerî istihbarata nazaran daha önemli addedilmesi de doğru bir teşhis olacaktır. Çünkü devletler

panoramasında her devlet yakın komşuları olan ülkelerde ve kendilerine uzak olsa bile dünyada önemli bir güç mevkiinde bulunan ve kendisini etkileme gücüne sahip olan devletlerdeki gelişmeleri, hareketlilikleri ve düşünce tarzlarını daha da önemlisi Dünya siyasetlerini takip etmek ve bu konularda fevkalade duyarlı bulunmak durumundadır. Siyasî istihbaratta başarı sağlandığında çoğu askerî operasyona gerek duyulmayacaktır. Askerî istihbarat ise siyasî istihbarat doneleriyle arzu edilen neticelere ulaşılamadığı zamanlarda, askerî operasyonun mukadder olduğu zamanlarda önem ve popülaritesinin zirvesine ulaşır. Ülke içi ve dışı siyasî istihbarat hususunda, istihbarat servisleri arasında bir işbölümü ve göreve yönelik bir örgütlenme ve konuşlandırma söz konusudur. Mesela ABD'de iç istihbarata FBI bakmaktadır ve Adalet Bakanlığı bünyesinde konuşlandırılmıştır. İngiltere'de de iç istihbarat M15 servisi tarafından ifa edilmektedir. M16 dış istihbaratla görevlidir.

Siyasî istihbarat sahasında icra edilen faaliyet özellikle diplomatik misyonlar uhdesinde yapılabildiği gibi özel kuruluşlar olan birtakım dernek, vakıf ve sivil toplum örgütleri tarafından da yürütülebilmektedir. Diplomatik misyonlardaki elçiler, konsoloslar, ataşeler, katipler açık ve tabii birer ajan olarak düşünülmeli ve bu mülahazalarla hareket edilmelidir.

Devletlerin aslî görev ve mesuliyet alanlarından biri ve belki en önemlisi, halkının ve sahip olduğu kara parçasının iç ve dış güvenliğini temin etmektir. Tabii ki bu alanda dış güvenliğin fiili ifası Silahlı Kuvvetler tarafından icra edilir. Bu noktada askerî istihbarat fevkalade önem arz etmektedir. Zamanımızda askerî ve sivil istihbarat alanları ve faaliyeti birbirine karışmış durumdadır ve bu önemli bir problemdir.

Askerî istihbarat faaliyetinin sivil alana ircası, devlet siyasetini olumsuz yönde etkilediği gibi onulmaz demokratik yıpranma, esas sivil istihbarat faaliyetinin durması ve gerilemesi gibi neticeler doğurabilmektedir. Bir devlet, askerî istihbarat yönüyle komşu ülkelerin durumunu harfiyen bilmek ve taktiklerini bu minval üzerine geliştirmek zorundadır. Bu tür istihbaratta; izlenen devletin askerî yapısı, halihazırda bulundurduğu kuvvet durumu, komuta kademesinin takdir ve görüşleri, silah ve araçların miktar, tür ve kaliteleri, genel olarak askerî kabiliyetleri, elektronik ve teknolojik harp kabiliyet ve seviyeleri, askerî eğitim teknikleri, yaptıkları askerî anlaşmaların şartlan, askerî yapının ülke içindeki konumu, ordu üzerinde geniş nüfuz sahibi komutanların taktik ve düşünceleri, nükleer seviye, biyolojik ve kimyasal harp seviye ve kabiliyeti, belirsiz askerî şifreler ve bilgisayar kayıtları gibi hususlar öncelikle ve önemle istihbar edilmesi gereken noktalar olarak görünmektedir.

Askerî istihbarat birimlerinin, sivil istihbarat birimlerine göre avantajlı bir tarafı; gerektiğinde direkt olarak fiili operasyonda bulunma imkânlarının geniş olmasıdır. Hemen her ülkede de durum bu şekildedir. Türkiye'de bu alanda Genelkurmay başkanlığı bünyesindeki Özel Kuvvetler Komutanlığı, temin ettigi istihbarî bilgileri fiilen değerlendirme ve operasyon yapabilme iktidarına sahip bir birimdir. Ve askerî imkânların hepsini gerektiğinde kullanabilmektedir. Yine Genelkurmay İstihbarat başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları, uhdesindeki istihbarat birimleri ile geniş bir yelpaze çizerek devletimizin önemli bir uzvunu teşkil eder.

Yaşadığımız modern zamanda askerî alandaki harekât planları; enformatik ve teknolojik gelişmeler neticesinde C4I (veya 4C+I) formülü ile yürütülmek-

tedir. Bu formülün açılımı şöyledir:

Command (komuta) + Control (kontrol) +Communication (haberleşme) + Computation (bilgisayarlaşma) + Intelligence (istihbarat) ve (information–bilgi)

Önceleri bu formülde bir unsur olarak istihbarat mevcut değildi ancak gelişen teknoloji ve şartların zorunlu sonucu olarak istihbarat unsuru da formüle ilave edilmiştir. Bilgisayar operasyonları ve teknolojileri ise kaçınılmaz olarak formülün içindedir.

Ekonomik istihbarat

2000'li yıllarda casusluğun en popüler sahalarından birisi de ekonomi olacaktır. CIA, 2000'li yılların istihbaratının daha çok ekonomik sahada olacağını bildirmiş ve kendilerinin bu sahaya yoğunlaştığını ve hedeflerinin de kendilerini bu alanda zorlayan Pasifik kuşağını kontrol etmek olduğunu beyan etmiştir. Bu duruma bakıldığında içinde bulunduğumuz yüzyılın casusları arasında daha çok bilim adamı ve ekonomistler mevcut olacaktır.

Bu sahadaki istihbarat çalışmaları 19.yy dan beri sahnededir. Özel istihbarat açısından bu yüzyılda en iyi faaliyet yürüten kurumlarından birisi, Nathan Rotschild özel bankacılık kuruluşudur. Bu firma kredi açarken müşterileri hakkında etraflı bilgi sahibi olmaya fevkalade önem vermiş ve bu iyi istihbarat çalışmalarıyla başarılı olmuştur. 1815 yılında meşhur Waterloo Savaşının neticesi Avrupa'da henüz öğrenilmemişken Rotschild; Prusyalılar ve Ingilizlerin Napolyon Bonapart'ı yendiklerini haber almış ve bu haberi iyi bir şekilde değerlendirerek elindeki resmî hisse senetlerini piyasaya sürmüştür. Rotschild'ın sağlam bir haber aldığını bilen diğer banka ve firmalar, İngilizlerin Savaşı kaybettiğine ve hisse senetle-

rinin daha da düşeceğine inanarak ellerindeki resmî senetleri derhal düşük fiyatla elden çıkarmışlardır. Kısa bir müddet zarfında N.Rotschild tüm senetleri çok düşük fiyatla toplamış ve devasa bir servetin sahibi olmuştur.

Asrımızda bilhassa enerji kaynaklan büyük önem arz etmektedir. Japonya, Almanya ve Avrupa Birliği üyesi diğer ülkeler enerji ve özellikle petrol ihtiyaçlarını başka ülkelerden temin ettiklerinden, bu sahadaki her türlü gelişmeyi ve yenilenmeyi dikkatle izleyerek daimi biçimde ekonomik istihbarat yapmaktadırlar. ABD ekonomik istihbarata fevkalade önem vererek Enerji Bakanlığı bünyesinde özel bir ekonomik istihbarat ünitesi oluşturmuştur ve dış ekonomik politikasını bu ünitenin edindiği verilere göre yönlendirmektedir. Ülkemizin de süratle bir ekonomik istihbarat birimi tesis etmesi gerekmektedir.

Sosyal İstihbarat

Bir devlette olan sosyal gelişme, değişme ve hareketlilikler çoğu zaman diğer devletler açısından da önem arz eder. Küreselleşen dünyada akıl almaz teknolojik ve telekomünikatif gelişmeler göz önüne alındığında ülkelerin toplumsal hayatları da iç içe girmiş durumdadır ve her devlet sosyal yönden mesafesi ne olursa olsun başka devletlerin toplumlarını etkilemeye ve onlardan etkilenmeye aday durumdadır.

Bir toplumun yaşayış standart ve şekilleri, dinsel ve etnik gruplar varsa bunlarla ilgili hareketlilik ve değişmeler, kamuoyunun kayda değer düşünce ve yaklaşımları, toplumda önemli mevki işgal eden insanların istihbarat değeri taşıyan hal ve düşünceleri, magazinel şöhrete sahip kişilerin devletle meşru ve gayri meşru ilişkileri gibi hususlar bu istihbarat sahasının faaliyet alanı içerisine girmektedir.

Teknolojik İstihbarat

Çağımız modern istihbarat dünyasında casus uydular,internet ve teknolojinin bütün diğer imkânları yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Casuslukta insan faktörü önemini yitirmemekle birlikte, bilgiye daha az riskli yollardan ve net bir şekilde ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Çağımızdaki ilerleme özellikle teknolojik sahada görülmekte, elektronik araç, cihaz ve mucizeler yumağı ile nükleer döneme girilmiş olmaktadır. Bilgisayar ve internet enformasyon sistemleri ile yüksek teknolojik dönem başlamış bulunmaktadır. Bu noktada teknolojik gelişmelerin temini ve tekniklerinin keşfedilmesi hususu da teknolojik istihbarat sistemini aktif olarak devreye sokmuştur.

Bilgiler bazen devletler ve kurumlar arası ücrete tabi anlaşmalar yoluyla tarafların rızasıyla temin edilebileceği gibi, bazen de illegal yollardan istihbarat oyunlarıyla ele geçirilebilmektedir. 1950'li yıllarda ABD'nin sahip olduğu atom bombası ve nükleer teknoloji bilgileri diğer büyük devletlerin fevkalade ilgisini çekmiş ve neticede Ruslar başarılı istihbarat oyunlarıyla hem nükleer teknoloji hem de füze ve uçak yapım bilgilerini temin etmeyi başarmışlardır. Buna mukabil Israil'in ele geçirdiği Rus yapısı tanklar ile Demirperde'den Batı'ya iltica eden askerî pilotların kaçırdığı Savaş uçakları da ABD'de tetkik edilerek askerî incelikleri tespit edilmiştir.

Günümüzde teknolojiyi en iyi kullanabilen istihbarat örgütlerinin başında CIA (Central Intelligence Agency–ABD Merkezî Haberalma Teşkilâtı) gelir.

1947'de Millî Güvenlik Kanunu ile kurulan CIA muhtemel personelini yalan makinesi ve güvenirlik testinden geçirir.

Köstebeklerin bu testten geçmek için insanüstü bir tepkisizliğe sahip olması gerekir.

Yalan makinesi testinin çok daha etkili biçimde kullanıldığı diğer bir istihbarat örgütü ise Israil'in Mossad'ıdır.

Mossad'ın kendi ajanlarına iki haftada bir yalan makinesi testi uyguladığı bilinmektedir.

Bu durumda,Mossad içinde başka ülke hesabına çalışabilmek için başka ülke hesabına çalıştığını dahi bilmemek, yani "köstebek olduğunun farkında olmayan bir köstebek olmak" gerekir.

Bir kısaltma sanılan ve bu yüzden büyük harflerle yazılan Mossad, aslında kısaltma değildir ve Ibranice'de enstitü anlamına gelir.

CIA ve Mossad, dünyanın bütün gelişmiş istihbarat servisleri gibi son dönemlerde bilgisayar teknolojisini bütün unsurlarıyla kullanıyor.

Ayrıca casus uydular ve yüksekten uçan casus uçakları bazı dataları elektronik sinyaller ve gelişmiş antenlerle yeryüzüne geri gönderebiliyor. Sismograflar gizli ya da yeraltındaki nükleer testleri kaydedebiliyor. Gizli dinleme aygıtları özel telefon konuşmalarını dinliyor, minyatür kameralar birçok datanın fotografını çekebiliyor ve sonra bu datalar bilgisayarlarla sınıflandırılıp saklanabiliyor. Gizli servislerin bilgisayar ağlarını son derece güvenli bir sistem üzerine inşa etmeleri gerektiği biliniyor. Çünkü artık Dünyada pek çok istihbarat teşkilâtı, network üzerinde çok gizli bilgilere ulaşabilecek bilgisayar uzmanlarını kullanıyor. Yine Soguk Savaş dönemlerinden bu yana espiyonaj faaliyetleri yürütülürken televizyon antenleri, uydu çanak antenleri ve diğer becerikli elektronik aletlerden faydalanıldığı da biliniyor.

Elektronik istihbarat

Modern istihbaratın en çarpıcı ve etkileyici sahasının, geniş anlamda "teknik istihbarat" diyebileceğimiz bu istihbarat dalı olduğunu söylemek yerinde bir tespittir. Bu istihbarat sahası, muhabere istihbaratı, sinyal–telsiz haberleşme seslerini dinleme istihbaratı, fotoğraflama ve film görüntüleme istihbaratı, radarlarla istihbarat ve telemetrik ölçüm (uzaktan mesafe ölçümü) gibi istihbarat dallarının hepsini kapsamaktadır. Çünkü sayılan istihbarat branşlarının hepsi elektronik aygıt ve sistemlere istinaden faaliyet göstermektedir.

Teknoloji harikası sayılan akıllı ve tehlikeli füzelerin ateşlenmesi ve hedefe yönlendirilmeleri elektronik sistemlerle icra edildiği gibi, bağlandıkları hedeflerden saptırılmaları da yine elektronik cihaz ve bilgisayarlarla mümkün olabilmektedir. Bu noktada modern askerî silahlar ve çalışmalar da elektronik gelişimin etki sahasına girmiş bulunmaktadır. Bilgi teknolojisi ve bilgisayarlar artık dünyamıza tamamen hakim bulunmaktadır.

Bilhassa bu istihbarat alanında ABD başı çekmektedir.

Soguk Savaş döneminde ABD'nin Türkiye'de bulunan muhabere ve dinleme istasyonları Sovyetler Birligi ve komünist yayılım etkisini kaybedince ülkemizdeki faaliyetini farklı amaçlarla sürdürmektedir.

NSA– Amerikan Ulusal Güvenlik Ajansı

Dünyada sinyal–İşaret istihbaratı, elektronik dinleme ya da elektronik casusluk denince aklımıza ilk gelen kurum Amerika'nın kısa adı NSA olan Millî Güvenlik Ajansı'dır.

NSA, dünyanın en yaygın, en gelişmiş elektronik dinleme ve izleme altyapısına sahip 'büyük ku-

lak' ya da 'global kulak' diye de anılan süper gizli bir Amerikan devlet kurumudur.

Hakkında bilinenlerin çok sınırlı olduğu kurumun başkanları generallerdir ve bunlar ortalıkta görünmezler, istisnai durumlar dışında pek konuşmazlar.

Amerika'da dünya çapında dinleme faaliyetlerini yürüten üç ayrı kuruluş bulunuyor;

NSA (Ulusal Güvenlik Ajansı), FBI(Federal araştırma Bürosu) ve CIA.

ABD'nin 'en büyük kulağı' olan NSA, başkan Harry S. Truman'ın 24 Ekim 1952'de imzaladığı 'çok gizli' genelgeyle kuruldu.

Truman bu yeni kuruluşa, dünya çapında iletişim istihbaratı görevi verdi.

Önceleri diplomatların ve askerlerin şifreli telsiz görüşmelerini dinleyen NSA, daha sonraları uluslararası sivil telefon görüşmelerini de hedefleri arasına aldı.

1960'lı ve 70'li yıllarda ortaya çıkan yönlü telsiz haberleşme ve uydu teknolojisi NSA'nın işini daha da kolaylaştırdı.

Artık havaya çıkan hiçbir radyo sinyali, hiçbir telefon görüşmesi NSA'nın dünya yüzeyine dağılmış binlerce uzmanının eline düşmekten kurtulamıyordu. NSA'da halen 21 bin personel görev yapıyor. Bu rakam bazı iddialara göre 50 bin civarında.

ABD, elektronik istihbarat için yılda 20 milyar dolar harcıyor. NSA'nın yıllık bütçesi ise 3,6 milyar dolar.

NSA'nın Boeing 707 uçak gövdeleri üzerinde geliştirilen RG-135 tipi uçakları ABD Hava Kuvvet-

leri içinde bağımsız olarak görev yapıyor.

ABD donanma gemileri görünümündeki gemilerse okyanus ve denizleri denetliyor.

NSA'nın yer istasyonlarının ABD büyükelçiliklerinde ya da ABD'ye dost ülkelerin topraklarında, ev sahibi ülkelerin denetimine tabi olmaksızın faaliyette bulunduğu düşünülüyor. NSA'nın en yakından takip ettiği ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Hatırlanacağı üzere, 1972 yılının Ağustos ayında çok önemli bir olay meydana gelmişti...

İstanbul–Karamürsel dinleme istasyonunda "analizci" olarak çalışan NSA görevlisi Perry Fellwock, gizli bilgileri Ramparts isimli bir Amerikan dergisiyle paylaşmış, NSA'nın bütün Sovyet kodlarını kırabileceğini iddia etmiş ve bunu ispatlamaya çalışmıştı. Felhvock, Türkiye'deki dev çanak antenleri kullanarak Sovyet ordusunun yaptığı telsiz görüşmelerini ve hatta Sovyet Başbakanı Kosigin ile ölümünden kısa bir süre önce kozmonot Vladimir Kamorov arasında geçen dramatik konuşmayı da dinlemişti.

Günümüzde, artık yüzlerce casus uydusu dünya çevresindeki bir yörüngede bulunmaktadır. Bunlar, hem askerî hedefleri gözetlemekte hem de dünyanın neresinde olursa olsun insanların yatak odalarının içlerini bile görüntüleyebilecek uluslararası telefon, teleks veya veri bağlantılarını sistematik olarak inceleyip ilginç bilgilerin bulunup bulunmadığını araştırabilecek niteliktedir.

ABD Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA)'nın Örtülü Operasyonları

ABD Ulusal Güvenlik Ajansı'na karsı açılan bir dava dosyası, bireyleri kontrol altında tutmak için ta-

sarlanan ürkütücü teknolojileri ve programlan açıklamaktadır.

Aşağıdaki belge, John St. Clair Akıvei, Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA)'na Karşı Washington'da açılan bir dava dosyasını kapsamakta ve Ulusal Güvenlik Ajansı ile ilgili bilgileri, ulusal güvenlik faaliyetleri teknolojilerini ve yurttaşları izlemek için yapılan örtülü operasyonları vermektedir:

"Ulusal Güvenlik Ajansının Misyonu ve Yurt Içi İstihbarat Operasyonu haberleşme istihbaratı

ABD'de ve dünyada tüm elektronik haberleşmenin yurdu kaplaması, ulusal güvenliği temin eder. Ft. Meade, Maryland'de–ki Ulusal Güvenlik Ajansı 1960'lı yıllardan beri dünyadaki en gelişmiş bilgisayarlara sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı teknolojisi özel şirketlerden, akademiden ve halktan gizli olarak geliştirilmiş ve yürütülmüştür.

İşaret–Sinyal İstihbaratı Ulusal Güvenlik Ajansı, işaret istihbaratı görevi için, çevredeki şifresi çözülmüş EMF dalgalarını bilgisayara telsiz olarak kaydetmek ve kişileri vücutlarındaki elektrik akımları ile izlemek için bir bilgisayar programı geliştirdi.

İşaret istihbaratı, içinde elektrik akımı bulunan her şeyin çevresine EMF dalga yayan bir manyetik alana sahip olması esasına dayandığı için Ulusal Güvenlik Ajansı/Savunma Departmanı, elektriksel aktivitesi olan insan yapısı veya organik her cismi uzaktan analiz edebilen hususi bir dijital araç geliştirmiştir.

Yurt İçi İstihbarat Ulusal Güvenlik Ajansı tüm ABD vatandaşlarının kayıtlarına sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı, 50.000'den fazla ajanından herhangi birinin dikkatini çeken ABD vatandaşları için bilgi toplamaktadır. Bu ajanlar, herhangi bir kişiyi kendili-

ğinden izleme yetkisine sahiptir.

Ulusal Güvenlik Ajansı her mevkide, 'daimi ulusal güvenlik anti terörist gözetim şebekesi–ağı'na sahiptir. Bu gözetim ağı tamamen kılık değiştirmiştir ve halktan gizlenmektedir. Birleşik Devletler'de şahısları takip etme işi Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elektronik gözetim ağı ile ucuz ve kolayca yürütülmektedir.

Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, kendi toplumlarında güya halktan biriymiş gibi hizmet verirler ve izlemek istedikleri kişiler hakkında istihbarat toplayabilmek için örtülü ve yasal işlerde çalışırlar.

Toplumdaki Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, genellikle sosyal sahada çalışan avukat ve iş adamı gibi gizli kimliklere sahiptir.

Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, Ulusal Güvenlik Ajansı'nın yurt içi istihbarat ağını ve gizli işleri kullanarak,

Birleşik Devletler'deki binlerce ferdin yaşamını kontrol edebilir. Bunlar tarafından bağımsız olarak yürütülen operasyonlar bazen kanun sınırlarının ötesine taşabilir.

Ulusal Güvenlik Ajansı'nın operasyonları ile yüzlerce sayıda habersiz vatandaşa uzun süreli kontrol ve sabotaj yapılmış olması muhtemeldir.

Ulusal Güvenlik Ajansı ağı, Birleşik Devletler vatandaşlarına örtülü olarak suikast veya akıl ve ruh bozuklukları olarak teşhis edilebilecek konulara sebep olacak örtülü psikolojik kontrol operasyonları yapma yeteneğine sahiptir."

Elektronik Gözetim Ağı 1960'lann ilk yıllarında dünyadaki en gelişmiş bilgisayarlar Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elinde idi.

Bu bilgisayarlarla araştırılan yeni buluşlar Ulusal Güvenlik Ajansı için saklandı. Şu anda Ulusal Güvenlik Ajansı, mevcut bilgisayar teknolojisinin 15 sene ilerisinde olan nanoteknolojik bilgisayarlara sahiptir.

Ulusal Güvenlik Ajansı, Birleşik Devletler'de her ortamda bütün haberleşmeleri kontrol eden yapay zekalı gelişmiş bilgisayarlar kullanarak, rahatsızlık verici addettiği bilgileri elde eder. Bu bilgisayarlar bütün haberleşmeleri verici ve alıcı uçlarda denetler. ABD'nin bu rahatsızlık verici haber alma hadisesi Ulusal Güvenlik Ajansı'nın "İşaret İstihbaratı" misyonunun bir sonucudur. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elektronik gözetim ağı, tüm elektromanyetik saha tayfını denetleyebilecek araçların hücreli düzenlenmesine dayanır.

Bu cihaz, diğer elektronik Savaş programları gibi büyük bir gizlilik içinde geliştirilmiş, yürütülmüş ve muhafaza edilmiştir.

İşaret istihbaratıyla Uzaktan Bilgisayar Karıştırma Ulusal Güvenlik Ajansı, Birleşik Devletler'de satılan tüm kişisel bilgisayarların ve diğer tüm bilgisayarların izlerini muhafaza eder. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın "elektromanyetik alan–saha cihazı", monitörden ve güç kaynağından çıkan dalgaları süzerek kişisel bilgisayarların devre tablosundan çıkan radyo frekanslarına ayarlanabilir. Bilgisayar devre tablosundan çıkan radyo frekanslı yayın, bilgisayardaki dijital bilgiyi içerir. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın cihazından çıkan kodlanmış radyo frekansındaki dalgalar, bilgisayar devreleriyle, bilgisayara girebilir ve bilgisayardaki verileri değiştirebilir.

Ulusal Güvenlik Ajansı'nın Elektro Manyetik Beyin Uyarılmasını Kullanması

Ulusal Güvenlik Ajansı "İşaret İstihbaratı", "Uzaktan Nöral Denetim ve Elektronik Beyin bağlantısı" için "Elektro Manyetik Beyin Uyarılması"nı kullanmaktadır.

NSA bilgisayarında üretilen beyin planlaması, beyindeki elektriksel faaliyetleri sürekli olarak denetlemektedir.

NSA ulusal güvenlik gayesiyle, binlerce insanın ferdî beyin haritalarını kaydetmekte ve şifrelemektedir.

Elektronik gözetim amacıyla, beynin konuşma merkezindeki elektrik faaliyetleri, kurbanın sözlü düşüncelerine çevrilebilir.

Uzaktan Nöral Denetim, kulağı devre dışı bırakarak ve ses haberleşmesinin doğrudan beyne gitmesini sağlayarak şifrelenmiş işaretleri, beynin işitme korteksine gönderebilir.

Uzaktan Nöral Denetim, kurbanla herhangi bir temas olmaksızın, kurbanın beynindeki görsel korteksteki elektrik faaliyetlerini planlayabilir ve beyindeki tasvirleri (görüntüleri) bir videonun monitöründe gösterebilir.

NSA ajanları kurbanın gözlerinin gördüğü her şeyi görürler.Görsel hafıza da görülebilir. Uzaktan Nöral Denetim gözleri ve optik sinirleri atlayarak (devre dışı bırakarak), doğrudan görsel kortekse görüntü gönderebilir. NSA ajanları, beynin programlama gayesi için, gözetim altındaki kişi REM uykusunda iken, onun beynine gizlice görüntü yerleştirmek için bunu kullanabilir.

NSA Teknikleri ve Kaynaklar

Uzaktan RNM Cihazları NSA'nın RNM donatısı izlenen kişilerin beynindeki potansiyelleri uzaktan okuyabilir ve onların verimlerini (performanslarını) etkilemek için sinir sistemi aracılığıyla mesaj gönderebilir. RNM elektronik olarak bireyleri teşhis edebilir ve onları Birleşik Devletler'deki herhangi bir yerde izleyebilir. Bu donatı, bir şebeke (ağ) üzerindedir ve yurt içi istihbarat operasyonları, yönetim güvenliği ve biyoelektrik mücadele durumunda kullanılır.

Metropol Alanlarında Nokta Görevlileri

Her bölgede on binlerce kişi, NSA personeli tarafından örtülü kontrol için teşhisedilen kişileri (bazen bilmeyerek) takip ve kontrol etmek için, mahalle–işyeri casusu ve nokta görevlisi (muhbir) olarak çalışmaktadır. Büro dışında çalışan ajanlar, binlerce kişiyi izleyen nokta görevlileriyle (muhbirlerle) sürekli haberleşme içindedirler. Uzak bölgelerdeki ofislerde çalışan NSA ajanları, gözlemlenen kişiyle temas halinde bulunan ve halk içinde tespit edilen herhangi bir kişiyi anında teşhis edebilirler.

Kimyasal Madde ve ilaçlar Verilmesi için NSA Tarafından Evlere Yerleştirilen Plastik Boru Şebekesi

NSA, uyutma gazı ve beyin yıkamaya yardımcı olan ilaçların verilmesi için kişilerin hava kanallarına ve su musluklarına hat döşemek için gerekli aletlere sahiptir. Bu CIA'in farma–psikolojisinin (psikofarmoloji) bir neticesidir.

Insan Beynindeki EEG'leri Okuyabilen Özel EMF Donatısı NSA dijital bilgisayarlar kullanılarak kişileri teşhis ve takip edebilir. NSA İşaret istihbaratından gelen EMF (Elektromanyetik Alan) sinyaliyle yapılan ESB (Beynin Elektriksel Uyarılması) kişileri

kontrol etmek için kullanılmaktadır.

Yukarıdaki verilerden açıkça görülebileceği gibi ABD Ulusal Güvenlik Ajansı, insan beynine kadar sızan bir örgüt görünümündedir.

Bunlar; milyonlarca masum insanın zihnini, günlük olarak kullanılan gelişmiş teknolojileri denetlemektedir ve demokratik toplum diye adlandırdığımız şeyin görünen yüzünün arkasındaki otoriter ve mütehakkim anlayışların kaba bir ifadesidir.

Bu dava Amerikan mahkemelerinde görülmektedir.

George Orwell'ın meşhur romanı "1984"te tahayyül ettiği "Büyük Birader", maalesef bugünün dünyasının bir gerçegi olmuştur.

Büyük birader daimi surette yaptıklarımızı ve düşündüklerimizi takip ve tarassut altında bulundurmaktadır.

Telefon Dinleme Teknikleri

Telefonların dinlenmesi ve takibi, Soguk Savaş yıllarından bu yana popülaritesini korumaktadır.

Hele zamanımızda teknik dinleme boyutları elektronik gelişime paralel olarak fevkalade önemli mesafeler kat etmiş, istihbarat servislerine önemli bir katkı ve kolaylık arz eder hale gelmiştir.

Kablolu telefonlarda ve mikrofon yolu ile dinleme istihbaratında şu teknikler kullanılmaktadır;

1- Telefon cihazının ahizesi içine mini mikrofon yerleştirilmesi: Mikrofonlar ya da çok küçük olmaları sebebiyle "böcek" olarak tarif edilen cihazlar dinleme amaçlı olarak hemen her yere gizlice ve kolaylıkla konulabilmektedir. Hatta hareket halinde insanın elbiselerinin herhangi bir kısmına raptedildiğinde

yine gerekli dinleme ve algılama görevini ifa eder. Bu tür elektronik istihbarat takibine maruz kalma durumundaki resmî ortamlarda güvenli konuşma hattı veya kozmik oda dediğimiz sistemler devreye sokulur ve haberleşme bu suretle yapılır.

Telefon hatlarına müdahale edilerek özel teller kullanılması:

Bu teknikte en sıhhatli usul, telefon hatlarını taşıyan direklerden birisinin tepesinden veya sokak çevresinde bulunan hat kutusundan bağlantı sağlanmasıdır. Tabii ki bu eylemlerde dikkat çekmemek için istihbarat görevlilerinin telekomünikasyon görevlileri ile uyum ve iletişim içerisinde bulunmaları gerekmektedir.

2.Dinleme işlemi yapılacak hedef yerin tabi olduğu santralden faydalanılması:

Örneğin şehir veya bina santrallerinde eleman bulundurmak veya bulunan elemandan istifade etmek yaygın bir uygulamadır.

Ayrıca herhangi bir hat kullanmadan, hedef binanın yan duvarlarına, tavan veya zeminine raptedilen özel gelişmiş elektronik cihazlarla da içerideki ses ve telefon görüşmelerini kaydetmek ve takip etmek mümkündür.

Denizaşırı ülkelerle yapılan uzak mesafe konuşmalar, su altı telefon kabloları tarafından nakledilmekte olduğundan denizaltı gemileriyle istihbarat faaliyeti de ayrı bir önem kazanmıştır. Bu denizaltı kablolar sisteminin en önemlisi Avrupa'yı Amerika kıtasına bağlayan birkaç bin km'lik Transatlantik Telefon Hattıdır.

Bilhassa önem arz eden askerî ve diplomatik karargahlar; konsolosluklar, istihbarat birimlerinin faaliyet gösterdiği hizmet binalarında ve buna ben-

zer devletin gizli, stratejik ve önemli işlerinin mütalaa edildiği yapılarda istihbarı dinlemelere karşı güvenli konuşma hatları ve odalar tesis edilmiştir. Buna istihbarat dilinde temiz konuşma hattı denmektedir. Kırmızı hatlı telefonlar, ülkemizde Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Ulaştırma Bakanlığı'nda bulunur. Askerî kanadın ise siviller için ayrılan bu hatların dışında özel şifreli hatları vardır. Ancak ne yazık ki bu tür istihbarı dinleme olayları, sadece devletin görevli ve yetkili birimlerinin belirli mevzuat prosedürü ile icra ettikleri bir faaliyet olmayıp, zaman zaman sıradan fertlerin, şirketlerin, partilerin, rekabet eden çevrelerin ve tabii ki teröristlerin müracaat edip kullandıkları illegal bir bilgi edinme yolu da olabilmektedir.

1972 yılında ABD'de yaşanmış bir dinleme skandalı olan Watergate hadisesi çarpıcıdır.

Dönemin Cumhuriyetçi başkanı Richard Nixon yaklaşan seçimler sebebiyle tekrar seçilebilmek için rakibi Demokrat Parti'nin seçim stratejisini temin etmek amacıyla bu partinin seçim merkezi olan Watergate binasındaki bürolara gizlice mikrofon yerleştirme talimatı vermiş, bu mikrofonları yerleştirip dinleme yapan adamlarının hırsız zannedilerek yakalanması üzerine de fevkalade zor duruma düşmüş ve nihayet ses bantlarını teslim ederek 1974'te istifa etmek zorunda kalmıştır.

Bu konuda şu alıntıyı vermemiz gerekir.

Özel ajan olarak takdir belgesi de bulunan, NSA'nın eski çalışanlarından Wayne Madsen şunları söylemiştir: "Türkiye'de iki yerde tele kulağımız var; tüm telefon, faks, cep telefonu ve e-mailleri çözebiliyoruz."

Bilimsel İstihbarat

Bilimsel istihbaratın faaliyet sahası; özellikle ilmi araştırma kurumları, üniversitelerdeki laboratuvar çalışmaları ve bilim adamlarının ürettikleri muhtelif formül, icat ve çözümleme gibi olgulardır.

Bu konuda ABD'nin Alaska'da tenha bir bölgede yürüttüğü HAARP adı verilen projesi oldukça çarpıcıdır.

Proje amaçları arasında iklimlerin değiştirilmesi, füzelerin istikametlerinin saptırılması gibi hususlar vardır.

ABD Savunma Bakanlığı, dünya liderliğini koruyabilmek amacıyla iklimi de kontrol altında tutmaya çalışmaktadır.

Hava Kuvvetleri'nin hazırlattığı "Bir güç artırıcı olarak iklim" adlı raporda, iklimin nasıl kontrol altına alınacağı anlatılmaktadır.

Raporda, ABD'nin, Körfez ve Bosna Savaşlarında meteorolojiyi kullanarak üstünlük sağlamaya çalıştığı, ancak birçok hava operasyonunun da meteorolojik şartlar yüzünden yapılamadığına dikkat çekilmektedir.

Buna göre meteorolojik oluşumlara müdahale ederek,2025'te şunları yapmak mümkün olacak:

Radarlara yakalanmayan pilotsuz casus uçakların atmosfere taşıyacağı maddelerle, kurak bölgelerde bile "yağmur" yağdırılabilecek.

Tohumlama-ısıtma yöntemiyle, havadan ve karadan müdahaleyle belirli bir bölge üzerindeki "sis"yok edilebilecek.

Gelecekte bu işlem mikro viyole dalgaları ve lazer kullanımıyla çok daha kolaylaşacak; tank ve kara

kuvvetleri, askerî üs, ekipman ve operasyonların kamufle edilmesi için de ani ve yoğun sis oluşturulacak.

Tropikal bir fırtınanın açığa çıkardığı enerjinin 10 bin megatonluk bir hidrojen bombasına eşit olduğu düşünülürse, "fırtına yaratma" olanağı, askerî güçlerin elinde müthiş bir silaha dönüşecektir.

Bu silah, gelecekte, şimşek oluşturmak ve şimşeği seçilen hedeflere yönlendirmek boyutuna ulaşacak ve "uzayın iklimi"nin kontrol altına alınmasıyla düşman güçlerin haberleşme, radarla ve uzaydan izleme sistemlerini işlemez hale getirecektir.

Siber İstihbarat

Elektronik–otomatik ve dijital sistemler ile ileri teknoloji harikası makinelerin kullanımı ve kontrolü eylemleri, "sibernetik" olarak bilinmektedir.

Siber istihbarat tabiri ise,son 20–25 yılın geliştirdiği bir kavramdır ve sibernetik bilimine konu olan araç ve cihazlarla yapılan istihbaratı ifade eder. İleri teknoloji ürünü denilince akla yüzyılın harikası bilgisayarlar gelmektedir. Ve tabii ki bu donanımın getirdiği ve yürüttüğü internet ortamı. Yine bu teknolojik ürünlerle paralel yürüyen ve çağı ifade eden bilgi (enformasyon) Savaşları. Belki de bunların ötesinde ağ Savaşları Bilgisayar teknolojisinde "donanım" bilgisayarın mekanik kısmını ifade eder. Bunlar monitör, hard disk, ram, faks modem gibi dokunabildiğimiz parçalardır (hardvvare).

Yazılım ise bilgisayarın fonksiyonlarını ifa edebilmesi için ona verilen tüm bilgi ve komutların listesidir (software).

Bilgisayarın donanım kısmına evvelce gizli bir şekilde raptedilmiş özel bir çip yoluyla veya teknik

bir gizli sistem ile ya da klavye tuşlarına saklanmış bir minik parça ile bilgisayar akışının izlenmesi gerçekleştirilmektedir.

Bu tür sistemlerde, uyuyan küçük çipler uzaktan komut yoluyla arzu edilen zamanda aktif hale getirilebilmektedir.

Ve bu çağın harikası sayılan makine artık her ortama girmiş, resmî ve gayri resmî, askerî-sivil tüm sahalarda kullanıma geçmiştir.

Bilhassa istihbaratta, açık kaynakların geniş ve seri bir şekilde taranması ve birtakım bilgisayar operasyonları ile gizli bilgilere erişim önem kazanmıştır.

Siber istihbarat sahasının en çarpıcı eylem tarzı, "hack"denilen ve bilgisayar sistemini tahrip etmeye yönelik virüsleme ve felce uğratma operasyonlarıdır. Bu saldırılar siber saldırı (syber attack) kavramı içinde mütalaa edilmektedir.

1994 yılının Ekim ayında Pentagon'a bağlı olarak çalışan Savunma Bilimi Kurulu raporu, ABD'nin stratejik amaçlı ve birbiriyle bağlantısız "hacker" saldırıları görüntüsü altında ifa edilen bilinçli bir dış siber saldırıya maruz kalabileceği ve bu saldırıdan ABD'nin haberi bile olmayabileceği konusunu gündeme getirmişti. Bilgi Savaşı mefhumu üzerine çalışmalarını resmî olarak ilk kez 1992 Aralık ayında başlatan ABD Genelkurmayı, 1996 yılında bilgi Savaşlarını şu şekilde resmî tanıma döktü: "Ulusal askerî stratejiler doğrultusunda; kendi bilgi ve bilgi sistemlerimizi koruyup etkin bir şekilde kullanırken, diğer bilgi ve bilgi sistemlerini etkilemek." ABD Hava Kuvvetleri'nin bilgi Savaşları tanımı ise şöyledir: "Dost kuvvetleri benzer eylemlere karşı korurken, düşmanın bilgi ve bilgi sistemlerini iptal etmeye, kullanmaya, çarpıtmaya veya yok etmeye yönelik olarak

bilgi ortamında uygulanan her türlü eylem."

Başta ABD olmak üzere birçok ülke devlet sırlarının terör örgütlerinin veya diğer devletlerin ellerine geçmesinden derin kaygılar duymaktadır.

Nitekim son saldırılardan sonra ABD hükümeti kendine ait özel bir internet sitesi kurma planları üzerinde çalışmaktadır. Fiziki olarak internetten ayrı

olarak kurulacak olan yeni network veya intranet, devlete ait bilgileri hacker ve virüslerin tehdidinden uzak tutmayı hedeflemektedir.

Bir Beyaz Saray sözcüsü, "Siber uzayımızı hacker'lar, terörist gruplar ve siber silahlarını bize karşı kullanmak isteyen yabancı devletlerden korumak zorundayız" diyerek yönetimin internet güvenliği konusundaki endişelerini dile getirmektedir. Fransa'da ise bambaşka bir kaygı gündeme getirilmektedir.

Fransız İstihbarat Servisi ve Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı 100 sayfalık "Bilgi Sistemleri Güvenliği: Bağımlılık ve Maruz Kalma" başlıklı rapor

Microsoft hakkında farklı bir bakış açısı getirmektedir. Rapordaki ifadeler aynen şöyledir:

"Fransızlar tüm dünyada ve kendi ülkelerinde kullanılan bu sisteme güvenmiyorlar. Nedeni sistemin içinde bir casusluk programının varlığına ilişkin şüpheleridir. Sistemin şeffaf olmadığını söylemelerinin altında yatan gerçek de budur. Microsoft'ta birtakım ‹arka kapılar' olduğuna dair yaygın söylentileri duymuşlardır ve bağlantılı olarak içini bir türlü tam olarak göremedikleri bu arka kapılar yoluyla gizli bilgilerin Amerikan istihbarat servislerine aktığına inanmaktadırlar."

Arap Milliyetçilik Faaliyetleri

Osmanlı ordusu içinde "EL AH İD" ve "CEMİYYETÜL SURİ YETÜL ARABİYE" adlı Arap milliyetçiliğini savunan örgütü ve buna bağlı subayları Teşkilatı Mahsusa deşifre etmişti. Teşkilatı Mahsusa, EL AHİD'in Arap kökenli subaylardan oluştuğunu, örgüte kabul edilecek subayların muhtelif soruşturmadan geçirilip yemin ettirildikten sonra örgüte kabul edildiğini ortaya çıkartmıştı.

Teşkilatı Mahsusa yaptığı araştırma ile özellikle Arap topraklarına atanan, Arap orijinli subayların "EL AHİD" örgütüne kayıtlarının yapılıp çoğunluğun sağlanması hâlinde bir darbe ile amaçlarına ulaşacağının tespitini yaptı. Teşkilatı Mahsusa örgüt içinde faaliyette bulunan Albay Selim Hafız El Cezir ile Aziz Ali Mısri'yi belirleyip bunlardan Selim El Cezairi'ye istenen bilgileri verdiği takdirde kendisine dokunulmayacağı bildirildi. Bu teklifi kabul eden Cezairi'ye yeni bir kimlik verildi ve Cezayir'e gönderildi. Cezairi, 1914 yılına kadar "EL AHİD" örgütü ve Arap milliyetçiliği hakkındaki bilgileri Teşkilatı Mahsusa'ya gönderdi.

Harbiye mezunu Aziz Ali Mısri yargılama sonucu idama mahkûm edildi. Libya da elindeki silahları Sunusilere teslim etmesi emrini almasına rağmen bunu yapmadı. İngilizlerin araya girmesi ve zorlaması ile Osmanlı yönetiminin Araplara bir jest yapma düşüncesiyle serbest bırakıldı. Arap milliyetçilik hareketinin lideri Şerif Hüseyin'in ordusunda Aziz Ali Mısri Türklere karşı savaşmıştı.

Aziz Ali Mısri, Genelkurmay Başkanlığı'na kadar yükselmiş ABD'de Mısır elçiliği yapmış, Mısır kralı Faruk'u deviren ihtilal komitesi içinde de yer aldı.

XIX. yüzyılda Osmanlı topraklarında bulunan Orta Doğu'nun zengin petrol kaynaklan, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya ve ABD'nin ilgisini çekmiş, buraya hakim olabilmek için Arap milliyetçilik hareketlerinin kışkırtılmasına çalışmışlardı.

Teşkilatı Mahsusa, Arap milliyetçilik hareketlerini kontrol etmek için büyük bir güç sarf ediyordu. Bu amaçla konsolosluktan, yardım, edebi, kültürel dernekler, yabancı hastane ve öğretim kurumları ve benzeri kuruluşlar gözetim altına alınıyordu.

Teşkilatı Mahsusa Başkanı Süleyman Askeri'nin yanında Eşraf Sencer (Kuşçubaşı) çalışmaları yöneten önemli bir kişiydi. Eşref Bey, Trablusgarp, Balkan, Edirne, I. Dünya Savaşı'nda bulundu. Teşkilatı Mahsusa lideri olarak 1914 başlarında Hint Hilafet Komitesi'nin Zürih'teki toplantısına katıldı.

Beyrut'ta Fransızlar, Bağdat'ta İngilizler, Kudüs'te Almanlar, Bingazi'de İtalyanlar Mısır'da ise Ruslar, Arap milliyetçiliğini kışkırtma faaliyetleri içine girmişlerdi. Bu faaliyetlere karşı koymak üzere Osmanlı Başkomutanlığı emriyle Teşkilatı Mahsusa Örgütü Lider Eşref Sencer, Arap Masası Şefi Şeyh Salih, Şerif-El Tunusi ve İstiklal Marşı şairi Mehmet Akifi yanına alarak Beyrut'ta çalışmalara başlamıştı. Beyrut'ta Şeyh İbni Raşit'e ayaklanmalara karşı Osmanlı Devleti'nin düşüncelerini anlatıp padişahın hediyelerini sundular.

İbni Raşit'le yapılan müşterek çalışmalar sonucu Eşref Sencer, Beyrut'taki Fransız Konsolosluğu ile ilişki kuran casusları tespit etmeye çalıştı. Osmanlı yönetiminden memnun olan birçok Lübnanlı Teşkilatı Mahsusa etrafında toplanmıştı. Bu arada Teşkilatı Mahsusa mensubu Lübnanlı Hasan ElAbed yazıhanesinde öldürüldü. Katil Fransız Konsolosluğu'na sığınmıştı. Ali Münif Bey, Eşref Bey'in talimatıyla kon-

solosluğu bastı ve katili teslim aldı.

Beyrut'taki örgüt içinde bulunan Sadık Bey, Yusuf Setvan Bey'le birlikte gizli Arap örgütleri "EL AHİD" ve "EL KATHA NİYYE"cilere karşı mücadeleye girmişlerdi. Bu örgütün liderliğini yapan Selim El Cezairi ve Aziz Ali AlMısri'nin faaliyetlerini tespit ettiler.

Dünya Savaşı zamanı Eşref Sencer, Suriye cephesinden Mısır'a gelmiş, Süveyş Kanalı'nda İngilizlere karşı savaşmış fakat esir düşmüştür. Mondros Mütarekesi'yle yapılan esir mübadelesiyle serbest bırakıldı. Daha sonra Karakol Örgütü içinde yer aldı. Kocaeli ve Adapazarı'nda Kuvayı Milliye komutanlığı yaparak Ferit Paşa hükümetine bağlı Anzavur çetesine karşı yapılan mücadeleyi kazanmıştı.

Teşkilatı Mahsusa'nın Lideri Süleyman Askeri, 1905'te Harbiye'den kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun olmuş, 1908 II. Meşrutiyet Hareketi'nin içinde bulunmuş, 1908'de kol ağalığı görevi ile Bağdat'ta daha sonra Bingazi ve çevresi komutanlığı kurmay başkanlığına atanmış, Balkan Harbi'ne iştirak etmişti.

I. Dünya Savaşı başlarında emekli edilmiş, fakat aynı yıl kaymakam rütbesi ile Basra valiliğine ve Basra fırkası komutanlığına atanmış, İngilizlerle çarpışmış, iki kere yaralanmış, yenilgiyi hazmedemediğinden intihar etmiştir.

Cemal Paşa hatıralarında Süleyman Askeri ile ilgili şu bilgileri verir.

"Süleyman Askeri Bey biraz aceleci ve biraz da nikbin olmasına rağmen pek mükemmel ve müteşebbis bir idare adamı sayılabilirdi. Yüksek zekâsı son derece cesaret ve fedakârlığıyla muhitine itimat ve emniyet veren bu mümtaz şahsiyetten pek çok siyasi istifadeler temin edilmiştir."

Mekke Emiri Şerif Hüseyin, Hicaz, Suriye, Irak'ı birleştirerek müstakil bir Arabistan krallığı kurmak istemiş ve İngilizlerden yardım talep etmişti. İngilizler zengin petrol yataklarına sahip olmak amacıyla İngiliz İstihbarat Teşkilatı mensubu Thomas Edward Lawrence, Captain Shakespeare kanalıyla Arap milliyetçilik hareketlerini kışkırtmakta, düşmanın Türkler olduğunu anlatarak, altın ve para vermek suretiyle Arap şeyhlerini satın aldılar ve vaatlerde bulundular. 1915'te Shakespeare verdiği sözü tutmayınca Suudiler tarafından öldürülür.

Öte yandan Orta Doğu'ya hâkim olmak isteyen Almanlar, Alman İstihbarat Teşkilatı mensubu Wessmuss ve Otto Von Niedermayer, İngilizlere karşı bölgede hâkimiyet savaşına girmişti. Osmanlı yönetimi Almanlarla birlikte olup Teşkilatı Mahsusa'ya para yardımında bulunmakta, karşılığında iş satın alıyorlardı. Teşkilatı Mahsusa, Almanların özellikle Afrika ve Arap Yarımadası'ndaki mücadelelerine destek veriyordu.

Teşkilatı Mahsusa, Casus Lawrence'nin faaliyetlerine karşı Süleyman Askeri, Eşref Sencer (Kuşçubaşı) Nuri Paşa gibi komutanlar Orta Doğu cephelerinde mücadele ediyordu. Lawrence, Mekke Emiri Şerif Hüseyin'in oğlu Faysal'la iş birliğine girerek, Arap asilerinin top, tüfek, erzak, dinamit, araç, öğretmen, uzman, teknisyen vb. ihtiyaçlarını temin ederek Hicaz, Irak, Suriye, Arabistan'da Türklere karşı isyanların çıkmasını sağladı.

Teşkilatı Mahsusa da Arapları maddi yönden desteklemesine rağmen İngilizler kadar doyurmayı ve kandırmayı başaramaz. Cihat ilan eden Osmanlılara karşı, Lawrence'nin altınla satın aldığı Araplar, Osmanlı ordusu ve Teşkilatı Mahsusa mensuplarını arkadan vurarak toplu katliamlar yaptılar.

Teşkilatı Mahsusa'nın sonra ermesi ve Enver Paşa'nın örgütün başkanı Hüsamettin Ertürk'e verdiği emirler:

I. Dünya Savaşı'nın sonuna yaklaşıldığı sıralarda ittifaka dâhil olan devletler, her cephede mağlup oluyordu. Bulgarlar 29 Eylül 1918'de mütareke yaparak Makedonya cephesini İtilaf Devletleri kara orduların terk etmiş bulunuyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nu Almanya ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'na bağlayan kuşak parçalanmıştı. Suriye Cephesi İngiliz Generali Allenby, Makedonya Cephesi'nde Fransız Generali Despere, kuvvetleriyle Osmanlı Devleti'ni kıskaç içerisine almıştı. Teşkilatı Mahsusa ajanlarından intikal eden haberlerde, Osmanlı ordularının muhtelif cephelerde yenilgiye uğradığı bildiriliyordu.

Böyle bir ortamda Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili Enver Paşa, Teşkilatı Mahsusa Başkan Vekili Hüsamettin Ertürk'ü Kuruçeşme'deki yalısına davet etmiş, yanında Sadrazam

Talat Paşa, Bahriye Nazırı Cemal Paşa ve İaşe Nazırı Kara Kemal Paşa olduğu hâlde şu emirleri vermiştir:

"Hüsamettin Bey, şimdiye kadar vekâleten bakmakta olduğun Teşkilatı Mahsusa'ya bundan sonra riyaset edeceksiniz; emrini yazdırdım. Senden ve senin hizmetlerinden memnunuz. Biz yakında memleketi terk ediyoruz. Çünkü mütarekenin Osmanlı Devleti'nden her şeyden evvel bizi isteyeceği muhakkaktır. Yalnız onlar, teşkilatımızı, adamlarımızı ve hepsinin üstünde ideallerimizi alamayacaklar. Biz işte bununla teselli buluyoruz.

Biz bir denizaltı ile Odesa yolu ile Rusya'ya geçeceğiz. Ben Kafkasya'ya sonra da Moskova'ya

uğrayacağım. Arkadaşlar Berlin'e gidecekler. İtilaf Devletleri'yle mücadelemiz bundan sonra da devam edecektir. Moskova'dan kendimize yardım yaptıracağımızı ümit ediyorum. Bolşevikler bu kapitalist ve muzaffer devletlere düşmandırlar. Bizi tutacaklardır. Moskova'dan sonra tekrar Kafkasya'ya geçeceğim. Erzurum ve Kafkasya'daki kıtalarımızın dağıtılmaması, silah ve cephanelerinin teslim edilmemesi ve Ahmet İzzet Paşa'dan gelecek emirlere itaat edilmemesi için gerek amcam Halil Paşa'ya gerek kardeşim Fahri Ferik Nuri Paşa'ya ve gerekse Çerkez Yusuf İzzet Paşa'ya lazım gelen talimat verilmiştir.

Bu yazılar, Harbiye Müsteşarı İsmail Hakkı Paşa tarafından İdare Mahsusa vapurlarıyla Batum'a kuryelerle gönderilmiştir. Harbin son yıllarında Kırım'da kurduğumuz "İslam Cumhuriyeti" ve onun değerli reisi Seyyid Cafer Bey'e de talimat gönderdik. Bu cumhuriyeti asla lağvetmemesini, Karargahı Umumiye (Genel Karargâh)den kendisine bildirdim. Hatta ona mestüre (gizli) para da gönderilmiştir. Şimdi bu Cihan Harbi'nin ikinci safhası başlamak üzeredir. Hatırlarsın ya, vaktiyle

Balkan Harbi'ni de ikinci safhada kazanmıştık. Belki bu safha daha uzun ve daha üzücü olacak onlar, bu devleti ortadan kaldıramayacaklar. Zira Türk milleti, hele Anadolu Türk'ü, kolay kolay istiklalinden vazgeçemez. Sen yalnız benim talimatıma ehemmiyet ver. Teşkilatı Mahsusa'yı resmen lağvedeceksiniz fakat hakikatte bu teşkilat asla ortadan kalkmayacaktır. Bu galip devletlere karşı böyle olacak. Sana lazım gelen bütün yardım yapılacak. Örtülü ödenekten para da verilecek.

Topkapı Sarayı'nda misafir edilen Şeyh Sünusi ve Mısır'dan gelen asker ve subay ile mücahitlerin iaşesi sağlanıp bunların ülkelerine kaçmalarını temin

etmelisin. Bunlar için Alman Genelkurmayı ile anlaşmıştık. Denizaltı tahsis edecekler. Bu sayede kaçmaları garanti edilecektir. Bunlardan yardımı esirgeme çünkü hepsi devletimize hizmet etmişlerdir. İleride de edeceklerdir.

Afrika'da Osmanlı Ordular Grubu'nu kumanda eden Şehzade Osman Fuad Efendi'ye hemen haber gönderiniz. Maiyetinde bulunan, ümera ve zabitan, sanayi ustaları asla geri gelmemeli, ellerindeki silah ve cephaneleri de teslim etmemelidir. Çünkü Cihadı Mukaddes devam edecektir.

Umumi Harp'ten evvel İstanbul'da kurulmuş olan "Türk İran İslamları Birliği" Reisi İran Meşahiri Meşayihinden (Meşhur Şeyhlerinden) Şeyh Esat Efendi Hazretleriyle İstanbul'da ikamet etmekte bulunan yüze yakın İranlı zabitan ve mücahidlerin, Hakanı Sabık Mehmet Ali Şah'ın biraderi Sala rüddevle'nin maiyetlerinin salimen İran'a gönderilmelerine behemehâl çalışmalısınız. İşte bütün bunlar Teşkilatı Mahsusa veya namı diğer Umuru Şarkiye Dairesi'nin bundan sonraki işleridir.

Talat Paşa, Enver Paşa'ya Mısır Hıdiv'i Abbas Hilmi Paşa hakkında hatırlatma yaparak Hüsamettin Ertürk'e Abbas Hilmi Paşa'nın Osmanlı Devleti'ne büyük yardımları dokunmuştur. İngilizler ona neler vadetmişlerdi fakat satın alamamışlardı.

Şeyh Sunusi hazretlerini gerek Hıdiv Abbas Hilmi Paşa gerekse bize bağlı bütün mücahitleri sağ ve salim memleketlerine ulaştırınız. Hüsamettin Bey, Teşkilatı Mahsusa'nın bundan sonraki ismi "Umum Âlemi İslam İhtilal Teşkilatı" olacaktır. Haberleşmemiz hep bu isimle yapılacaktır. Siz Türkiye'de bu teşkilatın İstanbul şubesi reisisiniz. Onu kuran benim. Sizi seçen benim. Yakında bu teşkilatın Heyeti Merkeziyesi Berlin'de toplanacaktır. Bu heyetin isimlerini

size veriyorum. Bunlar Talat Paşa, Doktor Bahaeddin Şakir ve Nazım beylerdir. Allah yardımcınız olsun."

1913'teki Babıâli Baskını ile Kıbrıslı Kâmil Paşa hükümetini deviren İttihat ve Terakki'nin Harbiye Nazırı ve Teşkilatı Mahsusa'nın kurucusu Enver Paşa, şu sözleriyle gittikleri yolun yanlış olduğunu ifade etmiştir.

"Davamızı başarıyla sonuçlandırmak için önümüzde hiçbir mâni yoktu. Kazanmamıza çok az kalmıştı. Eğer I. Dünya Savaşı'nda muvaffak olsaydık Büyük Turan İmparatorluğu kurulmuş, Rus Çarlığı çökmüş olacaktı. Ne çare ki, talih yüzümüze gülmedi, viran olduk."

Enver Paşa bir denizaltı ile Odesa'ya çıkarak Moskova'ya gitmiş, Ruslarla İngilizlere karşı mücadele hususunda anlaşmıştı. Oradan Kafkasya'ya giderek Bakü Kongresi'nde, kapitalist devletlerin kötü niyetlerinden bahsetmiş, Bolşevik Rusya'yı da bu ideal uğrunda yanlarında mücadele ediyor gibi söz etmiş, Rusları şüphelendirmekten çekinmişti. Batum'da iken

Türkiye'ye gelmek istemiş, fakat Mustafa Kemal Paşa, haklı olarak Milli Mücadele'nin İttihat ve Terakki hareketi olmadığını dünyaya göstermek istediğinden Enver Paşa'nın dönüşünü uygun görmemişti. Moskova'ya giden Enver Paşa, Ruslar ve İngilizlere karşı mücadele etmek için, daha önce Hindistan'a gönderdiği Teşkilatı Mahsusa mensupları ile iş birliğine girmiştir. Rusların Enver Paşa'dan şüphelenmesi sebebiyle Moskova'dan kaçan Enver Paşa, Doğu Türkistan'a gitmiş. Buhara, Semerkant ve Taşkent'te silahlı birlikler kurmaya girişmiş. Amacı doğu ve batı Türk illerinde bulunan halkı, Bolşevik Rusya'ya karşı savaşa sevk etmekti.

Rus Bolşevik ordusu, Türkistan'da Enver Paşa ve kurduğu ordusunu sıkıştırdı. 5 Ağustos 1922'de Ruslarla giriştiği savaşta kumanda ettiği Türkmen süvarilerinin başında vurularak öldü. Makedonya'da doğan, Türkistan'da ölen ve bütün ömrü boyunca Turan İmparatorluğu'nu kurmak sevdasıyla çırpınan Enver Paşa'nın mücadelesi başarısızlıkla sona erdi.

Ermeniler, gönüllüler teşkil etmek suretiyle ırkdaşlarını Türkiye'den çıkarmış olan İttihat ve Terakki kadrosunun lider kadrosunu öldürmek için yemin etmişlerdi.

İttihat ve Terakki ve Teşkilatı Mahsusa'nın lider kadrosunda bulunan Cemal Paşa, I. Dünya Savaşı mağlubiyetinden sonra yurt dışında giderek Türk memleketlerinde düşmana karşı koymak için teşkilat kurmaya ve mücadeleye karar vermişti. Bir süre Afganistan ordularının ıslahı ve eğitiminde bulunup Kafkasya'da aynı amaçla çalıştı. Fakat Tiflis'te Taşnak çetesine mensup bir Ermeni tarafından öldürüldü. Doktor Bahaaddin Şakir, Berlin'de, Prens Sait Halim Paşa, Roma'da, Trabzon Valisi Cemal Azmi Berlin'de şehir edildi.

İttihat ve Terakki hükümetinin Sadrazamı Talat Paşa, Berlin'den Teşkilatı Mahsusa mensuplarına, İttihatçılara yazdığı mektuplarda;

"Vaktiyle Enver Paşa'yı kendinize bayrak yapmıştınız, şimdi hepimize düşen vazife, Mustafa Kemal Paşa'nın arkasından gitmek ve memleketi kurtarmaktır." şeklinde uyarılarda bulunmuştur.

Mondros Mütarekesi üzerine Topkapı ve Şehremini'ndeki teşkilatlar içinde yer alan topçu teğmen Erzurumlu Muhlis Bey, Bulgaristan üzerinden İtalyan pasaportu ile Berlin'e giderek Talat Paşa ile konuşmuştu. Bu ziyarette İstanbul ve Anadolu'da kuru-

lan teşkilatlardan memnuniyetini belirten Talat Paşa, Muhlis Bey'e şunları söylemiştir.

"İstanbul'daki arkadaşlarımız ve bilhassa Müsellah Müdafaai Milliye kuvvetlerinin reisi olan Hüsamettin Ertürk Bey ve eski Teşkilatı Mahsusacılar yaşadıkça bizim mukavemetimizi düşmanlarımız kıramayacaklardır. Aman Anadolu'yu destekleyin, Mustafa Kemal Paşa'nın başarısı, ülkemizin kurtuluşunu temin edecektir. Hepiniz teşkilatlanmalısınız. Siz içeriden biz dışarıdan çalışmalı Âlemi İslam'ı ayağa kaldırmalıyız. Yakında İngiliz İmparatorluğu dağılacaktır.

Talat Paşa, Berlin'de büyük bir sıkıntı içinde yaşadı. Mondros Mütarekesi'nden 1921 yılına kadar Berlin'de Umum Âlemi İslam İhtilal Cemiyeti'nin başkanlığını yapmış, 15 Mart 1921 tarihinde bir Ermeni komiteci tarafından Berlin'de öldürülmüştür.

İmalat-ı Harbiye Grubu

İşgal Devletleri denetimi altında bulunan depolardan, Anadolu'ya silah, cephane ve mühimmat temin etmek maksadıyla kurulmuş hususi bir teşkilattır. 19 Mart 1920 tarihinde kurulmuş olan ve yaklaşık dokuz ay müstakil faaliyet gösteren İmalat-ı Harbiye Grubu'nun kurucusu Ağır Topçu Kaymakamı Eyüp (Durukan) Bey'dir .

Silah ve mühimmat dışında, Anadolu'ya subay da geçirmiş olan Grupta, Miralay Asım[41] ve Miralay

[41] 25 Mayıs 1918 tarihinde Miralay rütbesine terfi etti. 27 Ağustos 1918 tarihinde 5. Ordu Kurmay Başkanlığına atandıysa da Yıldırım Ordular Grubu'nun isteğiyle 48. Tümen Komutanlığı görevinde bırakıldı. 2 Ekim 1918 tarihinde Şam dolaylarında İngilizlere esir düştü.
4 Ağustos 1919 tarihinde esaretten İstanbul'a dönerek Harp Akademisi'nde Tabya Öğretmenliği ve aynı zamanda Şehzade Öğretmenliği yaptı. 3 Ağustos 1921 tarihinde Anadolu'ya geçerek Kurtuluş Savaşı'na katıldı. 30 Ağustos 1921 tarihinde Batı Cephesi Komutanlığı Kurmay Başkanlığı'na atandı. Büyük Taarruz

Ömer Lütfi Beyler de görev yapmış, 23 Eylül 1920'de Anadolu tarafından resmen tanınan Grup, Aralık 1920'de Felah Grubu ile birleşmiştir.

---

planlarının hazırlanmasında önemli rol oynadı. Savaştaki başarısından sonra 31 Ağustos 1922 tarihinde Mirliva rütbesine terfi etti ve Paşa oldu. Genelkurmay II. Başkanı Orgeneral Asım Gündüz Hatay'da karşılanırken (Temmuz 1938)

2 Eylül 1923 tarihinde Genelkurmay II. Başkanlığı'na atandı. Bu görevden sonra 8. ve 9. Kolordu Komutanlığı yaptı. 1926 yılında Ferik rütbesine terfi etti. 5. Kolordu Komutanı iken 5 Ocak 1929 tarihinde tekrar Genelkurmay II. Başkanlığına atandı. 1937 yılında Trakya Manevraları'na katıldı. 30 Ağustos 1937 tarihinde Orgeneral rütbesine terfi etti. Genelkurmay II. Başkanlığı döneminde Mareşal Fevzi Çakmak'ın en yakın çalışma arkadaşı oldu. 1938 yılında Hatay'ın Türkiye'ye katılması için Hatay'da Fransızlarla yapılan görüşmelerde Türk Askeri Heyeti'nin başkanlığını yaptı. 1 Aralık 1943 tarihinde Yüksek Askeri Şura üyeliğine atandı. 3 Ağustos 1945 tarihinde yaş haddinden emekliye ayrıldı. Emekli olduktan sonra VIII. ve IX. dönem TBMM Kütahya milletvekili seçildi. 1954 yılına kadar bu görevini sürdürdü. Daha sonra Kadıköy Bahariye'deki köşküne çekilerek oğlu Ferruh Gündüz ile beraber hayatını geri kalan kısmını istirahat ederek geçirdi.

MİLLİ MÜCADELEDE İSTİHABARAT ÖRNEKLERİ

Casus Ali

Hüsamettin (Ertürk) Bey, kendini ve grubundaki kıdemli Yüzbaşı Muhtar Bey ile Kırık kiliseli Ali Rıza Bey'i Millî Mücadele karşıtı olarak tanıtmıştır.

Karşı taraf da aynı biçimde hareket ediyordu. Casusları Karamürselli Ali'yi, Bekirağa Bölüğü'nde tutuklu bulunanların arasına göndermişlerdir. Ajan Ali, Hüsamettin (Ertürk) Bey'in uyarısı ile tutuklu bulunanlardan bilgi alamamıştır. Bu sefer başka bir yöntem kullanılacaktı ve Ankara'ya giden hayali suikastçıların listesini üst makamlara vererek, Millî Mücadele saflarında yer alacaktı. Komiser muavinliğine kadar yükselen casus Ali'nin talihi, Ankara'da Hüsamettin Bey'le karşılaşınca tersine dönmüştür. Faaliyetlerinin farkına varılmamış gibi davranılarak, takibi yapılmıştır.

Bu arada casus Ali, Hüsamettin Bey'den kurtulmak için, Mısır'dan, Vehip Paşa'dan gelmiş gibi postaya verilen mektubu, Hüsamettin Bey'e göndermiştir. Mektup, Mustafa Kemal Paşa aleyhine satırlarla doludur. Casus Ali, bu durumu, "Hüsamettin Bey'in Mısır'daki ittihatçılarla birlikte Mustafa Kemal Paşa'ya komplo hazırladığı" şeklinde duyurmuştur.

Mektup postadan alınarak tetkike verilmiştir. Hüsamettin Bey'in tevkif edilmesi gündeme gelmiş ama Mustafa Kemal Paşa araya girerek, "Hüsamettin'i iyi tanırım. Elinizdeki mektubun damgası ile Mısır posta hane damgasını karşılaştırın" demiştir. Casus Ali'nin hazırladığı komplo böylece ortaya çıkacak ve Fevzi (Çakmak) Paşa tarafından meslekten uzaklaştırılacaktır.

Bu olayda olduğu gibi, istihbarat servisleri tarafından karşı tarafa casusluk yaptıkları tespit edilenlerin, ortadan kaldırılmayarak, yanlış bilgilendirme maksatlı kullanıldıkları diğer bazı örneklerde de görülmektedir. Bilinmeyen yeni bir casusun tespiti ile uğraşılmaktansa, mevcut ajanın faaliyetlerinin kontrol altında tutulmasının tercih edildiği düşünülmektedir.

Ortaya çıkan mektup neticesinde, evveliyetı sarih olan Hüsamettin Bey'in tevkifinin gündeme gelmesi, benzer durumlarda ilk yapılması gereken mektubun damgasının kontrolü gibi basit bir incelemenin, Mustafa Kemal Paşa tarafından ikaz edilene kadar ihmal edilmesi, konunun o zaman mevcut herhangi bir istihbarat teşekkülü tarafından ele alınmadığını veyahut da araştırmayı yürütenlerin Hüsamettin Bey'in aleyhinde olduklarını akla getirmektedir.

M.M. Grubu

İngiliz istihbaratçısı Yüzbaşı Bennett'in ajanları arasına sızmak için çareler araştıran M.M. Grubu, Beyoğlu mıntıkası inzibat subayı Yüzbaşı Razi Bey üzerinde karar kılmıştır.

Balkan Savaşı sırasında yüzbaşı olan Razi Bey, Nigehban Cemiyeti'ne dâhildir. Kendisini Hürriyet ve İtilafçı olarak tanıtan Razi Bey'i, İngilizler kendilerine sadık bir subay sanarak istihbarat ağı içine almışlardır. M.M. Grubu ile temasta olan Razi Bey, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey'in itimadını kazanmıştır.

Yüzbaşı Razi Bey, kısa zamanda İngiliz istihbarat yüzbaşısı Bennett'in gözdeleri arasına girmiş, bazı önemsiz bilgileri M.M. Grubu'nun direktifiyle Bennett'e ulaştırmış ve onun sevgisini ve güvenini kazanmıştır. En önemli görevi de, silah ve cephane kaçırma olaylarında, Bennett ve adamlarını yanlış

yönlere sevk ederek, Topkapılıya rahat çalışma olanağını sağlamaktır.

Razi Bey'in, İngiliz istihbaratına çalışmaya başladıktan sonra angaje edildiği dikkate alındığında, iki taraflı ajan olabileceği, dolayısıyla vermiş olduğu bilgilere ihtiyatla yaklaşılması gerektiği düşünülmektedir. Silah kaçırmada, M.M. Grubu'na hareket serbestisi sağladığı görülmekle birlikte, Felah Grubu'na verdiği, Yunan kuvvetleri durumunu gösterir haritanın yanlış bilgiler ihtiva etmesi, dubl ajan olabileceğini de akla getirmektedir.

Saraydaki Ajan Fehime Sultan

İşgal Devletleri'nin istihbarat şebekelerinde, Hürriyet ve İtilaf'ın hıyanet mahfillerinde yalnız verilen kararları, alınan tedbirleri, geçilen teşebbüsleri değil, hatta tasavvur halindeki niyetleri bile, zamanında grubumuza bildiren gizli elemanları bulunan Felah Grubu, saraydan haber alma imkânının zayıf olduğu düşüncesiyle, içeriden bir eleman arayışına girmiştir.

Fehime Sultan'la kurulan temas neticesinde, gerekli işbirliğini sağlayan Felah Grubu, sonrasında Sultan'dan, "Her türlü karşı hareketin başını Damat Ferit Paşa'nın çektiği, Mustafa Kemal Paşa'nın aleyhine halk arasında bir saltanat ve hilafet taraftarlığı cereyanı yaratmak, Doğu da bölücülüğü körüklemek üzere geniş bir çalışma programının uygulanacağı, Boyabatlı

Şükrü Şakir'in Kilyos'dan İpsiz Recep'in takasıyla İnebolu'ya geçerek, Ankara'daki milletvekili Nazım'a 4500 lira götüreceği ve bu paranın kışkırtıcılığı desteklemek için saraydan verildiği, Damat Ferit Paşa ile işgalcilerden Binbaşı Henry arasında bir ilişki bulunduğu, Binbaşı Henry'nin ‹Bland' takma

adıyla Anadolu'ya geçtiği ve tüccar ve gazeteci hüviyeti ile çalışmalar yaptığı" bilgileri alınmıştır. Ayrıca Boyabatlı Şükrü Şakir'in fotoğrafı, Saray ile Nazım Bey arasında kullanılan iki şifrenin kopyaları, Nazım Bey'in Damad Ferit Paşa aracılığı ile Binbaşı Henry'ye Ankara'daki genel durum ve Mustafa Kemal Paşa'nın teşebbüslerine dair gönderdiği mektupların asılları temin edilmiştir.

Saray'dan haber alma eksikliğini çok iyi tespit eden Grubun, Fehime Sultan vasıtasıyla temin ettiği bilgilerin niteliğine bakıldığında, isabetli bir eleman angajesi gerçekleştirdiği söylenebilir.

TBMM'de İçişleri Bakanı seçilen, fakat Mustafa Kemal Paşa tarafından kabul görmediği için istifa etmek zorunda kalan Nazım Bey'in, Bolşeviklere hizmet ettiği gerekçesiyle İstiklal Mahkemesinde yargılanarak cezaya çarptırıldığı bilinmektedir. Burada, Nazım Bey'e gönderilen ve kışkırtıcılığı desteklemesi için kullanması istenilen para da göz önüne alındığında, İstanbul Hükümeti'ne dolayısıyla İngilizlere de çalıştığı anlaşılmaktadır.

Binbaşı Henry'ye Ankara'daki genel durum ve Mustafa Kemal Paşa'nın teşebbüslerine dair gönderilen mektuplar dikkate alındığında, Damat Ferit Paşa'nın, İngilizler tarafından etki ajanı olarak kullanıldığı sonucuna varmak yanlış olmayacaktır.

Saray'dan bilgi alma çalışmalarında M.M. Grubu'nun da çalışmaları olmuştur. Sadrazam konağında ve sarayda hizmetkârların çoğunluğu kadındır. İyi para kazanan bu kadınların, kocaları mahalle kahvelerinde yan gelip yatmaktadırlar. Bu kahve müdavimlerinin, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey'in adamları vasıtasıyla M.M. safına çekilmesiyle, haber akışı başlamıştır.

Damat Ferit Paşa Konağı'nda, Ali Kemal Bey'in de hazır bulunduğu gizli bir toplantıda, "İngilizlerle gizli bir manda anlaşması imzalanmasının kararlaştırıldığı" haberinin içeriye kahve götüren bir hizmetçi tarafından Gruba ulaştırılması, içeriden elemanlama çalışması sonucunda nitelikli bilgilerin alınabileceğinin bir göstergesidir.

İtalyan Tüccar Martino

Batı Cephesi Komutanlığı İstihbarat Şubesi'nin, 23 Haziran 1921'de Eskişehir'den İsmet (İnönü) Paşa imzası ile EHUR'a gönderilen yazısında, Martino ismindeki İtalyan tüccarın Yunanlı bir Albay'dan aldığı belirtilen ve Yunanlıların Bursa ve Eskişehir bölgesindeki konuş/kuruluşuna ilişkin bilgiler bulunmaktadır. İstihbarat Şubesi, İtalyan tüccarın sızdırdığı bilgileri tümüyle inandırıcı bulmamakta ve bazı noktalara çekince koymaktadır. Ancak bazı yönlerin dikkat çekici olduğu da açıklanmaktadır.

İsmet (İnönü) Paşa, rapor hakkında, "Verdiği kuruluş, numaraları bakımından bildiğimiz şekilde değilse de, teşkilatı bakımından pek yabana atılacak bilgiler değildir. Komutanların isimleri büyük ihtimalle gerçeğe yakındır. Bu Albay, ya durumu bilmiyor ya da kasten bu bilgileri veriyor." yorumunda bulunmakta, ayrıca "İtalyan casus Martino'nun bu bilgileri ücret karşılığında verdiğini ve kendisine (Martino) istihbarat ödeneğinden iki bin lira ödendiğini, ihtiyatla karşılanan bilgilere karşın bağlantıyı kesmemeyi ve kaptırılan iki bin liraya karşılık en fazla yararın sağlanması gerektiğini, anılana bundan sonra para verilmeyeceğini, fakat verilme sözü ile oyalanacağını, teklif ettiği Ordu şifre anahtarı ile diğer bilgilerin elde edilmesine çalışacağını" ifade etmektedir.

Haber toplamada yabancılardan da faydala-

nıldığı gösteren örnekte, elde edilen bilgilere ilişkin, önce Garp Cephesi Komutanlığı'nda, bilahare EHUR'da değerlendirmelerde bulunulduğu, intikal eden bilgilerde dikkati çeken yeni hususların bulunmasıyla birlikte mevcut bilgilerle bazı tutarsızlıklar içerdiği, dezenformasyon olma ihtimalinin göz ardı edilmediği anlaşılmaktadır. Bilgilerin bir kısmının gerçek duruma aykırı bulunması ve İki bin liranın kaptırılmasından söz edilmesinden, bilginin bir aracı vasıtasıyla Cephe karargâhına iletildiği sonucuna varılabilir. Direkt olarak gelmiş olsa, Cephe'nin tamamı hakkında genel duruma hakim olan değerlendirme ünitelerinin, bilginin kıymeti konusunda bir kanaat vereceği, böylelikle iki bin liralık bir meblağ yerine, kaynağın sonradan getirebileceği bilgilerin önünü kesmemek açısından daha küçük bir ödeme yapılmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Üsteğmen Galip (Vardar) Damat Ferit'in Konağı'nda

Damat Ferit Paşa'nın konağını kontrol edecek hizmetkârlar dışında etkili ve güvenilir bir eleman arayışlarını sürdüren M.M. Grubu, aslen Serezli olan, Amerikan Koleji mezunu, İngilizce ve Rumca bilen, bekar olan ve babası Çanakkale savaşlarında şehit düşmüş Üsteğmen Galip (Vardar) üzerinde karar kılmıştır.

Grup, anılanla yapılan görüşme sonrası, Harbiye Nezareti'ndeki etkisini kullanarak, Damat Ferit Paşa'nın Konağı'na inzibat subayı olarak atamasının yapılması için girişimlerde bulunmuştur. Atama gerçekleşinceye kadar, Üsteğmen Galip (Vardar), Grup tarafından sürekli gözlem altında tutulmuş, başlangıçta verilen olumlu karara rağmen, görevin niteliğine uygunluğu yeniden gözden geçirilmiştir. Üsteğmen hakkında alınan tüm raporlar olumludur.

Bunun üzerine tayin gerçekleştirilmiştir.

İşgal Kuvvetleri Başkomutanı General Harrington'un, Ferit Paşa Konağı'na yaptığı bir ziyaretin akşamında, tercüman birden hastalanmıştır! Sadrazamın özel kalem müdürünün aklına inzibat subayı Galip (Vardar) Bey'in gelmesi neticesinde, ikili görüşmede, tercümanlık yapma şansı yakalanmıştır. Tercümanlığı ve General Harrington'un soruları karşısında İngiliz yanlısı tavrı nedeniyle Sadrazamın takdirini kazanan Galip Bey, görüşme sonrası, Ferit Paşa tarafından irtibat subaylığına alınmış, kısa süre sonrada Yüzbaşılığa terfi ettirilmiştir.

Ertesi gün, Konak çevresindeki birlikleri denetleyen Üsteğmen, görüşmede geçenleri içeren bir notu, belli etmeden bir simitçi tablasına bırakmıştır.

Özel Kalem Müdürü'nün kızı ile ilişki kuran, yakışıklı genç subay, "Padişah'a Beşiktaş Postanesi'nden her gün küfür dolu mektup atıldığı, mektuplarda kullanılan kâğıtların, Ferit Paşa'nın kullandığı kâğıtlar olduğu, kendisine bir yazı örneği verildiğini ve mektubu yazanı bulmasının istendiği" belirterek genç kızdan yardım istemiştir. Genç kız ise, "Yazı örneğinin sahibinin bulunması için, çöp sepetindeki müsvetteleri toplayabileceğini, hatta babasının ve Sadrazam'ın oda anahtarlarını temin edebileceğini" söylemiştir.

Elde edilen çalışma odalarının anahtarları sayesinde, Sadaret Makamı'nın bütün yazışmaları, M.M. Grubu'nun eline daha güvenilir kaynaklardan geçebilmiştir.

Üsteğmen Galip (Vardar)'in, Grup tarafından, kendisine hissettirilmeden birçok elemeden geçirildiği, mimleme, tetkik-tahkik, yaklaşma işlemleri sonucunda angajesinin gerçekleştirildiği, görevlen-

dirme safhasına kadar da tarassuta tabi tutulduğu görülmektedir. Üsteğmenin sahip olduğu niteliklerin, Grubun dışarıdan bazı müdahaleleriyle devreye sokulmasıyla, daha mahrem bilgilere ulaşılması, başarılı bir istihbarat planlaması ve uygulamasını göstermektedir.

Kazım Karabekir Paşa'nın Masasından Çalınan Evraklar

25 Ekim 1921 tarihinde, Tiflis Mümessilliği'nden Şark Cephesi Komutanlık Karargâhı'na intikal eden şifre, o sırada Oltu'da bulunan Kazım Karabekir Paşa'ya, yaveri Nazmi Bey tarafından "Kişiye Özel" olarak, 26 Ekim 1921'de ulaştırılmıştır.

Söz konusu yazışmalarda, "Tiflis Mümessilliği'nin hesaplarını görmek üzere, Kars'a gelen Yüzbaşı Rıfat Efendi'nin, Hüsamettin Bey'den getirdiği bir tahriratta (yazı, mektup), Karsta Ruslar tarafından ele geçirilmiş ve Tiflis Kızıl Ordu Komutanlığı'na gönderilmiş olan ve havali kumandanı Hilmi imzalı, 28 Eylül 1921 tarih ve 272 numaralı raporun aynen elde edilerek suretinin rapten gönderildiğinin bildirildiği, raporun aslının arkasında Rusça 'Benim zannımca bu kâğıt kıymetli olacak. Kazım Karabekir Paşa'nın masası üzerinden alınmıştır. Benim karşımda Talat Bey bundan beş tane masanın üzerine koydu.' cümlesinin yer aldığı, Rus Şehbenderliği'ne (konsolos) mensup eşhastan birisi tarafından alınmış olmasının muhtemel olduğu, ele geçen mezkûr şifre örneğinin aynı zamanda bütün fırkaların şifre miftahı (K/29) da olduğundan derhal tebeddülünün (değiştirilmesi) lüzumlu olduğu" hususları yer almaktadır.

Vuku bulan bu olay neticesinde, Kazım Karabekir Paşa, ilk tedbir olarak şifreleri değiştirmiştir. Şubede yapılan tahkikat sonucunda, aslının çalındığı tahakkuk etmiş, ancak Talat Bey, evrakı çalanı bul-

mak için gayret sarf etmek bir yana konuyla alakadar görünmemiştir. Tavır ve hareketleri garip olan Talat Bey'in, Gürcü bir kızla gönül ilişkisi olabileceği, karargâhtaki bazı subayların ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Talat Bey, olay sonrasında, kendisini kontrol ederek istihdam etmek üzere Rüştü Paşa'nın maiyetine verilmiştir. Afyon taarruzu esnasında, Garp Cephesi Komutanlığı emrine tayin edilen Talat Bey, nakil öncesinde, Kars Bolşevik Konsolosu'nun yardımıyla Gümrü'ye kaçmıştır. Talat Bey, firarı öncesinde, Mustafa Kemal Paşa'ya, "Kazım Karabekir Paşa'nın, Harb-i Umumi'de kendisine (Mustafa Kemal Paşa) karşı samimi olduğu, ancak şark muzafferiyetinden sonra kendisine düşman olduğu, kendisine en müthiş rakibin Kazım Karabekir Paşa olduğu, yanına geldiğinde kendisini gözetmesi gerektiği" konularını içeren bir mektup göndermiştir.

Kazım Karabekir Paşa, ilerleyen satırlarda, "Talat Bey'in casusluk ettiğine inanmadığını, olayın bir gönül ilişkisinin gafleti olduğuna inandığını" belirtmektedir. Kazım Karabekir Paşa'nın, yakın çevresinde cereyan eden bu olay karşısında, duygusal davranmaktan kurtulamadığını görmekteyiz. Casusluk yapıldığına vicdanen kanaat getirilemese bile, olayın gelişimine baktığımızda, Talat Bey'in bu işte sorumluluğu olduğu muhakkaktır. Askeri bir karargâhtan, gizlilik derecesine sahip olmasa bile bir evrakın çalınabilmesi, istihbarata karşı koymanın eksikliğini gösterir. Şifre anahtarı ile birlikte çalınan evrakın çalınma zamanı ile şifre değiştirme işlemi gerçekleştirilinceye kadar geçen zamanda, birliklerin göndermiş oldukları mesajların, Ruslar tarafından çözülmüş olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Telgrafhanelere Verilen Talimat

İngiliz istihbaratının çok gizli bir kaynaktan ele geçirdiği ve yayılmasını istemediği bazı Türk şifre telgraflarında;

"9 Şubat 1920

M.Kemal'den 14. Kolordu, I., 56. ve 61. Tümen Komutanlarına Şifre:

-Akbaş silah deposunun yağma edilmesini bahane ederek İngilizlerin Bandırma'ya asker çıkardıkları, Afyon, Eskişehir gibi yerlerdeki silah depolarının da imha edileceğinin haber alındığı,

-Arkada kalan bu gibi silah ve cephaneler düşmanın eline geçer veya ulaştırma yolları kesilirse milli kuvvetlerin zayıf düşeceği,

-Enerjik davranılarak yabancıların yeni yerler işgal etmelerine meydan verilmemesi gerektiği,

15 Şubat 1920

M.Kemal'den 14. Kolordu, 56. ve 61. Tümen Komutanlarına Şifre Tel:

-Akbaş deposundan silahları kaçıran Albay Şevket Bey'in İngilizler tarafından aranmakta olduğu, bu nedenle Şevket Bey'le hiçbir şekilde muhabere edilmemesi" hususları belirtilmektedir.

27 Mayıs 1920 tarihli, İngiliz Askeri İstihbarat Teşkilatı İstanbul Şubesi'nce hazırlanan ve 20-27 Mayıs 1920 günlerini kapsayan raporların haftalık özetinde ise, "Telgrafhanelerden dışarıya gizli haberler sızmasına karşı M.Kemal'in 16 Mayıs'ta bütün telgrafçıları uyardığı"541 kaydedilmektedir.

Birinci telgrafta, Bandırma'ya asker çıkarılmasına ilişkin intikal eden bilgiler ve bu doğrultuda yapılan değerlendirmenin, istihbarat çarkının son

safhası işlemine uygun olarak birliklere yayınlandığı görülmektedir. Şevket Bey'le muhabere edilmemesi isteğinden, Mustafa Kemal Paşa'nın haberleşmede bazı kaçakların farkında olduğunu anlamaktayız. Telgrafçılara yapılan uyarı, istihbarata karşı koyma kapsamında değerlendirilmelidir.

Mustafa Kemal Paşa'nın Londra'daki Casusları

İngiltere Dışişleri Bakanlığı ile İngiltere İstihbarat Müdürlüğü arasında, 02 ve 12 Kasım 1920 tarihlerine yapılan yazışmalarda, "M.Kemal'in Londra'daki ajanı hakkında ilgili dairenin görevlendirildiği, casuslardan birinin Spiridon Triandafilides adlı eskiden Osmanlı Ordusu'nda subaylık yapmış bir Rum olduğu, diğerlerinin ise Yunanistan doğumlu Victor Vartalide ve Gürcistan Müslümanı Mustafa Reiszade oldukları, Gürcistan pasaportu taşıyan son iki casusun, vize alıp Fransa'ya geçmek istediklerini haber veren Gürcistan'ın Londra temsilcisi Gambashidze'nin, bu kimselerin Batum'a dönmelerine engel olunarak Londra'da tutulmalarını istediği, bunlara vize vermemeleri için Fransızların uyarılabileceği, fakat bu takdirde casusların başka yoldan gidebilecekleri" belirtilmektedir.

İngiltere Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Sir J.A.C. Tilley'in, "anılanların Mustafa Kemal'in casusları olduğunun kesin kanıtlarla ispat edilememesi durumunda, onların Londra'da tutulmamaları hususunun mümkün olamayacağını" ifade etmesinden[42], konunun yazışma tarihleri itibarıyla açıklığa kavuşturulamadığı anlaşılmaktadır.

Bilal N. Şimşir'in tetkik ettiği, ileri tarihli İngiliz yazışmaların incelemesinden, söz konusu şahısların faaliyetlerine ilişkin ilave bir bilgiye rastlanmamıştır.

[42] ŞİMŞİR, a.g.e., c.II, s.400-401

Yabancı servislerin Türkiye'de, Türk ve Türk olmayan unsurları casuslukta kullanmaları karşısında, Ankara'nın da, haber temin edebilecek veya Millî Mücadele lehinde propaganda yapabilecek her milliyetten kişiyi kullanması, istihbaratın doğasındandır.

FBI VE CIA ARASINDAKİ FARK

Başlıca Farklar;

FBI, Federal soruşturma bürosu dur, CIA Merkezi İstihbarat Teşkilatıdır,

FBI, ABD'nin iç istihbarat ve güvenlik gücü ve Federal kolluk kuvvetidir,

CIA ise ABD dışı ülkelerle ilgili istihbarat bilgilerini toplayan kurumdur,

CIA Merkezi Virginia eyaletindeki Langley'de dir. Direktörlüğünü John Brennan yürütmektedir,

FBI Adalet Bakanlığı yetki alanı altında çalışır,

FBI (Federal soruşturma bürosu), federal suçlulara tepki olarak kurulan emniyet kurumudur. Bütçe oranları belli olan bu kurumun 2006 senesine göre yıllık 8.7 milyar dolar bütçesi olduğu saptandı.

FBI, polisin gücünün yetmediği ya da polisi aşan durumlarda olaylara müdahale eder. FBI polislere göre olaylara daha tecrübeli yaklaşırlar. FBI, en geniş parmak izi ağına sahiptir,

CIA (merkezi istihbarat teşkilatı), CIA çalışanlarının maaşları ve CIA'nın yıllık bütçesi gizlilik çerçevesinde saklanır. CIA, FBI'e göre daha özel ve gizli bir kurumdur.

Detaylı Açıklamalar;

FBI Görevleri

Birleşik Devletleri terörist saldırılardan korumak

Birleşik Devletleri yabancı istihbarat operasyonlarından ve casusluktan korumak

MİT

Birleşik Devletleri siber-tabanlı ve yüksek teknoloji suçlardan korumak

Yolsuzluğun tüm seviyeleri ile mücadele etmek

Medeni hakları korumak

Tüm ülke içi/ülke dışı suç organizasyonu ve kurumlarına karşı mücadele etmek

Büyük beyaz-yaka suçlara karşı mücadele etmek

Önemli şiddet suçlarını araştırmak ve sonlandırmak

Federal, eyalete bağlı, yerel ve uluslararası partnerlere yardımcı olmak

Başarılı görevler yapabilmek için artan teknolojiyi takip etmek ve FBI'a entegre etmek

CIA 1947'de ABD başkanlarından Harry Truman döneminde kurulan, ABD'nin birimleri için gereken ABD dışı ülkelerle ilgili istihbarat bilgilerini toplayan kurumdur. Merkezi Virginia eyaletindeki Langley'de bulunmaktadır. Direktörlüğünü John Brennan yürütmektedir.

CIA yasasına göre; kurum, organizasyonunu, görevlerini, personellerinin sayısını ve maaşlarını saklı tutmak hakkına sahiptir. Soğuk Savaş yıllarında ve sonrasında CIA pek çok gizli operasyonda rol alarak çeşitli sebepler dolayısıyla siyasi rejimleri zayıflatmaya ve hükümetleri devirmeye çalışmıştır.

1947'de Kongre tarafından, Milli Güvenlik Konseyi ile (National Security Council, NSC) bu konseyin yönetimi altında çalışmak üzere (CIA) kuruldu. CIA, NSC'ye milli güvenliği ilgilendiren konularda bilgi toplayıp verecek, elde edilen bilgileri değerlendirdikten sonra, hükümetle ilgili yerlere ulaştırılma-

sını sağlayacaktı. CIA; NSC'nin vereceği emirler doğrultusunda, güvenlikle ilgili istihbarat işlerini yerine getiriyordu.

Değişik kesimlerden seçilen CIA direktörleri arasında, ABD'ye başkanlık yapan George W. Bush'un babası George H. W. Bush da bulunmaktaydı.

CIA Organizasyon yapısı

CIA dört direktörlük halinde çalışmaktadır:

İstihbarat Direktörlüğü

NCS'nin toplamış olduğu ham istihbaratların analiz edilip işlenmiş istihbarat haline getirildiği direktörlüktür. Entellektüel bir karaktere sahiptir. Tüm birimleri CIA merkezindedir. Görevi istihbarat toplamak değildir. Gizli Servis NCS'nin toplamış olduğu istihbaratı değerlendirip analiz etmektir. Havadan çekilen (uydu, uçak vs.) resimleri, radyo, telefon, televizyon, telgraf, telsiz gibi ulaştırma araçları ile toplanan bilgileri değerlendirir. Bu değerlendirmeler, raporlar halinde, ilgili makamlara gönderilir. Karşı haberalma daire başkanlığı ile koordineli olarak çalışır. İstihbarat Direktörlüğü'nde çalışan kişiler analist olarak adlandırılır. Politik, ekonomik, askeri, psikolojik analist gibi çeşitli dalları vardır. Yapısı ihtiyaçlara göre değişmekle birlikte on dört birimden oluşmaktadır. Bu birimler şunlardır:

Suç ve Narkotik Merkezi

Karşı-İstihbarat Merkezi/Analiz Grubu

Bilgi Operasyonları Merkezi/Analitik Grup

Asya-Pasifik, Latin Amerika ve Afrika Analiz

Koleksiyon (Toplama) Stratejileri ve Analiz

Tüzel Araştırmalar

MİT

Irak Analiz

Yakın Doğu ve Güney Asya Analiz

Politika Desteği

Rusya ve Avrupa Analiz

Terörizm Analiz

Uluslararası Sorunlar

Silah İstihbaratları, Karşı-Silahlanma ve Silah Kontrol Merkezi

İstihbarat Analizi için Okul

COVASSİ

İsviçre İç İstihbarat Teşkilatı'nın Müslüman cemaate sızdırdığı ajan, önce Müslüman oldu ardından teşkilatla ilgili çarpıcı açıklamalarda bulundu. Açıklamalarıyla İsviçre'yi sarsan ajan Claude Covassi, İsviçre'den Mısır'a uzanan heyecan dolu öyküsünü Kahire'de Ebru Ateş'e anlattı.

Ajan Cloude Covassi yıllarca İsviçre İç İstihbarat Teşkilatı'nda çalıştı. Son görevi, Cenevre İslam Merkezi'ne sızmak oldu.

Kendisine İslam dinine merak salmış bir Avrupalı süsü verdi, Müslüman cemaatin güvenini kazandı.

Eski bir İsviçre İç İstihbarat Teşkilatı ajanı olan Covassi şimdi Mısır'da yaşıyor. Covassi, Kahire'de kendisi gibi Müslümanlığı seçen iki Amerikalıyla birlikte oturuyor.

Kanal 7 haber ekibi, Covassi ile Kahire'de bir iftar sofrasında buluştu. Birlikte yapılan iftarın ardından Covassi, Cenevre'den Kahire'ye uzanan heyecan dolu öyküsünü Ebru Ateş'e anlattı...

"İsviçre iç istihbarat teşkilatı bana Cenevre İslam merkezine sızma görevi verdi. Yapmam gereken İslam merkezindeki Müslümanların arasına karışmak ve merkezin yöneticisi hani Ramazan'a en yakın isimlerden biri olmaktı. Teşkilatım, hani Ramazan'ın Müslüman gençleri etkileyip Irak'a intihar komandosu olarak gönderdiğini düşünüyordu"

Ajan Covassi ilk adımı attı. Cenevre İslam Merkezi'ne hiç şüphe çekmeden sızmayı başardı.

"Hani Ramazan'la 2003 Şubatında tanıştım. Ondan, bana İslam dinini anlatmasını istedim. İslam

ile sadece kültürel anlamda ilgilendiğimi söyledim"

Kısa sürede merkezdeki herkesin güvenini kazanan Covassi, görevi gereği Müslüman oldu. Ancak bu süreçte yaşadıkları, onu derinden etkiledi. Yine de kalbinin sesini bir kenara koyup, işini yapmaya devam etti.

"Sözde Müslüman oldum, Kur'an'ın ilk suresini ezberledim. Günde beş kez camiye gidip namaz kıldım. Tabii ki görevim gereği. Görev gereği olan bu dönüşüm, kalbimin derinliklerinde bir şeyleri harekete geçirdi. Ancak duygularımı geri plana itip işimi yapmaya devam ettim"

Covassi, Cenevre İslam Merkezi'ndeki birkaç aylık çalışmasının ardından Hani Ramazan'ın masum olduğuna hükmetti.

"hani ramazan medyanın ve istihbarat teşkilatının yansıttığı gibi, terörist faaliyetler yürüten biri değildi. Sadece Allah rızasını gözeten dürüst bir din adamıydı"

Ramazan ve merkezdeki diğer Müslümanların dürüstlüğü Covassi'yi çok etkiledi. İslam dinini seçtiği yalanını daha fazla sürdüremeyeceğini anladı.

"Cenevre İslam Merkezi'ndeki Müslümanlar, hayatımda karşılaştığım en dürüst insanlardı. Özellikle de hani ramazan. Yaptığım görev benim için giderek ağırlaşıyordu"

Vicdan azabı çok uzun sürmedi. Covassi bir süre sonra kalbinin sesini dinleyerek Müslüman oldu. Artık eski ajan namazlarını görevi gereği değil, inanarak kılıyordu.

Covassi, Hani Ramazan hakkında teşkilatına temiz raporu verdi. Ne var ki teşkilatı ona inanmadı. Ondan ısrarla Ramazan'ı suçlu gösteren bir rapor is-

tendi. Ancak Covassi bunu yapmayı reddetti ve teşkilattan ayrıldı. Ne olduysa ondan sonra oldu.

"Teşkilattan ayrıldıktan hemen sonra evim soyuldu. Sokak ortasında dövüldüm. Bunun üzerine gazeteci dostlarımı arayıp tüm gerçekleri anlattım. Haber basında geniş yankı buldu"

Covassi, basına verdiği röportajlar sayesinde, teşkilatının masum bir insana iftira atarak tutuklama girişimini engelledi. Aynı zamanda basında çıkan haberler sayesinde kendi can güvenliğini de sağlamış oldu.

"Çıkan haberlerin ardından teşkilat, daha fazla konuşmamam, suskun kalmam halinde, para verip beni güvenli şekilde yurtdışına gönderebileceğini söyledi. Ben de bu teklifi kabul edip Kahire'ye geldim"

Müslüman olmak Covassi'nin hayatında çok şeyi değiştirdi. Yaptığı iş nedeniyle sürekli yalan söylemek zorunda kalan eski ajan Covassi'in hayatında artık yalana yer yok.

"Hayatım tamamen değişti. Artık yalansız bir hayatım var. Ailem İslam'ı seçtiğim için bana sırtını döndü. Ancak şimdi Müslüman arkadaşlarım var"

İSRAİL'İN İSTİHBARATI

Mossad dünya genelinde faaliyet gösteren, en gizli, en bilinmeyen istihbarat örgütüdür. Çoğu kimse İsrail gibi "küçük" bir devletin niçin ve nasıl böyle bir organizasyona sahip olduğunu anlayamaz. Süper güç ABD'nin CIA'i dışında dünyada bu kadar etkin tek istihbarat örgütünün İsrail'e ait olması aslında oldukça dikkat çekicidir. MOSSAD'ın kurulmasından önce İsrail Devleti'nin istihbaratı SHAI isimli örgüt tarafından sağlanıyordu. MOSSAD'ın kurulmasıyla bambaşka bir yapılanma ve dünyanın en tehlikeli cinayet şebekesi oluşturuldu. Bu cinayet şebekesi pek çok ülkede mafyayı, terör örgütlerini ve kontrgerillayı örgütledi.

"SHAI, Sherut Yediot baş harflerinden oluşan bir kısaltma. İbranice 'de Bilgi (istihbarat) Servisi anlamına geliyor. Haganah'ın istihbarat kolu. İsrail Devleti'nin kurulmasıyla Haganah, İsrail ordusunun içinde eriyor ve SHAI da yerini altı hafta sonra yeni kurulacak İsrail İstihbarat Servisine bırakıyor. SHAI servisinin en son Başkanı Isser Beeri."[43]

"Isser Beeri SHAI üyeleriyle yaptığı son toplantıda, Ben Gurion'un isteğini açıklıyor: SHAI'nin dağıtılması ve bu üyelerin yeni kurulacak istihbarat servisini şekillendirmesi. Bu sadece SHAI'nin isim değiştirmesi olayı değildi. İsrail'de dört tane yer altı istihbarat grubunun oluşması anlamına geliyordu."[44]

Mossad, 1 Nisan 1951'de kurulmuştur. İbranicesi 'Ha-Mossad Le-modiin Ule-tafkidim meyuhadim', yani özel konular ve istihbarat örgütüdür.

"Mossad'ın ilk Başkanı bir hahamın oğlu olan

[43] Every Spy a Prince, Dan Raviv, Yossi Melman, sf.16

[44] Every Spy a Prince, Dan Raviv, Yossi Melman, sf.17

Reuven Shiloah'dır. Shiloah, başkanlığı çok kısa sürmesine rağmen teşkilatın temel kurallarını belirleyen kişi olmuştur."[45]

"Shiloah, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Siyonist liderlere yazdığı gizli raporda yabancı istihbaratlarla ilişkiye geçeceklerini özellikle CIA'e bildirmişti. Shiloah tüm dünyadaki Yahudilerle, Yahudi Devleti arasında kurulacak sağlam ilişkinin öneminin farkına varmıştı."[46]

Mossad'ın bölümleri

Mossad, çalışmalarını farklı alanlarda uzmanlaşmış 4 ayrı bölümle yürütür. Bunlar: Askeri İstihbarat, Yerli Gizli Servis, Yabancı İstihbarat Servisi ve Aliyah Beth.

Birinci bölüm: "Askeri İstihbarat"

"Mossad'ın askeri istihbarat bölümü, 'Aman' olarak tanınır. İbranice adı 'Agaf ha-Modi'in'dir. Bunun tercümesi, "istihbarat kanadı"dır. Görevi Müslüman ülkeler hakkında bilgi toplamaktır."

"Aman" çok iyi organize edilmiş bir askeri birliktir. Altı bölümden oluşur. Özellikle iki bölüm tarafından yönetilir: Toplama ve Prodüksiyon. Toplama bölümü, sınır ötesine ajanlar göndermek, radyo kanallarını ele geçirmek, genellikle ülkelerdeki telefon konuşmalarını dinlemekten sorumludur. Prodüksiyon bölümünde, "Aman"lı 7.000 kişinin 3.000'i çalışır. Konuları, dış ülkelerden çalınan belgelerin ve bilgilerin analizidir. Bu analizler politikacıların karar vermesinde yardımcı olur. "Aman" basına verilen bilgileri de kontrol altında tutar.

Mossad'ın Tel Aviv'deki binası.

[45] Israel's Most Secret Service Mossad, Ronald Payne, sf. 27
[46] Every Spy a Prince, Dan Raviv, Yossi Melman, sf.30

"Aman'ın sınır ötesi harekâtlar için oluşturduğu çok gizli komando birliğinin adı Sayeret Matkal'dır."

"30 Haziran 1954'te Aman'ın gizli kolu Unit 131 Mısır'da bir operasyon düzenliyor. 'Operation Susannah' adlı operasyon bir sabotaj. Bombaların hedefi Mısır askeri örgütleri değil; İngiliz ve Amerikan enstitüleri, tiyatrolar ve postaneler. Bundaki amaç Washington ve Londra'nın Mısır aleyhinde bir politika geliştirmelerini sağlamak... Bu iş için Alman Yahudi'si Avraham Seidenwerg seçiliyor. Kibbutz'da Avri El-Ad adını alıyor. Daha sonra Mısır'a Paul Frank adında zengin bir Alman iş adamı karakterinde gidiyor."

"Aman'a bağlı 'Gadna'da değişik bir eylem grubu: "Gadna yarı askeri bir gençlik grubudur."[47]

İkinci bölüm: "Yerli Gizli Servis"

"(Domestic Secret Service) Yeril Gizli Servis; başına Isser Harel getiriliyor. Bu servis "Shin-Beth" adında. Genel Güvenlik Servisi anlamında. İbranicesi Sherut-ha-Bitachon ha-Khali."

"Shin Beth, Destek ve Operasyon olmak üzere iki bölüme ayrılıyordu. Destek bölümünde, sorgulama teknolojileri, koordinasyon ve operasyonlar için lojistik destek vardı. Operasyon bölümü ise üçe ayrılıyordu: 1- Koruma ve güvenlik: İsrail elçiliklerini, Başkan'ı ve İsrail savunma sanayinin korunması, 2- Müslüman ülkelerle ilişkiler, 3- Müslüman olmayan ülkelerle ilişkiler." (Every Spy a Prince, Dan Raviv, Yossi Melman, sf.50)

Üçüncü bölüm: "Yabancı İstihbarat Servisi"

Bu servisin ilk Başkanı Boris Gurtel'dir.

[47] Kader Üçgeni, Noam Chomsky, sf.229

"Yabancı istihbarat servisi Varash'ın toplantı saati, yeri hiçbir zaman bilinmez. Dikkatlice saklanır. Varash, halka hiç açıklanmamıştır. Varash'ın görevi, çeşitli gizli servisler arasında bağlantı kurmaktır."[48]

Mossad şefleri: Isser Harel (1952-63), Meir Amit (1963-68), Zwi Zamir (1968-74) ve İzak Hofi (1974-82)

"Politika Şubesi, adına rağmen, İsrail istihbaratının denizlerarası kolunu oluşturur. Bu şubenin ajanları diğer gizli servislerle bağlantı kurarlar. Politika Şubesi ajanları Londra, Roma, Paris, Viyana, Bonn ve Cenevre'de İsrail konsolosluklarında diplomasi kisvesi altında operasyonlarını yapıyorlardı. Böylesi daha avantajlıydı, çünkü diplomatların dokunulmazlıkları vardı."

Dördüncü bölüm: "Yer altı Gizli İşleri Servisi"

"'Aliyah Beth (Yer altı Gizli İşleri Servisi). Bu bölüm yer altı gizli işlerine devam edecekti. Orijinal görevi Yahudilerin Filistin'e kaçmasını sağlamak ve bu işi yasal hak haline getirmekti. 1937'de Haganah tarafından kuruldu. Bu bölümün başında Saul Meyeroff, takma adlı Shiloah, vardı."

Mossad'ın Yahudileri Göç Ettiren Kolu: "Aliyah Beth"

Yahudileri Filistin topraklarına göç ettirme görevini Mossad'ın özel bir bölümü üstlenmiştir. Bu iş için kurulmuş olan Aliyah Beth isimli alt örgüt, dünyanın pek çok yerinde düzenlediği provokasyonlarla sahte bir Yahudi aleyhtarı hava estirmiştir.

"Aliyah Beth, 'Sihirli Halı Operasyonu' (Operation Magic Carpet) adı altında bir operasyon düzenledi. Bu operasyonda Near East Air Transport Corporation adında, İsrail hükümetiyle gizli bağları olan bir şirket kullanıldı. 1948 ve 1949'da bu şirket Yemen ve

[48] Every Spy a Prince, Dan Raviv, Yossi Melman, sf. 26

Aden'li 50 bin Yahudiyi gizlice İsrail'e taşıdı."

"Irak'ta 1950 Martı'nda, meclisten çıkan yasayla, isteyen bütün Iraklı Yahudilerin Irak'ı terk edip İsrail'e gidebileceği açıklandı. Tek şart Irak vatandaşlığından vazgeçmeleriydi. Bu sürpriz açıklamanın altında, Irak Başbakanı Tevfik el-Sawidi'ye İsrail ajanları tarafından verilen rüşvetler yatıyordu. Tevfik el-Sawidi aynı zamanda Irak Tur'un başkanıydı ve bu turizm şirketi Near East Air Transport'un bir bölümüydü. Tevfik el-Sawidi değildi. Daha sonra Başbakan olan Nuri as-Said de İsrailli ajanlar tarafından faydalandırılmıştı."

İsrail eski Cumhurbaşkanı Haim Herzog 1949-50, 1959-62 yılları arasında askeri istihbarat servisi Aman'ın şefliğini yaptı. Bir dönem İsrail Başbakanlığı da yapan Ehud Barak ise, 1983-85 yılları arasında Aman'ın şefliğini yapmıştı.

(Solda) Menahem Begin 1974-81 arasında Shin Beth şefliği yapan Avraham Ahituv'la beraber. (Ortada) 1953-63 arası Shin Beth şefi olan Amos Manor. (Sağda) Yosef Harmel 1964-74 ve 1986-88 yılları arasında Shin Beth şefliği yapmıştır.

"Düzenlenen operasyonları Ben-Porat yönetiyor. 150 binden fazla Yahudi Irak'tan İsrail'e götürülüyor. Ben-Porat Irak istihbaratı tarafından tutuklanıyor. Daha sonra Israil'e kaçıyor. Yehudah Tajar da, Ben-Porat'la çalışan ve tutuklanan ajanlardan; Haganah'ın elit tabakasından. Politika Şubesi tarafından Irak'a gönderiliyor. Tajar, Irak istihbaratı tarafından tutuklanıyor ve ömür boyu hapse mahkum ediliyor. Irak istihbarat servisinin başına Albay Abdel Kerim Quassem geçince Mossad'la antlaşma yapılıyor. Tajar serbest bırakılıyor. İsrailli ajanların yargılanırken suçları arasında Bağdat'taki Masouda Shemtou Sinagogu'nun Yahudiler duadayken bombalanması da

sayılıyor. İsrail ajan ağının bir sinagogu bombalaması Iraklı Yahudileri kaygıya düşürdü."

Dünyanın birçok yerinde sinagog bombalama gibi eylemleri bulunan Mossad, daha sonraki yıllarda da bu tip faaliyetlerine devam etti. Mossad'ın kendi düzenlediği bu sahte antisemitik hareketler, çoğu zaman Siyonistler tarafından da takdirle karşılanmıştır. Mossad'ın tarihini anlatan Every Spy a Prince kitabının yazarları da Aliyah Beth'e operasyon nedeniyle teşekkür edenlerdendir.

"Aliyah Beth'nin gizli ajanlarına teşekkürler, kuruluşunun ilk 4 yılında İsrail nüfusunu 2 katına çıkardılar. Aliyah B. İsrail'in en güçlü servisiydi. Bir yer altı seyahat ağı kurmuştu."

"Aliyah Beth ajanları liderlerle doğrudan ilişkiye geçerlerdi. Bunun örneği sadece Irak Başbakanı değil, aynı zamanda Macar politikacılar, İran Şah'ı gibi kişiler de bunlardandı."

DEVLET İSTİHBARAT HİZMETLERİ VE MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI KANUNU

Kanun No. 2937 Kabul Tarihi: 1 /11/ 1983

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler, Kuruluş ve Görevler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç:

MADDE 1- Bu Kanunun amacı; devlet istihbaratının istihsali ve kullanılması ile Millî İstihbarat Teşkilatının kuruluş, görev ve faaliyetlerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

Tanımlar:

MADDE 2- Bu Kanunda geçen deyimlerden; a- MİT: Millî İstihbarat Teşkilatının kısaltılmış adını; b- MİT mensubu: Bu Kanun veya bu Kanuna göre çıkarılmış yönetmeliklerde yazılı görevleri yerine getirmekle görevlendirilmiş MİT personeli ile diğer görevlileri, c- MİT personeli;

1. MİT'in kadrosuna dâhil memurları,

2. Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında olup MİT'te görevlendirilenleri,

3. MİT'te çalıştırılan sözleşmeli personeli, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumluluk

Kuruluş:

MADDE 3- Başbakana bağlı Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı kurulmuştur.

Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı; müsteşar, müsteşar yar-dımcıları, başkanlıklar, daireler ve şubeler ile diğer teşkilat birimlerinden oluşur.

Millî İstihbarat Teşkilatı, müsteşar tarafından idare edilir.

Millî İstihbarat Teşkilatının merkez ve taşra teşkilatı ihtiyaca göre yönetmelikle düzenlenir.

Millî İstihbarat Teşkilatının Görevleri:

MADDE 4- Millî İstihbarat Teşkilatının görevleri şunlardır;

a- Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne, varlığına, bağımsızlığına, güvenliğine, anayasal düzenine ve millî gücünü meydana getiren bütün unsurlarına karşı içten ve dıştan yöneltilen mevcut ve muhtemel faaliyetler hakkında millî güvenlik istihbaratını devlet çapında oluşturmak ve bu istihbaratı

Cumhurbaşkanı, başbakan, Genelkurmay başkanı, Millî Güvenlik Kurulu genel sekreteri ile gerekli kuruşlara ulaştırmak.

b- Devletin millî güvenlik siyasetiyle ilgili planların hazırlanması ve yürütülmesinde;

cumhurbaşkanı, başbakan, Genelkurmay başkanı, Millî Güvenlik Kurulu genel sekreteri ile ilgili bakanlıkların istihbarat istek ve ihtiyaçlarını karşıla-

mak.

c- Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat faaliyetlerinin yön-lendirilmesi için Millî Güvenlik Kurulu ve başbakana tekliflerde bulunmak.

d- Kamu kurum ve kuruluşlarının istihbarat ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine teknik konularda müşavirlik yapmak ve koor-dinasyonun sağlanmasında yardımcı olmak.

e- Genelkurmay Başkanlığınca Silahlı Kuvvetler için lüzum görülecek haber ve istihbaratı, yapılacak protokole göre Genelkurmay Başkanlığına ulaştırmak.

f- Millî Güvenlik Kurulu'nda belirlenecek diğer görevleri yapmak.

g- İstihbarata karşı koymak.

Millî İstihbarat Teşkilatına bu görevler dışında görev verilemez ve bu teşkilat devletin güvenliği ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez. Millî İstihbarat Teşkilatı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları başbakanca onaylanacak bir yönetmelikle belirtilir.

Bakanlıklar ve Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görev ve Yükümlülükleri:

MADDE 5- Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının devlet istihbaratına ilişkin görevleri şunlardır:

a- Kendi konularında;

1- Görevlerinin gerektirdiği istihbaratı oluşturmak,

2- MİT tarafından istenecek haber ve istihbaratı elde etmek,

3- İstihbarata karşı koymak.

b- Elde ettikleri millî güvenliğe ilişkin haber ve istihbaratı anında MİT'e ulaştırmak. MİT mensuplarına hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları gereken her türlü yardım ve kolaylığı göstermekle yükümlüdürler. Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yukarıda belirtilen görev ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesiyle ilgili koordinasyonun sağlanması ve istihbarat çalışmalarının yöneltilmesinde, temel görüşleri oluşturmak üzere, MİTMüsteşarı'nın Başkanlığında Millî İstihbarat Koordinasyon Kurulu (MİKK) kurulmuştur. Kurul, üç ayda bir; Millî Güvenlik Kurulu genel sekreteri veya yardımcısı, Genelkurmay İstihbarat başkanı veya yardımcısı, bakanlıkların müs-teşarları, kurum ve kuruluşların yetkili amirleri, MİT'in ilgili başkanları ile MİT müsteşarının çağıracağı diğer kamu görevlilerinin iştirakiyle toplanır. MİT müsteşarı gerektiğinde Kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Millî İstihbarat Koordinasyon Kurulu'nun ayrıntılı görev ve yetkileri ile çalışma esasları yönetmelikte belirtilir.

Yetkiler:

MADDE 6- Millî İstihbarat Teşkilatı;

a- Bakanlıklar ve diğer kamu ve kuruluşlarının yöneticileri ve istihbarat hizmetlerinden sorumlu kişileri ile istihbaratın tevcihi, istihsali ve istihbarata karşı koyma konularında doğrudan ilişki kurmaya, uygun koordinasyon yöntemlerini uygulamaya,

b- Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları arşivlerinden ve elektronik bilgi işlem merkezlerinden kendi görev sahasına giren konularda yararlanmaya ve bunlarla irtibat kurmaya, yetkilidir.

Bu kanunda yazılı görevlerin yerine getirilmesi sırasında genel zabıtaya tanınmış olan hak ve yetkile-

rin, MİT mensuplarından kimlere tanınacağı, yönetmelikte belirtilir.

Sorumluluk:

MADDE 7- MİT müsteşarı 4. maddede belirtilen görevlerin yerine getirilmesinden başbakana karşı sorumlu olup, başbakanın dışında herhangi bir kişi veya makama karşı sorumlu tutulamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Olağanüstü Hâl, Sıkıyönetim, Seferberlik veya Savaş Hâli

MADDE 8- Olağanüstü hâller ile sıkıyönetim, seferberlik veya savaş hâlinin ilanında, Millî İstihbarat Teşkilatının bakanlıklar, Türk Silahlı Kuvvetleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla münasebetleri, Millî Güvenlik Kurulu'nun mütalaası alındıktan sonra Bakanlar Kurulu'nca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Bu hâllerde MİT için gerekli görülecek ilave personel, her türlü teknik araç ve gereçler, akaryakıt, silah, savaş gereci, donatım ve giyecek, bina ve tesisler gibi ihtiyaçlar Millî Savunma, İçişleri ve ilgili bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarıyla MİT arasında önceden hazırlanacak planlarla belli edilir. Seferberlik veya savaş hâlinin ilanında silahaltına alınan MİT mensupları, MİT emrine tertip edilir.

İKİNCİ KISIM

Kadro, Personel ve Malî Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Kadro ve Personel İşleri Kadro:

MADDE 9- Millî İstihbarat Teşkilatının fiili kadrosu, her yıl MİT Müsteşarlığınca tespit olunur ve başbakan tarafından onaylanır.

Memur ve Sözleşmeli Personel:

MADDE 10- MİT kadrolarında istihdam edilen memurlar, bu kanunda belirtilen özel hükümler dışında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir.

MİT'te istihdam edilen sözleşmeli personelin istihdam şekli, sözleşme esasları, alacakları ücretlerin taban ve tavanı ile sağlık işlerine ait esaslar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesindeki sözleşmeli personel istihdamına ilişkin şartlar aranmaksızın, yönetmelikle düzenlenir.

MİT'te sözleşmeli olarak çalıştırılan emekli personele ödenecek ücretler kendilerine sosyal güvenlik kuruluşlarınca bağlanmış olan emekli aylığının ve benzeri ödemelerin kesilmesini gerektirmez.

Askerî Personel:

MADDE 11- Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında olup, MİT'te görevlendirilecek subay, astsubay, sivil memur, erbaş ve erlerin sınıf, rütbe, ünvan ve miktarları her yıl ihtiyaca göre Genelkurmay Başkanlığı ve MİT Müsteşarlığınca müştereken tespit edilir.

Subay ve astsubayların MİT'te görevlendirilmelerinde 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nun 124. maddesinde öngörülen Bakanlar Kurulu kararı almak şartı aranmaz.

Genelkurmay Başkanlığınca usulüne göre MİT emrine verilen subay ve astsubayların teşkilat içinde görevlendirilmeleri, bölge değiştirmeleri, ihtisas ve ihtiyaca göre MİT'çe yapılır. Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında olup, MİT'te görevlendirilen personelin her türlü istihkakları yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre bağlı bulundukları bakanlık bütçesinden ödenir. Ancak, emsali MİT personeline (kadro karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli çalışanlar dâhil)

net ödenen tüm istihkaklar toplamının, bunların tabi oldukları kanunlar gereğince aldıkları bütün ödemelerin net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark bu personele MİT bütçesinden tazminat olarak ve net ödenir.

Personele İlişkin Özel Hüküm:

MADDE 12- MİT personelinin görevi, yetki ve sorumlulukları genel hükümlere ilave olarak nitelikleri, atama ve hizmet süreleri, yer değiştirme esasları ile teşkilata alınma usul ve şartlan ve teşkilatla ilişkilerinin kesilmesi gibi hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Atama İşlemleri:

MADDE 13- Millî İstihbarat Teşkilatı müsteşarı, Millî Güvenlik Kurulu'nda görüşüldükten sonra başbakanın inhası ve cumhurbaşkanının onayı ile atanır. MİT müsteşar yardımcıları ve başkanlar, MİT müsteşarının teklifi üzerine, başbakanın inhası ve cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

Diğer personel MİT müsteşarı tarafından atanır. Bu atamalar Resmî Gazete'de yayımlanmaz ve gizli tutulur.

İstifa:

MADDE 14- MİT fiilî kadrosuna atanan personelden; bu teşkilattaki göreve başladıkları tarihten itibaren beş yıl geçmeden istifa edenler veya istifa etmiş sayılanlar, görevle ilişkilerinin kesildiği tarihten itibaren beş yıl geçmedikçe devlet memurluğuna alınamazlar.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 97. maddesinin (D) bendi hükümleri saklıdır.

Zorunlu Giderler:

MADDE 15- MİT mensuplarına görevlerinin zorunlu kıldığı giderleri karşılamak üzere yönetmelikte belirlenecek miktar ve esaslara göre ödeme yapılır. Bu harcamalar hakkında 1050 sayılı Muhase- bei Umumiye Kanunu'nun 77. maddesi hükmü uygulanır.

Hizmet Tazminatı:

MADDE 16- MİT fiilî kadrosuna dâhil personele en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dâhil) brüt tutarının % 75'ine kadarı "Hizmet Tazminatı" olarak ödenir. Ancak, bu tazminatın kimlere ne oranda ödeneceği, personelin; görev, yetki, sorumluluk ve nitelikleri esas alınarak, MİT Müsteşarlığının teklifi üzerine başbakan tarafından tespit edilir.

Yurt dışına sürekli görevle gönderilenlere bu tazminat verilmez. Hizmet tazminatına hak kazanmada ve ödenmesinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun aylıklara ilişkin hükümleri uygulanır. Bu tazminat damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. Bu tazminattan yararlananlar ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre tespit olunan özel hizmet tazminatını alamazlar. Ancak, bu madde uyarınca tespit olunan hizmet tazminatından fazla olması hâlinde bu personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'yla belirlenen özel hizmet tazminatı verilir.

Nakdî Tazminat:

MADDE 17- MİT mensuplarından:

a- Görevleri sırasında veya görevleri sona ermiş olsa bile MİT mensubu olmaları nedeniyle maruz kalacakları saldırı sonucu yaralanan, sakatlanan veya ölenler hakkında 3 /İl/ 1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

MİT

b- Görevleri nedeniyle yaralanan veya hastalananlardan maluliyete uğrayanlara veya ölenlerin dul ve yetimlerine, yoksa muhtaç ana ve babasına yoksa bakmakla yükümlü olduğu kardeşlerine genel hükümlere ilave olarak ayrıca tazminat verilir. Bu tazminatın miktarı birinci derecedeki devlet memurunun maaşının brüt tutarının on katını geçemez.

c- Bu tazminatların birinden yararlanan diğerinden yararlanamaz. Tazminatın verilmesine ait usul ve esaslar yönetmelikte gösterilir.

Sağlık İşleri:

MADDE 18- MİT personeli ile herhangi bir şekilde sağlık yardımından yararlanamayan eşi, bakmakla yükümlü olduğu anası, babası ve aile yardım ödeneğine hak kazanan çocuklarının muayene ve tedavilerini, kamu kurum ve kuruluşlarına ait her türlü sağlık tesislerinde yaptırabilirler. Muayene ve tedavi giderleri MİT bütçesinden karşılanır. Muayene ve tedavilerin ne şekilde yapılacağına ait esaslar yönetmelikle düzenlenir. MİT mensuplarından hizmetleri nedeniyle yaralanan veya hastalananların yurt dışında tedavileri genel hükümler çerçevesinde yaptırabilir.

Başka Kuruma Nakil:

MADDE 19- MİT fiilî kadrosuna dâhil personelden, teşkilatın özelliği ve hizmetin gerekli kıldığı şart ve vasıflar gözönüne alınarak teşkilata intibak edemedikleri üstlerince tescil edilenler, MİT müsteşarının teklifi ve başbakanın uygun görmesi üzerine genel hükümlere göre başka bir kurum veya kuruluşa naklen atanırlar.

İKİNCİ BOLUM

Mali Hükümler Bütçe:

MADDE 20- Millî İstihbarat Teşkilatının gider-

lerini karşılamak amacıyla her yıl Başbakanlık bütçesi içerisinde özel bir tertibe yeteri kadar ödenek konulur.

MİT Müsteşarlığı için konulan ödeneğin mali yıl içerisinde hizmete kâfi gelmemesi hâlinde ihtiyaç duyulan ödenek Maliye Bakanlığınca öncelikle karşılanır. MİT'e tahsis edilen ödeneklerin ita amiri MİT müsteşarıdır.

MİT müsteşarı bu yetkisini yazılı olarak devredebilir. MİT Müs-teşarlığı için Başbakanlık bütçesine konulan ödenekler, yasama organının ilgili komisyonunda gizli bir oturumda görüşülerek karara bağlanır. MİT Müsteşarlığı bütçesinin hazırlanması ile harcama esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.

Gizli Hizmet Giderleri:

MADDE 21- MİT müsteşarı gizli hizmet giderlerinin hizmetin gereklerine göre harcanmasından başbakana karşı sorumludur.

Bütçe Uygulaması:

MADDE 22- MİT Müsteşarlığının harcamaları, 1050 sayılı Muhasebeî Umumiye Kanunu ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve bunların ek ve değişikliklerine tabi değildir. Bu konularda takip edilecek usul ve esaslar yönetmelikle tespit edilir.

Döviz Tahsisi ve Muafiyetler:

MADDE 23- MİT Müsteşarlığınca yurt dışından sağlanacak her türlü silah, araç, gereç ve malzeme için acil ve zorunlu hâllerde normal ithal kotası dışında öncelikle döviz tahsisi yapılır. Bu silah, araç, gereç ve malzemeler her ne yolla sağlanırsa sağlansın gümrük ve her türlü vergi, resim ve harçlardan muaftır.

Taşıt Alımı:

MADDE 24- MİT Müsteşarlığı 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 4., 5. ve 6. maddelerine tabi değildir. Aynı Kanunun 10. maddesi uyarınca gerek yurt içinden ve gerekse yurt dışından alınacak araçların cins ve miktarı ile nereden alınacağı başbakanın onayı ile tespit edilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Silah Taşıma:

MADDE 25- MİT mensupları, memuriyetlerinin devamı süresince demirbaşa kayıtlı silahları veya şahsi silahlarını meskûn bölgeler dâhil her yerde taşıyabilirler.

Cezaî Takibat İzni:

MADDE 26- MİT mensuplarının görevlerini yerine getirirken, görevin niteliğinden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan ötürü haklarında cezaî takibat yapılması başbakanın iznine bağlıdır.

Cezaî Hükümler:

MADDE 27- Millî İstihbarat Teşkilatının görev ve faaliyetlerine taalluk eden evrak veya malumatı istihsal eden kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiriniyorsa iki seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Birinci fıkrada yazılı suçun icrası, resmî sıfat ve memuriyeti sona ermiş olsa dahi görevi gereği bu evrak veya malumatı elinde bulunduran veya malumata malik olan kimsenin taksiri neticesi mümkün kılınmış veya sadece kolaylaştırılmış olursa malumatı elinde bulunduran hakkında bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Bu evrak ve vesikaların münderecatı ile malumatı ifşa eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektirin iyorsa, beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ile cezalandırılır. Eğer fiil suçlunun taksiri neticesi vukubulmuş ise, altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir. İfşa suçunun yayın vasıtaları ile işlenmesi hâlinde verilecek ceza 1/2 nispetinde artırılır.

Yetkilerin Kullanılmasının Önlenmesi:

MADDE 28- Bu kanunda yazılı yetkilerin kullanılmasını ihmal veya suistimal suretiyle önleyen kamu görevlileri hakkında Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Tanıklık:

MADDE 29- Görevin gizliliği ve devletin çıkarlarının zorunlu kıldığı hâllerde MİT mensuplarının tanık olarak dinlenebilmesi, MİT müsteşarının iznine bağlıdır.

İstisna:

MADDE 30- Millî İstihbarat Teşkilatı merkez ve taşra kuruluşları ve personeli, Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkındaki Kanun'un kapsamı dışındadır.

Millî İstihbarat Teşkilatında çalışan tabiplere Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair 21.8.1981 tarihli ve 2514 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz. Ancak bunlardan pratisyen tabiplerin 4 yıl, uzman tabiplerin 4 yıl süre ile MİT'te sürekli çalışmaları şarttır.

Fiilî Hizmet Zammı:

MADDE 31- MİT fiilî kadrosuna dâhil olup, hâlen çalışan memurların teşkilatta geçen hizmet sürelerine, görevlerine intisap tarihinden başlamak üzere, 5434 sayılı Kanunun 32. maddesine göre yılda üç ay-

lık fiilî hizmet zammı eklenir.

Yönetmelikler:

MADDE 32- Bu kanunun muhtelif maddelerinde çıkarılması öngörülen yönetmelikler, kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde MİT Müsteşarlığınca hazırlanarak, başbakan tarafından onaylanmak suretiyle yürürlüğe konulur. Bu yönetmelikler Resmî Gazete'de yayımlanmaz.

Yürürlükten Kaldırma:

MADDE 33- 644 sayılı Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu ile ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Millî İstihbarat Teşkilatının kuruluşu yeniden düzenlenir. Bu kuruluşa uygun şekilde yeniden kadrolar alınır. Bu kadroların alınması ve atamaların yapılması tarihine kadar geçecek süre zarfında eski kadrolar yürürlükte kalır ve bu kadrolara istinaden ödemelere devam edilir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte millî istihbarat hizmetleri sınıfı personelinin memuriyet statülerinin gerçekleşmesi için alınmış bulunan her türlü onay bir defaya mahsus olmak üzere bu durumdaki personel için geçerli sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2- Millî İstihbarat Teşkilatı personelinin, geçmiş yıllar için 31. maddeye göre fiilî hizmet sürelerine eklenecek fiilî hizmet zamları, ilave edilecek müddet hangi yıl için hesaplan- mışsa o yılın emekli keseneği ve kurum karşılıkları ile aylık tutarına göre, kurumca tahakkuk ettirilir.

GEÇİCİ MADDE 3- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar 644 sayılı Kanun uyarınca çıkarılmış olan talimatların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulamasına devam olunur.

Yürürlük:

MADDE 34- Bu kanun 1 Ocak 1984 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

MADDE 35- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KAVRAMSAL OLARAK ULUSAL GÜVENLİK

Birçok kavramda olduğu gibi ulusal güvenlik ile ilgili birçok tanım gerek kapsam, gerekse anlayış bakımından zamanla değişime uğramaktadır. Ulusal güvenlik anlayışı önceleri "savaş zamanı devletin güvenliğinin sağlanması maksadıyla barıştan itibaren askeri gücün hazırlanması ve bu gücün kullanılması ile ilgili bir strateji oluşturulması" şeklinde düşünülmüştü. Özellikle savunma alanındaki teknolojik gelişmelerin ve savaşın askeri gücün dışına çıkarak ulusal gücün tüm unsurlarını da içine alması sonucu, güvenlik kavramı da değişmiş, "ulusal güvenlik" kavramı bugünkü anlamına yakın bir çerçeveye oturmuştur.

Spesifik bir anlama sahip olmayan, dolayısıyla kendisine atfedilen değerlere bağlı olarak anlam ifade eden ulusal güvenlik, farklı boyutlarda tanımlanabilen bir kavramdır. Örneğin, ulusal güvenlik kavramı sadece askeri boyuta indirgenerek ve olağan olmayan dönemlerde alınacak olan önlemleri de kapsayacak biçimde dar anlamda kullanılabilmektedir. Bu anlamıyla ulusal güvenlik, kısa ve özlü bir ifadeyle, bir ülkenin iç ve dış tehditlerden korunması biçiminde tanımlanabilir. Daha genel anlamda, devlet düzenini korumak amacıyla alınan her türlü önlemin ulusal güvenlik kavramının içeriğini oluşturması şeklinde ve geniş olarak kavranılmasıdır.

Ulusal güvenlik bir tanıma göre "Devletin anayasal düzeninin, ulusal varlığının ve bütünlüğünün uluslararası alanda siyasi, kültürel ve ekonomik dâhil bütün çıkarlarının ve ahdi hukukun her türlü dış ve iç tehditlere karşı korunması ve kollanmasıdır." Ahdi hukuktan kasıt anlaşma ve antlaşmalarla gerçekleşen

hukuku ifade etmektedir.

Ulusal güvenlik diğer bir tanıma göre ise "devlet denen soyut hukuki tüzel kişiliğe sahip varlığın, iç ve dış her türlü tehlikelerden korunmuş olarak varlığını hukuki, sosyal ve bağımsız olarak sürdürmesi" olarak da tanımlanmaktadır. Ulusal güvenlik; kısaca belirtmek gerekirse, bir devletin ulusal çıkarlarının iç ve dış tehditlere karşı korunup kollanmasıdır. Güvenlik kavramı, devletin egemenlik alanı ve ulusun yüksek çıkarlarının bir başka rakip devlet tarafından müdahale edilmesi durumunda tehdit ve tehlikeye karşı gereken önleyici ve caydırıcı tedbirlerdir. Bu haliyle ulusal güvenlik; ulusal çıkarlar, tehditler ve bu tehditlere karşı tedbir geliştirme kavramlarını içerir. Ayrıca ulusal güvenlik kavramı, geleneksel olarak, korunması gereken değerler olan siyasal bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü de içermektedir. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, ulusal güvenlik her ne kadar devletin içinde barınan tüm unsurların güvenliğini kapsasa da doğrudan devlete yönelik tehditlere karşı duyarlılığının, diğer tehditlere nazaran daha fazla olabilmektedir. Doğrudan devlete yönelik tehdit olduğunda buna karşı gösterilecek reaksiyon diğer unsurlara yönelik olanlardan daha hızlı ve şiddetli olacaktır. Bunun nedeni tehdidin hedef olarak doğrudan devleti seçmesidir. Bu durumda da algılanan tehdidin derecesine göre gerekli tedbirler devlet tarafından alınacaktır.

Ulusal güvenlikte öne çıkan iki önemli kavram "ulusal çıkarlar" ve "tehditler"dir. Tehdit değerlendirmelerinin işlevi; belirlenecek tehdit/risklere karşı alınacak tedbirleri içeren ulusal güvenlik politikasının tespitine yön vermesidir. Her ülke, kendi tehdit/risk algılamalarına göre bir ulusal güvenlik politikası belirlemektedir. Bu sebeple ülkeler, kendi tehdit/risk algılamaları çerçevesinde ulusal güvenlik politikala-

rını tespit etmeye yönelik ulusal güvenlik sistemleri oluşturmuşlardır. Ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin genel amacı, devleti zayıflatmak, işleyemez duruma getirmek, eğer mümkünse topraklarını paylaşmak ve ortadan kaldırmaktır.

Ulusal çıkar kavramı ulusal güvenlikten daha önce kullanılmaya başlanmıştır. Ulusal güvenlikle ilgili dört temel ulusal çıkarın önem derecesi ise şu şekildedir:

• "Beka" önem derecesi (Genellikle ülkenin toprak bütünlüğü ve ulusal birliği bu kategori içindedir ve bu konularda ülke savaşı göze almıştır).

• "Hayati" önem derecesi (Daha çok ileri düzeydeki savunma, bölgesel güvenlik ve ekonomik çıkarları kapsamakta ve savaş kesin olmamakla beraber savaş riski taşıyan çıkarları göstermektedir. Savaşı ileri bir tarihte muhtemel kılan güvenliğe yönelik tehditler de bu kapsamdaki çıkarlara işaret edebilir).

• "Çok Önemli" önem derecesi (Genellikle güç kullanımını gerektirmeyen ancak, hesaplanmış politikalar ve eylemler ile elde edilmeye çalışılan siyasi ve ekonomik düzeydeki çıkarları kapsamaktadır).

• "Önemli" önem derecesi (Genellikle tarihi ve kültürel değerler niteliğindeki ulusal çıkarların yer aldığı, insani ve kültürel politikaların uygulandığı, uzun vadeli çıkarlar olarak değerlendirilmektedir).

"Ulusal Güvenlik" kavramı İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ABD Başkanı Herry S. Truman döneminde kongre tarafından çıkartılan "National Security Act" (Ulusal Güvenlik Yasası, 18 Ekim 1947) ile üne kavuşmuştur. Salt bir kavramdan çok politikaya atıf yapmaktadır. Bu tarihten sonra ulusal güvenlik kavramıyla birlikte ulusal güvenlik politikaları belirlenmeye başlanmıştır. Ulusal güvenlik kavramının

ilk kez dile getirildiği "Ulusal Güvenlik Yasası" ise başlangıçta her ne kadar Amerikan ulusal çıkarlarını korumak ve bu konuda kurumsal koordinasyonu sağlamak amacını taşımışsa da, Soğuk Savaş yıllarında "ulusal güvenlik" adeta bir ideolojiye dönüşerek sadece A.B.D müttefiklerinin sınırlarını komünizm tehlikesine karşı korumanın ötesine geçip Batı değerlerine karşı her türlü meydan okumayı bertaraf edebilecek biçimde yeniden tanımlanmıştır.

Ulusal güvenlik, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden itibaren, akademik, politik uluslararası politika ve dış politika tartışmalarında, önemle konu edilmektedir. Soğuk Savaş boyunca güvenlik çalışmaları, çoğunlukla devletin askeri tarafıyla ilgilenen bilim adamlarının yaptıkları çalışmalardan ibaret olmuştur. Ulus-ötesi hareketlerin sınırlı olduğu, insanların kendi kimliklerini daha çok doğup büyüdükleri yer ile tanımladıkları, başka coğrafyalarda olanların devletlerin güvenliğini tam olarak etkilemediği bu zaman diliminde, güvenliğin sağlanmasında daha çok 'kendi kendine yardım' prensibi esas alınmıştır. Buna göre, her devlet kendi güvenliğinden öncelikli olarak kendisi sorumludur. Burada önemli olan husus bir devletin kendi vatandaşlarını negatif dış etkilerden, gerek ekonomik gerekse de askeri, olabildiğince korumasıdır. Bu anlamda bir devletin güvenliği daha çok askeri güvenlik anlamına gelmektedir ve daha çok fiziki güvenliğin sağlanmasını ifade etmektedir.

1945-1990 dönemindeki güvenlik literatüründe görülen durağanlık ve tekdüzeliğin Soğuk Savaş konjonktürünün statik yapısını yansıtmaktadır. İki kutuplu sistemdeki güvenlik çalışmaları, Soğuk Savaş yıllarının hâkim teorisi realizm ve neo- realizmin etkisi altında ortaya çıkmış ve şekillenmiştir. Soğuk Savaş Dönemi güvenlik algılaması askeri, ekonomik, ideolojik ve siyasal temeller üzerine kurulmuştur. Bu

noktadan hareketle özellikle askeri güvenliğin sağlanması noktasında her iki tarafta oluşturulan NATO ve Varşova Paktı güvenlik kaygılarıyla hareket etmiştir. NATO ve Varşova Paktı bu her iki bloğun karşılıklı olarak güvenliklerini sağlayan ve karşı taraftan gelebilecek bir saldırıyı bertaraf etmek amacına yönelik savunma sistemleri olarak kurulmuşlardır.

Tarihi akış içerisindeki reel politik akım, 20. yüzyılın çatışma odaklı ve devlet merkezli güvenlik anlayışını teorik ve pratik çerçevede inşa etmiştir. Ancak reel politik anlayışın oluşturduğu güvenlik paradigmasının gerek düşünsel gerekse de eylemsel boyutta güvenliği tesis etmedeki yetersizliği, 20. yüzyılın "buhranlar ve bunalımlar yüzyılı" olarak yorumlanmasında büyük rol oynamıştır.

Ulusal güvenlik kavramının gelişmesinde harp silah araç ve gereçlerindeki teknolojik gelişmeler önemli rol oynamıştır. Özellikle taraf ülkelerde kitlesel tahriplere yol açan silahlar; cephe stratejilerinin topyekûn savaş stratejilerine dönüşmesine ve savaşların devletlerin tüm ulusal güç unsurlarına yöneltilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla topyekûn savaş stratejisi; "Topyekûn Güvenlik" veya günümüz deyimiyle "Ulusal Güvenlik" kavramını ortaya çıkarmıştır. Ulusal güvenlik kavramındaki gelişmeler, beraberinde politik, sosyal, ekonomik ve askeri güçler arasında yeni dengeler oluşturmuş ve boyutları genişleyerek devlet yönetimlerinde vazgeçilmez bir yere sahip olmuştur. Böylece ulusal güvenlik, sadece silahlı kuvvetleri ilgilendiren bir kavram olmaktan da çıkmış, daha geniş bir yelpazede ele alınmaya başlanmıştır. Devletin nerdeyse bütün organlarını ilgilendiren bir kavram haline dönüşmüştür.

Soğuk Savaş sonrasında, uluslararası ve ulusal güvenlik tanımlarının değişen doğası hiç şüphesiz

uluslararası ve ulusal tehditlere yönelik ilgilenme yöntemlerini de değiştirmiştir. Üstelik, tehdit anlayışı da askeri tehditlerin yanı sıra ekonomik, siyasal, ekolojik ve sosyal tehditleri de kapsadığı için, bir anlamda geleneksel ulusal ve uluslararası güvenlik anlayışını ve güvenlik yaklaşımlarını da en başından etkilemiştir. Devlet düzeyinde tehdit kavramı "bir kişi, grup veya devlet tarafından bir ülkenin hayati öneme sahip ulusal değerlerine yönelik; ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel, psikolojik ve askeri olarak; niyet edilen, planlanan veya uygulanan, her türlü davranış ve eylemlerin bütünüdür." şeklinde tanımlanabilir.

Beril Dedeoğlu'na göre, her ne biçimdeki tehdide göre olursa olsun, her devlet, üç halkalı bir güvenlik sistemi kurmaktadır;

1. En iç halka, aktörün kendi iç güvenlik sistemidir. İçten gelebilecek ya da içte oluşabilecek tehlikeleri kapsamaktadır. Bu en sıkı halkadır. En iç halka, belirli bir rejimin, düzenin, siyasal iktidarın, sosyo-ekonomik sistemin devamının sağlandığı halka olarak tanımlanır.

2. İkinci halka, yakın çevre tehlike ve güvenlik halkasıdır. Ülke sınırlarına komşu ya da yakın alanlar ve devletler, bu halka içinde yer alırlar. Bir devletin çıkarlarını genişletmesi için en elverişli coğrafya, yakın coğrafyasıdır ve bu nedenle de ikinci sıklıktaki güvenlik tehdit halkası burada oluşur.

3. Üçüncü ve en dıştaki halka gevşek bir halkadır ve küresel tehdit alanını oluşturur. İkinci halkanın dışındaki bölgesel savaş ve çatışmalar, küresel savaşlar, küresel ekonomik krizler, doğal çevrenin kirlenmesi, önemli uluslararası ticaret yollarının risk altına girmesi gibi birçok alt başlık bu halkaya dâhildir.

20'inci yüzyılın sonlarına doğru önemi artan ve

kapsamı da gittikçe genişleyen güvenliği, artık devlet ve bünyesindeki organlarca sağlamanın yeterli olmayacağı öngörülmüştür. Bu bağlamda devlete yardımcı olmak amacıyla özel askeri şirket ve güvenlik kuruluşları yapılanmasına gidilmiştir.

21. yüzyıla uluslararası sistemde kırılma yaratan ve küresel güven(siz)lik için bir dönüm noktası teşkil eden 11 Eylül saldırılarıyla adım atılırken, yeni güvenlik anlayışı ve yaklaşımlarının nasıl olacağına ilişkin kuramsal tartışmaların niceliği ve niteliğinde önemli bir değişim yaşanmaktadır. 21'nci Yüzyılda güvenlik ihtiyaçları, savunma planlamasına; kabiliyete dayalı sistemler yanında sivil unsurlardan/kabiliyetlerden yararlanılma yöntem ve şekillerinin de dâhil edilmesini gerekli kılmaktadır. Savunma planlaması kapsamında sivil imkân ve kaynaklara olan ihtiyaç genellikle;

- Bilgi yönetimi, bilgi ve haberleşme güvenliği,
- Sivil ve askeri amaçlı uydu ve uzayı kullanma teknolojisi,
- Kritik silah, karşı silah ve korunma teknolojileri,
- Harekât alanı (istihbarat, komuta-kontrol, harekât, lojistik vb.) desteği alanlarında toplanmaktadır.

Günümüzde güvenlik kavramı devlet bağlamından ayrı düşünülmemiş ancak kapsam olarak genişleyerek çok boyutlu bir hale gelmiştir. Demokratik toplum kavramının gittikçe önem kazanması kişi hak ve özgürlüklerini ön plana çıkarmıştır. Önem kazanan bu kavramlar güvenlik kavramının içinde de yer etmiş ve artık güvenlik, devlet güvenliğinin yanı sıra bireysel değerleri de önemseyen bir şekil almıştır.

İNTERNET SAVAŞI

İnternetin ortaya çıkışı askeri amaçlıdır. Askeri ve sivil teknoloji; amaçlar, çok farklı olsa da, tıpatıp aynı doğrultuda gelişir. Bu, ilgili bütün ülkelerde, böyle olmuştur. Sovyetler Birliği'nin 1957'de Sputnik uydusunu uzaya göndermesinden sonra Amerika Birleşik Devletleri hükümeti savaş sırasında veya savaştan önce klasik haberleşme kanallarının kullanılmayacak derecede tahrip edilmesi halinde tek bir merkezden yönetilmeyen veya diğer bir ifadeyle tek bir ana bilgisayar ünitesinden bağımsız olarak çalışabilen bir bilgisayar ağı kurulabilmesi için harekete geçmiştir. Bu amaçla İleri Araştırma Projeleri Ajansı'nın (ARPA) kurulmasına karar verilmiştir.

İnternet'in temeli, Amerikan Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı (Advanced Research Project Agency-ARPA) tarafından yürütülen ARPANET projesiyle atılmıştır. Projenin öncelikli amacı, askeri herhangi bir saldırı durumunda dahi bilgi akışını devam ettirebilecek bir ağ sistemi yaratmaktı. Ancak 1971 yılında bu projeye, yaklaşık 24 kadar araştırma ve kamu sitesinin de bağlanmasıyla ARPANET, araştırmacıların da kullanımına sunulmuştur. 1989 yılında İNTERNET adını alan ARPANET artık araştırma projesi konumundan işletme durumuna gelmiş ve 1990'dan sonra hızla gelişerek bugünkü halini almıştır. Dünya genelinde internet kullanıcı sayısı 2000 yılında 360 milyon iken, bu sayı Aralık 2013 tarihinde 2,75 milyar kullanıcıya ulaşmıştır.

İnternet, ilk başlarda gerçekte bir araştırma ve eğitim ağı olarak düşünülmüş ve tasarlanmış olmasına rağmen, bu günün dünyasında kullanma maksadı çok farklı boyutlara ulaşmıştır. Bugün internet, kamu, özel ve ticari iletişim için bir yapı haline gelmiştir ve

süratle genişlemektedir.

Günümüzde bilgiler, haberler, sinyaller tarihin hiçbir döneminde görülmemiş bir hızla tüm dünyaya yayılmaktadır. Coğrafi olarak birbirinden ne kadar uzak olursa olsun dünyadaki bütün bilgisayarları birbirine bağlayan internet, 20. yüzyılın son çeyreğinin en önemli teknolojilerinden biridir. İnternet sayesinde mesafeler izafi olarak küçülmüş; dünyanın herhangi bir yerindeki bilgiye erişim hızı inanılmaz ölçüde artmıştır.

Özellikle 1990 sonrası gelişen ağı sayesinde tüm dünyayı saran internet, devletlerin ulusal güvenliklerini her yönü ile tehdit etmeye başlamıştır. Uluslararası alışveriş şirketleri yüzünden gümrük sistemleri, "Hacker" ler yüzünden en gizli devlet sırları, her gün mantar gibi artan korsan siteler yüzünden gerçek hayatın sanal âleme de taşınması gereken hukuk sistemleri uygulanamamasından dolayı tehdit altındadır. Özellikle büyük kentlerin altyapı ve iletişim alanları büyük bir tehdit altındadır.

İnternet kullanımının hızlı artışına rağmen siber uzayda güvenlik önlemleri yetersiz kalabilmektedir. Bunun en önemli nedenleri, internetin tasarlanışında ki beş önemli zafiyettir. Bunlar;

1. Adresleme sistemidir. Kablosuz sistem kullanıyorsanız, hacker bu telsiz dalgalarını yakalar ve kullanır. Kablolu sistemde ise daha da çok fırsat vardır.

2. İnternette teknik organlar vardır ancak yetkili makam yoktur. Bir düzine devletlerarası ve sivil toplum kuruluşu internet yönetiminde rol oynuyor, ama tek başına tüm yetkiyi elinde toplayan bir kurum ortada henüz yoktur.

3. İnternetin üçüncü zayıf noktası da işletim sis-

temlerinin hepsinin açık ve şifresiz olmasıdır.

4. İnternetin diğer bir zafiyeti de "malware" adı verilen bilgisayarlara saldırmak üzere tasarlanmış kötü niyetli yazılımları dağıtma potansiyelidir.

5. Son olarak da internetin zayıf noktalarından biri de ademi merkeziyetçi bir tasarımı olan büyük bir ağ olmasıdır. İnternet öncelikle güvenlikten çok merkezi kontrolü yok etmek üzere kurulmuştur. Bunun nedeni, internet tek merkezden kontrol edilir ve bu merkez herhangi bir saldırı sonucu imha edilmesi durumunda bütün internetin kullanılamaz duruma gelme ihtimalidir. Bu riski ortadan kaldırmak amacıyla internetin merkezi kontrolü yoktur.

Yalın olarak Türkçe sözlüklerde "siber" kelimesi yer almamaktadır. Aslında "sibernetik" kelimesinin bir öneki olan "siber" sözcüğü, aynı zamanda kelimeyi kısaltmak amacıyla da kullanılmaktadır. Sibernetik, Norbert Weiner isimli Amerikalı bir bilim adamı tarafından ilk kez 1948 yılında "hayvanlarda ve makinelerde iletişim ve kontrol bilimi" anlamında kullanılmıştır. Sonrasında çok tartışılan ve üzerinde anlaşılan bir tanıma sahip olmasa da genel kabul görmüş "Süreçleri ve iletişimi kontrol etme ve yönetme, bilgisayar ve internetle ilgili" bir anlamı işaret ettiği değerlendirilmektedir. Türkçede bu kavramın karşılığında genellikle "bilişim" kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Bu kelime ise Fransızca "informatique" sözcüğünden gelen ve Türkçe "enformatik" olarak kullanılan kelimeden türetilmiştir. Bilişim kelimesi, "İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişiminde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi" 163 anlamına gelmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, "bilişim", "siber" kavramından

daha kapsamlı bir anlamı ifade etmektedir.

Genel olarak "siber" ile bilgisayar ve buna bağlı elektronik sistemlerin bulunduğu ortam, "bilişim" ile de bu ortamdan etkin olarak faydalanma ve bu ortam aracılığıyla bilgi üretilmesi gibi anlamların çıkarılması mümkündür. Siber kavramının hayatımıza girmesi daha çok internet ve bilgisayarın insanların, özel ve devlet kurumlarının bir parçası olması ile başlamıştır. Bu kavramın daha iyi anlaşılması için siber uzay, siber saldırı, siber savaş, siber suç, siber terör vb. kavramların da açıklanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Siber Uzay terimi ilk kez Amerikalı bilim-kurgu yazarı William Gibson tarafından, 1982 yılında basılan "Yanan Krom (Burning Chrome)" adlı hikâye kitabında kullanılmıştır. ABD Savunma Bakanlığının tanımına göre siber uzay; internet iletişim ağları, bilgisayar sistemleri, gömülü işlemci ve kontrol birimlerini içeren, bilgi teknolojileri altyapılarından meydana gelen, birbirine bağımlı ağların oluşturduğu bilgi ortamındaki küresel bir alandır. Diğer bir tanıma göre siber uzay, kritik altyapılarımızın çalışmasını sağlayan, birbirine bağlı yüz binlerce bilgisayar, sunucu, yönlendirici, anahtar (switch) ve fiber optik kablolardan oluşmaktadır.

Siber uzaydan söz ederken sanki soyut bir beşinci boyutmuş gibi algılanmaktadır. Oysa siber uzay fiziksel bileşenlerden oluşmaktadır. Denizaltı kabloları, yüksek hızlı fiber optik kablo demetlerinden, her yönlendirici ve sunucuya kadar, bu fiziksel bileşenlerden her biri egemen ülkenin topraklarında yerleşiktir.

Siber uzay enerji dağıtım ağları, kapalı askeri ağlar, iletişim ağları, cep telefonları, yazılım tabanlı telsizler, elektronik komuta sistemleri, Supervisory

Control and Data Acquisition (SCADA) sistemleri, uydu sistemleri, insansız hava araçları, uçaklar (özellikle uçaktaki sistemleri kontrol eden temel yazılım ve donanımlar) gibi birçok sistem ve donanım siber uzayın elemanıdır.

Siber uzay dünyadaki tüm bilgisayar ağları ve onların bağlı olduğu ve kontrol ettiği her şeyi kapsamaktadır. İnternet birbirine bağlı olan ağlardan oluşan açık bir ağdır ve siber uzay sadece internetten ibaret değildir. Siber uzay internet ve internete bağlı olmayan birçok bilgisayar ağını içermektedir. Siber uzayın interneti de kapsayan ancak salt internetten ibaret olmayan bir sistem olduğu kabul edilmektedir. İnternet dışında, elektrik santrallerinin sahip olduğu bilgisayar ağları, barajların sahip olduğu bilgisayar ağları, ulaşım sisteminde kullanılan bilgisayar ağları vb. sistemlerde kullanılan bilgisayar ağları da siber uzayın bir parçasıdır.

İletişimin düşük maliyeti ve İnternet'e bağlanmadaki kolaylıktan dolayı, internet kullanımı, diğer elektronik iletişim çeşitlerinin yerini almaktadır. Bu geniş olanaklardan faydalanmak isteyen kritik altyapı işletmecileri, sistemlerini internete bağlamakta ve bu şekilde siber uzay ile fiziksel dünya birleşmektedir. İnternet kullanımının inanılmaz büyüme hızı ve bilgisayarların hayatın bir parçası haline gelmesi "siber uzay" kavramının daha sık kullanılmasına ve ilerleyen dönemlerde de vazgeçilmez bir unsur olarak yer edineceği değerlendirilmektedir.

Siber uzay daha çok her gün kullanılan unsurlardan oluşmaktadır. Sizin işyerinize ya da çocuğunuzun okula götürdüğü dizüstü bilgisayar, masaüstü bilgisayarınız ve bunun gibi milyonlarca makine siber uzayı oluşturmaktadır. Şehir merkezindeki yer altındaki fiber optik kablolar, herhangi bir bilgisaya-

rın, işlemcinin ya da bunları birbirine bağlayan kabloların olduğu her yer siber uzay sayılmaktadır. Siber uzay akılda bıraktığı karmaşık kavram örüntüsünün aksine günlük hayatta kullandığımız akıllı telefonlar gibi aşina olduğumuz bilgi teknoloji unsurlarından oluşmaktadır.[49]

Siber uzayda sınırların anlamı ortadan kalkmaktadır. Bilgisayarın başına geçen bir siber terörist için yolun diğer tarafındaki bir bilgisayar ile dünyanın her hangi bir yerindeki bilgisayar eşit uzaklıktadır. Yazılım ve donanım olarak siber uzayı oluşturan altyapının, tasarımı ve gelişimi de küreseldir. Siber uzayın bu küresel karakteri nedeniyle mevcut açıklıklar herkes için vardır. Mesafelerin önemini yitirmesini sağlayan siber uzay aynı zamanda sistemde oluşan fiziksel ya da yazılımsal açıkları sadece yakın çevreye karşı değil tüm dünyaya karşı vermektedir.

Gelişmiş ülkelerde bütün sektörlerin hizmetlerini siber uzaya taşımasıyla birlikte kritik öneme sahip bilgiler telefon hatlarından, fiber optik kablolardan ve elektro-manyetik dalgalar üzerinden iletilmeye başlamıştır. Kendilerine fayda sağlamak isteyen kişiler, gruplar ve organizasyonlar bu bilgilere erişerek güçlerini arttırmak istemektedirler.

Siber uzaydaki kötü niyetliler, kişiler, suç örgütleri, teröristler veya ülkelerin bizzat kendileri olabilirler. Saldırganlar, hangi şekilde olursa olsunlar, tümü politik ve ekonomik olarak geniş çapta bir etki yaratabilmek için yazılım, donanım, ağ ve protokollerin tasarımı veya uygulanmasından kaynaklanan açıklıkları bulmak ve onları kullanma amacındadırlar. Bu nedenle gün geçtikçe gelişen ve büyüyen siber uzay, beraberinde olası saldırılardan koruma yollarını da geliştirmekte, bu da yeni araştırma alanlarının

49 Sait Yılmaz, a.g.e., s.435.

oluşmasına olanak sağlamaktadır. Ülkeler ve organizasyonlar için gizliliği hayati önem taşıyan bilgilerin iletimi bu ortam üzerinden sağlanırken korunmaları içinde gerekli önlemler oluşturulmaktadır.

Savaşların kaderini değiştirmedeki kilit rolünden dolayı bilgi teknolojileri, kara, deniz hava ve uzaya ek olarak, yeni bir harekât alanı olan siber uzayın açılmasına sebep olmuştur. Yeni bir harekât alanı olan siber uzayın kendisine has özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerin bilinmesi, bu ortamda nasıl harekât icra edileceği konusunda da ipuçları vermektedir. Siber uzayın temel özelliklerini sayacak olursak;

• Diğer harekât alanlarının aksine, insan eliyle oluşturulmuş ve büyük bir kısmına özel sektörün sahip olduğu bir harekât alanıdır.

• Birbirine bağlı veya bağımsız bilgi sistemlerinden ve bu sistemlerde işlenen verilerden(metin, ses veya görüntü) meydana gelmektedir.

• Devletler, özel sektör veya şahıslar tarafından oluşturulan, sahip olunan, yönetilen, işletilen, dünyanın neredeyse tamamını saran bir alandır.

• Teknoloji; mimariler, stiller, işlemler, yeni kabiliyet ve yöntemler geliştikçe değişikliğe uğramaktadır.

• Siber uzaya, siber uzaydaki elemanlara erişim ve bu ortamda bir noktadan bir noktaya erişim neredeyse ışık hızında meydana gelmektedir.

• Işık hızına yaklaşan bir hızda harekât kabiliyetine imkân tanıdığından aynı hızda bir tehdit riskine yol açar.

• Kara, hava, deniz ve uzay ortamlarının tamamında harekât imkânı sağlar.

• Coğrafi veya siyasi olarak çizilen sınırlarla

kısıtlı değildir. Coğrafyadan bağımsız erişim ve harekât imkânı sağlar.

Siber uzayın gelişmesiyle birlikte sosyal gerçekliğin en önemli iki katmanı olan mekân ve zaman bağıntısı değişmeye başlamıştır. Fiziksel uzaklıklar ve bilgi aktarımı için gereken zaman internetin oluşturduğu hızla kısalmıştır. Bu yetenek kısa sürede politik, askeri ve ekonomik alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Bankalar, borsalar ve her türlü ticari yapı faaliyetleri, yeni teknolojiyi kullanarak daha geniş alanda hizmet vermeye başlamıştır. Askeri alanda da yoğun olarak bu alandan faydalanılmaktadır. Örneğin; Körfez Savaşında bilgisayarlar aşağıdaki maksatlarla kullanılmıştır;

- Bilgisayarlar, Koalisyon Güçleri ordularının Suudi çölündeki hareketlerini organize etmiş ve yönlendirmiş,
- Binlerce uydu fotoğrafı ve elliden fazla uydu üzerinden gemilerin saatler süren elektronik haberleşme trafiğini ayarlamış,
- Uçaklar, pilotsuz uçaklar ve helikopterlerin uçuşuna yardımcı olmuş,
- Bombaları ve füzeleri, hatta top mermilerini yönlendirmiş,
- Iraklıların radarlarını karıştırıp hedef bilgisayarlarını bozmuş,
- Savunma bakanlığı adına olduğu kadar CNN TV için de uydu antenleri ve mesaj alışverişini idare etmiş,
- Silah platformları ve teçhizatlarının izini sürmüş,
- Bölgedeki silahların dökümünü çıkarmış,

• Can kayıplarını ev adreslerine kadar araştırmıştır.

İngilizcesi "hacker" olan kelimenin, Türk Dil Kurumu tarafından Türkçe karşılığı "bilgisayar korsanı" olarak tanımlanmıştır. Bilgisayar korsanının anlamı ise; bilgisayar ve haberleşme teknolojileri konusundaki bilgisini gizli verilere ulaşmak, ağlar üzerinde yasal olmayan zarar verici işler yapmak için kullanan kimsedir.

Bilgi hırsızlığı, başka bilgisayarlara sızma, "hack" etme işlemleri, gelişmiş bilgisayarlara ve modem - telefon hattı gibi erişim kanallarına sahip "uzmanlar" tarafından önce sızılacak bilgisayarın işletim sisteminde veya yazılımında bir açıklık, zayıf nokta bulunarak yapılmaktadır. Şayet sızılacak bilgisayar şifre ile korunuyorsa, şifreyi kendi geliştirdikleri programlarla kırarak ya da şifreyi bir şekilde öğrenerek, karşı tarafın bilgisayarına girilir. Ayrıca bilgi elde etmek isteyenler; dinleme istasyonları, telefonlara konulan çiplerden de faydalanmakta ve bu işlemler için bilgisayarın yardımına başvurmaktadır.

Örneğin; Küçükçekmece'de, temin ettiği kimlik bilgileriyle sahte belgeler düzenleyerek bankaları 2 milyon TL dolandırdığı ileri sürülen bir hacker gözaltına alınmıştır. Yapılan araştırmada Sosyal Güvenlik Kurumu ve internetten vatandaşların kimlik bilgilerine ulaşarak sahte kimlikler çıkardığı tespit edilen Murat Ş.'nin, kredi talebiyle bankaları dolandırdığı iddia edilmiştir. Hacker Murat Ş. İnterneti kullanarak birçok vatandaşın kimlik bilgilerine ulaşabilmiştir.

Yazılımları yazan veya donanımları tasarlayan elemanlar bazen hata yaparak, açık bir kapı bırakabilmekte veya hatalı bir program satırı yazabilmektedirler. Bundan yararlanan hacker da gizlice kapalı

sistemlere sızabilmektedir. Örneğin; ABD'de şirketlerdeki fotokopi makineleri bile ağlarla birbirine bağlıdır. Şirketlerin içindeki fotokopi makinelerine şifre yerleştiren rakipleri kopyası çekilen tüm bilgilere anında ulaşabilir. Hatta uzaktan kumandayla makineye kısa devre yaptırıp ofisinizde kısa devre bile yaptırabilirler. Hackerlar böyle bir eylem yaptığı zaman, siber suçlu olmaktadırlar.

Uluslararası alanda yukarıda örnekleri verilen siber suçlarla mücadelede çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin; Türkiye, 10 Kasım 2010 tarihinde Uluslararası

Siber Suç Sözleşmesi'ni imzalayarak anlaşmaya taraf olmuş ancak yürürlüğe girmesi 2 Mayıs 2014'te Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla gerçekleşmiştir. Uluslararası Siber Suç Sözleşmesi'nin Türkiye'de yürürlüğe girmesi için yaklaşık 4 yıl beklenilmiştir.

Günümüzde siber alanda saldırı ya da bilgi hırsızlığı gerçekleştirmek isteyen bir bireyin yüksek oranda teknik bilgiye sahip olması gerekmemekte, bu tür araçlara birkaç fare tıklaması ile ulaşılabilmektedir. İnternet üzerinden indirilip kullanılabilen bu tür araçların artmasıyla birlikte güvenlik bariyerleri de yetersiz kalmaya başlamıştır.[50]

Windows 95 içinde 10 milyondan az kod satırı vardı. Windows XP içindekilerin sayısı 40 milyon, Windows Vista'da ki kod sayısı ise 50 milyondan fazladır. On yılda kod satırları sayısı beş katına çıkmıştır. Kod yanlışları da aynı oranda çoğalmıştır. O yanlışların çoğu hackerlara yazılımlara müdahale imkânı sağlamaktadır.

Hacker'lar genel olarak üç gruba ayrılmaktadır;

[50] Adem Kaya, Siber Güvenliğin Milli Güvenlik Açısından Önemi, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Kara Harp Okulu, Ankara, 2012, s.16.

1. Siyah Şapkalılar: Her türlü programı, siteyi veya bilgisayarı güvenlik açıklarından yararlanarak kırabilen ve sistemleri kullanılamaz hale getiren, bilgileri değiştiren veya gizli bilgileri çalanlardır.

2. Beyaz Şapkalılar: Beyaz şapkalılar da her türlü programı, siteyi veya bilgisayarı güvenlik açıklarından yararlanarak kırabilen fakat kırdığı sistemin açıklarını sistem yöneticisine bildirerek o açıkların kapatılmasını ve zararlı kişilerden korunmasını sağlamaktadırlar.

3. Gri Şapkalılar: Yasallık sınırında saldırı yapan, iyi veya kötü olabilen hackerlardır.

Siber uzaydaki her türlü veri, programın değiştirilmesi, bozulması, sahtesinin üretilmesi, kesintiye uğratılması ya da yok edilmesi siber saldırı olarak adlandırılmaktadır. Siber saldırılar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

• Elektronik posta eklentileriyle virüs saldırıları,

• Kamu hizmetlerinin görülmesini sağlayan bilgisayar sistemlerinin aşırı yüklenmesini sağlayarak çalışamaz hale getirilmesi,

• Dezenformasyon ya da propaganda yapmak maksadıyla devletlerin veya ticari kuruluşların internet sayfalarının bozulması,

• Bilgisayar sistemlerine yetkisiz girişler yapılarak bilgilerin elde edilmesidir.

Siber saldırılar verilere ya da kontrol sistemlerine olan saldırılar olmak üzere iki temel şekilde meydana gelmektedir. Bilginin çalınması veya bozulması sıklıkla karşılaşılan verilere yönelik eylem türlerindendir. Kontrol sistemleriyle ilgili olanlar ise bir fiziksel altyapıyı kullanılmaz hale getirme ya da yanlış

yönlendirmeyi amaçlamaktadır.[51]

Siber uzayda yapılan saldırılar, saldırıyı gerçekleştirenlerin motivasyonlarına, kimliklerine ve amaçlarına göre çeşitli adlar almaktadır. Bu konuda genel kabul görmüş tanımlamalar şunlardır; politik nedenlerle toplumda endişe yaratmak amacıyla terör örgütlerince ya da kimliği bilinmeyen kişilerce yapılan eylemler siber terör, kişisel kazanç sağlamak amacıyla toplumsal düzeni ve huzuru tehdit eden faaliyetlerde bulunmak ise siber suç, devletlerin aralarındaki mücadeleyi veya çatışmayı siber ortama taşımaları ise siber savaş olarak adlandırılmaktadır.

Siber saldırıda uygulanan yöntemlerden bazıları şunlardır;

- Virüs,
- Truva atı,
- Hizmet Dışı Bırakma,
- Aldatma,
- Mahremiyet ve Gizlilik İhlali,
- Yetkisiz Giriş,
- Phishing,
- Spam.

Siber uzayda faaliyet gösteren istihbarat örgütleri de yukarıda sayılan yöntemlerin birçoğunu kullanarak faaliyetlerine devam etmektedir. Siber uzayda saldırı yapabilmek için öyle çok pahalı ve karmaşık silah sistemleri gerekmemektedir. Bazen bir bilgisayar ve bir e-posta ile karşıdaki sisteme tahmin edilemeyecek kadar büyük boyutlarda zarar vermek mümkün olmaktadır.

Bir ülkenin altyapısına karşı yapılacak siber sal-

[51] Haydar Çakmak ve Cenker Korhan Demir, a.g.m., s.30.

dırı güç şebekesini haftalarca devre dışı bırakabilir. Boru hatları petrol ürünlerini ve gazı iletemez hale gelir. Trenler kalkamaz, uçaklar da yerde kalır. Bankalardan para çekilemez, dağıtım sistemi çöker ve hastaneler kısıtlı kapasiteyle çalışmak zorunda kalır. Sivil nüfus karanlık ve soğuk evlerde, gıda, para ve tıbbi bakımdan yoksun, ne olup bittiği konusunda haber alamaz hale gelir. Bunun sonunda yağmalamalar ve bir suç dalgası da meydana gelebilir. Siber saldırılardan bir kısmını aşağıda ayrıntılı olarak ele alalım.

Virüsler kullanıcının isteği dışında bilgisayara yüklenerek çalışan oldukça etkili bir programdır. Diğer bilgisayarlara bulaşma ve kendi kendine çoğalma özelliğinin biyolojik virüslere benzemeleri nedeniyle virüs olarak adlandırılmaktadırlar. Virüsler, internet sitelerinden indirilen dosyalardan, e-postalardan veya bir depolama aygıtından (CD, DVD, harici bellek vs.) bulaşabilirler. Veri kayıplarına ve hasarlara neden olabilirler. Virüslerle diğer zararlı yazılımlar arasındaki en önemli fark, virüslerin başlatıcı unsur olarak insan etkileşimine ihtiyaç duymasıdır. Aktif hale gelebilmesi için virüslü program, dosya veya e-postanın kullanıcı tarafından çalıştırılması, okunması ya da indirilmesi gerekmektedir. Virüsler sistem bileşenlerine göre; dosya virüsleri, önyükleme (boot) virüsleri, makro virüsler ve betik (script) virüsler olarak sınıflandırılabilirler.[52]

Virüslerle ilgili yaşanmış birçok örnek bulunmaktadır. Örneğin; İran'ın nükleer tesislerini hedef aldığı iddia edilen Stuxnet virüsü Tahran'ı alarma geçirmiştir. İranlı yetkililer, enerji santralleri, barajlar ve sanayi birimleri gibi altyapı tesislerinin sistemle-

[52] Gürol Canbek ve Şeref Sağıroğlu, Bilgi ve Bilgisayar Güvenliği: Casus Yazılımlar ve Korunma Yöntemleri, Ankara, 2006, s.176-177

rini hedef alan ilk kötü amaçlı yazılım olan Stuxnet virüsünün ülke genelinde 30 bin sanayi bilgisayarını etkilediğini açıklamıştır. Iran Daily gazetesine göre, Sanayi Bakanlığı bilgi teknolojileri konseyi başkanı Mahmud Liayi, Stuxnet'in şu ana kadar İran'da 30 bin IP adresini etkilediğini belirtmiştir. Öte yandan, yazılımı analiz eden Alman bilgisayar güvenliği araştırmacısı Ralph Langner, yazılımın belirsiz nedenlerden dolayı faaliyete geçmesi ertelenen Buşehr nükleer santralini hedef aldığını belirtmiştir.

Truva atı, direk bir saldırı veya bir virüs vasıtasıyla hedeflenen sistemlere yerleştirilen, kötü niyetli yazılım programıdır. Kendini zararsız bir program gibi gösterir. Çalıştığında verileri silebilir veya bozabilir. Şifreyi elde edebilir veya uzaktan kontrol imkânı veren erişimi sağlar. Truva atlarının iki türü vardır. Birincisi, kullanışlı bir programın bir hacker tarafından tahribata uğratılıp içine zararlı kodlar yüklenip program açıldığında yayılan türüdür. Örnek olarak çeşitli hava durumu uyarı programları, bilgisayar saati ayarlama yazılımları ve paylaşım programları verilebilir. Diğer türü ise bağımsız bir program olup başka bir dosya gibi görünmektedir. Örnek olarak oyun dosyası gibi kullanıcıyı aldatmaya yönelik bir takım yönlendiricilerle programın harekete geçirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Örneğin; Türkiye'de 2013 yılında iki ay süresince binlerce bilgisayar kullanıcısının e-posta adresine veya mobil cihazına gelen sahte telefon faturaları ve kredi kartı ekstrelerinde adeta patlama yaşanmıştır. Siber suçlular, fatura görünümündeki sahte e-postalarla "Hesperbot" adlı bankacılık truva atını bilgisayarlara yaymışlardır. Siber suçlular, bu uygulamada bilgisayar ve akıllı telefon kullanıcılarının merak ve şaşkınlıklarından faydalanmışlardır. E-postalara, mümkün olmayan bir borcun yazılı olduğu faturalar

gelmiştir. Refleks olarak insanlar şaşırmış ve e-maillerini açmışlardır. İşte bunun yapıldığı an truva atı bilgisayara bulaşmakta ve sistem saldırılara açık hale gelmektedir.

Hizmet dışı bırakma bir bilgisayar sisteminin ya da web sitesinin işlemesini, hizmet vermesini engellemek amacıyla yapılan saldırılardır. Hizmet dışı bırakma saldırısı şöyle işler: Zombi adı da verilen casus programlarla sisteme sızan saldırganlar, sunuculara çok sayıda veri göndererek, sunucuların dolayısıyla web sitelerinin çökmesini sağlar. "Dağıtılmış Hizmet Dışı Bırakma"nın işleyişi "Hizmet Dışı Bırakma"nın benzeridir. Tek farkı saldırının birden fazla noktadan yapılmasıdır.[53]

Herhangi bir saldırgan ele geçirdiği bilgisayarlar vasıtasıyla bir siteye kolayca hizmet dışı bırakma saldırısı yapabilmektedir. Yapılan bu saldırı sitenin normal takipçilerine cevap verememesine yol açmaktadır. Bu saldırılar hem prestij kaybına hem de maddi kayıplara neden olmaktadır. Örneğin; 2009 yılında Twitter'ın, 2012 yılında Türk Hava Yolları'nın sitelerine yapılan ve saatlerce sistemlerin kapalı kalmasına yol açan saldırılar hizmet dışı bırakma saldırılarıdır. 2012 yılında Türkiye'de 10'dan fazla kamu kurumu da bu saldırılara maruz kalmış ve ciddi prestij kaybı yaşanmıştır.

Zararlı programlardan bir diğeri de solucanlardır. Aslında virüs olmakla birlikte hedefleri bakımından virüslerden ayrılırlar. Virüsler, bağlantı kurulan bilgisayarın dosyalarına süratle yayılırken, solucanlar ise ağ üzerindeki diğer bilgisayarlara hızla yayılma amacı taşımaktadırlar. Kısaca solucan bağımsız kendi kendine çoğalabilen, ağ üzerinde bir bilgisayardan diğerine yayılma yollarını araştıran ve yayı-

[53] Barış Baraz vd.,Büro Teknolojileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013, s.146-147.

lan bir programdır.

Solucanlar genel olarak kullanıcı müdahalesi olmadan yayılmakta ve kendilerinin birebir kopyalarını ağdan ağa dağıtmaktadırlar. Kurtçuklar yayılmak için bir taşıyıcı programa veya dosyaya ihtiyaçları olmadığı için sistemde bir tünel de açabilmekte ve başkasının, bilgisayarınızın denetimini uzaktan eline geçirmesine olanak sağlayabilmektedir.

Solucan işletim sistemleri ve programların güvenlik açıklarını kullanarak önce bir bilgisayardan başlar, sonra ağdaki diğer bilgisayarlar ile iletişim kurduğu anda kendini o bilgisayara da transfer eder. Saniyeler içinde milyonlarca bilgisayara bulaşma kabiliyeti vardır. İnternet aracılığıyla dağılan ve o ana kadar en büyük hasara neden olan en eski solucan Morris İnternet Worm'dur. Diğer bir büyük hasara sebep olan örnek ise; Dünyanın dört bir yanında etkili olan, "SQL slammer" adlı bilgisayar solucanıdır. Dünya'da internet erişimini güçleştirmiştir. Amerika, Asya ve Avrupa'da bilgisayarları etkileyen solucan nedeniyle, birçok ülkede internet erişiminde sorunlar yaşanmıştır. Solucan Amerika Birleşik Devletleri'nde otomatik para çekme makinelerini bile bozmuştur. Diğer örnekte ise; 2000 yılında yayılan Love Bug solucanı ABD Massachusetts Eyaletinde e-posta hizmetinin kapatılmasına neden olmuştur. Milyonlarca bilgisayara zarar veren Love Bug'ın 8.7 Milyar dolar zarara neden olduğu hesaplanmaktadır.

Klavye kaydedici programlar Truva atıyla var olurlar. Klavye kayıtçı basitçe klavyeden yapılan her dokunuşu kaydeden ve bu kayıtları kişisel bilgileri çalmak isteyen kişilere gönderen programlardır. Bu kişiler istedikleri zaman yazılan her türlü bilgiyi görebilirler. Bu yöntemle e-posta şifresi, kredi kartı nu-

marası gibi önem taşıyan bilgiler çalınabilir.[54]

Klavye kaydediciler küçük programcıklardır ancak bunlar sadece yazılım olarak değil donanım olarak da var olabilmektedirler. Kullanıcılar ve sistemler klavye kaydedicilerin farkına varamamaktadırlar. Bu tür klavye hareketlerini kaydeden donanımlar fiziksel olarak klavye ile bilgisayar arasına monte edilmekte ve bilgisayar kasasının arka kısmına gizlenmektedir. Yapılan araştırmalarda ne kullanıcılar, ne de sistemler bu kaydedicileri fark etmiştir. Hazırlanmaları ve kurulumları çok basit olan bu tür cihaz ve yazılımların varlıklarına karşı dikkatli olunması gerekmektedir.

Arka kapılar, bilgisayar korsanlarının hedef bilgisayar ya da ağ sistemlerine uzaktan yetkisiz erişim yapmalarını sağlayan zararlı yazılımlardır. Arka kapıların en önemli özelliği, sisteme ilk kez sızılırken eklenen program sayesinde aynı ortama kolaylıkla giriş imkânı sağlamasıdır. Bu tarz yazılımlarda en sık kullanılan yöntem, hedef sistemde dinleme ajanı yerleştirilmiş bir kapıyı açık tutmaktır. Arka kapı, sadece saldırgan tarafından bilinen, normal kimlik kontrol mekanizmalarını kullanmadan karşıdaki sisteme gizli bir kanalla ulaşmayı sağlayan yöntem veya giriş noktasına verilen isimdir.

Arka kapılar genellikle işletim sistemi ya da paylaşım yahut bedava yazılımlar içerisinde bulunurlar. Arka kapılar ayrıca elektronik posta veya diğer kötü amaçlı yazılımlar üzerinden de yayılabilir. Bazı arka kapılar, var olan ağları işletmek için haberci uygulamalarının dış görünüşüne benzetilerek tasarlanabilir. Bir sohbet programı olan IRC(Internet Relay Chat) ağı bu amaçla yaygın bir şekilde istismar

[54] Barış Baraz vd.,a.g.e., s.146.

edilmiştir. [55]

Casus yazılımlar çeşitli amaçlarla kullanıcı bilgisini ve faaliyetlerini izleyen, toplayan ve nihayetinde bir kuruma/şirkete vb. ileten yazılımlardır. Casus yazılımlar vasıtasıyla toplanan veriler oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Kullanıcının internette yaptıkları, kullanıcının e-postalarından kimlik bilgilerine kadar pek çok veri casus yazılımlar vasıtasıyla elde edilebilmektedir.

Casus yazılımların siber uzayda dağılmasında kullanılan yöntemler şunlardır: [56]

- İşletim sisteminde "arka kapı (backdoors)" gibi programların bulunması,
- Genellikle ücretsiz dağıtılan ekran koruyucular, oyunlar ve dosya paylaşım programlarının içinde gizlenmesi,
- Kök kullanıcı takımları (rootkit) yardımıyla kendi işlem ve dosyalarını saklayarak sistemde çalışması,
- E-postaya ekli dosyanın açılması ya da e-postada önerilen bir web adresine girilmesi,
- Bilgisayarda giderilmemiş açıklıklardan yararlanmadır.

Casus yazılımlar geçmişte etkin olarak kullanılmış ve halende kullanıldıkları değerlendirilmektedir. Örneğin; Kasım 2009'da başlayan ve Şubat 2011 tarihinde açığa çıkarılan petrol ve enerji firmalarından veri çalmayı amaçlayan siber casusluk saldırıla-

[55] Taner Altunok ve Filiz Katman, "Siber Tehdit Altyapısı ve Araçları", ***Suç, Terör ve Savaş Üçgeninde Siber Dünya***, Barış Platin Kitabevi, Ankara, 2009, 23-54, s.73.

[56] Gürol Canbek ve Şeref Sağıroğlu, "Casus Yazılımlar: Bulaşma Yöntemleri ve Önlemler", Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Dergisi, Ankara, 2008, Cilt: 23, No: 1, 165-180, s.167.

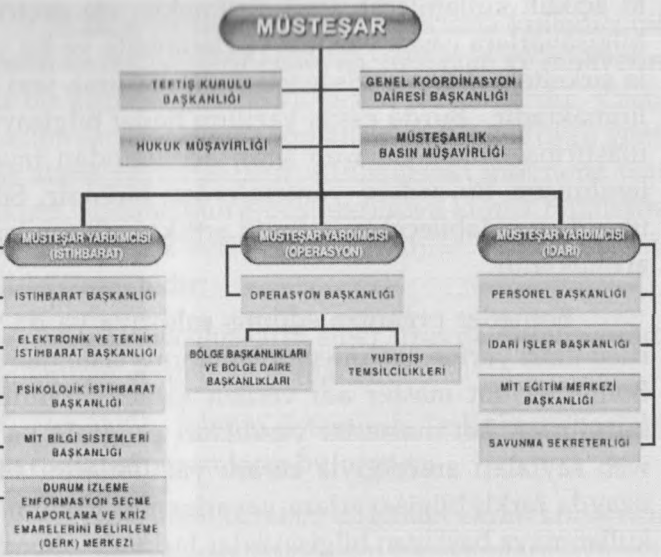
rıdır. Öncelikle, hedef alınan şirketin web sitesindeki açıklık kullanılarak içeri girilmekte, ele geçirilen bilgisayarlara casus yazılım yüklenmekte ve bu yolla şirketteki diğer bilgisayarlara da ulaşarak veri çalınmaktadır. Burda casus yazılımı hedef bilgisayara ulaştırmak amacıyla web sitesi açıklığından faydalanılmıştır. Bu sadece yöntemlerden birisidir. Siber uzayda yapılabileceklerin limiti arttıkça yöntemlerde artmaktadır.

Botnetler organize edilmiş saldırıya ya da verilen emri yerine getirmeye planlanmış sistemlerdir. Botnet'ler bot master adı verilen kişiler tarafından kurulurlar. Bot masterlar yazdıkları program ya da web sayfaları aracılığıyla zararlı yazılımlarını siber uzayda farklı bilgisayarlara yayarlar. Bu yazılımları kullanmaya başlayan bilgisayarlar farkında olmadan botnet içine dahil olurlar. Bot master'ın emrini bekleyen bu bilgisayarlara "zombi" ismi verilir.

Botnet saldırılarının temel özelliği, sadece tek bir saldırgan tarafından sayısı yüzleri, binleri hatta milyonları bulan bilgisayarların, kullanıcılarının haberi dahi olmadan istenilen eylem doğrultusunda yönlendirilebilmesidir. Bir milyon üyesi olan bir köle bilgisayar ağı, Fortune 500'deki tüm şirketleri internet üzerinde çalışamaz hale getirebilmekte, 10 milyon üyesi olan bir köle bilgisayar ağı ise, büyük bir batılı devletin tüm iletişim altyapısını felç edebilmektedir.

Botnet'in parçası olan bir bilgisayar suç unsuru olan dosya ve görüntülerin yayılmasında, istenmeyen elektronik posta olarak tanımlanan spam faaliyetlerinde, şahsi bilgilerinizin, internet ve banka hesaplarınıza ait bilgi ve şifrelerin ele geçirilmesinde kullanılabilmektedir. Ele geçirilen bu bilgiler de sizin adınız ve paranız kullanılarak çok ciddi suçların iş-

lenmesine aracılık edebilmektedir.[57]

58

[57] Alana Maurushat, "Zombie Botnets", Scripted, 2010, Volume 7, Issue 2, 370-383, p. 371.

[58] Ateş, H. (2012). Kamu Güvenliğinde İstihbarat Sisteminin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE İSTİHBARATIN ROLÜ

Soğuk Savaş'ın sona ermesi, doğu bloğunun yıkılması, hızla ilerleyen küreselleşmenin artması ile birlikte uluslararası disiplinin ilgilendiği konularda da değişiklikler olmuştur. Ulusal ve uluslararası aktörler uluslararası denge sisteminde varlıklarını sürdürebilmek, bölgesel ya da küresel güç olma yolunda ilişki içerisinde olduğu devletlerin bilinmeyenlerini, kendisine karşı gelebilecek tehlikeleri önceden bilmek ister. Bu ve buna benzer birçok sebep ile uluslararası ilişkiler disiplini ile istihbarat arasında sıkı bir bağ vardır diyebiliriz.

Uluslararası ilişkiler ile istihbarat iç içedir. Uluslararası her alanda istihbarata ekmek su gibi ihtiyaç vardır. İyi bir uluslararası ilişki isteniliyorsa muhakkak güçlü istihbarata ihtiyaç vardır.

Eskiden diplomatlar aracılığı ile ilişki içerisinde olunan devletlerin bilinmeyen yönleri tespit edilir ve gerekli yerlere rapor edilirdi. 17 ve 18. Yüzyılda diplomasinin artmasıyla birlikte devletler birbirlerinin özel yanlarını bilmeye daha fazla ilgi duymuşlardır ve bu gelenek halen devam etmektedir. Özellikle elçilik binaları tüm devletler tarafından istihbarat alanında faal olarak kullanıldığına dair kuvvetli bilgiler yer almaktadır.

Uluslararası arenada etkili olan birçok istihbarat örgütü vardır bunların başında Amerikan istihbaratı gelmektedir. Ancak 11 Eylül saldırıları bu istihbarat teşkilatında değişikliğe gitmiştir. Kamuya açık istihbarat terimi ilk kez 11 Eylül saldırıları ile ortaya çıkmıştır ve CIA elindeki tüm bilgiyi paylaşmak zorunda kalmıştır. 11 Eylül tüm ulusların istihbarat

örgütlerinde dönüşüm zorunluğu ortaya çıkarmıştır. Amerikan istihbarat topluluğundaki değişiklik birçok devlette de yapılmıştır. MİT'te ise özellikle 2006 yılındaki Stratejik Araştırmalar Birimi kurulması ile birlikte birçok alanda değişiklikler meydana gelmiştir.

"Uluslararası ilişkiler ile istihbarat iç içedir, ikisi arasında yakın bir etkileşim bulunmaktadır. Böyle bir etkileşim, birçok nedenle olağan ve akla mantığa uygundur. Başarılı olmayan bir devletin yeniden inşasına yönelik plan hazırlayan ve strateji belirleyen uluslararası aktörlerin ilgili ülkenin siyasal, sosyal, coğrafi, ekonomik ve kültürel özelliklerini bilmeksizin başarılı olmaları mümkün görünmemektedir. Devletler ihtiyaç duydukları bilgileri temin etmek için, stratejik, operatif ve taktik düzeyde ve tüm alanlarda istihbarat çalışmaları yapmak mecburiyetindedir".[59]

İstihbarat, yaklaşık yarım asırdır akademik bir çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. İstihbarat, uluslararası ilişkilerin bir alt dalı olarak gelişme süreci son yıllarda artan bir hızla devam etmektedir. Ancak istihbarat teorisi oluşturma konusunda tam olarak bir adım atıldığı söylenemez. Ülkemizde bu konuda Ümit Özdağ'ın, Gültekin Avcı ve Sait Yılmaz beyefendilerin çalışmaları takdire şayandır.

Bazı çalışmalar "istihbarat teorisi" olarak isimlendirilse bile, henüz test edilmeye hazır bir bilimsel çerçevenin olduğunu söylemek zordur. İstihbaratın her şey olduğu söylenir, ancak çoğu uluslararası ilişkiler teorilerinin çalışmalarında ise, adı zikredilmez. Realizm, liberalizm, neoliberalizm, konstrüktivizm ve post modernizm gibi yaklaşımların ortaya koyduğu akademik çalışmalarda, istihbarat terimine yeterli

[59] Mehmet Seyfettin Erol, Oktay Bingöl, (t.y), Uluslararası İlişkiler ve İstihbarat, Erişim tarihi: 22.05.2015, http://www.academia.edu

ilgi alaka gösterilmez. Ancak istihbarat çalışmalarının genel olarak realizme uygun olduğu söylenebilir. İstihbarat çalışmaları, birçok farklı çalışma alanını desteklemesinden ötürü, disiplinler arası bir özellik göstermektedir. İstihbarat, uluslararası ilişkiler ve tarih başta olmak üzere, coğrafya, tarih, sosyoloji, hukuk ve ahlak gibi çeşitli akademik alanlarla karşılıklı etkileşim içerisindedir. Yine de, ünü ve itibarı olmasına rağmen, istihbaratın bir disiplin olarak gelişebilmesi için akademisyenlerin bu alana yoğun bir şekilde ilgi göstermesi gerekmektedir.

Her şeye rağmen önümüzdeki dönemde istihbaratın akademik alanda üzerinde kapsamlı çalışmaların yapıldığı bir alana ve hatta üniversitelerde popüler bir alan olması kaçınılmazdır. Bu alan karşı olan önyargıların da yıkılması ile birlikte askında sadece üstünlük sağlamak için yapılan bir oyun değildir istihbarat aynı zamanda bir bilimdir ve keşfedilmesi bekliyor.

Türkiye Operasyonları

İngiltere'nin Türkiye üzerindeki emelleri tarihten günümüze kadar sürmektedir ve sürekli halk deyimiyle bu memlekette stratejik meselelerde hep "İngiliz oyunu" oynanmıştır. Halen de etkisini sürdürmektedir.

İngilizler tarihte özellikle Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ü takip ettirdiği bilinmektedir. Atatürk'ün gittiği kahvehaneyi bile takip ettirecek kadar yüzsüz olan İngilizler o dönemde Atatürk'ün yakın arkadaşlarının uyanıklığı sayesinde söz konusu kahvehaneye gelen İngiliz casusları fark edilip daha sonra yakalanıyor. Bu casusların en önemli özelliği Atatürk'ün söz konusu kahvehanede devlet meselelerini konuşmasıydı. Bu konuşmaları bu casuslar derhal İngiltere'ye bildiriyordu.

Cem Küçük 'de MI6'nın Türkiye'deki sol örgütler ve PKK ile münasebetine değinmiştir. Cem Küçük 24 Ocak 2013'te yazmış olduğu "DHKP-C-Brüksel-Londra hattı" başlıklı yazısı üzerine İngiltere'nin Türkiye Büyükelçiliği'nden bir mektup aldığını söyler. Elçilik mektubunun içeriği özetle Küçük 'ün delil sunmadığı, PKK gibi, DHKP-C'nin terör örgütünün de Birleşik Krallık tarafından terör örgütü olarak tanındığı ve yasaklandığı gerçeğini tamamıyla Küçük 'ün göz ardı ettiğini belirtiyor. İngiltere'nin son yıllarda, PKK'nın finansman temini faaliyetlerini %60 oranında azalttığını mektupta yine vurguluyor.

Cem Bey ise karşılık olarak bir makale ele alıyor ve özetle elçinin mektubunda PKK'nın sadece İngiltere değil Avrupa, ABD ve hatta Rusya'nın terör örgütü listesinde. Bu neyi değiştirir ki? O zaman adama sormazlar mı, PKK bu silahları kimden alıyor diye. Bombalar, silahların bir kısmı Avrupa üzerinden Kandil'e gelmiyor mu? İstese İngiltere bunun önüne geçemez mi?

Oslo görüşmelerini ayarlayan, PKK'nın Kandil ve Avrupa'daki liderlerine bu görüşmede refakat eden, onları getirip götüren, hakem heyet İngiltere'nin MI6'sından başkası değildi.[60] Ayrıca MI6'nın sol Marksist örgütlerle halen etkili bir biçimde bağı bulunmaktadır.

Başlı başına Oslo görüşmeleri bile İngiltere'nin bizim topraklarımızda gözü olduğunu, bunu da PKK gibi taşeron örgütleri kullanarak ele geçireceğini zannetmektedir. İngiltere'nin topraklarımıza yönelik haritalar çizdirdiğinden artık sağı sultan bile haberdar. Oslo görüşmelerinin yansımaları uzun vadede daha net anlaşılır.

[60] Cem Küçük, (2013, 27 Ocak), MI6'nın PKK ve sol terör örgütleriyle bağı var mı? Erişim tarihi: 05.04.2015, http://www.yenisafak.com.tr

İngilizlerin, Türkiye'deki önemli isimler hakkında topladıkları istihbaratlar ‹Fişlenen Cumhuriyet' isimli kitapta bir araya getirildi. Prof. Dr. Bülent Özdemir ile Prof. Dr. Cihat Göktepe'nin hazırladığı çalışmada dikkat çekici bilgiler yer alıp ülkemizin selameti açısından son derece dikkat edilip yetkililer tarafından bu bilgiler değerlendirilmelidir. İngilizlerin, Osmanlı'nın son dönemindeki devlet adamı ve askerî isimler ile Türkiye'deki siyasetçi, asker ve edebiyatçıların bulunduğu bazı isimler hakkında topladığı bilgiler kitap haline getirildi. İngiltere'nin gizliliğini kaldırdığı ve akademisyenlerin istifadesine sunduğu istihbarat belgelerini inceleyen Prof. Dr. Bülent Özdemir ile Prof. Dr. Cihat Göktepe, raporları ‹Fişlenen Cumhuriyet' ismiyle kitaplaştırdı. Hazırlan çalışmada; İngiliz istihbaratının 1930'lu ve 1947-1950 yıllarına ait fişlemelerde söz konusu isimlerin kısa özgeçmişi, başarıları, başarısızlıkları, İngiltere hakkındaki düşünceleri, zaafları ve fişleyenlerin şahsî yorumları yer alıyor. Fişlenen Cumhuriyet (Yitik Hazine Yayınları) isimli kitap ile ilgili Özdemir ve Göktepe ile yapılmıştır.

Bu görüşmede kendilerine İstihbarat raporlarında yer alan soyut ifadelere ne kadar itibar edilebilir? Fişlemeler yapılırken seçilen isimlerin hangi özelliğine dikkat ediliyor? Kişiler hakkında büyük Britanya'ya bağlılık ve hayranlığı ilişkin vurgulama yapılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Türkiye istihbaratı, İngiltere'nin bu çalışmalarından haberdar mıydı? Tarzında sorular sorulmuş ve kendilerinin bu sorulara verdiği cevap son derece önemli ve muhakkak değerlendirilmesi gereken bilgileri içermektedir. Özellikle 1930 ile 1950'li yıllarda İngiltere'nin ülkemizde önemli yere sahip siyasileri, diplomatları ve sanatçıları fişlediği görülmektedir.[61]

[61] Mustafa Gürlek, (2015, 1 Şubat), İngiliz İstihbaratının Fişlediği

Mossad'ın Türkiye Operasyonları

Türkiye ve İsrail ilişkileri, 28 Mart 1949'da resmiyet kazanmıştır. Türkiye İsrail'i tanıyan ilk Müslüman ülke olmuştur. İsrail Türk istihbaratçılarına eğitim vermiştir.

İsrail uluslararası arenada uluslararası sistemi etkileyecek düzeyde operasyonlar yaptığı tüm dünya kamuoyu tarafından bilinmektedir.

Mısır'ın Şedvan adasına düzenledikleri Rodos operasyonu ile Suriyeli istihbaratçıların kaçırılmasına karşın düzenledikleri Sepet operasyonu bunlardan sadece bir kaçıdır.[62]

İsrail'in Ortadoğu'daki emelleri de artık aşikar ortadadır. İsrail'in Ortadoğu'daki planları kısa süreli olmayıp bir süreç olarak görülmesi gerekmektedir. Bu konuya ilk değinenlerden biri rahmetli Uğur MUMCU olmuştur.

Mossad'da İngiltere gibi kirli planlarını Türkiye'ye karşı oluşturulmuş terör bloklarından faydalanarak yapmak istiyordu. Bunun için Kürt'leri sözde savunduğunu söyleyen PKK ile haşır neşirlerdir.

Kürtlerin tarihinde Orta Doğu'da hiçbir zaman bağımsız devlet olamadıkları ancak varlıklarına rastlanıldığı bilinmektedir. Kürtler daima, Ortadoğu'da bulunan hakim devletlerin yönetiminde kalmışlar, her dönemde bağımsız olmak için başkaldırmışlar ve[63] en nihayetinde yenilmişlerdir.

1.Dünya Savaşı'nı izleyen tarihlerde Kürtler, birçok ayaklanma gerçekleştirmişlerdir. Ayaklanma-

Cumhuriyet, Erişim tarihi: 05.05.2015, http://www.zaman.com.tr

[62] Kuzu, 2009: 117

[63] Bozdağ, 2009: 8

ların başını ise Barzani Aşireti çekmekteydi.[64] Bir dönem yarı bağımsızlık da kazanan Kürtler bu bölgede en son olarak Irak'a bağlanmışlar ve günümüzde Kuzey Irak Kürdistan bölgesi olarak adlandırılmaktadır.

Bölgedeki etnik yapıyı tanıttıktan sonra tekrar Mossad'ın bu topraklardaki kirli emellerine bir göz atalım. Barzani ailesinin Mossad tarafından seçilmesinin sebebi elbette ki özeldir. Barzani ailesinin içinde geçmişte bazı Yahudiler ve hatta hahamlar yer almıştır. İsrail'in doğal müttefiki Barzani ailesinin bölgede uğradığı başarısızlıklardan sonra Kürt Yahudileri İsrail'e göç ettiler.[65]

Körfez Savaşının başlaması bitkisel hayatta olan KDP ve KYB adeta can simidi ile hayata tutunmuş ve canlanma adına fırsat bulmuştur. Mesut Barzani kendi geleceği ve aşiretinin geleceğini belirleyecek stratejiler için İsrail ile işbirliği yapmıştır. Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin kurulması için batı dünyası hep destek sağlamıştır. Batı dünyası bu desteğini özellikle 1990'lı yıllarda daha da arttırmıştır. Bu yıllarda özellikle İsrail eski devlet başkanı Ariel Şaron'un Washington'da lobi faaliyetlerini sıkı bir biçimde yaptığı bilinmektedir. Kivunim dergisinde 1982'de yayınlanan 'İsrail için strateji' adlı çalışmada, Irak'ın geleceği ile ilgili ileri sürülen 'Irak etnik ve mezhebi temeller üzerinde bölünecektir; kuzeyde bir Kürt devleti, ortada bir Sünni ve güneyde bir Şii devleti' şeklindeki yapılan yorumsal tespit son derece önemlidir. Bölünecek bu coğrafya ile İsrail kendi güvenliğini kazanacağını ve halkını güvenli bir şekilde koruyacağı hezeyanına kapılmıştır. Bu emelleri halen günümüzde işletmeye çalışmaktadırlar.

Barzani ailesi ile Mossad sürekli işbirliği içinde

[64] Tan, 2009: 285-286

[65] Sait Yılmaz, (t.y), İsrail ve Barzani Ailesi, Erişim tarihi: 05.05.2015, http://usam.aydin.edu.tr

olmuştur. Barzani ailesine Irak'ın kuzeyinde 150 yıldır bir Judeo-Kürt devleti kurdurulup bölgede küresel güçlerin istediği at koşturması arzulanmaktadır. İsrail ile İkinci Dünya Savaşı sonrası özellikle istihbarat ve askeri konularda sağlanan işbirliği Türkiye gerek terör ile mücadelesinde gerekse İsrail faktörünün Ortadoğu'da Türkiye aleyhine çalışmasının frenlenmesinde önemli faydalar sağlamıştır.

İsrail'in "Front" örgütlerinden JINSA (Jewis Institute for National Security Affairs) Türkiye'de bir hayli etkilidir. Uzun yıllardır Türkiye'de "Beyin Fırtınası" denilen toplantılar düzenler, bilgi toplar ve Türk-İsrail ilişkilerinin denetimden çıkmaması için çalışır. Ayrıca "Özel Danışmanlar" da vardır. Tansu Çiller'in döneminde "Abernathy McGregor" danışmanlık bürosu adına çalışan Jay L. Kriegel, çok usta bir istihbaratçı ve siyasi danışmandı. Çiller'e en yakın kişilerden biriydi. Aynı dönemde Frank Terpil adlı ASA ve DIA ajanı (doğrudan CIA bağlantılı kuruluşlar) ise çok güçlü bir "Etki Ajanı" idi. Özellikle silah işlerinde uzmandı. Bu ajan "KONCA" kod adlı, eski bir güzellik kraliçesi ile ilişki kurmuştu. Bu kadın, daha sonra CIA kayıtlarında "Mafia Tetikçisi" olarak geçmiştir. Frank Terpil, Edwin Wilson adlı bir CIA ajanına bağlıydı ama bu ajan gerçekte Kaddafı'nin özel casusu idi. Yakalandı ve 57 yıl hapse mahkûm oldu. Mali işler konusunda MOSSAD belki de en yoğun faaliyetlerini Türkiye'de yürütmüştür. Amerikalı bazı şirketler, örneğin "The Rohatyn Group" ve TRG Management, Türkiye'ye, Yahudi borsa ve finans uzmanlarını göndererek (özellikle 2003'ten itibaren) mali ve siyasi istihbarat toplamışlardı.

KGB'nin Türkiye Operasyonları

KGB ilk dış istihbarat faaliyetini Türkiye'de başlatmıştır KGB'nin amacı savaş yıllarında Alman-Türk

birliğinin faaliyetleri hakkında bilgi almaktır. Güncel bir örnek ile Rusya'nın bizi ne kadar yakından izlediğine dair aşağıda bir örnek sunulmuştur.

Bir dönem MHP Lideri Devlet Bahçeli'nin saflarında yer almasını istediği, onun için bizzat davetiye çıkardığı, kimilerine göre, o kelimenin tam anlamıyla "efsane" bir isim, tam bir kahraman kimilerine göre Ergenekoncu, Balyozcu yani Türkiye'yi Avrasya eksenine kaydırmak istiyor. Kamuoyunda bordo bereli olarak bilinen Özel Kuvvetler' de ömrünün yarısı geçmiştir. Öcalan'ın Kenya'da yakalanması ve Türkiye'ye getirilmesi operasyonunu bizzat kendisi yönetti. İmralı'daki sorgu süreçlerini an be an takip etti. Kimden bahsettiğimiz aslında aşikar 2015 seçimlerinde aday gösterilmeyen fakat hapisteyken MHP milletvekili seçilerek meclise girmeyi başaran Emekli Korgeneral Engin Alan'dan söz ediyoruz. Engin Paşa'nın 1994'te KGB tarafından basıldığını duymuş muydunuz?

30 Ağustos 1994'te Bakü'ye Askeri Ataşemiz olarak Tuğgeneral rütbesiyle Engin Alan atanmıştır. General Engin Alan Paşa ve eşi Nevin Hanım'ı geldiği gün Bakü havaalanında Azerbaycan Savunma Bakanı Mehmet Rafi, Genelkurmay Başkanı General Necmettin Sadıkov ve diğer üst düzey rütbeli askeri erkan karşılar. Azerbaycan Oteli'ne götürülen Engin Alan ve Nevin Alan çifti onuruna bir de akşam yemeği verilir. Yemekten sonra Engin Paşa ve eşi Nevin Hanım, otel görevlileri eşliğinde Azerbaycan'da bulunan Azerbaycan Oteli'ndeki kral dairesine yerleşir. Paşa ve eşi yattıktan bir saat sonra gece 01.00 sıralarında odalarının kapısına birileri vurmaya başlar. Eşofmanlarıyla otel odasının kapısını açan Paşa'nın karşısında birkaç sivil erkek şahıs durmaktadır. Paşa "Ne istediklerini" sorar. Asık suratlı KGB görevlileri, "Sen hanım almışsın odana!.. Çıkın, dışarıya ba-

kim suç işlediniz" şeklinde ifadeler kullanırlar. Engin Paşa kendisini tanıtır, bu odayı Azerbaycan Savunma Bakanı ve üst rütbeli görevlilerin ayırttığını, hatta akşam yemeğinde birlikte olduklarını da söyleyip, "İsterseniz bizim Büyükelçiliğimize telefon edin, öğrenin veya ben telefon edeyim konuşun" şeklinde görevli bulunan personele teklifte bulunur. Ancak kapıyı tutanlar laftan-sözden anlamaz, Paşa'yı odadan çıkmaya mecbur eder. Bunun üzerine Engin Paşa 500 metre ileride bulunan Türkiye Büyükelçiliği'ne gider, Büyükelçi Karamanoğlu yattığı evinden uyandırılarak kendisine söz konusu konu hakkında bilgi verilir. Olay bu şekilde aydınlatılır. Bu olayın arkasında tabi ki önemli nedenler olmalıdır."

Engin Paşa'nın stratejik bir şahsiyet oluşu, Rusçayı iyi derecede bilmesi, daha önceki yıllarda Moskova'da görev yapması gibi nedenlerden dolayı gizli servis Alan'ı takip ediyordu. Alan tabi ki basitçe oynanan bu oyunlara yenilecek adam değildi. Onun için servisler avucunun içini yalamıştı.

Şayet KGB yaptığı bu operasyonda kendince başarı elde etseydi bunu uluslararası ilişkiler içerisinde olduğu Türkiye'ye karşı yeri ve zamanı geldiğinde kullanacaktı.

BND'nin Türkiye Operasyonları

Ülkemizin sınırları maşallah yolgeçen hanına çevrilmiş. Yabancı ajan kaynıyor ülkemiz. Türkiye'yi gelen dinliyor giden dinliyor. Maalesef daha önce bu alanda uzun vadeli stratejilerimiz de olmayınca sesimiz kısık ya da adamlar güçlü ne yapabiliriz edasıyla kıytırıktan bir iki kelam...

Tüm istihbarat örgütleri gibi BND'de Türkiye'de etkin bir ajanlık faaliyeti yürütmektedir. BND Türkiye'ye ilk olarak hedefindeki Suriye, Ürdün, Irak

gibi ülkeleri dinlemek amacıyla Ankara'da bir üs kuruyor ve bu üstte Mit mensuplarının da çalıştığı yılarda giriyor. Yani kendi elimizle içimize almışız. Özellikle 1990 yıllarda MİT içerisine girmiş bir klik bulunmaktadır. 1990'lı yıllarda Türkiye'de çok aktif şekilde alman vakıfları vardı.

Alman vakıfları halen faaliyetlerini sürdürmektedir. Özellikle BND orijinli Alman misyonerleri deprem sonrası Sakarya'da insani yardımla gelip, kısa bir süre sonra ruhani yardım aşamasına geçen Alman Protestan Kilisesi, Türkiye-Alman Kiliseleri Birliği ve Federal Alman Kilisesi buna duruma örnek gösterilebilir. Bu kiliselerde görevli misyoner tipli istihbaratçıların her ne hikmetse ikametgâhları hep Alanya'dır. Türkiye'de faaliyet gösteren Goethe Enstitüsü ve Alman Kültür Merkezleri, Alman istihbaratçılarının en önemli hayatlarını sürdürmek için barınma ve kimlikleri deşifre olmasın diye kamuflaj işlevine sahip merkezler olarak bilinmektedir. Söz konusu vakıflar ile ilgili etkin bir çalışma tam anlamıyla yapılamamaktadır.

Türkiye sınırları içerisinde karşı casusluk faaliyetlerini yürütmekle görevli istihbarat birimimiz MİT içerisindeki gerekli olan büro ya da şubedir. Askeri alanlarda da her kuvvet birimi şüphesiz yani deniz, hava, kara kuvvetlerine ait TSK istihbarat kuruluşları faaliyet gösterme yetkisine sahiptir. Necip Hablemitoğlu'nun ülkemizi aydınlattığı en önemli istihbarat alanı olan etki ajanları ya da nüfuz casusları için? Bu soruya cevap vermek oldukça zor çünkü Türkiye'de bu alana yönelik etkili bir çalışma yürüten tam anlamıyla bir kontrespiyonaj kurumu yoktur. Olmadığı için de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kendini düşman ya da uluslararası arenada savunma mekanizması felç olmuş durumda desek yeridir.

Almanya'da ikamet eden, orada doğup büyüyen ama Türk ananelerine bağlı hayat yaşayan, kimliğine sadık Türk vatandaşlarına karşı olarak Federal Anayasayı Koruma Teşkilâtı BfV ile dış istihbarat servisi BND servislerinin koordineli biçimde faaliyetler yürütmektedirler. Almanya'da özellikle Türkiye'deki siyasal, dinsel, mezhepsel ve de etnik bölünmüşlüğün küçük bir modeli oluşturulmuştur.

Son olarak BND'nin Türk üst düzey yetkilileri dinlemesi de gösteriyor ki Almanya bizimle yakından ilgili ve Ortadoğu'daki jeostratejik konumumuz ile Almanya'daki Türk nüfus gücünün farkında olsa gerek bizi takip etmeye devam edecektir. Bizim de tüm bu somut faaliyetlere karşı duruşumuzu sergilememiz gerekir.

CIA'nın Türkiye Operasyonları

Hep söylenmiştir MİT kurulurken CIA etkin rol aldı. Hatta son dönemde GES(Genel Kurmay Elektronik Sistemleri Daire Başkanlığı) dediğimiz yapı şu anda MİT'e bağlandı, CIA tarafından alt yapısı oluşturulmuş ve bunun karşılığında da Türkiye'den bilgi almıştır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarından beri Türkiye'de faaliyette olan CIA kuruluşundan itibaren Türkiye'de o zamanki adı ile Milli Amale Hizmet (MAH) veya "Milli Emniyet" diye bilinen MİT'le ve polis teşkilatıyla iç içe çalıştı. MİT ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün merkezlerine hükmetti. Maaşlarını ödedi, para verdi, teknik alt yapıyı oluşturdu, eleman yetiştirdi, bütün dosyalarına uzandı, para karşılığı operasyon siparişi verdi, köstebek, ajan yerleştirdi. Bu ilişki halen de sürüyor.

Kurtuluş Savaşı yıllarında ateş içinde olan Türkiye'deki Komünist Hareket işgal yıllarında bile

faaliyetini yürütüyordu. Bunun bir an önce sonlandırılması lazımdı ama Türkiye'nin tek başına mücadele edeceği bir alan değildi. CIA'nın yardımıyla 1951 tutuklamalarıyla, işçi sınıfı devrimciliğinin örgütlü mücadelesi kesintiye uğratılabildi. CIA o kadar akıllı bir strateji güttü ki o zamanın parasıyla 7.5 lira verdiği bir TKP üyesini angaje etmiş ve angaje ettiği şahsı Parti'nin Merkez Komitesi'ne kadar yükseltmişti. CIA'nın örgütlediği ajan, daha sonra MİT'in Kontr-Komünizm Masası'nda görev aldı ve 1994 yılında "Başbakanlık Müşaviri" sıfatıyla vefat etti.

CIA'nın yönlendirmesiyle Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba konulduğu iddiasıyla galeyana getirilen İstanbul'daki işsiz güçsüz kesim, azınlıklara ait ev ve işyerlerine saldırdı. Bu konu ile ilgili olarak bir itiraf var ki içler acısı. Özel Harp Dairesi Başkanlığı'nda da bulunmuş olan MGK Genel Sekreterliği'nden emekli Orgeneral Sabri Yirmibeşoğlu, 6-7 Eylül olaylarını "ÖHD'nin düzenlediği mükemmel bir operasyon" olarak niteledi.

Çağlayangil'in İtirafları

Süleyman Demirel hükümetlerinin kıdemli Dışişleri Bakanı, eski polis müdürü, 12 Eylül'ü Cumhuriyet Senatosu Başkanı ve Cumhurbaşkanı Vekili olarak karşılayan İhsan Sabri Çağlayangil, İsmail Cem'e CIA konusunda, ABD'nin Türkiye'ye ambargo uyguladığı dönemde aşağıda maddeler halinde sıralanan şu anlama gelen sözleri sarf ediyor.

1- Ülkemiz Milli İstihbarat Teşkilatı'nı güçlendirmek için İsrail, İran ve Amerikan istihbaratı ile sürekli münasebetler halindedir. Bu ülkelerin istihbarat şefleri her sene gizli bir şekilde bir yerde toplanıp toplantı yaparlar.

2- İstihbaratçılarımız Amerika ile doğal müna-

sebetler içinde olduğuna göre bir CIA ajanı çok rahatlıkla 'Şu adam benim adamım, şunu yerleştirelim solcuların arasına' sözünü rahatça kullanabilir. Hiç farkına varmadan CIA bizim altımızı oyabilir çünkü aramızda organik bağ var.

Fabrikatör

Fabrikatör söylemini ilk olarak Mehmet Eymür gerçekleştirdi. Milliyet gaztesinde çıkan yazı dizisini Analiz ismiyle çıkaran Eymür, ünlü Mit raporu ile yayımlanan yazı dizisinde ilk kez "fabrikatör" den bahseder. Eymür'e göre "fabrikatör" CIA tarafından kullanılan ve şişirme, uydurma aslı astarı olmayan şahıs ve gruplar için kullanılan bir terimdir demektedir. Analiz kitabının Fabrikatörü başlıklı bölümünde Doğu Perinçek ile Aydınlık gazetesinin yayınları anlatılmaktadır. Çünkü Mehmet Eymür ile birlikte dönemin MİT eski Müsteşar Yardımcısı Hiram Abbas, Doğu Perinçek'e □fabrikatörü adını takmışlardır.

Doğu Perinçek Türkiye siyaseti ve istihbaratı için önemli bir isimdir. Perinçek'in bir dönem Mit belgelerini çarşaf çarşaf yayımladığı aşikar. Bir dönem Mehmet Eymür'ün ünlü Mit Raporu isimli yazı dizisinin önemli bir kısmını yine Aydınlık gazetesinde yayımladı. Bunun üzerine Mehmet Eymür ile sıkıntılı bir süreç yaşadı. 1990 yıllarında PKK'nın Beka vadisindeki Muhsin Korkmaz kampını ziyaret etmesi, bir dönem gazeteci kimliği ile öne çıkması bir dönem siyasi kimliği ile ön planda olması ve bu tüm karmaşık ilişkiler Perinçek ve grubunu incelemeye değer kılmaktadır.

Fabrikatör gazetenin ilk günlerinde "Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdürü" Aydoğan Büyüközden, eski bir örgüt üyesiydi. İstanbul'da Robert Kolejde görevli bir İngiliz'e ait lojmanda telsizlerle ve başında perukla yakalanmıştı. İngiliz'e ait bu ev, örgüt

mensuplarının saklandığı bir barınak haline gelmişti.

Fabrikatör, 7 Ağustos 1978 günü "Kontrgerilla Şeflerini Açıklıyoruz" diye yayına başladı. İlk hedef İstanbul Bölge Daire Başkanlığı eski yardımcısıydı. Aynı gün, Fabrikatör 'de Doğu Perinçek'in beyanatı da yer aldı.

Hiram Bey'e göre Doğu Perinçek ve Fabrikatör 'ün Türkiye'deki misyonu şöyleydi:

1. Türkiye'de hızla gelişen ve Batı dünyası için tehlikeli hale gelen Sovyet yanlısı aşırı solu, yeni bir doktrinle bölmek, birbirine düşürmek, parçalamak, etkisiz hale getirmek.

2. Devletiçinde, Orduda MİT'te, Emniyette, Özel Harp Dairesi'nde kendi idoloji ve çizgilerinde olmayan, düşünce ve faaliyetleri ile organizatörü zor duruma düşürecek unsurları çeşitli yöntemlerle tasfiye etmek, bu kilit müesseselerde kendi etkinliklerini arttırmak.

3. Türkiye'de siyasi ve ekonomik istikrarsızlığı pompalayan faaliyetleri devam ettirerek, ülkenin güçlenip organizatörün emelleri dışında tamamen bağımsız ve milli bir politika izlemesini engellemek.

21 .yüzyıl Türkiye'sinde Türk siyaset perçininde Doğu Perinçek ve grubunun faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda; varlığının provokasyon eylemleri ile kendisine bir alan açan ve bugüne kadar aydınlatılamamış bir çok hadisenin içerisinde yer aldığı görülmüştür.

Perinçek'in dünya ve ülke koşulları içerisinde esen rüzgârın yönüne göre yelken açan bir kaptan, varlığını sürdürebilmek içinde her türlü güç odakları ile işbirliği yapabileceği görülmüştür.

CIA-MİT İşbirliğinin Tarihçesi

Demirel'in deyimiyle Afrika'daki kabilelerden bile bize bilgi veren MİT kuruluşundan önceki adlarıyla da CIA ile işbirliği içerisinde olmuştur. CIA ile istihbaratımız arasındaki ilişki ikinci dünya savaşında yoğun bir şekilde istihbarat alanında çalışmalar yapmıştır. Özellikle ClA çalışanları tarafından eğitim, teknik bilgi vb. istihbari alanlarda her daim Türk istihbaratı ile Amerikan istihbaratları iş birliği içerisinde olmuştur.

Amerikalıların MAH'a ayda o zamanki parayla 100 bin lira verdiği bilinmektedir. Ancak ClA'nın Türkiye'deki faaliyetleri konusunda çaresiz politikacılar da olmuştur. İsmet İnönü, "Amerikalıları kovmaya çalışsak başımıza neler gelir bilmem. Bilemem." Sözüyle Amerikan istihbaratından ikrah getirdiğini açıkça beyan etmiştir.

ClA'nın stratejik uygulamaları ile istihbaratımızın altını oyduğu, avucunun içine aldığı artık bir sır değildir.

Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'un Yassıada'da Örtülü Ödenek'le ilgili olarak bulunduğu beyanda; ClA'nın karşılığında iş almak kaydıyla, Milli Emniyet Hizmetleri'ne para verdiği ve bu para karşılığında bir çok sır dosyaları ele geçirdiğini söylemiştir. Korur'un araştırmasına göre, Milli Emniyet birimlerine CIA ayda 100 bin, İngiltere gizli servisi 30 bin, Fransızlar 7-8 bin, İtalyanlar da 4 bin lira ödüyorlardı. CIA dışındakiler parayı, Milli Emniyet'in Ankara'daki merkezine veriyorlardı.

Dönemin başbakanı Adnan Menderes, CIA'nın MİT'e doğrudan para vererek, onu bu yolla denetim altına almasından rahatsız olmuştu. Korur'un "ilişkiyi keselim" önerisine, "Ama Amerikalıları darıltmayalım. Yardımına muhtacız. Bize yapacakları yardımı 'malzeme' olarak yapsınlar. Onlarda teknik malzeme

çok fazladır. Zaten servisin ihtiyacı da var. Böyle bir yardım haysiyete dokunacak bir nokta teşkil etmez" şeklinde yanıt verir.

27 Mayıs askeri müdahalesi MİT içinde Celal Bayar-Menderes yönetiminin yandaşlarını işten uzaklaştırsa bile CIA ile ilişkilerini kesemiyordu. 1962-1964 yıllarında MAH Başkanlığı ve 1966-1971 yılları arasında MİT Müsteşarlığı yapan Fuat Doğu ile ilgili olarak, Arcayürek şöyle yazıyor: "1988'de bir gün, Fuat Doğu, ziyaretine gelenlerle bir söyleşi sırasında '1965'lerde MAH ile CIA'nın aynı binalarda çalıştığını' söyleyecek, 'sonradan bu birlikteliğin kaldırıldığını vurgulayacaktı."

ABD dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde etki ajanına sahiptir. Dünyada profesyonel ilişkinin sürdürüldüğü yüz bini aşkın ABD etki ajanından söz edilmektedir. ABD, FBI (Federal Bureau of Investigation), DIA (Defense Intelligence Agency), NSA (National Security Agency) isimli gizli servisleriyle kendi ülkesinde yabancılara çalıştığı kuşkusu hissedilen etki ajanlarına ise kesinlikle hayat hakkı tanımamaktadır.

İran ve İstihbaratının Türkiye'deki Rolü

İran istihbaratı ile geçmişten bugüne kadar hem oyunlarıyla bize karşı mücadele içerisinde olmuştur. Genellikle referik siyaset uygulamıştır bize karşı.

İran

M.Ö 3000 yıllarından beri var olduğu öne sürülen İran; Batıda Fırat nehri doğuda İndus ve Seyhun nehri, kuzeyde hazar denizi ve Aral gölü ve güneyde Basra körfezi ile Umman denizi arasında kalan coğrafi bölge olan İran bölgedeki tek güç rakibimiz diyeceğimiz bir tarihi ülkedir.

"Tarihte ilk olarak İranlılara Asur kaynakların-

da rastlanılmaktadır. M.Ö. 3000 yıllarından beri İran biliniyordu. Büyük İskender'in ölümünden sonra hükümdarlık alanındaki topraklarda bir birlik sağlanamayıp komutanlar arasında paylaşılması neticesinde, Fars bölgesindeki zafiyeti değerlendiren Parni kabilesi M.Ö. 250 yılında Part imparatorluğunu kurar ve M.S. 226 yılında mahalli hükümdarlardan olan Sasan kendi adıyla anılan Sasani devletini kurana kadar bu bölgede hakimiyetini devam ettirir. Sasani'lerin çöküşü İslam Ordularının İran'ı ele geçirmesiyle olur. O dönemde sınır komşusu olan Bizanslar Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul etmişler ve Sasani devleti ise Zerdüştliği resmi din olarak kabul etmiştir."

İran sanayi devrimi gerçekleşene kadar sömürgeci ülkeler tarafından geçiş güzergâhı olarak kullanılıyordu. Sanayi devrimi olduktan sonra İran ve çevresi yani bölge olarak eski sömürgeci devletler tarafından hammadde sağlanan bir ülke haline dönüşmüştür. Bu hammadde sağlandıktan sonra üretim de artarak pazarlama sahasının genişlemesine yol açmıştır.[66]

Bir ülkenin jeostratejik konumu yani coğrafi konumu o ülkenin bütün dış politikasını yani uluslararası sistemde güç sistemindeki yerini, siyasetini belirler ve uluslararası politikada değişmeyen tek unsur coğrafyadır (Keneş, 2012: 19) Bir ülkeyle ilgili şayet analiz yapılacaksa öncelikle jeostratejik konumuna bakılmalıdır çünkü bir ülkenin coğrafyası incelenerek analize başlanılırsa doğru hedefe varmak daha kolay ve netice itibariyle de doğrulara ulaşma ihtimali daha yüksektir. Ülkelerin siyasi tarihi genel itibariyle coğrafyayla paralellik arz etmektedir. İran'ın dünya haritası üzerindeki yerine bakıldığında yani jeostratejik konumuna bakıldığında ne kadar önemli bir yerde bulunduğu özellikle uluslararası ilişkilerle ilgilenen-

[66] Bulut ve Kırmızıoğlu, 2011: 288

ler tarafından hemen görülmektedir ve önem arz etmektedir. Özellikle Tarihi İpek Yolu gibi çok önemli bir güzergâhın bu coğrafya da olması İran'ı daha fazla jeopolitik konuma sokmakta ve güç dengesinde avantajlı bir yere koymaktadır.[67]

Jeopolitik ve jeostratejik bir konumda olan İran'ın tarihten günümüze kadar güç dengeleri içinde olduğu görülmektedir. Ortadoğu ile Avrasya bölgesel güç denge sisteminde önemli bir rolü vardır. Bulunduğu jeopolitik konum ülkenin iç ve dış siyasetine de etki etmektedir.

İran'da dış siyaset hiçbir zaman iç siyasetle uyum içerisinde olmamış, bazı yöneticiler iç siyasete önem vermeksizin iç siyasetten bağımsız bir dış siyaset oluşturmaya çalışmışlardır. Bugün İran geliştirdiği dış siyaset ile süper devlet olma yolunda hızla ilerlemektedir.

[67] Brzezinski, 2012. 159

İran Türkiye İlişkileri

İran ile Türkiye yaklaşık 400 yıldır komşu olan iki ülkedir. İran'da Tahran büyükelçiliği ile, Tebriz ve Urumiye Başkonsoloslukları bulunmaktadır. Tarihte genelde Türkiye-İran ilişkileri genelde Şii-Sünni, Fars- Türk milliyetçiliği ekseninde olmuştur.

1924'de Fars milliyetçiliğini ilişkilerinde önemseyen Rıza Şah iktidara gelirken bu döneme mukabil Türk milliyetçiliğini önemseyen Türkiye Cumhuriyeti vardı, bu durum şah'ın her ne kadar çağdaşlaşma konusunda Atatürk Türkiye'sini örnek alsa da geçmişten gelen Pan-Türkist yaklaşımın İran'a vereceği zarardan çekinilerek bu dönemde Türk karşıtı bir politika İzlenmiştir.

İran'da 1979 yılında yapılan bir İslam devrimdi fakat günmüzde İran'da bir ulus devlet görülmektedir. Ayrıca Fars İran kimliği görülmektedir. İran dış politikada Şiiliği etkin olarak ön plana çıkarır ama İran açısından ulus devlet mantığı ve İranlılık bilinci çok daha etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Dış politikada faydacı bir tutum sergilemekle birlikte realizmin etkisinde kalan bir ülke refleksi ile hareket ettiği görülmektedir. Referik siyaseti etkili bir şekilde kullanmaktadır.

1995 yıllarda Necmettin Erbakan hükümetinin iktidar olmasıyla başlayan Refah partisi dönemine gelindiğinde PKK sorunu hararetini ve Türkiye-İran ilişkilerini belirleyen ana unsurlardan biri olarak yerini koruyordu. Basına yansıyacak kadar İran'ın PKK'ya destek verdiği, Türkiye'nin isteklerine kasıtlı olarak cevap vermediği biliniyordu. Türk istihbaratının elinde İran istihbaratının ve devrim muhafızları birliklerinin PKK militanlarına destek sağladığı lo-

jistik imkân ve kamp imkânları sağladığı ve askerin yaptığı operasyonlardan kaçan militanların İran'a sığındığı şeklinde Türkiye'nin elinde çok önemli bilgi ve belgeler vardı. Erbakan İran'a gidip geldikten sonra MGK toplantısında MİT, PKK yöneticisi Murat Karayılan ile İran istihbaratından bir yetkili arasında geçen çok önemli ve İran'ın açık açık PKK'yı desteklediğini ve yönlendirdiğini ortaya çıkaran bir ses kaydını dinletmişti. Ses kaydında Türkiye aleyhine görüşmeler vardı.

Günümüzde de halen İran'ın PKK konusunda Türkiye'ye karşı stratejiler uyguladığı artık bir sır değildir. Son olarak basında yer alan Murat Karayılan İran'ın elinde tarzı basında haberler çıkmıştı. Hatta Murat Karayılan'ın Türk askeri timleri tarafından yaralandığı ve Karayılan'ın da İran topraklarına kaçtığı bilinmektedir. Türkiye'nin bunları bilmesine rağmen İran Karayılan'ı teslim etmemiştir. Buna benzer pek çok örnek hadise vardır. Tüm bunlar hep bir arada değerlendirildiğinde güvenlik açısından İran'a güven duyulmaması ve istihbaratımızın etkin bir şekilde mücadele etmesi gerekmektedir.

İranlı ajanların Türkiye faaliyetleri

İran mezhepsel ve siyaseten ortak hareket Suriye yönetimini hep desteklemiştir. Son Suriye olaylarında da ajanlarını sahaya sürerek özellikle Türkiye kanadında nasıl bir politika izleniyor bunu merak etmektedir. Bu vesile ile çok sayıda İran ajanı Türk topraklarındadır.

Türkiye'nin Suriye politikasına karşı gönderilen İranlı ajanlarla ilgili bir de soruşturma halen devam etmektedir. Soruşturma içeriğinde önemli bilgilerin aldığı söylenmektedir.

İran adına ajanlık yaparken Iğdır'da yakalanan sevk edildikleri mahkemece Erzurum'da tutuklanan 7 İran casusunun üzerinden çarpıcı belge ve bilgiler bulundu. Bu bilgi ve dokümanlara şüphelilerin ifadelerine göre İranlı casusların Türkiye'deki faaliyetleri şe şekildedir; İranlılar, Van Çaldıran'daki bazı devlet kurumlarındaki önemli şahıslarla ilgili para karşılığında bilgi aldı. İran Devrim Muhafızları'na bağlı Pastar ve Askeri İstihbarata bağlı Sipah, Türkiye'nin doğusuna yönelik bilgi topladı. Bu bilgileri anlık olarak aracılar vasıtasıyla İran'a verdiler.

Özellikle İranlı casusların en çok ilgilendiği ve bilgi aldığı konuların başında Hükümet yetkilileriyle ilgili bilgiler, Suriyeli sığınmacılar, AK Parti seçmen kitlesi, askeri birlikler, bazı şirketler, MİT binaları, hükümetin İran politikaları, PKK ile sürdürülen süreç, Türkiye'nin Suriye politikası, dini cemaatlerin özellikle ehlisünnet ve'l cemaat denilen tabaka.

Türkiye'deki muhbirlerle, İran'daki ajanlar arasında köprü görevini Yaghoub (Yakup) Ahnoukhosh isimli bir İran Azeri'si yürüttü. Bilgileri Yakup'a

Iğdırlı Timur A. adlı bir Türk vatandaşı verdi.

İranlıların, muhbirleri genellikle Iğdır ve çevresinde yaşayan Caferilerden seçtiği belirtildi.

Şu an da firari durumda olan Yaghooub Ahnoukhosh; 20 Mart 2012 tarihinde İran casuslarına kuryelik yaptığı üzerinde 4-5 sayfa istihbaratının yer aldığı, İran Azeri'si olduğu ve Caferi mezhebine mensup olduğu, Türkiye'de eş, dost ve akrabalarının olduğu, İran istihbaratına Türkiye'den eleman temin eden bir casus olduğu ve İran'ın Iğdır'da yürüttüğü istihbari operasyonlarda başrolde yer aldığı bilinmektedir.

Para Trafiği Döviz Büroları

Geçen yıl tutuklanan iki İranlı ile ilgili ajan soruşturması bu şahısların üzerlerinde çıkan kamera verilerinin kurtarılması neticesinde başladı. Kamera görüntülerindeki verilere göre Savama casuslar ile görüşen PKK'lı grup, Türkiye'de girdikleri çatışmada 8 askeri kaçırdıklarını anlatırken, İranlı istihbaratçılar, kaçırılan askerler ve şehit düşen askerler hakkında detaylı bilgiler sordular. Özellikle casuslar, askeri birliklerimizi ve emniyet birimlerinin bulunduğu adreslerin koordinatlarını öğrenmeye çalıştılar. Savama Türkiye'de angaje ettiği elemanlarına para aktarımını döviz büroları aracılığıyla gerçekleştirdi. Bu şekilde angaje ettikleri eleman deşifre olsa bile arkada somut bir delil bırakmamış olacaklardı. Çünkü bankada üzerinden gerçekleştirseler para işlerini hesap hareketleri ile yakayı ele verme durumları net bir şekilde ortaya konurdu.

Teknik takip sonucu, askeri birlikler hakkında bilgi veren Timur A. ile İran istihbarat elemanı A.A. arasında para aktarımıyla ilgili geçen konuşma içeriğinde para trafiği net bir şekilde ortaya konuyor ve deşifre başlıyor İran ile ilgili olarak.

İkinci Görüşme

Para trafiği ile ilgili çokça görüşme yapan Timur A ilk görüşmeden sonra Timur A., kendi motoruyla İran istihbarat elemanı Yaghoub Ahnoukhosh'u alarak buluşma yerine götürüyor.

Timur A.: Ya ben senin emanetlerini hazırlamadım da

Yaghoub Ahnoukhosh: Sen şimdi yapmamış mısın?

Timur A: Yok valla ben yapmamışım

Yaghoub Ahnoukhosh: Ee şimdi nasıl vereceksin?

Timur A: Yok valla eğer gideceksen, hazır bir şey yok eğer yarın gideceksen olur.

Şeklindeki görüşme içeriği iyi bir şekilde önceki görüşmelerde göz önünde bulundurularak analiz edilirse İran ajanlarının parayı çok iyi bir şekilde kullandığı ortaya çıkar.

Yukarıda geçen görüşme trafikleri ve diğer unsurlar analiz edildiğinde İran'ın ülkemize topraklarında etkin rol oynadığı görülmektedir. Ayrıca casusluk suçunu işleyen vatandaşlarımız vardır. İstihbarat alanında son yıllarda İran ajanları diye tabir edilen şahısları gerek basın gerekse farklı materyaller aracılığı ile duymaktayız. Açılan soruşturmalar neticesinde birçok İran ajanı iddia edilen şahsın şu andan ülkemizden kaçtığı bilinmektedir. Bir çoğunun da Erzurum gibi illerimizdeki ağır cezalık suçlardan mahkum olup hapis yattıkları bilinmektedir.

50 SORUDA MİT

Milli İstihbarat Teşkilatı, geçtiğimiz günlerde bir iş ilanı yayınladı. Sıra dışı bir kariyer vaat eden bu

işe başvurmak için üniversitelerin iyi bölümlerinden mezun ve KPSS'den yüksek puan almış olmak gerekiyordu... MİT Müsteşarı'nın da katıldığı terör örgütü elebaşıyla yapılan görüşmenin konuşma kayıtlarının tam da o günlerde ortaya çıkması, ardından Başbakan'ın açıklamaları derken gündeme oturan MİT'i aslında ne kadar tanıyoruz, sorgulamak istedik. Soğuk savaş döneminin gereği teşkilat üzerinde oluşan esrar perdesi, Türkiye'de MİT'e karşı bir mesafe oluşturdu hep... Öte yandan Hollywood filmlerinin kafamızda oluşturduğu James Bond, Nikita tarzı ajan prototipi de bu esrarı artıran unsurlardı tabii. Sonuçta casusluk ve karşı casusluk faaliyetleri yapan ve ülkenin menfaatlerini koruyan bu kurumu hangimiz, ne kadar tanıyorduk? www.mit.gov.tr adresi başta olmak üzere bazı uzmanların kapısını çalmam gerekti bu 50 soruya yanıt alabilmem için. Kamuoyunun yakından tanıdığı eski MİT mensubu Mahir Kaynak, bu konuda kitaplar yazan stratejist Ercan Çitlioğlu ve gazeteci Emin Demirel'in verdiği yanıtları, bir röportaj düzeni içinde sunmuyoruz.

1 -MİT'İN AÇILIMI NEDİR?

Milli İstihbarat Teşkilatı

2- NE ZAMAN KURULDU?

Ülkemizde organize nitelikte istihbarat örgütü kurma girişimi Osmanlı Devleti'nin son yıllarında başladı. Ayrılıkçı hareketlerin önlenmesi ve yabancı devletlerin Ortadoğu'ya odaklanan faaliyetlerinin izlenebilmesi için bireysel bazda ve sınırlı yürütülen istihbarat çalışmalarının bir merkezden organize biçimde yürütülmesine ihtiyaç duyulmuş ve 17 Kasım 1913'te Enver Paşa tarafından Teşkilat-ı Mahsusa adıyla bir örgüt kurulmuştur. Ardından 1918 yılı sonlarında Karakol Cemiyeti isimli yeni bir istihbarat ünitesi kurulur. Bu örgüt, Anadolu'nun işgaline

karşı çeteleri ve halkı silahlandırmış, milli kuvvetlere silah ve malzeme temin etmiş ve kurtuluş hareketine önemli hizmetler sağlamıştır, İstanbul'un işgaliyle faaliyetleri sona ermiştir.

3- BUGÜNKÜ MİT'İN TEMELLERİ BU ÖRGÜTLER MİDİR?

Hayır, savaş yıllarında başka örgütlenmeler de vardı. Karakol Cemiyeti'nin dağılmasının ardından sırasıyla Zabitan, Yavuz, Hamza ve Felah ismini alan istihbarat grupları olmuştur ve bunlar Kurtuluş Savaşı sonuna kadar çalışmalarını sürdürmüştür. Ardından dağınıklığı gidermek için Genelkurmay Başkanlığı tarafından Askeri Polis Teşkilatı kurulur. Bir yıl sonra kapatılır yerine kurulan Tedkik Heyeti Amirlikleri eliyle yürütülür istihbari faaliyetler. Ardından Fevzi Çakmak eliyle Müsellah Müdafai Milliye örgütü kurulur, M.M. (Mim Mim) adıyla bilinir. 1923 yılında faaliyetine son verilir. İstihbarat çalışmaları Ordu Müfettişlikleri ile sürdürülür 1926'ya kadar. O yıl Mareşal Fevzi Çakmak'ın emriyle bugünkü MİT'in temeli sayılacak Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti yani MAH kurulur. 1965 yılına kadar bu isimle çalışan kurum 22 Temmuz 1965'te Milli İstihbarat Teşkilatı adıyla, 644 Sayılı Kanun'la kurulur.

4- YASALARA GÖRE GÖREVİ NEDİR?

Devletin milli güvenlik politikasıyla ilgili planların hazırlanmasında esas olacak askeri, siyasi, ticari, iktisadi, mali, sınai, ilmi, teknik, biyografik, psikolojik ve milli güvenlikle ilgili istihbaratı devlet çapında toplamak Başbakan'a, Milli Güvenlik Kurulu'na ve gerekli resmi makamlara ulaştırmak, yaymak, istihbarat ile uğraşan bütün daire ve kurumlar arasında koordinasyon sağlamak, psikolojik savunma icaplarını yapmak ve istihbarata karşı koymak.

5- YASAL OLARAK KİME BAĞLIDIR?

Bir müsteşar tarafından yönetilir ve bu müsteşar sadece Başbakan'a karşı sorumludur. Şu anki müsteşarın ismi, Hakan Fidan... (2015 Mart)

6- YÖNETSEL YAPISI NASILDIR?

Müsteşara bağlı 7 başkanlık vardır. Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Mali Hizmetler Birimi, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Uluslararası İlişkiler ve Genel Koordinasyon Daire Başkanlığı, Basın Halkla İlişkiler Müşavirliği, Stratejik Araştırmalar Birimi. 4 müsteşar yardımcısı; I. ve II. istihbarat, teknik istihbarat ve idari olarak görevleri paylaşmıştır. I. İstihbarat Müsteşar Yardımcısı, Güvenlik İstihbaratı Başkanlığı ve İstihbarata Karşı Koyma Başkanlığı'ndan; II. İstihbarat Müsteşar Yardımcısı, Stratejik İstihbarat Başkanlığı ve Açık Kaynaklar Daire Başkanlığı'ndan; Teknik İstihbarat Müsteşar Yardımcısı da Elektronik-Teknik İstihbarat Başkanlığı ve MİT Bilgi Sistemleri Başkanlığı'ndan sorumludur. İdari Müsteşar Yardımcısı'nın da sorumluluğu adı üstünde idaridir.

7- TÜRKİYE'DE İÇ VE DIŞ İSTİHBARAT NEDEN TEK ELDEN YÜRÜTÜLMEKTEDİR?

Türkiye'de tüm istihbaratın tek elden yürütüldüğü doğru bir algılama değil. Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı iç istihbarattan sorumlu ve bu faaliyetleri yürüten kurumlar. MİT de iç istihbaratla ilgilenmekle birlikte ağırlıklı olarak alanı dış istihbarat. Ancak iç ve dış istihbarat arasındaki çizgi nereden geçmektedir? Yabancı bir servis, angaje ettiği kişi ve irtibat kurduğu kurumlar aracılığıyla Türkiye içinde faaliyet gösterdiğinde, bu faaliyet iç istihbarat kapsamında mı değerlendirilecektir? Bu geçişkenliğin sınırları ve kapsamının

belirlenerek ayrılmasındaki güçlükler dikkate alındığında, kesin bir ayırım yapmak pratikte çok mümkün olmayabilir.

8- ÇALIŞANLARINI HER ZAMAN DUYURULARLA MI SEÇER?

Büroda çalışan kişiler devlet memurudur ve yönetimin takdirine göre duyurularla seçilebilir ya da MİT uygun gördüğü kişilere teklif eder. İstihbarat faaliyetlerinde bulunan ajanlar farklı bir statüdedir. Bunlar haber toplanacak alanlarda çalışanlar içinden ya da oraya katılması amacıyla seçilir ve bunlar memur olmayabilir.

9 - BU SON İŞ DUYURUSUNDA SADECE ERKEK ADAYLAR BAŞVURSUN DENİLMEKTEYDİ. MİT'İN KADIN ÇALIŞANI YOK MUDUR?

Teşkilat diğer devlet kuruluşlarından farklı değildir ve kadın memur sayısı diğer kurumlardaki kadardır.

10- AJAN OLMAK İÇİN BİLGİ, BİRİKİM VE FİZİKİ ÖZELLİKLER AÇISINDAN OLMAZSA OLMAZLAR NELERDİR?

Ajan, itici ve soğuk savaş retoriğini anımsatıyor. Yakası kalkık pardösülü, siyah gözlüklü bir imajı çağrıştırıyor. Bu imajı filmlere bırakırsak günümüz istihbarat çalışmaları akıl, bilgi ve teknolojiye dayalı. Kaldı ki istihbarat servislerinde görevli elemanları bir prototip olarak nitelemek de doğru değil. Analiz birimlerinde çalışan bir elemanla operasyonel birimlerde çalışanların aynı özelliklere sahip olmaları beklenmemeli. İhtisas birimlerine göre değişkenlik gösterenler dışında temel özelliklerden söz etmek gerekirse bir istihbarat elemanı analitik düşünce yapısına sahip, tarih, felsefe, psikoloji, iletişim, sosyoloji, antropoloji gibi konularında derinliğine bilgili,

öngörü ve uzgörü üretebilme yeteneği olan bir kişilik olmalıdır.

11 MİT VATANDAŞA MAİL GÖNDERİR Mİ?

Hayır; @mit.gov.tr uzantılı bir mail adresi yoktur.

12- BİR MİT ÇALIŞANI AİLESİNE VEYA YAKIN ÇEVRESİNE ÇALIŞTIĞI YERİ SÖYLER Mİ?

Söyler ve bunun gizlenmesi için bir sebep yoktur. Gizlilik haber toplayan elemanlar için söz konusudur ve onların olabildiğince kendilerini gizlemesi istenir. Eşine durumu söyleyip söylememesi kendi takdiridir.

13- KADROLU YA DA KISA SÜRELİ BİR KEZ MİT İÇİN ÇALIŞAN ÖMÜR BOYU BİR SORUMLULUK SAHİBİ OLUR MU?

MİT'in faaliyetleri gizli olduğu için bu gizliliğe riayet edilmesi gerekir. Yani yapılan operasyonlar hakkındaki bilgiler başkalarıyla paylaşılmaz.

14- MİT'TEN EMEKLİ OLUNUR MU?

Her kurumdan olduğu gibi MİT'ten de emekli olunur ve bu konudaki emekli olunamaz yargısı yanlıştır.

15- BU KURUMDAN EMEKLİ OLAN BİRİ ANILARINI KİTAP OLARAK YAYINLAYABİLİR Mİ?

MİT'in yaptığı işleri açıklamamak kaydıyla anılar yazılabilir. Mesela benim kimliğimi devlet ifşa etmiştir ve bu konuda birçok kişi yorum yapmıştır. Bunlara açıklık getirmek benim doğal hakkımdır yoksa başkalarının uydurduğu hikayeyi gelecek nesillere miras olarak bırakmak zorunda kalırım.

MİT

16 - RESMİ VE BİRE BİR KURUMA BAĞLI ÇALIŞAN MİT MENSUPLARININ DIŞINDA MİT'E İSTİHBARAT TOPLAYAN VE NORMAL HAYATINI SÜRDÜREN KİŞİLER VAR MIDIR?

Var diyebilmek için bilgi sahibi olmak gerekir. Ancak olmalı ya da herhalde vardır... Çünkü tüm servisler kadrolu mensupları dışında angaje ettikleri elemanlar kullanırlar. Bu gibi kişilerden konumları ve irtibatları açısından sürekli olarak yararlanıldığı gibi belli konu ve dönemlerde geçici olarak da istifade edilebilir.

17 TÜM MİT ÇALIŞANLARI BÜYÜK BİR GİZEMLE İŞLERİNİ SÖYLEMEZ Mİ?

Gizli bilgiler her kurumda açıklanamaz ve bu durum sadece MİT'e mahsus değildir. Dışişleri'nde, Silahlı Kuvvetler 'de de gizli bilgiler açıklanamaz. MİT'in tüm faaliyetleri gizli olduğu için gizlilik daha yaygındır.

18 FİLMLERDE GÖRDÜĞÜMÜZ GİBİ İLERİ TEKNOLOJİ ÜRÜNLERİ KULLANILIYOR MU?

İleri teknoloji konuya bağlı olarak değişir. Bu durum ülkenin genel olarak teknolojiye yakılığıyla belirlenir.

19 HALA SİMİTÇİ MİT'ÇİLER VAR MI?

Haber alma elemanları ortama uyar ama bir simitçinin toplayacağı istihbarata gerek duyulacağını sanmıyorum.

20 FACEBOOK'TAN MAVİ MARMARA BASKININA KATILAN İSRAİL KOMANDOLARININ RESİMLERİNİN TOPLANMASI GERÇEKÇİ MİDİR? O GEMİDE BULUNAN BİR İSTİHBARATÇI VAR MIDIR? OLMASI GEREKİR Mİ?

İsrail komandoların fotoğraflarını açık kaynak-

lardan elde etmek mümkündür. Söz konusu gemide istihbaratçı olması da muhtemeldir. Mavi Marmara'da çeşitli ülke vatandaşlarının bulunduğunu düşünürsek, gemide MOSSAD ajanı veya İsrail'e bilgi akışı sağlayan da, diğer yabancı istihbarat elemanları da olabilir.

21 BAŞARILARINDAN DEĞİL BAŞARISIZLIKLARINDAN HABERDAR OLMAMIZ ÇALIŞANLARININ MOTİVASYONUNU ETKİLER Mİ?

Başarı ya da başarısızlığın insanlar üzerindeki etkisi her alanda aynıdır.

22 ÇİFT TARAFLI AJAN NEDİR?

İki ayrı istihbarat servisi tarafından birbirlerinden habersiz angaje edilen ya da bir servisin mensubuyken bir başka servise bilgi aktaran kişilere denir. ‹Triple agent' denilen ve kamuoyunda çok bilinmeyen bir tür daha var. İki taraflı çalışırken, konumunu değiştirip örneğin ülkesinin servisine bilgi ve belge aktarıp karşı tarafı aldatan ya da kullanan kişilerden söz edebiliriz. Kaldı ki servisler karşı servislere önce zararsız sonrasında yanlış bilgiler aktararak yönlendirmek amacıyla da çift taraflı ajan kullanabilirler. Karmaşık bir oyun ve kurgudur bu konu.

23 ÇİFT TARAFLI AJAN ORTAYA ÇIKARSA NASIL BİR PROSEDÜR İZLENİR?

Çift taraflı ajan asıl çalıştığı yer için bir suçlu sayılır ve gereken yapılır.

24 MİT, YABANCI İSTİHBARAT ÖRGÜTLERİYLE NASIL ÇALIŞIR?

İstihbarat servisleri zaman zaman bilgi alışverişinde bulunur. Bazı müşterek operasyonlar da yapılır. Bu, ülkeler arasında imzalanan anlaşmalar çerçevesinde olduğu gibi birimler arasında gizlice de

yapılır. Hatta iki ajan arasında dahi olabilir.

25 ÜLKEMİZ YABANCI İSTİHBARAT ÖRGÜTLERİNİN KOL GEZDİĞİ BİR COĞRAFYA OLARAK TANIMLANIR. BU DOĞRU MUDUR?

Türkiye bulunduğu coğrafya nedeniyle gelişmiş ülkelerin daima ilgi odağı olmuştur. Türkiye'nin güçlenmesi bazı dost görünen ülkeleri ürkütmektedir. Bu nedenle geçmişte sol orijinli örgütleri destekleyen Batılı istihbarat örgütleri son yıllarda PKK'yı destekleyerek Türkiye'nin gelişmesini engellemeye, ülkemizi toplumsal ve fiziki açıdan bölmeye çalışmaktadır. Bu nedenle ülkemizde yabancı ajanlar tabiri caizse cirit atmaktadır. Son günlerde Rus gizli servisi FSB'nin Zeytinburnu'nda gerçekleştirdiği operasyonu unutmamak lazım. Bu konuda istihbarata karşı koymanın önemini bir kez daha hatırlamak gerek. Her operasyon mutlaka silahlı eylem değildir. Ülkemizdeki casus savaşları, istihbarat servisleri arasında da olmaktadır. Örneğin, İngiliz ajanları (MI6) İsrail diplomatlarını neden takip eder?

26 TÜRK İSTİHBARATI DA BAŞKA ÜLKELERDE ETKİN MİDİR?

Her ülkenin istihbaratı kendi dış politikasının yapılanmasıyla direkt ilişkilidir. Bunun en öncelikli faktörü, muhtemel topyekun savaşa girme ihtimali olan ülkelerin askeri ve ekonomik durumlarıyla ilgilidir. Ancak gelişmiş ülkeler artık savaşları istihbarat üzerinden yürütmekte, toplanan bilgilerle ve hedef seçilen ülkenin ekonomik can damarını vurmak amacıyla iktisadi operasyonlar yapmaktadır. Günümüzde bilgi 'çalmanın' ne denli basite indirgendiğini biliyoruz. Bunlar bir yana, Türkiye, dolayısıyla MİT, iç tehdit unsurların yanı sıra ilgi alanına giren tüm ülkelerle ilgili çalışma yapmaktadır. Bence Avrupa ülkeleriyle ilgili daha detaylı bilgi sahibidir.

27 TEMSİLCİLİKLERİ VAR MI, VARSA HANGİ ŞEHİRLERDEDİR?

Ana karargahı Ankara'da bulunan MİT'in Türkiye'nin birçok yerinde hizmet merkezleri vardır.

28 YASALARI NE KADAR ZORLAYABİLİRLER?

Ne kadar değil hiç zorlayamaz. Örneğin MİT elemanlarının bir kişiyi gözaltına alma yetkisi yoktur. Her türlü bilgiyi toplar, belgeler, kişinin yakalanması gerekiyorsa o noktada polisi devreye sokar. İstihbarat servisleri için kişiler hedef değildir. O kişinin içinde bulunduğu sistem ve ağ hedeftir. Ağın nasıl çalıştığının, ne kadar zarar verdiğinin tespiti, bu zararın nasıl giderileceğidir önemli olan. Servisler bazen her şeyden haberdar olmalarına, kişileri yıllarca izlemelerine karşın ağın tamamını çözebilmek ve çökertebilmek için harekete geçmezler. Polisten farkı budur. Polis için önemli olan suçludur. Servisler için faaliyetin kendisi önemlidir. Bir akıl oyunudur bu, ya da satranç. Bu oyunda James Bond veya Nikitalara ihtiyaç yoktur.

29 YASA DIŞI ÖRGÜT VE MAFYA ÖRGÜTLENMELERİNİ KENDİ İŞİ İÇİN KULLANDIĞI İDDİA EDİLİR? BU SİSTEM NASIL İŞLER?

MİT için diyemem ama nihai hedefe ulaşmak için bazı illegal faaliyetlere göz yumulması istihbarat açısından çok doğaldır.

30 MİT'İN YASADIŞI ÖRGÜT VE MAFYA ÖRGÜTLENMELERİ İÇİNE SIZMASI, İSTİHBARAT TOPLAMASI ÇOK SIK KULLANILAN BİR YÖNTEM MİDİR?

Dünyada her istihbarat örgütü bazı illegal örgütlerin içine sızarak çökertme yöntemi uygulayabilir. Bunun birçok örnekleri vardır. Geçtiğimiz yıllarda

sol bir örgüte sızan MİT elemanları ABD konsolosluğu roketlenmek üzereyken suçüstü yakalanmışlardı. Teknoloji kullanılarak benzer operasyonlar da yapılmıştır.

31 YERLİ NİKİTALARIMIZ VAR MI?

Günümüzün istihbaratçısı attığını vuran, on kişiyi yere seren tipler değil artık. Akıl ve bilgiyle davranan, analiz ve sentez yetenekleri son derece gelişmiş, alanlarında ihtisaslaşmış kişilerden oluşuyor istihbarat elemanları.

32 ÜCRET POLİTİKASI NASILDIR?

İki tür çalışma usulü vardır; kadrolu ve sözleşmeli. ‹İstihbarat uzman yardımcısı' veya ‹uzman yardımcısı' sıfatlarıyla işe başlanır. 4 yıllık üniversite mezunu bir devlet memuru herhangi bir kurumda 9. derece 1. kademeden başlanırken MİT'te aynı kişi 8. derece 1. kademeden başlar. Elemanların büyük çoğunluğu kadro karşılığı sözleşmeli memur sınıfındadır bu durumda normal memur maaşının üzerinde maaş alabilirler. Ayrıca yılda 4 ikramiye ve teşvik adı altında yılda iki maaş ek ikramiye verilir. Görevin özelliği nedeniyle bu maaşlara ek tazminatlar da ilave edilmektedir.

33 MİT'Çİ GAZETECİ NEDİR? NEDEN BAZI KİŞİLER İÇİN BU SIFAT KULLANILIR?

MİT'çi gazeteci kavramı çok saçma bir deyimdir. Bir gazetecinin istihbaratçı haber kaynağı veya dostu olamaz mı? Bu terim oturdukları yerden ahkam kesen, özellikle polis muhabirlerini çekemeyen, kendilerini entelektüel Marksist olarak gören meslektaşlarımız tarafından üretilmiştir.

34 ÜNLÜ OYUNCU, ŞARKICI GİBİ KAMUOYUNUN YAKINDAN TANIDIĞI MİT'ÇİLER VAR MIDIR?

Her meslek grubundan olabileceği gibi sanat camiasından da istihbaratçı veya yardımcı istihbaratçı veya haber kaynağı elemanı olabilir.

35 MİT'İN İÇİNDE OLDUĞU GÖRÜŞMELERİN DİNLENMESİ NASIL MÜMKÜN OLABİLİR?

MİT'in içindeki görüşmeler de dinlenebilir. Bu tamamen teknik bir konudur. İstenilen herkes takip edilebilir, dinlenebilir. Bundan teknolojik olarak kurtuluş yoktur. Birçok hassas kurum gibi MİT de mutlaka dinlenmeye karşı gerekli önlemi almıştır. Türkiye bu teknik altyapıya sahiptir.

36 HİYERARŞİK YAPISI NASILDIR? DAHA ÇOK ASKERİ BİR DÜZEN Mİ YOKSA SİVİL BİR DÜZEN Mİ İŞLER?

Her kurumun hiyerarşisi görevinin gereklerine göre belirlenir ve önemli bir özelliği yoktur.

37 MAAŞLARINI NASIL ALIRLAR?

Maaşlarını diğer devlet memurları gibi alırlar. Herhangi bir görevi ifa edenlerin masrafları karşılanır bu diğer kurumlarda da böyledir.

38 HARCIRAHLARI VAR MIDIR?

Her memur nasıl harcırah alıyorsa onlar da öyle alır.

39 UÇAK, GEMİ, TANK KULLANMAK YA DA BOMBA YAPMAK GİBİ MEZİYETLERİ OLAN SÜPER AJANLAR VAR MI?

Memurların özel bir meziyete sahip olması gerekmez. Onlardan beklenen olayları doğru değerlendirmektir.

40 DEŞİFRE OLAN MİT'ÇİLER NE OLUR?

Deşifre olan ajan göreve devam edemez. Memur için herhangi bir sorun yoktur.

41 SORGULAMA TEKNİKLER FARKLI MIDIR?

MİT'in sorgulama görevi sınırlıdır ve soru sorulup cevap beklenir.

42 MİT BAŞKANLARI KİMLERDEN SEÇİLİR, KİM SEÇER?

MİT Müsteşarları yasaya göre MGK'nın olumlu görüşü ve Bakanlar Kurulu kararıyla atanır. Servis içinden olabileceği gibi örneklerine rastlandığı üzere gerekli koşullara sahip olunması halinde servis dışından da olabilir.

43 SIRADAN VATANDAŞTAN İHBARLAR GELİR Mİ? NASIL DEĞERLENDİRİLİR?

Sivillerden ihbar gelebilir ve bunlar değerlendirilir.

44 MİT AJANLARI YURTDIŞINDA AKTİF Mİ?

Büyük güçlerin istihbarat örgütleri diğer ülkelerde operasyonlar yapar ve siyasi hayatı etkilerler. Biz savunma konumundayız.

45 AJANLAR BİRBİRLERİNİ TANIRLAR MI?

Ajanlar birbirini tanımaz hatta bir ajanı ilişkili memurdan başkası tanımaz.

46 MİT, EN İYİ İSTİHBARAT ÖRGÜTLERİ SIRALAMASINDA KAÇINCI SIRADADIR?

İstihbarat örgütlerinin sıralaması ellerindeki teknik altyapı ve bütçesiyle ölçülür. CIA bu konuda dünya lideridir. İnsan unsurunu hiçbir zaman göz ardı edemeyiz. Milli İstihbarat Teşkilatı da dünyanın en önemli servislerinden biridir.

47 YABANCILARLA EVLENEBİLİRLER Mİ?

Hayır.

48 İHBARDA BULUNMAK İSTEYENLER İÇİN ÖZEL İHBAR HATTI VAR MI?

Halka açık özel bir hat yok. Ancak mit.gov.tr internet adresinde bulunan 'Nasıl Yardım Edebilirsin' bölümünde bulunan mesaj formu bu amaçla kullanılabiliyor.

49 SİLAH TAŞIRLAR MI?

Evet, yasayla verilmiş bu hakka sahiptirler.

50 MÜSTEŞAR BASINA KONUŞABİLİR Mİ?

Başbakan'ın onayı olmadan, Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri'nin dışında kimseye ve basına bilgi vermez.[68]

[68] Akşam Gazetesi, Gülay Altan Röportajı

KRONOLOJİ

1913-1925:

17 Kasım 1913 : Teşkilât-ı Mahsûsa'nın kuruluşu.

2-5 Kasım 1914 :Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'na girişi.

30 Ekim 1918 : Mondros Mütarekesi.

Ekim/Kasım 1918: Karakol Cemiyeti'nin kuruluşu.

13 Kasım 1918 : İtilâf Devletleri savaş gemilerinin Dolmabahçe önlerine demir atmaları.

5 Aralık 1918 : Hüsamettin Ertürk'ün Teşkilât-ı Mahsûsa'nın başına geçmesi ve Teşkilât'ın tasfiye edilmesi.

19 Mayıs 1919 : Mustafa Kemal (Atatürk) önderliğinde Millî Mücadele'nin başlaması.

16 Mart 1920 : İstanbul'un İtilâf Devletleri tarafından işgali.

23 Nisan 1920 : TBMM'nin Ankara'da toplanması.

23 Eylül 1920 : Hamza Grubu'nun kuruluşu.

27 Ekim 1920 : Zabitân Grubu'nun kuruluşu.

11 Aralık 1920 : İngiliz Ajanı Hintli Mustafa Sagir'in Mustafa Kemal (Atatürk)'e suikast yapmak için Ankara'ya gelişi.

18 Temmuz 1920: Askerî Polis Teşkilâtı'nın kuruluşu.

15 Aralık 1920 : Hamza Grubu'nun Mücâhid Grubu adını alması.

Şubat (?) 1921 : Yavuz Grubu'nun kuruluşu.

23 Şubat 1921 : Mücâhid Grubu'nun Muhârip Grubu adını alması.

21 Mart 1921 : Askerî Polis Teşkilâtı'nın faaliyetlerine son vermesi.

1 Nisan 1921 : Tedkik Heyeti Âmirlikleri'nin kuruluşu.

3 Mayıs 1921 : Müsellâh Müdâfaa-i Millîye Grubu (M.M.)'nun TBMM Hükümeti tarafından resmen tanınması.

24 Mayıs 1921 : Hintli Mustafa Sagir'in idam edilmesi.

31 Ağustos 1921: Muhârip Grubu'nun Felâh Grubu adını alması.

22 Haziran 1922: Tedkik Heyeti Âmirlikleri'nin faaliyetlerine son vermesi ve Ordu Müfettişlikleri'nin istihbarat görevini üstlenmesi.

1 Kasım 1922 : Saltanat'ın kaldırılması.

Aralık 1922 : Geçit Teşkilâtı Kumandanlığı'nın kuruluşu.

24 Temmuz 1923: Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanması.

8 Ağustos 1923 : Geçit Teşkilâtı'nın faaliyetlerine son vermesi.

4 Ekim 1923 : Felâh Grubu'nun faaliyetlerine son vermesi.

5 Ekim 1923 : M.M. (Mim Mim) Grubu'nun faaliyetlerine son vermesi.

29 Ekim 1923 : Cumhuriyet'in kuruluşu.

3 Mart 1924 : Hilâfet'in kaldırılışı.

20 Nisan 1924 : Kanûni Esasî'nin kabulü.

17 Kasım 1924 : Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluşu.

13 Şubat 1925 : Şeyh Said İsyanı'nın başlaması.

2 Eylül 1925 : Tekke, Zaviye ve Türbeler'in kapatılışı.

25 Kasım 1925 : Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun'un kabulü.

26 Aralık 1925 : Milletlerarası Takvim ve Saat Usulü'nün kabulü.

1926-1965:

6 Ocak 1926 : Millî Emniyet Hizmeti (M.E.H./MAH) Riyâseti' nin Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak kuruluşu.

Ocak (Sonu) 1926 : Albay Walther Nicolai'ın Ankara'ya gelişi.

Şubat (Başı) 1926 : Millî Emniyet Hizmeti Riyâseti'nin Dış İstihbarat Bölümü'nü kurma çalışmalarının başlaması.

15 Şubat 1926 : Mustafa Kemal (Atatürk)'e karşı düzenlenen İzmir Suikasti'nin ortaya çıkarılması.

18 Şubat 1926 : İzmir Suikasti'ni müteakip Atatürk'ün, "Benim naçiz vücudum birgün elbet toprak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet pâyidar kalacaktır." sözlerini ifade etmesi.

16 Haziran 1926 : M.E.H./MAH mensuplarının İstihbarat Kursu için Almanya'ya gidişleri.

10 Temmuz 1926 : İstihbarat Kursu gören M.E.H./MAH mensuplarının İstanbul'a dönüşleri.

15 Eylül 1926 : M.E.H./MAH mensuplarına İstanbul ve Ankara' da verilen İstihbarat Konferansları'nın başlaması.

Ekim 1926 : Millî Emniyet Hizmeti Riyâseti'nde yapılanma çalışmalarının başlatılması.

Kasım 1926 : M.E.H./MAH Riyâseti'nin Ulus'da Hacı Bayram Camii civarındaki Şehit Keskin Sokak, 14 Numaralı binaya taşınması.

15 Kasım 1926 : M.E.H./MAH mensuplarına İstanbul ve Ankara'da verilen İstihbarat Konferansları'nın bitişi ve yapılanma çalışmalarının sürdürülmesi.

Kasım (Sonu) 1926 : M.E.H./MAH'ın İç ve Dış İstihbarat Bölümleri'nin faaliyete geçmesi, yurt dışında Viyana, Tahran ve Kahire'de Temsilcilikler'in açılması.

19 Aralık 1926 : M.E.H./MAH Riyâseti'nin kararnâme İle Başbakanlığa bağlanması.

25 Aralık 1926 : Yarbay Şükrü Âli (Ögel) Bey'in, M.E.H./MAH'ın İlk Reisi olarak tayin edilmesi.

5 Ocak 1927 : M.E.H./MAH'ın Müdâfaa (Kontr Espiyonaj) Bölümü'nün şeklen İçişleri Bakanlığına bağlanması.

6 Ocak 1927 : Dönemin yöneticileri tarafından, 6 Ocak 1926 - 5 Ocak 1927 tarihleri arasındaki 1 yıllık dönemin M.E.H./MAH'ın kuruluşuna Hazırlık Dönemi olarak değerlendirilmesi ve İçişleri Bakanlığı'nın Tebligatı'nın yayınlanmasını takip eden 6 Ocak 1927 tarihinin MAH'ın kuruluş tarihi olarak kabul edilmesi.

29 Ocak 1927 : M.E.H./M.A.H. Konya Merkezi'nin kuruluşu ve Antalya Merkezi'nin Konya'ya nakledilmesi.

Haziran 1927 : M.E.H./M.A.H. Riyâseti'nin Işıklar Caddesi'ndeki Kemal Gedeleç Apartmanı'na taşınması; MAH Riyâseti'nin Merkezî Propaganda Şubesi'nin kapatılması.

26 Haziran 1927: Daha önce Emniyet Genel Müdürlüğü'nün uhdesinde bulunan, Yabancı Servisler'in Türkiye'de yürüttükleri Espiyonaj ve Komünizm Faaliyetleri'nin takibinin, İçişleri Bakanlığı tarafından M.E.H./M.A.H. Riyâseti'ne verilmesi.

8 Ekim 1927 : Millî Mücadele döneminde ve 1926 yılında, ülkede bulunan şüpheli ve zararlı faaliyet sürdüren şahısların, Espiyonaj, Komünistlik ve Suikast Dosyaları'nın (Osmanlıca), Genelkurmay Başkanlığı'ndan 3 sandık halinde Riyâset'e intikal etmesi.

8 Şubat 1928 : İçişleri Bakanlığı tarafından M.E.H./M.A.H.'ın Müdâfaa (KontrEspiyonaj) Talimatnâmesi'nin yayınlanması; Merkezler'deki MAH Âmirleri'ne verilmiş olan "Âsâyiş Müşâviri" unvanının kaldırılarak, bunlara "Müdâfaa Âmiri" unvanının verilmesi.

1928 : İstanbul ve İzmir'de A (Espiyonaj) ve B (Kontr Espiyonaj Âmirlikleri yanında, Deniz Âmirlikleri'nin kurulması.

1928 : M.E.H./MAH Konya Merkezi'nin lağvedilmesi; Kars Merkezi'nin önce Trabzon'a, sonra Erzurum'a nakledilmesi.

1 Kasım 1928 : Harf İnkılâbı.

1929 : M.E.H./MAH Samsun Merkezi'nin kapatılması.

1933 : Rejim aleyhtarlığına karşı Bayburt ve Şebin Karahisar 'da Yuva Âmirlikleri'nin, Söke, Kuşadası, Gemlik, Mudanya, Milâs, Bodrum, Marmaris, Fethiye ve Kaş'da Memurluklar'ın kurulması.

1934 : MAH Riyâseti'nin Vakıflar Binası'na taşınması.

1935 : M.E.H./MAH'ın vilâyetlerde "Merkez Âmirlikleri"nin kurulması.

1937 : MAH Urfa Yuva Âmirliği'nin kurulması.

25 Mayıs 1937 : MAH Reisi Şükrü Âli Ögel'in ara seçimle İstanbul Milletvekili olarak TBMM'ne girmesi.

1 Ağustos 1937 : "Emniyet Baş Müfettişliği" unvanının ihdas edilmesi.

10 Kasım 1938 : Atatürk'ün ölümü.

30 Haziran 1939 : Hatay'ın Anavatan'a katılması.

1 Eylül 1939 : İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması.

1940 : MAH Van Memurluğu'nun kurulması.

7 Temmuz 1941 : Şükrü Âli Ögel'in MAH Reisliği'nden istifa etmesi.

1 Ağustos 1941 : Mehmet Naci Perkel'in MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

1941 : MAH Mardin Yuva Âmirliği'nin kuruluşu.

29 Haziran 1943 : MAH Riyâseti'nin Kuruluşundaki gizliliğin kalkması.

1946 : MAH Van Memurluğu'nun Yuva

Âmirliği haline getirilmesi.

3 Eylül 1953 : Behçet Türkmen'in MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

1954 : MAH Diyarbakır ve İzmir Merkezleri'nin Yuva Âmirliği haline getirilmesi.

17 Mart 1954 : MAH Riyâseti'nin, Başvekâlet Kadro Cetveli'nden "Kanun Maddesi" metnine açık olarak geçmesi; Teşkilât'ın adı olan "Millî Emniyet Hizmeti"nin "Millî Emniyet Hizmetleri"ne dönüştürülmesi; Riyâset bünyesinde "Mütehassıs Müşavir" kadrosunun ihdas edilmesi.

1956 : MAH Riyâseti'nin Merkezî İç Yapılanması'na başlanması.

27 Mart 1957 : Emin Çobanoğlu'nun vekâleten MAH Reisliğine tayin edilmesi.

20 Kasım 1957 : Hüseyin Avni Göktürk'ün MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

1958 : MAH Hakkâri Memurluğu'nun kurulması; Diyarbakır ve İzmir Yuva Âmirlikleri'nin tekrar Merkez Teşkilâtı haline getirilmesi.

21 Temmuz 1959 : Ahmet Salih Korur'un vekâleten MAH Reisliğine tayin edilmesi.

21 Eylül 1959 : Ahmet Celâlettin Karasapan'ın MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

27 Mayıs 1960 : Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin ülke yönetimine el koyması.

3 Haziran 1960 : Ziya Selışık'ın I. defa MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

1959 : MAH Elâzığ Yuva Âmirliği'nin kurulması.

17 Ocak 1961 : Naci Aşkun'un MAH Reisi ola-

rak tayin edilmesi.

1962: MAH Cizre Memurluğu'nun kurulması.

27 Ağustos 1962: Mehmet Fuat Doğu'nun MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

29 Ağustos 1964: Ziya Selışık'ın II. defa MAH Reisi olarak tayin edilmesi.

17 Eylül 1964: MAH Mardin Yuva Âmirliği'nin lâğvedilerek Diyarbakır Merkezi'ne bağlanması.

22 Temmuz 1965: MAH Riyâseti'nin yerine Millî İstihbarat Teşkilâtı (MİT)'nın kurulması; Millî Emniyet Hizmetleri (MAH)'nin Başkanlık halinde Haber Toplama Ünitesi olarak MİT bünyesinde bırakılması.

1984: MAH Başkanlığı'nın 1984 yılındaki yeniden yapılanma döneminde kaldırılarak, görevlerinin İç ve Dış İstihbarat Başkanlıkları'na devredilmesi.

KAYNAKÇA

Akşin, S.(2006). Jön Türkler ve İttihat Terakki. Ankara: İmge

Altındal, A. (2008). Türkiye'de ve Dünyada Casuslar. İstanbul: Destek

Atay, M. (Bahar 2002). Milli istihbaratta "Gizlilik teorisi"=Amerikan Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA)nın Kuruluş Felsefesi. Jeopolitik Bilimsel Araştırmalar Dergisi. Yıl-1. Sayı-2

Ateş, H. (2012). Kamu Güvenliğinde İstihbarat Sisteminin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi

Avcı, G. (2004). İstihbarat Teknikleri Aktörleri, Örgütleri ve Açmazları. İstanbul: Timaş yayınları

Avcı, G. (2010). İstihbarat Oyunları. İstanbul: Birey.

Beyhan, M. Ali. (1999). II. Abdülhamid Döneminde Hafiye Teşkilatı ve Jurnaller. İlmi Araştırmalar. C. 8. İstanbul: İlim Yayma Cemiyeti

Bozdağ, İ. (2009). Kürt isyanları. İstanbul: Truva Yayınları

Brzezinski, Z.(2012). Stratejik Vizyon.(Sezen Yalçın, Abdullah Taha Orhan, çev.) İstanbul: Timaş

Bulut E. ve Kırmızıoğlu H. (2011). İran Ekonomisi. Ankara: Barış Kitabevi

Çakmak, H. (2003). Avrupa Güvenliği. Ankara: Akçağ

Çolak, A. (2014). 28 Şubat Sürecinde Türkiye-İran İlişkileri.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul:

Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Deacon, R. (1993). İsrail Gizli Servisi. (Y. Onay, Çev.) İstanbul: Anahtar Kitaplar

Demirel, E. (2005). Teşkilat-ı Mahsusadan Günümüze Gizli Servisler. İstanbul: IQ Kültür Sanat

Dünya Casusluk Tarihi (1974). Cilt I

Ercan, H. (2006). Tarihi Derinlik İçinde Soğuk Savaş Sonrası Dünyada Yeni İstihbarat Kavramı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü

Keneş, B. (2012). İran: Tehditmi, Fırsatmı?. İstanbul: Timaş

Keskin, A.(2009). İran Türkiye İlişiklerine Genel Bir Bakış. 21. Yüzyıl Dergisi. Aralık.

Kongar, E. (2007). Tarihimizle Yüzleşmek.74. Basım. İstanbul: Remzi Kitapevi

Köni, H. (1989). Birinci Dünya Savaşı Öncesi İstihbarat ve Günümüze Etkileri.Dördüncü. Ankara: Askeri Tarih Semineri Bildirileri

Köseli, M. (2011). İstihbarat Temel Hususlar ve Güncel Konular. Ankara: Adalet

Kuzu, A. (2007). Mit Mossad Cıa Gladıo. İstanbul: Bilge Karınca

Kuzu, A. (2009). Mit, Mossad, Cıa, Gladio, Dünyanın En Büyük İstihbarat Servisleri. İstanbul: Kariyer

Laçiner, S. (2001). İngiliz İstihbarat Örgütleri ve Güvenlik Birimleri. Ankara: Asam Ankara Çalışmaları

Mahir, M. ve Mete, Ö.L. (2009). Gizli Servisler Karanlık Odalar Kör Noktalar. 13. Baskı. İstanbul:

Mavioğlu E. ve Şık A. (2011). Kırk Katır, Kırk Satır 1, 2. Baskı. İstanbul: İthaki

Mumcu, A. (1996), Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Naskali, E. (2000). İran. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Cilt:22. Ankara: TDV

Nye, Joseph S. (2003). Amerikan Gücünün Paradoksu, Dünyanın Tek Süper Gücü Neden Tek Başına Davranamaz?. (Gürol Koca, Çev.) İstanbul: Literatür

Nye, Joseph S. (2005). Dünya Siyasetinde Başarının Yolu Yumuşak Güç. (Rayhan İ. Aydın, Çev.) Ankara: Elips

Özdağ, Ü(Ed.) (2014). İstihbarat Örgütleri. Ankara: Kripto Yayınları

Özdağ, Ü. (1999). Türkiye Kuzey Irak ve PKK. Ankara: ASAM Yayınları

Özdağ, Ü. (2002). Avrasya Dosyası İstihbarat Özel Sayısı, Stratejik İstihbarat. Ankara

Özdağ, Ü. (2008). İstihbarat Teorisi. Ankara: Kripto

MİT'İN GİZLİ TARİHİ

Milli İstihbarat Teşkilatı

İstihbaratçılık dünyada bilinen ilk mesleklerden biridir.

Birçok dinin kutsal kitabında kendisine yer bulan istihbarat, uluslararası ilişkilerin belirlenmesi aşamasında da önemli roller almıştır. İlk istihbarat örgütünün ya da haber alma teşkilatının kim tarafından kurulduğu bilinmemektedir.

Soğuk savaş döneminin gereği teşkilat üzerinde oluşan esrar perdesi, Türkiye'de MİT'e karşı bir mesafe oluşturdu hep...

Öte yandan Hollywood filmlerinin kafamızda oluşturduğu James Bond, Nikita tarzı ajan prototipi de bu esrarı artıran unsurlardı tabii. Sonuçta casusluk ve karşı casusluk faaliyetleri yapan ve ülkenin menfaatlerini koruyan bu kurumu hangimiz, ne kadar tanıyoruz?

9 786057 676726

kırmızı ada

/kirmizi.ada

/kırmızı ada

/kirmizi_ada